

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TROYA TARİHİ MİLLİ PARKI'NIN
TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİNİN
BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Sebla KABAŞ

Danışman:

Prof. Dr. Tanay BİRİŞCİ YILDIRIM

Kasım, 2007

ÇANAKKALE

**TROYA TARİHİ MİLLİ PARKI'NIN
TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİNİN
BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

**Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı**

Sebla KABAŞ

**Danışman:
Prof. Dr. Tanay BİRİŞCİ YILDIRIM**

**Kasım, 2007
ÇANAKKALE**

YÜKSEK LİSANS TEZİ SINAV SONUÇ FORMU

SEBLA KABAŞ, tarafından PROF. DR. TANAY BİRİŞÇİ YILDIRIM yönetiminde hazırlanan “TROYA TARİHİ MİLLİ PARKI’NIN TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA” başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Tanay BİRİŞÇİ YILDIRIM

Yönetici

Doç. Dr. Abdullah KELKİT

Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Rüya YILMAZ

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Mehmet Emin ÖZEL

Müdür

Fen Bilimleri Enstitüsü

TEŞEKKÜR

“Troya Tarihi Milli Parkı’nın Turizm ve Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma” konulu yüksek lisans tezinin her aşamasında yakın ilgi ve önerilerinin yanısıra mesleki birikimi ve desteğiyle beni yönlendiren değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Tanay BİRİŞÇİ YILDIRIM’a, Peyzaj Mimarlığı Bölümü Öğretim Üyeleri Sayın Doç. Dr. Abdullah Kelkit, Yrd. Doç. Dr. Tülay CENGİZ, Yrd. Doç. Dr. Füsun ERDURAN, Arş. Gör. A. Esra ÖZEL CENGİZ ve Arş. Gör. Tutku AK’a sağladıkları yardım ve katkıları için teşekkür ederim. Ayrıca tez çalışması süresince, veri toplama aşamasında destek ve yardımlarını görmüş olduğum tüm ilgili kurum ve kuruluşlara da teşekkür ederim.

Çalışmanın başlangıcından son aşamasına kadar maddi ve manevi desteğini esirgemeyerek her zaman yanımda olan çok değerli eşim Selçuk DURUKAN’a, aileme ve dostlarıma, bana göstermiş oldukları sonsuz özveri ve sabır için de teşekkürlerimi sunarım.

Sebla KABAŞ

SİMGELER VE KISALTMALAR

UNESCO	United Nations Education Science and Cultur Organization
IUCN	International Union for Conservation of Nature and Natural Reserves
FAO	Food and Agriculture Organization
WWF	World Wildlife Foundation
UNEP	United Nations Environment Programme
USNPS	United States National Park Service
AIEST	Alliance Internationale d'Experts Scientifiques de Tourisme
TTMP	Troya Tarihi Milli Parkı
WCMC	World Conservation Monitoring Centre

**TROYA TARİHİ MİLLİ PARKI'NIN
TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

ÖZET

Günümüzde küresel boyutlardaki çevre sorunlarının, canlı yaşamı ve biyolojik yaşam zincirini tehdit eder bir konuma getirmesi korunan alanlarının önemini gün geçtikçe artırmaktadır. Ekolojik dengeye müdahale etmeksizin insanların turizm ve rekreasyon gereksinimini de karşılamak üzere kurulan milli parklarda koruma ve kullanım dengesinin sağlanması sürdürülebilirlik ilkesinin temel taşıdır.

Bu çalışmada; alanın doğal ve kültürel özellikleri anlatılmış ve ölçüt karneleri yöntemine göre her bir ölçütün değerlendirilmesi yapılmıştır. Buna göre; toplam kullanım değeri % 56,7, toplam koruma değeri % 48,9 ve toplam kullanılabilir turistik potansiyel değeri ise % 7,8 olarak belirlenmiştir. Alan yüksek bir kullanım değerine sahip olmasına karşın, koruma değeri göz önüne alındığında, bu potansiyelin yaklaşık sekizde birinin kullanılabileceği görülmektedir. Milli Park statüsüne sahip bir alanda kullanılabilir turistik potansiyelin yüksek olmaması doğal bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır.

Gerek yerel halkın, gerekse yerli ve yabancı turistlerin alandan beklentilerini ve alanda gördükleri eksiklikleri saptayabilmek amacıyla aynı zamanda alanda bir anket çalışması yürütülmüştür. Buna göre, ankete katılanların büyük bir oranı alanda rekreasyonel alt yapı eksikliğini vurgulamışlardır. Alınan sonuçlar, diğer sonuçlarla birlikte değerlendirilmiş ve alanın kaynak değerlerinin korunarak, turistik ve rekreasyonel kullanımın geliştirilmesine yönelik öneriler ortaya konmuş, alanla ilgili öncelikler değerlendirilmiştir.

Anahtar sözcükler: Doğa Koruma, Koruma-Kullanım, Sürdürülebilirlik, Troya Tarihi Milli Parkı, Turizm ve Rekreasyon

**A RESEARCH ON THE
DETERMINATION OF THE TOURISM AND RECREATION POTENTIAL
OF THE TROY HISTORICAL NATIONAL PARK**

ABSTRACT

The global environmental problems today have increased the importance of protected areas due to their threat towards the living beings and biologic life chain. Ensuring the conservation-development balance is the main principle of sustainability at national parks that are established in order to meet the tourism and recreation needs of people without damaging the ecologic balance.

In this research, the natural and cultural features of the park were put out and each scale was evaluated by means of scale reports. As a result, the total rates of usage, preservation and tourism potential was determined as 56,7 %, 48,9 % and 7,8 %, respectively. It was seen that when the preservation value is considered, only the one eighth of the park is possible to be used, although the area has a high potential. This result of a low tourism potential in the area is natural, due to the area's status as a national park.

A questionnaire was also made in order to determine the deficiencies of the area and the expectations of both the local community and the local - foreign tourists. According to this, the large part of the participants expressed the deficiency of the infrastructure for recreational use. After the evaluation of the obtained results with other results, the priorities of the area are determined and suggestions are given towards developing the tourism and recreational use of the area, while preserving its resource values.

Keywords: Nature Conservation, Conservation-Development, Sustainability, Troy Historical National Park, Tourism and Recreation

İÇERİK

Sayfa

TEZ SINAVI SONUÇ BELGESİ	ii
TEŞEKKÜR	iii
SİMGELER VE KISALTMALAR	iv
ABSTRACT	v
ÖZET	vi
BÖLÜM 1 – GİRİŞ	1
BÖLÜM 2 – ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	3
BÖLÜM 3 – KURAMSAL TEMELLER	15
3.1. Doğa Koruma ve Milli Parklar	15
3.1.1. Dünya’da koruma ve milli park çalışmaları	18
3.1.2. Türkiye’de koruma ve milli park çalışmaları	20
3.1.3. Doğa koruma kategorileri	21
3.1.4. Türkiye’de korunan alanlar ve milli parkların sorunları	25
3.2. Turizm	28
3.3. Rekreasyon	30
BÖLÜM 4 – MATERYAL VE YÖNTEM	33
4.1. Materyal	33
4.2. Yöntem	34
BÖLÜM 5 – BULGULAR	39
5.1. Troya Tarihi Milli Parkı’nın Doğal Özellikleri	39
5.1.1. Coğrafi konum	39
5.1.2. Yüzey şekilleri	40
5.1.3. Deniz ve kıyılar	42
5.1.4. Jeoloji	43
5.1.5. Sismolojik koşullar	45
5.1.6. Toprak	46

5.1.7. İklim	48
5.1.8. Hidroloji	49
5.1.9. Bitki örtüsü	49
5.1.10. Yaban hayatı	53
5.2. Troya Tarihi Milli Parkı'nın Kültürel Özellikleri	56
5.2.1. Tarihi ve arkeolojik özellikler	56
5.2.1.1. Tarihi özellikler	56
5.2.1.2. Arkeolojik özellikler	58
5.2.2. Sosyo-ekonomik durum	60
5.2.2.1. Nüfus	60
5.2.2.2. Ekonomi	61
5.2.2.3. Turizm ve rekreasyon	62
5.2.3. Sosyal altyapı	62
5.2.3.1. Sağlık	62
5.2.3.2. Eğitim	63
5.2.3.3. Güvenlik	63
5.2.4. Alan kullanımı	63
5.2.5. Ulaşım ve iletişim	65
5.2.5.1. Ulaşım	65
5.2.5.2. İletişim	66
5.2.6. Enerji ve su	66
5.2.6.1. Enerji	66
5.2.6.2. Su	66
5.2.7. Yerleşim alanları	67
5.2.8. Folklor	69
5.2.9. Sosyal davranışlar	70
5.2.10. Geleneksel mimari ve el sanatları	70
5.2.11. Gastronomi	72
5.2.12. Sosyo-kültürel yaşam	72
5.2.13. Kültürel koruma alanları	74
5.2.14. Doğa koruma ve rekreasyon alanları	74
5.2.15. Çevre sorunları	76

5.3. Değerlendirme.....	79
5.3.1. Coğrafi konumun değerlendirilmesi.....	79
5.3.2. Yüzey şekillerinin değerlendirilmesi.....	80
5.3.3. Deniz ve kıyıların değerlendirilmesi.....	81
5.3.4. Jeolojinin değerlendirilmesi.....	83
5.3.5. Sismolojik koşulların değerlendirilmesi.....	84
5.3.6. Toprağın değerlendirilmesi.....	84
5.3.7. İklimin değerlendirilmesi.....	85
5.3.8. Hidrolojinin değerlendirilmesi.....	88
5.3.9. Bitki örtüsünün değerlendirilmesi.....	89
5.3.10. Yaban hayatının değerlendirilmesi.....	90
5.3.11. Tarihi ve arkeolojik özelliklerin değerlendirilmesi.....	92
5.3.12. Sosyo-ekonomik durumun değerlendirilmesi.....	93
5.3.13. Sosyal altyapının değerlendirilmesi.....	94
5.3.14. Alan kullanımının değerlendirilmesi.....	96
5.3.15. Ulaşım ve iletişimin değerlendirilmesi.....	96
5.3.16. Enerji ve suyun değerlendirilmesi.....	97
5.3.17. Yerleşim alanlarının değerlendirilmesi.....	98
5.3.18. Folklorun değerlendirilmesi.....	99
5.3.19. Sosyal davranışların değerlendirilmesi.....	100
5.3.20. Geleneksel mimari ve el sanatlarının değerlendirilmesi.....	101
5.3.21. Gastronominin değerlendirilmesi.....	101
5.3.22. Sosyo-kültürel yaşamın değerlendirilmesi.....	102
5.3.23. Kültürel koruma alanlarının değerlendirilmesi.....	103
5.3.24. Doğa koruma ve rekreasyon alanlarının değerlendirilmesi.....	104
5.3.25. Çevre sorunlarının değerlendirilmesi.....	105
5.4. Genel Değerlendirme.....	107
5.5. Troya Tarihi Milli Parkı ile İlgili Anket Sonuçları.....	112

BÖLÜM 6 – SONUÇ VE TARTIŞMA 130

6.1. Doğal Değerler.....	131
6.2. Kültürel Değerler.....	134

KAYNAKLAR	144
Ekler	I
Tablolar	IV
Şekiller	VI
Yaşam Öyküsü	VIII

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte insanoğlunun yaşadığı doğayı tahrip etmeye yönelik faaliyetleri de artmıştır. Aynı zamanda insanoğlu gereksinim duyduğu kaynakları da bir bir yok etme eğilimine girmiştir. Bunun sonucunda ortaya çıkan çevre sorunlarına gerekli önemin yeterince verilmemesi nedeniyle sorun güncelliğini korumakta ve giderek artan bir ivmeyle de tehlikenin boyutları büyümektedir. İsraf edilen doğal kaynakların değeri ancak yok oldukları zaman anlaşılacak fakat geç kalınmış olacaktır.

Ne yazık ki tüm dünyada olduğu gibi küresel çevre sorunlarının büyük tehdidi altında olan ülkemizde de doğal çevre değerleri her geçen gün bozulmakta, tükenmekte ve kirlenmektedir. Sağlıksız kentleşme, su kaynaklarının kullanımındaki savurgan tutum, ormansızlaşma, erozyonla kaybolan topraklar ve diğer sorunlar... Bütün bu bozulmalardan korumaya çalıştığımız doğal yaşam ortamları da büyük bir baskı altındadır. Tüm bunlar göz önüne alındığında doğa koruma alanlarını geleceğimizin teminatı olarak korumak zorunda olduğumuz ortadadır (Demirel, 2005).

Tüm bu sorunlar içerisinde, doğal çevreden giderek uzaklaşarak, daha stresli, daha kalabalık ve daha yorucu bir ortamda hayatını sürdürmek zorunda olan insan, gün geçtikçe daha fazla kendini yenileme, dinlenme ve eğlenme gereksinimi duymaktadır. Bu gereksinimden kaynaklanarak turizm ve rekreasyon faaliyetleri için insanlar artık yaşadıkları yerlerin aksine ekolojik dengenin ve biyolojik çeşitliliğin korunduğu doğal ortamlara, kültürel değerlerin yaşatıldığı mekanlara kaçmak, oralarda hiç değilse birkaç gün stresten uzaklaşmak ve gerçekten dinlenmek arzusunu taşımaktadırlar. Günümüzde artık bu isteklere yanıt verebilecek bozulmamış durumda olan çok az seçenekte alan bulunmaktadır ve bu alanların başında da milli parklar gelmektedir.

Beş bin yıllık geçmişe sahip Troya Antik Kenti, çevresinde barındırdığı ekolojik zenginlik ile beraber 13 350 ha.lık alan 1996 yılında “Troya Tarihi Milli Parkı” olarak ilan edilmiş ve 1998 yılında “Unesco Dünya Kültür Mirası Listesi”ne dahil edilmiş, ancak koruma ilanından günümüze kadar geçen sürede kullanımın kontrolsüz olarak geliştiği gözlemlenmiştir. Özellikle alandaki yoğun tarımsal baskı ve denetimsizlik önemli boyutlarda çevre sorunlarına zemin hazırlamakta, nesli tükenmekte olan göçmen kuş türlerinin beslenme, barınma ve yavrulama faaliyetlerine ev sahipliği yapan alanı olumsuz etkilemektedir. Ayrıca efsanevi hikayeleriyle asırlar boyunca uluslararası bir üne sahip olmuş dünya çapında tanınan Troya her yıl yüz binlerce yerli ve yabancı turistini ilgisini görmektedir. Ancak ilginin yoğun olmasına karşın gelen ziyaretçi her hangi başka bir çekiciliği olmayan alanda en fazla bir iki saatini geçirmekte ve geri dönmektedir. Bu kısa süre ise kazı alanını gezmek ve tahta atı görmekten başka bir aktiviteyi içermemektedir. Öncelikle milli park olan bu alanda koruma tam anlamıyla gerçekleştirilemediği gibi turistik ve rekreasyonel açıdan çekiciliği olan bir kaynak değerine sahip alanda ne turizm ne de rekreasyonel etkinliklerden (Tevfikiye Köyü’ndeki birkaç hediyelik eşya satıcısı hariç) hiçbir şekilde yararlanılamamaktadır. Halbuki önemli turistik ilgi odaklarından biri olan Troya’da, sürdürülebilir koruma-kullanım dengesini sağlayacak yönde geliştirilen yönetim planlarıyla, hem devlet hem de burada yaşayan yerel halk göz ardı edilemez çok büyük kazanımlar elde edecektir.

Doğal alanların, ekolojik çeşitliliğin korunduğu, sürdürülebilir turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin kullanılabilir nitelikte olan tüm alanlara yayıldığı, doğa koruma, çevre ve turizm konularında bilinçlendirilmiş yerel halkın organik tarıma ve ekoturizm faaliyetlerine ağırlık verdiği ve kendi kendini fazlasıyla kalkındıran ve geliştiren bir milli park oluşturmak olanaksız değildir.

Bu çalışmada; alanın doğal ve kültürel kaynaklarının ölçüt karneleri yöntemi ile değerlendirilerek koruma yaklaşımının ön planda tutulduğu kullanım önerilerine; ayrıca yerel halk ve turistlerle yapılan anketler doğrultusundaki beklentiler ve alandaki eksikliklere yer verilmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM 2

ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Altan (1984), “**Kırsal Rekreasyon Alan Planlaması**” konulu çalışmasında, rekreasyonun genel kavramlarına, rekreasyonu etkileyen faktörlere ve bu faktörlerin etki derecelerine değinmiştir. Çeşitli rekreasyonel alanların planlaması ile ilgili genel ilkeler, standartlar ve planlama örnekleri verilmeye çalışılmıştır.

Yazgan ve Erdoğan (1992), çevre ve koruma kavramlarını tanımlamışlar, tarihi çevrelerdeki peyzaj planlama ilkelerini proje örnekleri ile değerlendirmişlerdir. Taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarına ilişkin kanunlar, bu kanunlar ile ilgili düşünceler ve bazı uluslararası kuruluşların tarihi çevreleri koruma etkinliklerine yer verilmiştir.

Gibson (1993), turizmin kırsal alanlarda oynadığı role ilişkin bir anlatım sunmuştur. Turizm gelişiminin avantaj ve dezavantajları tartışılmış ve özellikle planlamanın üzerinde durulmuştur. Arizona’daki Beyaz Dağlar (White Mountains) çalışma konusu olarak ele alınmıştır.

Ratz (1996), sürdürülebilir turizm tanımlamalarına yer vermiş, Finlandiya’nın güneyinde yer alan Evo Rekreasyonel Alanı’nın turizm gelişimi örneği üzerinde durmuştur. Ekoturizm Topluluğu ve Avusturalya Ekoturizm Birliği tarafından saptanmış sürdürülebilir turizm ilkeleri temelinde Evo Rekreasyonel Alanı’nın turizm gelişim analizi maddeler halinde sunulmuştur.

Marsh (1997), “**Peyzaj Planlamada Çevresel Etkiler**” konulu çalışmasında çevresel problemlere, alan kullanımına, sulak alanlara ve korunan türlere ilişkin genel açıklamalara yer vermiştir. Jeomorfolojik, hidrolojik, toprak ve ekolojik özellikleriyle dikkati çeken fizyografik bölgelerde doğayla bütünleşen bir planlamanın nasıl ortaya konabileceği konusunda ışık tutmaktadır.

Yücel (1997), hem yoğun alan kullanımının olduğu, hem de hassas bir ekosisteme sahip olan Çukurova Deltası’nın ekolojik riziko analizi yöntemi ile

mevcut ve planlanan kullanımların toprak, su, biyoiklim, biyotop ve rekreasyon potansiyeli üzerine etkilerini araştırmıştır. Bu potansiyellerin kullanımlara uygunlukları ile olumsuz etkilere karşı olan duyarlılıkları saptanmış, çalışma alanı olarak Seyhan Nehri ile Yumurtalık Körfezi arasında kalan kısım seçilmiştir.

Augustyn (1998), kırsal alanlarda ekonominin yenilenmesi gereksiniminin, gelişmekte olan sürdürülebilirlik ile bütünleştirildiğinde, turizm açısından iki politik amacın eř zamanlı olarak başarılması anlamında, kamçılayıcı bir gücün ortaya çıkacağını savunmuştur. Sürdürülebilir kırsal turizmin gelişimi, birçok ülkenin milli turizm politika ve stratejileri içinde öncelikli bir yer kazanmıştır. Kırsal turizm gelişimi için kullanılan Polonya Milli Stratejileri'nin, sürdürülebilirliğe önderlik edip edemeyeceği değerlendirilmiştir. Sürdürülebilirliğe engel oluşturacak durumları yönetebilecek olan stratejilerin özellikleri tanımlanmış, ülkeler arasında karşılaştırmalar yapılarak sürdürülebilir kırsal turizm gelişimine ilişkin ileriye yönelik önerilere yer verilmiştir.

Hall ve Lew (1998), sürdürülebilir turizm gelişimi ve bu gelişimin yerel halk ile ekonomik ve sürdürülebilir yapılanma üzerine etkilerini irdelemişlerdir. Kırsal bölgelerdeki turizm ve rekreasyonun planlanması ve yönetimi için yöntemler geliştirilmiş, ekoturizmin kırsal gelişimdeki önemi vurgulanmıştır. Farklı hassas alanlarda sürdürülebilir turizmin geliştirilmesi konusunda örnekler verilmiştir.

zkaya ve diğ. (1998), ülkemizde ilk defa “katılımcı kırsal değerlendirme” (Participatory Rural Appraisal) yaklaşımı kullanılarak İzmir İli Kemalpaşa İlçesinin Halilbeyli Köyünde kırsal kalkınmayı engelleyen etkenler üreticilerle birlikte araştırılarak, eř zamanlı olarak üreticilerle alınan kararlar kendileri tarafından hayata geçirilmiştir. Verilerin derlenmesinde çoğunluklu anket yöntemi kullanılmıştır.

Ratz ve Puczko (1998), “Kırsal Turizm ve Sürdürülebilir Gelişim” konulu çalışmalarında, gelişmemiş bölgelerin yaşanabilirliğini artıran, ekonomik gelişimi kamçılayan ve yerel halkın yaşam standartlarını yükselten kırsal turizmin, kaynakların uzun dönemli sürdürülebilirliğini garanti altına alan ve böylece

ilerleyişini kendi kendine sağlayan bir yolla geliştirilmesi gerektiğini öne sürmektedirler. “Kırsal turizm gelişiminin sürdürülebilir yolu nedir?”, “Kırsal güzergahlardaki bu ilerleyiş nasıl izlenebilir?” gibi sorular konu ile ilgili belirlenen ölçütler doğrultusunda, Macaristan’daki kırsal turizmin şu anki durumu sunularak, yanıtlanmaya çalışılmıştır.

Anonim (1999), T.C. Kültür Bakanlığı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu, “**Doğal (Tabii) Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları**” İlke Kararı’nda Doğal Sitlerin tanımına, derecelendirmelerine ve koruma kullanma koşullarına ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Foto (1999), çalışmasında 22.10.1990 tarihinde Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilmiş olan Gölbaşı ve çevresinin doğal ve kültürel değerleri, çevre sorunları ve rekreasyonel turizm potansiyelini ortaya koymuş, koruma altına alınma nedenlerinin değerlendirmesini yapmıştır. Ankara halkının rekreasyonel eğiliminin belirlenmesi ve bu eğilimin Gölbaşı turizmine etkisinin saptanması amacıyla anket yapılarak, göllerin ve yakın çevrelerinin rekreasyonel amaçlı kullanımı açısından değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Koç ve Şahin (1999), çalışmalarında, kırsal peyzajların her türlü eleman ve özelliklerini, peyzaj mimarlığı açısından önemlerini, bu mekanlardaki geniş alanlı peyzaj planlama çalışmalarının yöntem ve amaçlarını ele almışlar, çeşitli kullanım alanlarına ilişkin ilkeleri belirtmişlerdir.

Makhzoumi ve Pungetti (1999), peyzaj, ekoloji ve peyzaj ekolojisi tanımlarına yer vermişler, peyzajın kültürel, analitik ve politik özelliklerini ortaya koymuşlardır. Farklı örnekler üzerinde ekolojik peyzaj değerlendirilmesine yönelik yöntemler geliştirilmiş ve yerel yada bölgesel ölçekte planlama önerileri verilmiştir.

Doan (2000), ekoturizm ile ilgili çalışmalardan veriler toplayarak, analizlerde kullanılacak olan yedi ayrı ekoturizm etki kriteri saptamıştır. Gelişmekte olan ülkelerde, sürdürülebilir gelişim için potansiyel araçlar olan ekoturizm projelerinin

henüz tam olarak hayata geçirilmediklerini ve daha yeni gelişen bir kavram olduğunu vurgulamıştır.

Kalem (2001), “Doğal ve Kültürel Değerlerin Korunabilmesi İçin Turizm Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem Yaklaşımı ve Kastamonu İli Kıyı Bölgesi ve Yakın Çevresinde Uygulanması” konulu çalışmasında doğal ve kültürel değerlerin korunması için bir yöntemsel yaklaşım geliştirerek, turizm politikalarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda şekillendirilmesine ve turizm planlamasının daha akılcı bir temele oturtulmasına katkıda bulunmayı amaçlamıştır. Belirli bir alanın veya bölgenin çeşitli faktörlerden oluşan doğal ve kültürel “ turistik kullanım değeri” ile “koruma değeri”ni ve bunların birbirleri ile karşılıklı ilişkileri sonucunda ortaya çıkan “kullanılabilir turistik potansiyeli”ni ölçmek üzere geliştirilen yöntem aynı zamanda seçilmiş bir alan üzerinde uygulanmak suretiyle test edilmiştir.

Sakal (2001), milli parkların tarihçesi, milli park yasa ve ölçütleri, Türkiye ve Dünya’da milli park anlayışına değinmiş, çalışma alanı olan Başkomutan Tarihi Milli Parkı’nın bugünkü durumu ve park alanlarının genel özelliklerini incelemiştir.

Brown (2002), turizm ile ilgili yapılan çalışmaları özetlemektedir. Amerika ile ilgili yapılan çalışmalara öncelik verilirken, bazı uluslararası çalışmalara da yer verilmiştir. Turizm planlaması ve gelişimi, turizm ve kırsal gelişim, turizm ve sürdürülebilir gelişim, turizm pazarlaması, turizmin ekonomik ve diğer etkileri, miras turizmi, doğa kaynaklı turizm (ekoturizm) ve tarımsal turizm konularına değinmiştir.

Demirayak (2002), “Biyolojik Çeşitlilik-Doğa Koruma ve Sürdürülebilir Kalkınma” konulu araştırmada ulusal ve uluslararası mevzuat, politika ve programları dikkate alarak, biyolojik çeşitlilik sürdürülebilir kalkınma etkileşimi kapsamında Türkiye’de kamu, sivil toplum kuruluşları ve özel sektörde sürdürülen çalışmalar ışığında biyolojik çeşitliliğin korunmasını sağlayacak uluslararası ölçekte kabul gören politika yaklaşımlarına değinmiştir.

Lovelock (2002), Kanada Hükümetten Bağımsız Çevre Organizasyonu (Canadian Enviromental Non-Governmental Organisation)'nun sürdürülebilir turizmin işleyişindeki rolünü incelemektedir. Kanada'nın milli park turizm politikaları içerisinde aktif olarak rol alan bu organizasyonun etkileri ve ilişkilerinden yararlanılarak, koruma alanları içerisindeki sürdürülebilir turizm uygulamaları için ölçütler belirlenmiştir.

Akpınar (2003), “**Türkiye'nin Turizm Merkezlerinde Ekoturizm Yaklaşımları**” konulu çalışmasında ekoturizm tanımlarına, turizmin sosyal ve fiziksel çevre ile ilgili olumlu ve olumsuz ilişkilerine, dünyada ve Türkiye’de ekoturizm kavramına ve Bakanlıkça desteklenen çevre korumaya yönelik turizm projelerine yer vermiştir.

Erdoğan (2003), “**Çevre ve Ekoturizm**” isimli yayınında turizm ve ekoturizm olgularının tanım ve çeşitlerine, bu olguların çevre üzerindeki etkilerine, sürdürülebilirlik ve turizm arasındaki ilişkiye ve bu ilişkinin devamlılığı için ortaya konacak çözümlere yer vermiştir. Uluslararası ve bölgesel nitelikteki çevre koruma girişimleri ile Türkiye’de korunan alanlar sistemi içerisinde turizmin işleyişi incelenmiştir.

Erduran (2003), “**Ilgaz Dağı Milli Parkı'nın Koruma ve Kullanım İlkeleri Açısından Turizm-Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma**” konulu çalışmasında alanın doğal ve kültürel kaynaklarını ölçüt karneleri yöntemi ile değerlendirerek, koruma yaklaşımlarının ön planda tutulduğu kullanım gelişimlerine yer vermiştir.

Gürer (2003), çalışmasında, Türkiye’de kırsal alanların korunmasına yönelik olarak kırsal turizm etkinliğini araştırmış, bugüne kadar tarihi ve geleneksel yapısını koruyan Bursa-Cumalıkızık kırsal yerleşimini çalışma alanı olarak seçmiştir. Kırsal turizmin, doğru uygulama araçlarının seçimi, planlı yaklaşım ve eğitimle geleneksel kırsal konut dokusunun korunması, yaşatılması ve geleceğe aktarılmasında etkin bir sektör olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Yılmaz ve Özer (2003), çalışmalarında, el değmemiş peyzaj değerleri ile rekreasyonel ve doğa turizmi etkinliklerinin gerçekleştirilebileceği ayrıcalıklı potansiyel alanlardan biri olan Narman Peri Bacalarına ilişkin bu çalışma ile Doğu Anadolu Bölgesinin unutulmuş doğal güzelliklerinden biri olan bu alanın, tabiat anıtı ölçütleri yönünden incelenerek; korunması ve halka tanıtılmasını amaçlamışlardır.

Aslanboğa ve diğ. (2004), “**Ekoturizmde Biyoklimatik Konfor Arayışları ve Güneybatı Anadolu Kıyı Yöresi Üzerinde Değerlendirmeler**” konulu çalışmalarında, doğal çekicilik ve kültürel miras değerleri gibi, herhangi bir yerin turizm potansiyellerini oluşturan kaynaklar arasında yer alan iklim koşullarının, aynı zamanda turizmin tükenmez bir kaynağı olarak süreklilik gösterdiğini vurgulamışlar, zaman bakımından yılın belli bir dönemine bağlılık gösteren turizm hareketlerinin, iklimden yararlanma olanaklarının yıl içinde diğer yörelere göre daha fazla olduğu Güneybatı Anadolu kıyılarındaki yoğunlaştığına değinmişlerdir. Güneybatı Anadolu kıyı kuşağında yer alan Bodrum, Marmaris, Datça ve Fethiye yörelerinde iklimin sağladığı biyokonfor koşullarının turizm etkinlikleri açısından bir değerlendirmesini yapmışlardır.

Bal (2004), “**Türkiye Coğrafyası ve Turizmde Çeşitlendirme Politikaları**” konulu çalışmasında, eski dünya kıtaları Asya, Avrupa ve Afrika arasında doğal bir köprü olan ülkemizin, konumu gereği tarihin ilk devirlerinden beri kıtalararası insan ilişkilerine büyük ölçüde tanıklık etmesinden dolayı sahip olduğu zengin tarihi, kültürel mirası, ılıman iklimi, coğrafi konumu ve topografik yapısı gibi özelliklerinin aynı zamanda turizm çeşitliliği için de bir kaynak olduğunu vurgulamış ve bu turizm çeşitlerini açıklamıştır.

Behrens-Egge (2004), “**Alman Milli Parklarında Turizmin Gelişimi, Başarılı Ziyaretçi Yönetimi, Zonlama ve Altyapı Örnekleri**” konulu çalışmasında; milli parkların koruma işlevleri yanı sıra, ziyaretçi kazanmaya çalışmaları arasındaki zıtlığa değinmiş ve standart çözüm yolu olarak zonlamaların yapıldığına değinmiştir. Etkili ziyaretçi yönetimi için başarılı zonlamalara örnekler vermiş; kano sporu gibi olanaklar sunan Müritz Milli Parkı’nı incelemiştir. Zonlama

sisteminin işleyişinin, koruma ve ziyaretçi aktiviteleri olanaklarının birlikte yürütülmesine bağlı olduğunu belirtmiş ve zonlamaların yarattığı tartışmalarda; özel yerlerin korunması gereksiniminin, parkların ve zonlamaların turizm üzerindeki etkilerinin ve yerel otoritelere karşı olan sorumlulukların sağlıklı saptanmasının gerektiği üzerinde durmuştur.

Çetinkaya (2004), Çukurova Deltası'nda yer alan Akyatan Lagünü ve yakın çevresinin ekoturizm potansiyelini belirlemiş ve bu verileri temel alarak Akyatan lagünü ve yakın çevresi için ekoturizm aktiviteleri ve halkın ekoturizme katılımına yönelik öneriler getirmiştir. Lagün ve çevresinde ekoturizm planlaması ile biyolojik çeşitliliğin korunmasını, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamayı, yöre halkına yeni iş ve gelir olanakları yaratmayı, halkın doğal kaynaklar üzerine olan baskılarını azaltmayı ve yöre halkı ile ziyaretçilerin bölgede biyolojik çeşitlilik, doğal kaynaklar ve çevrenin korunmasına yönelik farkındalığını arttırmayı amaçladığını belirtmiştir.

Demirel (2004), rekreasyonel aktivitelerin ve doğal turizm aktivitelerinin yerine getirilmesine olanak sağlayan seçkin peyzajları ile potansiyel bir turizm alanı olan Çoruh Irmağı Deltası'nın Yusufeli Bölgesi'ni konu almıştır.

Emekli (2004), “Türkiye'de Kültürel Turizm” konulu çalışmasında, büyük bir potansiyele sahip olduğu halde hızlı bir yok olma sürecine giren ve gereği gibi değerlendirilemeyen kültürel varlıklarımızı koruma-kullanma-yaşatma ilkeleri doğrultusunda 'turistik ürüne' dönüştürerek kültürel turizm aracılığıyla değerlendirmek bağlamında Türkiye'nin kültürel turizm açısından potansiyelini ortaya koymuş, müze ve ören yeri ziyaretleri ile sınırlı tutulan kültürel turizm etkinliklerini arttırmayı, kültür mirasının kültürel turizm aracılığı ile değerlendirilmesine katkı sağlamayı amaçlamıştır.

Erdoğan (2004), “Ekoturizm ve Tur Operatörleri: İlkeler ve Faaliyetlerin Değerlendirilmesi” konulu çalışmasında, tur operatörlerinin çevre üzerindeki etkileri ve sürdürülebilir uygulamaları, ekoturizm tanımlamaları ve ilkeleri,

ekooperatörlerin uygulamaları ile ekoturuları değerlendirme ölçütleri üzerinde durmuş ve faaliyetlerden kaynaklanan sonuçlar irdelemiştir. Tur operatörlerinin faaliyetlerinin çevresel etkilerinin incelenmesi ve bilinç yapılarının gözden geçirilmesi gereğini gerekçeli olarak açıklamış, ayrıca tur operatörlerinin etkinliklerini sürdürülebilir turizm ve ekoturizm ilkeleri bazında ele alarak, bu ilkelerin tur operatörlerinin çalışma stratejileri içine sokma olasılıkları üzerinde durmuştur.

Fredman (2004), “Milli Park Belirlenmesi – Ziyaretçi Akını ve Turizm Ekisi” konulu çalışmasında İsveç’teki Fulufjallet Milli Parkı’na gelen ziyaretçilere yapılan iki farklı ankete yer vermiştir. Anketler milli park ilanından bir yıl öncesinde ve milli park ilanından bir yıl sonrasında yapılmıştır. İki ankette de girişlere yerleştirilen ziyaretçi bilgisi toplama kutularından faydalanılmıştır. 2001 yılına ait anket (milli park ilanından bir yıl önce) sonucunda; ziyaretçi sayısı, ziyaretçinin milliyeti, demografik yapısı, gezi özellikleri, ücret ödeme isteği, yönetime ilişkin tutumlar ve turizm gelişimi gibi veriler toplanmıştır. 2003 yılına ait ankette (milli park ilanından bir yıl sonra) ise, 2002’de milli park ilanının bir sonucu olarak, belirlenen parametrelerin bazılarının kısa dönemli değişim olasılığını izlemek amaçlanmıştır. Ayrıca, 2003 anketi parkın bölgesel ekonomik etkisi üzerine varsayım geliştirmek üzere de tasarlanmıştır. İki anketten de elde edilen veriler karşılaştırılmış ve sonuçlar yöntem bilimsel ve etki perspektiflerinden yola çıkılarak tartışılmıştır.

Helmy (2004), sürdürülebilir turizm gelişiminin planlaması ve uygulamasının; gelişmiş, gelişmekte olan veya az gelişmiş ülkelerde bir turist güzergâhından diğerine farklılıklar yaratacağı üzerinde durmuştur. Her ne kadar sürdürülebilirlik kaynakların korunabilmesinin bir yolu olarak gözüke de, gelişen ülkelerde bile halen etkili planlama teknikleri ve uygulama araçlarının olmamasına değinilmiştir. Turizm güzergâhlarının, sürdürülebilirlik prensiplerine adapte olma yeteneklerinin farklı oluşuna dikkat çekilmiş, Mısır turizm planlama mekanizması, sürdürülebilir bir bakış açısıyla ele alınmıştır.

Korkut (2004), “Kültürel Miras ve Koruma Yöntemleri” konulu çalışmasında, ülkemizde ve dünyada kültürel miras kavramının doğuşu ve gelişim süreci üzerinde durmuş, koruma kavramına ilişkin yasal düzenlemeler ve uluslararası antlaşmalara değinmiştir. Mirasın korunmasına ilişkin sorunları hukuksal sebeplere, kurumsal yetersizliklere, modern yapılaşmanın yol açtığı tahribatlara ve en önemlisi de eğitimin ve toplumsal bilgilendirmenin yetersizliğine bağlamıştır. Bu sorunlara çözüm olarak yasaların titizlikle ele alınarak güncellenmesi ve uygulanması, sivil toplum kuruluşlarının desteği ve toplumun bilinçlendirilmesi çalışmalarını, öneri fikirler olarak ortaya koymuştur. Antik kentlerdeki kültürel mirasın tahribatına yol açabilecek etkenleri sınıflamış ve Patara Antik Kenti Örneğinde korumaya ilişkin yapılan çalışmaları özetlemiştir.

Küçük ve diğ. (2004), “Türkiye’de Doğa Koruma Çalışmaları, Kaynak Değerlerini Etkileyen Faktörler ve Ekoturizm” konulu çalışmalarında, doğa koruma çalışmalarının gelişim süreçlerini Dünyada ve Türkiye’de incelemişler, ülkemizde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü’nün görevlerine değinmişlerdir. Kaynak değerlerini etkileyen faktörleri ve bu faktörler arasında turizm uygulamalarının etkilerini vurgulamışlardır. Sürdürülebilir bir koruma-kullanma dengesi içerisinde, birlikte ve yerinde yönetimin daha etkin bir koruma için uygulanmaya çalışıldığına; ekoturizm, ekolojik tarım, el sanatları ile yöresel mutfağın değerlendirilmesine yönelik faaliyetlere yer vermişlerdir.

Nyaupane ve Thapa (2004), Nepal Annapurna Koruma Alanı Projesi’nde yer alan geleneksel turizm alanlarındaki ve son zamanlarda ortaya çıkan ekoturizm alanlarındaki sakinlerin; çevresel algılamaları, ekonomik, sosyo-kültürel etkilenmelerinin bir karşılaştırılması sunulmaktadır. Ekoturizm alanlarındaki sakinlerin, geleneksel turizm alanlarındaki sakinlere göre daha az olumlu ve daha az olumsuz etkiye maruz kaldıkları ortaya konmuştur.

Özel (2004), çalışmasında, jeopolitik konumu, geçmişte değişik uygarlıklara ve kültürlere sahne olmuş toprakları, zengin kıyı dokusu, doğal müzeyi tamamlayan tarihsel doku içindeki önemli doğal ve kültürel kaynaklarıyla Çanakkale ilinin doğal,

tarihi ve kültürel potansiyelinin saptanması ve buna bağlı olarak turizm ve rekreasyon aktivitelerine kaynak teşkil edebilecek kullanımlarının ve bilinçli kullanımına yönelik stratejilerin belirlenmesinin üzerinde durmuştur.

Panagopoulos (2004), “ Ekoloji ve Kültür: 21. Yüzyıl Turizm Politikalarında Yeni Stratejiler” konulu çalışmasında, turizm ile çevre terimlerinin tanımlarını yapmaya çalışmış ve bu iki kavramın birbirleriyle ve de kültürle olan ilişkilerini ortaya koymuştur. Turizmin dokuz bileşeni olarak nitelendirdiği; güneş, deniz, kum, cinsiyet, emniyet, sakinlik, güvence, mekan ve hizmet kavramlarını açıklamıştır. Yeni yüzyılın turizm politikalarını incelemiş, 20. yüzyılda çoğu ülkenin ekonomik gelişimini destekleyen kitle turizmine değinmiş ve artık özel turizm türlerine odaklanmamız gerekliliğini vurgulamıştır. Kitle turizminin yol açtığı çevre sorunları ve kültürü hiçe sayan hatalardan kaçınılması gerektiğini belirtmiş, sürdürülebilir turizm gelişimindeki başarının doğa koruma ile turizmin birlikte yürütülebilmesine bağlı olduğunu savunmuştur.

Rein (2004), “Bir Pazar Olarak Ekoturizm: Talepler ve Başarılar” konulu çalışmasında, istikrarlı büyümesiyle belki de dünyanın en büyük endüstri kolu olan turizmi ve küresel turizm pazarının artan bir rekabetle ilerleyişini konu almış, bu ilerleyişin turizm ile çevre arasında oluşturduğu çatışmalara değinmiştir. Doğa turizmini ve ekoturizmi karşılaştırmalı olarak anlatmış, uluslararası ekoturizm pazarında pazar kaynağı olan ülkelere ve Alman ekoturizm pazarına yer vermiştir. Ekoturistlerin özellikleri ve beklentileri üzerinde durmuş, Almanya’da ve Avrupa’da sunulan paket tur alanlarını ve bu turları sunan birimleri tanıtmıştır.

Soykan (2004), İzmir’in kırsal alanlarındaki yerel ekonomi ürünlerine dikkatleri çekmiş, bu ürünlerin kırsal turizm için ne denli önemli bir kaynak olduklarını ortaya koymaya, kıyılardan dağlara uzanan her alanda ürün çeşitliliğini vurgulamaya çalışmış ve İzmir’de kırsal turizmin gelişmesini engelleyen faktörlere değinmiştir. Kırsal turizm bilincinin uyanmasına katkıda bulunmayı hedeflemiştir.

Wall ve Black (2004), makalelerinde Dünya Mirası olarak görülen tarihi anıtların çevresinde yaşayan yerel halkın durumunu incelemektedirler. Çalışma konusu olarak Endonezya'daki Borobudur ve Prambanan örnekleri ele alınmıştır. Yerel halkın bu mirasa verdiği değer ile uluslararası acentalar, hükümet çalışanları ve turizmcilerin mirasa verdiği değer farkı tartışılmıştır.

Yılmaz (2004), çalışmasında Erzurum kent merkezine 35 km uzaklıkta olan Serçeme Vadisinin rekreasyonel kullanım potansiyelini; alandaki gözlemleri, incelemeleri, topladığı veriler ve bu verilerin analizleri sonucunda belirlemiştir.

Yücel ve diğ. (2004), çalışmalarında, evrensel kültür değerlerimizin korunarak gelecek kuşaklara aktarılması gerçeğine dayanarak dünyaya tanıtılması, Nemrut Dağı Milli Parkı'nın turizm potansiyeli örneğinde irdelenmiştir.

Yürük ve Türksoy (2004), çalışmalarında İzmir İli sınırları içerisinde yer alan, turistik açıdan henüz bozulmamış değerlere sahip Karaburun Yarımadası'nda turizmin, sürdürülebilir turizm çerçevesinde geliştirilmesi önerilmiştir. Buna göre, geliştirilebilecek turizm türleri belirlenerek Karaburun Yarımadası'nda sürdürülebilirliğin sağlanması hedeflenmiştir.

Cengiz ve Çalışkan (2005), “Şavşat İlçesi Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi” konulu çalışmalarında, ilçede bulunan toplam 61 köyde turizm ve rekreasyon potansiyeline yönelik anketler uygulamışlar ve potansiyel kaynakları yerlerinde incelemiştir. Saptanan doğal ve kültürel kaynak verileriyle bilgisayar ortamında veritabanı hazırlamışlar, böylece peyzaj potansiyelinin koruma kullanım yönünden bir değerlendirmesini yapmışlardır.

Godbey ve diğ. (2005), “Rekreasyon ve Park Yönetimi Araştırmalarının Aktif Gündelik Yaşama Katkıları” konulu çalışmalarında; boş zamanlarda yapılan aktivitelerin, rekreasyonel aktivitelerin ve park kullanımının kökenleri ile bunların aktif yaşama katkısını incelemiştir. Geçen yirmi yıldan bu yana, boş zaman aktiviteleri üzerine yapılan çalışmaların; aktif yaşamı anlamaya ve arttırmaya, zaman

kullanımına, aktivitelere başlamak ve sürdürmek için isteklendirmeye, giriş ücretlerinin etkisine ve kent parkı kullanımına yönelik bir literatürü ortaya çıkardığı saptanmıştır. Çevre, ulaşım, kamuya ait rekreasyon politikaları ve yönetim uygulamalarının rekreasyon ve park araştırmalarında ayrıca hesaba alınması gerektiği vurgulanmış ve sonuç olarak; aktif yaşam araştırmaları üzerine yapılan disiplinlerarası araştırmalarda hesaba alınması gerekenler öneri listesi halinde sunulmuştur.

Yılmaz (2006), 1'er km lik karelere ayırarak turizm ve rekreasyonel kullanım potansiyelini belirlediği Saroz Körfezi'nin mevcut ve olası sorunlarına ilişkin öneriler ortaya koymuştur.

BÖLÜM 3

KURAMSAL TEMELLER

3.1. Doğa Koruma ve Milli Parklar

İnsanoğlu parçası olduğu doğayı değişik amaçlarla koruma çabası içinde olmuştur. İnsan ruhunda var olan doğayı koruma duygusunun bilinçlenmiş bir düşünce olarak ortaya çıkışı “doğa koruma” olarak tanımlanmaktadır (Güleç, 1989).

Doğa koruma denildiğinde; insan sağlığı ve yaşamın garantisi için, doğada yaşayan bitki ve hayvan türlerinin varlığı, onların yetiştirme ve yaşam ortamları ile belli ölçütler ışığında korumaya değer bulunan doğa parçalarını ve doğal elemanları korumak anlaşılmaktadır. Böylece doğa koruma; hem genetik zenginliğin korunması ve geliştirilmesine, hem de bilimsel çalışmaların gelişmesine yardımcı olmaktadır (Yücel, 2005).

Mac Kinnon’a göre koruma kavramı, en yeni anlamıyla kısaca yeryüzü kaynaklarının akılcı kullanımı olarak tanımlanmaktadır. Yeryüzü kaynaklarının akılcı kullanımını amaçlayan modern koruma kavramı iki ilkedен oluşmaktadır:

1. Doğru ve kesin envanter temeline dayanan kaynak yönetimini planlama gereksinimi,

2. Kaynakların tüketilmesini önlemek amacıyla koruma önlemleri alma gereksinimi (Demirel, 2005).

1981’de ortaya konan ve başlıca dört koruma kuruluşu (IUCN, FAO, WWF, UNEP) tarafından hazırlanan Dünya Koruma Stratejisi (World Conservation Strategy)’nin temel hedefleri şöyle özetlenebilir:

1. Yaşama destek olan sistemlerin korunması,
2. Genetik çeşitliliğin korunması,
3. Türler ve ekosistemlerin kullanımının dengelenmesi (Demirel, 2005).

Doğa koruma hedefleri bugünkü koşullarda global ölçekte, tüm kültürel ve doğal ekosistemlerin sistemli bir şekilde korunmasını ve kullanılmasını öngörmektedir:

1. Küçük girişimler veya az baskılar sonucu çok zarar gören büyük ekosistemlerin öncelikle ve kapsamlı korunması (örneğin, yağmur ormanlarının bir kısmı, denizler, ada ekosistemleri gibi),

2. Korunan alanlar sisteminin oluşturulması (örneğin, dünyadaki tüm doğal ekosistemleri temsil edebilecek milli parklar taslağı),

3. Nesli tehlike altındaki tüm türlerin kendi doğal ortamlarında korunması, bölgesel tür kayıplarının azaltılması,

4. Özellikle gübreler başta olmak üzere doğal faktörlere zarar verdiği baştan bilinen elementler ve bileşiklerin kullanım miktarlarının önemli derecede azaltılması,

5. Toprak su ve iklim gibi abiyotik doğal kaynakların azami derecede korunması,

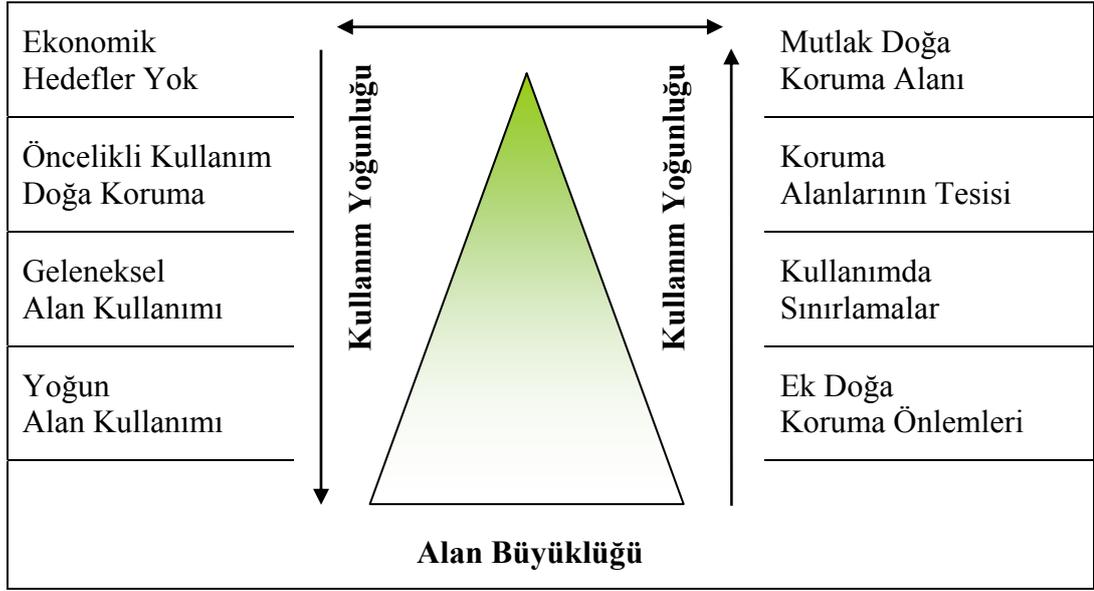
6. Doğal ormanlar, kıyı ekosistemleri, turbalıklar, bataklıklar ve kültür peyzajı gibi kendini yenilemesi uzun zaman alan ekosistemlerin korunması,

7. Ormancılık veya tarımsal amaçlı kullanılan doğala yakın büyük alaların rejenerasyonu veya korunması,

8. Genelde yoğun alan kullanımlarının azaltılması. Değişik alan kullanım şekilleri nedeniyle uzun vadede doğal kaynaklara zarar verecek kullanımların yasaklanması (tropik yağmur ormanlarında ağaç kesimi, Orta Avrupa'da yoğun tarımsal kullanım gibi),

9. Enerji ve doğal kaynak kullanımının mümkün olduğunca azaltılması (Yücel, 2005; Plachter, 1991'den).

Mac Kinnon'ın koruma kavramı prensiplerinin, Dünya Koruma Stratejisinin hedeflerinin ve Plachter'in doğa koruma hedeflerinin ortak olarak öngördükleri temel düşünce "tüm kültürel ve doğal ekosistemlerin sistemli bir şekilde korunması ve kullanılması"dır. Önemli olan, kullanımın koruma ile birlikte düşünülerek, önceliklerin neler olduğuna karar verebilmektir. "Kullanım yoğunluğu", "koruma yoğunluğu" ve "alan büyüklüğü" arasında Şekil 3.1'deki gibi bir ilişkinin kurulması, sürdürülebilir koruma-kullanım dengesinin koşullarından biridir (Yücel, 2005).

Şekil 3.1. Alanda doğa koruma önceliğinin yoğunluğu (Yücel, 2005)

IUCN'in Caracas'ta yapılan IV. Dünya Milli Parkları Kongresi'nde geliştirdiği doğa koruma alanı tanımı ise: Biyolojik çeşitliliğin, doğal ve ortak kültürel kaynakların korunması ve bakımı için ayrılmış ve ayrıca yasal ya da diğer etkili önlemlerle yönetilen bir kara ve / veya deniz alanıdır (Mulongoy ve Chape, 2004).

İlk kez 1933 yılında Londra'da, Afrika kıtasındaki toprak sahibi tüm ülke temsilcileri ile Hollanda, Hindistan ve Amerika Birleşik Devletleri ilgililerinin katıldığı Afrika'nın Flora ve Faunasının Korunması Kongresi'nde yapılan tanımlamada milli park: "Devlet yönetimi altında ve sınırları yetkili organlar dışında hiçbir biçimde değiştirilemeyecek doğal öğelere dayanan, toplumun beğenisi yönünden estetik, jeolojik, prehistorik, arkeolojik nesnelere içeren, flora, fauna ve bilimsel değerdeki doğal varlıkların korunması amacıyla ayrılmış alanlardır" şeklinde tanımlanmıştır (Akesen, 1978).

IUCN'nin yapmış olduğu tanıma göre milli park: "Ekosistem koruma ve rekreasyon amaçlı olarak yönetilen koruma alanları"dır (Chape ve diğ., 2003).

Yukarıdaki tanımlamalardan da anlaşılacağı üzere; doğa koruma gereksiniminin ortaya çıkarmış olduğu koruma alanları ve koruma alanlarının bir sınıfı olan milli parklar koruma amacının yanısıra turizm ve rekreasyon işlevini de yerine getirecek alanlar olarak ayrılmışlardır. Bu durum, milli parkların yönetsel olarak koruma-kullanma ilişkisinin kurulmasında çok hassas bir noktada yer aldıklarını göstermektedir.

Dünya’da Koruma ve Milli Park Çalışmaları

Korunan alanların geçmişi oldukça eskilere dayanır. Bazı tarihçilere göre; Hindistan’da iki bin yıl önce bazı alanlar özellikle doğal kaynakların korunması için ayrılmıştır. Avrupa’da ise bin yıl kadar önce bazı alanlar zengin insanlar için avlanma alanı olarak ayrılmış ve korunmuştur. Bununla birlikte, özel yerlerin korunması düşüncesi evrenseldir ve toplumların özelliklerine göre değişiklikler gösterir (Eagles ve diğ., 2002).

18. yüzyılın başlarında doğa koruma çalışmalarının ilk olarak orman alanlarında başladığı görülmektedir (Karadeniz, 1989).

Doğa koruma düşüncesinin bilinçli bir şekilde ortaya çıkışı, 19. yüzyılın ikinci yarısına rastlar. Doğa bilimlerinin ve ormancılık ilminin gelişmesi ve diğer taraftan 19. yüzyıla damgasını vuran romantik dünya görüşünün, doğaya açık sanatçıların da eserleriyle doğa koruma çalışmalarına hız kazandıran katkıları olmuştur. Almanya’da ilk defa Bonn şehri çevresindeki Drachenfels Ormanı’nın 1829 yılında muhafaza ormanı olarak ayrılması, 1838 yılında Bohemya’da Kubany Bakir Ormanı’nın bir kısmının ve 1852 yılında Harz Bölgesi’nde Taufelsmauer Bölgesi’nin muhafaza amaçlı ayrılması, aynı düşüncelerden kaynaklanmaktadır (Hepcan, 1997; Demirel, 2005).

1864 yılında, California’da dev sekoya ağaçlarının bulunduğu Yosemite Vadisi, Amerika’da milli park hareketlerinin babası olarak kabul edilen Frederick Low Olmstead’in çabaları ile halka açık mesire ve rekreasyon alanı olarak hizmet etmesi amacıyla doğa koruma bölgesi olarak ayrılmıştır (Eagles ve diğ., 2002).

1872 yılında flora ve faunası, jeolojik ve jeomorfolojik yapısının güzelliği nedeniyle ABD’de Wyoming eyaletinin Gaiserler bölgesinde 9.000 km² lik bir alan halk parkı olarak halkın yararlanması ve eğlenceli vakit geçirmesi için Yellowstone Milli Parkı olarak ilan edilmiştir. Yellowstone Milli Parkı’nın kuruluşu, ilk gerçek milli parkın ortaya çıkışı ve doğa koruma düşüncesinin, toplum ve ülkelerce resmen başlangıcı olarak kabul edilebilir (Gülez, 1989; Eagles ve diğ., 2002).

19. yy sona ermeden doğa koruma kavramı Avustralya, Kanada, Yeni Zelanda ve Meksika tarafından da benimsenmiştir. Avustralya’da 1879 yılında Royal Milli Parkı, Kanada’da 1885 yılında Banff Milli Parkı, Yeni Zelanda’da 1897 yılında Tongarino Milli Parkı ve Meksika’da da 1898 yılında El-Chico Milli Parkı ülkelerinin ilk milli parkları olarak kurulmuştur (Gülez, 1989).

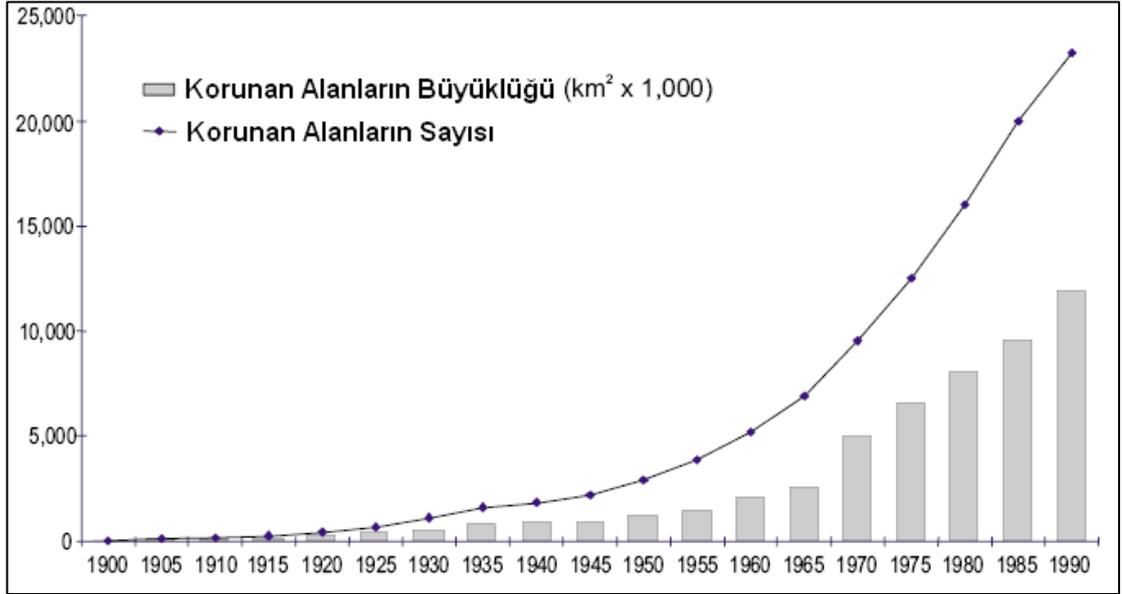
Ortaya çıkan bu milli parkların temel özellikleri şunlardır: Öncelikle hükümetçe kurulmuşlardır. İkincisi geniş ve genellikle doğal çevre içerikli alanlardır. Üçüncüsü tüm halkın kullanımına açık alanlardır. Parkların günübirlik kullanımı ve turizm, milli park hareketinin temel taşlarını oluşturmaktadır (Eagles ve diğ., 2002).

Avrupa’da ilk milli park, Amerika’dan 37 yıl sonra 1909 yılında İsveç’te, ikincisi de İsviçre’de 1914 yılında ilan edilmiş ve bu milli park halkın rekreatif gereksinimlerinden çok bilimin emrine verilmiştir (Gülez, 1989; Yücel 2005).

Almanya’da milli park çalışmalarına 1911’de başlanmasına karşın, ilk doğa koruma alanı olan “Lüneburger Heide” 1921 yılında ve ilk milli park “Bayerischer Wald” 21 Haziran 1969 yılında ilan edilmiştir (Yücel, 2005).

Ardı ardına kurulan birçok milli park koordineli bir yönetim yapısının geliştirilmesi gereksinimini doğurmuştur ve 1911’de Kanada’da dünyanın ilk Parklar Kurumu kurulmuştur. Amerika Milli Parklar Servisi (USNPS) 1916’da kurulmuştur. USNPS koruma ve kullanımın bir arada yürütüldüğü bir yönetim stratejisi belirlemiştir (Eagles ve diğ., 2002).

Dolayısı ile modern koruma alanı hareketinin kökeninin 19.yüzyıla dayandığı, ancak 20. yüzyılda bu hareketin dünyanın her tarafına hızla yayıldığı görülmektedir. Sonuç olarak korunan alanların sayısında dikkate değer bir artış olmuştur. Korunan alanların sayısı ve alansal olarak artışı Şekil 3.2’de görülmektedir (Eagles ve diğ., 2002).

Şekil 3.2. Korunan alanlardaki gelişim (Eagles ve diğ., 2002)

3.1.2. Türkiye’de Koruma ve Milli Park Çalışmaları

Milli Parklar dünyada olduğu gibi Türkiye’de de çağdaş anlamda doğa korumanın öncüsü olmuştur. İlk kez 1948 yılında, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Profesörlerinden Selahattin İnal’ın, “Tabiatı Koruma Karşısında Biz ve Ormancılığımız” adlı eseri ile milli park kavramı kullanılmaya başlanmıştır. Doğayı koruma amacı ile ayrılacak alanların, mutlak doğayı koruma ve milli park niteliği taşımaları gereği üzerinde duran İnal, milli park olarak ayrılacak alanlarda, estetik güzellik ve turistik kullanımlara uygunluk derecesinin ağırlıkta tutulması gerektiğini belirtmiştir (Akesen, 1978).

Milli Park kavramı, 1956 yılında yürürlüğe giren 6831 sayılı Orman Kanunu’nun 25. maddesi ile Türkiye’de ilk kez yasal boyut kazanmıştır. Bu kanun hükümlerine göre 1958 yılında, Orta Anadolu’nun asırlar öncesindeki görüntüsü ile günümüzdeki steplerle çevrili durumu arasındaki uçurumları, sahip olduğu karaçam

türleri ile keskin çizgilerle yansıtan 264 ha.lık Yozgat Çamlığı Türkiye'nin ilk milli parkı olarak ayrılmıştır (Sever, 1998).

1967 Yılında Devlet Planlama Teşkilatı içinde kurulan Turizm Komisyonu yetkilileri ve 12 Amerikalı milli park uzmanıyla birlikte Orman Genel Müdürlüğü Milli Parklar Dairesinde oluşturulan özel bir planlama heyeti tarafından ilk defa milli park master planları Türkçe ve İngilizce olarak hazırlanmıştır (Öztürk, 2005).

1983 Yılında 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu yürürlüğe girmesinden kısa bir süre önce de, milli park alanlarının ayrılmasına olanak tanıyan 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 25. maddesi değiştirilerek diğer doğa koruma kategorilerinin de yasada yer almasına olanak sağlanmıştır (Öztürk, 2005).

3.1.3. Doğa Koruma Kategorileri

Her ülke kendi doğal kaynak değerlerini korumak amacıyla değişik ölçüt ve planlama ilkeleri geliştirerek, çeşitli amaçlar altında koruma alanları oluşturmaktadır. Bu ölçütler ve alanın sahip olduğu kaynak türü ve niteliği, aday koruma alanının statüsünü belirlemede ana materyali oluşturmaktadır. IUCN, koruma alanlarını dünya ölçeğinde ele almak ve onlara yön vermek için çalışmalarda bulunmaktadır (Gülez, 1996; Ölmez, 2006).

IUCN'e göre doğa koruma bölgeleri için belirlenmiş olan 6 kategori aşağıda verilmiştir (Anonim, 1994; Chape ve diğ., 2003; Mulongoy ve Chape, 2004):

Kategori I: Mutlak Doğa Rezervi / Vahşi Yaşam Alanı (Strict Nature Reserve / Wilderness Area): Bilimsel veya vahşi yaşamı koruma amaçlı olarak yönetilen koruma alanıdır.

Ia: Mutlak Doğa Rezervi - Sıkı Koruma Altındaki Doğa Koruma Alanı (Strict Nature Reserve): Bilimsel amaçlı olarak yönetilen koruma alanıdır. Temelde bilimsel araştırma ve / veya çevre izlemeye uygun, alışılmışın dışında veya temsil edici ekosistemler, jeolojik veya fizyolojik özellikler ve / veya türler içeren kara ve /

veya deniz alanlarıdır. Bu alanlara giriş izni sadece bilimsel çalışmalar için verilmektedir ve burada turizm yasaklanmıştır.

Ib: Vahşi Yaşam Alanı (Wilderness Area): Vahşi yaşamı korumak amacı ile yönetilen koruma alanıdır. Doğal durumun korunmasına yönelik olarak korunmuş ve yönetilmiş, kalıcı veya belirgin yerleşimin olmadığı, doğal karakterini koruyan, değiştirilmemiş veya çok az değiştirilmiş büyük kara ve / veya deniz alanlarıdır. Bu alanlar turizme açıktır.

Kategori II: Milli Park (National Park): Ekosistemin korunması amaçlanan ve rekreasyonel etkinliklere izin verilen koruma alanıdır.

- a) Mevcut ve gelecek kuşaklar için, bir veya daha çok ekosistemin ekolojik bütünlüğünü korumak,
- b) Alan kullanımı amaçlarına zararlı olan yerleşim ve sömürüyü engellemek,
- c) Ruhsal, bilimsel, eğitsel, rekreasyonel ve ziyaretçi olanaklarını sağlayan, tamamı çevresel ve kültürel uyumlu doğal kara veya deniz alanlarıdır. Bu alanlar içerisinde bazı zonlarda büyük turizm ticareti (planlanmış konaklama ve yol sistemleriyle) programları desteklenmektedir.

Kategori III: Doğa Anıtı (Natural Monument): Özel nitelikli doğal yapıların korunması amacı ile yönetilen koruma alanıdır. Doğal olarak enderliği, temsil ediciliği, estetik kalitesi veya kültürel değeri açısından önemi nedeniyle alışılmamış veya sıra dışı değere sahip, bir veya daha çok özel doğal veya doğal / kültürel yapıyı içeren alanlardır.

Kategori IV: Habitat / Tür Koruma Alanı (Habitat / Species Management Area): Yönetim girişimi yoluyla koruma amaçlı olarak yönetilen koruma alanıdır. Özel türlerin gereksinimini karşılamak ve / veya habitatın sürekliliğini güven altına almak için aktif müdahaleye konu olan kara veya deniz alanıdır.

Kategori V: Kara / Deniz Peyzajı Koruma Alanı (Protected Landscape / Seascape): Deniz / kara koruma ve rekreasyon amaçlı yönetilen koruma alanıdır.

Zaman içerisinde insanın ve doğanın birlikteliği ile farklı karakterdeki bir alanın ortaya çıktığı, belirgin estetik, ekolojik ve / veya kültürel değeri ve çoğunlukla yüksek biyolojik çeşitliliği olan, sahil ve deniz de içeren kara alanıdır. Bu geleneksel birlikteliğin bütünlüğünün korunması, buraların bakımı ve evrimi yönünden yaşamsaldır.

Kategori VI: Yönetimli Kaynak Koruma Alanı (Managed Resource Protected Area): Doğal sistemlerden süreklilik prensibine göre yararlanma amaçlı yönetilen koruma alanıdır. Biyolojik çeşitliliğin uzun süre korunmasını ve sürekliliğini, aynı zamanda da toplumun gereksinimlerini karşılayan, doğal ürünlerin ve hizmetlerin akışını sağlayan, el değmemiş doğal sistemleri içine alan alanlardır.

Ülkemizde ise farklı kuruluşların yetki ve sorumluluğunda, değişik koruma statüleri bulunmaktadır (2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na dayanılarak oluşturulan “Doğal Sitler” ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'na dayanılarak oluşturulan “Özel Çevre Koruma Bölgeleri”, “Sulak Alanlar” vb).

1983 Yılında yürürlüğe giren 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu ve 1986 yılında yayımlanan Milli Parklar Yönetmeliği'ne göre ilan edilen doğa koruma alanlarına ilişkin kategoriler aşağıda gösterilmektedir (Anonim, 2007a).

Milli Park: Bilimsel ve estetik bakımdan, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarıdır. Milli park olarak ayrılacak yerlerde:

- 1) Tabii ve kültürel kaynak değeri ile rekreasyon potansiyeli, milli ve milletlerarası seviyede özellik ve önem taşımaktadır.
- 2) Kaynak değerleri, gelecek nesillerin miras olarak devralacakları ve sahip olmaktan gurur duyacakları seviyede önemli olmalıdır.
- 3) Kaynak değerleri tahrip olmamış veya teknik ve idari yöntemlerle ıslah edilebilir durumda olmalıdır.
- 4) Alan büyüklüğü, kaynak değerleri yoğunluğu yönünden, özel haller ve adalar dışında, en az 1000 ha olmalı ve bu alan bütünüyle koruma ağırlıklı

zonlardan meydana gelmelidir. İdari ve turistik amaçlı geliştirme alanları bu 1000 ha alan büyüklüğünün dışında kalmalıdır.

Tabiat Parkı: Bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçalarıdır. Tabiat parkı olarak ayrılacak yerler:

- 1) Milli veya bölge seviyesinde üstün tabii fizyocoğrafik yapıya, bitki örtüsü, yaban hayatı özelliklerine ve manzara güzellikleri ile rekreasyon potansiyeline sahip olmalıdır.
- 2) Kaynak ve manzara bütünlüğünü sağlayacak yeterli büyüklükte olmalıdır.
- 3) Özellikle açık hava rekreasyonu yönünden farklı ve zengin bir potansiyele sahip olmalıdır.
- 4) Yerel örf ve adetlerin, geleneksel arazi kullanma düzeninin ve kültürel manzaraların ilgi çeken örneklerini içermelidir.
- 5) Devletin mülkiyetinde olmalıdır.

Tabiatı Koruma Alanı: Bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan nadir, tehlike altında ve kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri içeren ve mutlak korunması gerekli olup sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılmış tabiat parçalarıdır. Tabiatı koruma alanı olarak ayrılacak yerler:

- 1) Milli veya milletlerarası seviyede tipik, emsalsiz, nadir, tehlike altında veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği veya gizlediği tabii ve geleneksel arazi kullanım şekillerine ait örnekleri barındırmalıdır.
- 2) Genellikle hassas ekosistemlere, habitatlara veya hayat şekillerine, biyolojik veya jeolojik önemli çeşitliliklere, zengin genetik kaynaklara sahip olmalıdır.
- 3) Bu özellikleri ve farklılıkları; bilim, eğitim, araştırma kurumları veya ilgili kuruluşlar tarafından saptanmış olmalıdır.
- 4) Alan büyüklüğü, korunması gerekli değerlerin hayatlarını uzun süreli olarak devam ettirmelerine yeterli olmalıdır.
- 5) Devletin mülkiyetinde olmalıdır.

Tabiat Anıtı: Tabii ve tabiat olaylarının meydana getirdiği özelliklere ve bilimsel değerlere sahip milli park esaslarınca korunan tabiat parçalarıdır. Bu objeler bazen de bir kaya ya da bir şelale olabilir. Tabiat anıtı olarak ayrılacak yerler ve tabii objeler:

1) Tabiat ve tabiat olaylarının meydana getirdiği tek veya nadir olmaları sebebiyle bilimsel ve estetik yönden milli öneme sahip, bir veya bir kaç jeolojik ve jeomorfolojik formasyon ve bitki türleri gibi ayrıcalıklı değerleri barındırmalıdır.

2) Özellikle insan faaliyetlerinden çok az zarar görmüş veya hiç zarar görmemiş olmalıdır.

3) Alan büyüklüğü milli parktan küçük, fakat koruma yönünden bütünlüğü sağlayacak yeterlikte olmalıdır.

4) Devletin mülkiyetinde olmalıdır.

Tablo 3.1’de ülkemizdeki korunan alanların kategorilerine göre sayısal ve alansal büyüklükleri verilmiştir.

Tablo 3.1. Ülkemizdeki korunan alanların kategorilerine göre sayısal ve alansal büyüklükleri (Anonim, 2007b).

Yasal Statü	Adedi	Toplam (ha)
Milli Parklar	37	857 029
Tabiat Parkları	19	72 342
Tabiatı Koruma Alanları	33	64 663
Tabiat Anıtları	102	5 285,26
TOPLAM	191	999 319,26

3.1.4. Türkiye’de Korunan Alanlar ve Milli Parkların Sorunları

Uluslararası çevresel duyarlılıkların ve hareketlerin doğal bir sonucu olarak son 50 yıllık süreçte gözlemlenen küresel sivil toplum oluşumları ve yaptıkları etkinlikler, küresel medyanın da desteğiyle önce gelişmiş ülkelerde ve daha sonra ise tüm dünyada yavaş yavaş boy göstermeye başlamıştır. Koruma konularında duyarlılık, bilgi ve bilinçli olmanın bir sonucudur ve zamanla sorunları sahiplenme ve uygulamada, sorumlulukları yüklenme boyutuna dönüşebilir. Sorumlu olmak salt tek başına yeterli değildir. Sorumlu kurumların çoğu kez uygulamalar bakımından

sivil toplum örgütlerinin gerisinde kaldıkları bilinmektedir. Sorunların temelini; çok boyutlu yönetim planlarının eksikliği, koruma ekonomilerinin alt yapısının kurulamamış olması, yasal boşluklar oluşturmaktadır. Bütün bu sorunları doğuran temeldeki unsur ise “eğitim yoksunluğu”dur (Demirel, 2005).

Yasal Sorunlar:

Ülkemizde koruma alanları 6 farklı kanunla (6831 sayılı Orman Kanunu, 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu, 2872 sayılı Çevre Kanunu, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu) koruma altında olup, ayrıca kanunlarla korunmayan koruma statüleri de bulunmaktadır. Bunlarla birlikte uluslararası sözleşmelerle koruma altına alınan alanlar da mevcuttur. Bu yasal mevzuat, ülkemizdeki koruma alanlarının büyük bir yasal karmaşa içinde olduğunu göstermektedir. Bu alanda, tüm kanunları bir çatı altında toplayan bir “Çerçeve Kanun”a-Doğa Koruma Yasası’na gereksinim duyulmaktadır (Demirel ve diğ., 2005).

Yönetimsel Sorunlar:

Akesen (2002), çalışmasında yönetim biliminde yönetimin 5 temel işlevinden söz etmektedir. Bunlar: 1-Planlama, 2-Örgütlenme, 3-Yürütme, 4-Eşgüdüm, 5-Denetimdir. Akesen (2001)’e göre; Milli Parklar konusunda deneyim ve bilgi birikimi yönlerinden gelişmiş ülkelerdeki (ABD ve Kanada) milli park yönetimi planlama modelleri incelendiğinde bu kaynakların tek bir yönetim planı ile değil, birbirini tamamlayan ve süreç içinde birbirini izleyen, 1-Genel Yönetim Planlaması, 2-Stratejik Planlama, 3-Uygulama Planlaması, 4-Yıllık Performans Planlaması yöntemleri ile yönetildikleri görülmektedir (Öztürk, 2005).

Ülkemiz korunan alanlarının yönetiminde de ciddi eksikliklerin olduğu görülmektedir. En önem verdiğimiz doğa koruma kategorilerinden olan milli parklarımızda bile genel yönetim planı olarak sayabileceğimiz uzun devreli gelişim planlarının ancak yarısının tamamlanmış olması bunun en önemli göstergesidir (Öztürk, 2005).

Ekonomik Sorunlar:

Koruma çalışmalarında korumanın maliyetinin yüksekliğinden ve sürekli olarak kaynak yokluğundan söz edilmektedir. Çözüm olarak ise bütçede korumaya daha fazla kaynak ayrılması gerektiği üzerinde durulmaktadır. Oysa mevcut kaynağın en iyi şekilde ve akılcı kullanımı ile kaynak yaratma pratiklerini geliştirmek kaçınılmazdır.

Ülkemizde koruma alanlarında ziyaretçi ve turistlerin, bu kaynak değerlerini görmek ve dinlenmek ya da değişik etkinliklere katılmak için bıraktıkları gelirin, korumada kullanılması ve geri dönüşümün mevcut alana harcanması akıllıca bir yaklaşımdır. Ne var ki elde edilen gelirin Maliye Bakanlığı'na devri ile bunun gerçekleşmesi mümkün olmamaktadır. O halde kaynak yaratacak projeler ortaya koymak ve önlemler almak zorunluluğu vardır ki bunların başında koruma projelerinin gelir getirici yönünü kullanmak doğru bir yaklaşım olacaktır. Bir diğer kaynak ise, özellikle Birleşmiş Milletler, Dünya Koruma Birliği, FAO ve Dünya Bankası gibi uluslararası örgütlerin destekledikleri projeler için tahsis ettikleri kaynaklardır (Demirel ve diğ., 2005).

Eğitsel Sorunlar:

Gelişmiş ülkelerde doğal alan ortamların ve korunması gerekliliğine inanılan tür ve habitatların doğal halleriyle korunmalarının büyük çabalarla desteklendiği ve bu konuda toplumun bütün katmanlarının bilgilendirildiği ve eğitildiği bilinmektedir. Ne yazık ki koruma kültürü düzeyi ülkemizde oldukça düşüktür. Bilgisizlik, bilinçsizliği; bilinçsizlik çarpık bir koruma ahlakını güçlendirmiştir (Demirel, 2005).

Halkın yanı sıra özellikle yerel yöneticilerin dahi, doğa korumaya ilişkin konularda yeterli bilgiye ve duyarlılığa sahip olmadıkları görülmektedir. Sadece okul eğitimi ile bile sınırlandırılmayacak kadar önemli olan doğa koruma ve çevre eğitimi ise, maalesef okullarımızda bile yeterince yer bulamamaktadır (Öztürk, 2005).

3.2. Turizm

Etimolojik olarak turizm deyiimi, turist sözcüğünden doğmuştur. Turist sözcüğü ise batı dillerinde Latince “tornus” kelimesinden türemiştir. “Tornus” kelimesi; dönme, dönüş anlamlarını taşır. İngilizce ve Fransızcada “tour yapmak” ve “tour yapan = turist = touriste kelimeleri 17.-18. yüzyılda kullanılmakta idi. İngiltere’de ayrıca “touring” yani “tur yapma”, gezinti yapma deyiimi de aynı zamanda mevcuttu. Daha sonra turist ve tur kelimelerinden doğan turizm deyiimi ortaya çıkmış ve kullanılmaya başlanmıştır (Taşkınısu, 2000).

Uluslararası Turizm Uzmanlar Birliği (AİEST)’nin 1954 yılında İtalya’nın Palermid kentinde yaptıkları toplantıda kabul edilen tanıma göre; “Turizm; kazanç sağlama amacına yönelik olmayan ve sürekli yerleşmemek koşuluyla insanların bir yere seyahatleri ve orada konaklamalarından doğan aktivitelerin bütünüdür” (Albayrak, 1993).

Turizm; gelir sağlamak, askeri ya da politik ilişkiler vb. amaçlar dışında, sürekli olarak yaşanan ortamdan farklı bir yere, merak, din, sağlık, dinlenme, eğlenme, deneyim kazanma, aile ziyareti, kongre ve seminerlere katılma gibi nedenlerle kişisel veya toplu olarak yapılan seyahatler ve ilişkileri kapsayan bir tüketim olayı, ağır ve entegre bir hizmet ve kültür endüstrisidir (Halepliöglü, 1988).

Yukarıda yapılan tanımlamalar doğrultusunda turizmin özellikleri aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1. Turizm gelir elde etme amacı gözetilmemek üzere yapılan seyahatleri ve geçici konaklama hareketlerini kapsamaktadır.
2. Turizm bir tüketim olgusudur.
3. Turizm, insanların kendi konaklama yerleri dışında sürekli yerleşme amacı olamadan yaptıkları seyahat ve geçici konaklamaları kapsamaktadır.
4. Turizm insanların iş, merak, din, dinlenme, kültür, sağlık, spor, seminer, aile ziyaretleri gibi olaylar nedeniyle yapmış oldukları geçici konaklamaları ve seyahatleri kapsamaktadır. Bu tür olaylardan dolayı insanlar her dönemde seyahat

etmişlerdir. Örneğin; din olgusu Ortaçağ, kültür olgusu Rönesans, merak olgusu İlk Çağ insanlarını harekete geçiren etkenler olarak ortaya çıkmıştır.

5. Turizm insanların kişisel veya toplu şekilde yaptıkları seyahat ve konaklamaları kapsamaktadır.

6. Turizmin alternatif turizm olanağı bulunmaktadır. Böylece insanlar seyahat edecekleri yeri, seyahat aracını ve konaklayacakları yerleri serbestçe seçebilirler.

7. Turizm seyahatle birlikte 24 saati aşan konaklamayı ve seyahatle konaklamanın ortaya çıkardığı tüm kurumlar, davranışlar, faaliyetleri içermektedir. Bu durumda turizme bir endüstri gözü ile bakmak gerekmektedir.

8. Turizm sosyal bir olgudur. Turizmin toplum halinde yaşayan insanlara özgü olması, ölçülebilmesi, süreklilik göstermesi ve zorunlu nitelik taşıması turizme sosyal karakter veren elemanlardır.

9. Turizm, turistik olayların içeriğini, durumunu, etkilerini, bilimsel yöntemlerle sosyal ve ekonomik açıdan araştırarak turizm olayının sebep ve sonuç ilişkilerini bulan ve bu ilişkilerin temel ilkelerini ortaya koyan bir bilim dalıdır (Keleş, 2001).

Son yıllarda tüm dünyada turizm aktivitelerinde doğal alanların tercih edilme oranlarında artışlar görülmektedir. Turizm anlayışında görülen doğal alanlara yönelik beraberinde bazı koruma önlemlerinin alınması zorunluluğunu getirmektedir. Doğayı tercih eden turistler her türlü gürültüden, kirlilikten arındırılmış, doğal ekosistemin ve yerel yaşamın korunabildiği alanları tercih etmektedirler. Bu gereksinime ve beklentilere uygun alanlar planlanması ve işletilmesi işletmeciler ve turistler açısından olduğu kadar ülke politikası için de önem taşımaktadır. Bu nedenlerle son yıllarda önemi daha fazla vurgulanan alternatif turizm, sürdürülebilir turizm, ekoturizm, yumuşak turizm gibi olgular, turizm ile çevrenin karşılıklı geliştirilmesini ve sürekliliğini sağlamak açısından dikkate alınması gereken kavramlardır (Erduran, 2003).

Butler (1999), sürdürülebilir turizmi: “Sınırsız bir periyotta uygulanabilir olan, toplumsal ve fiziksel çevrenin niteliğine zarar vermeyecek ve niteliğini değiştirmeyecek şekilde geliştirilen ve sürdürülen turizm” şeklinde tanımlamaktadır.

Scheyvens (1999), ekoturizmi: “Eğlenmek, geçmiş ve günümüzdeki kültürel özellikleri paylaşmak için bozulmamış doğal alanlarda yapılan, ziyaretçi etkisinin düşük olduğu ve yerel halka sosyo-ekonomik açıdan yarar sağlayan, çevreye sorumlu, bilgilendirici seyahat ve ziyaretlerdir” şeklinde açıklamaktadır.

Turizm gelişmesi ve çevre koruma birbirini etkileyen süreçlerdir. Korunan alanlar, turizmin gelişiminin çevresel etkilerini kontrol eden doğa odaklı turizmi geliştirecek şekilde oluşturulmuşlardır. Doğal çevre, turistleri ve turizm yatırımcılarını çekebilir. Milli parklarda turizmin yoğunlaşması da milli park içerisinde ve yakın çevresinde iş imkanlarının artmasını sağlar, ancak yüksek kalitede ziyaretçi akımının sürdürülebilmesi için ekonomik, sosyal ve ekolojik durumun ortaya konmasına gereksinim duyulmaktadır. Bununla birlikte turizm gelişmesinin çevreye negatif etkileri de olabilir ve tam anlamıyla yönetilmezse çevreye zarar verir, ekolojik ve sosyal problemlere yol açarak uzun bir süreçte kendi geleceğini olumsuz etkileyebilir. (Briassoulis, 1995; Fredman, 2004; Ramet ve diğ., 2005).

3.3. Rekreasyon

Rekreasyon kelime olarak Latince “re-tekrar, yeniden” ve “create-yaratma, yenileme” anlamına gelen sözcüklerin birleşmesinden oluşur (Özkan, 2001; Kalem, 2001).

Rekreasyon; sağlıklı yaşamak ve verimli çalışmak için, insanın bozulan bütünlüğüne yeniden dilediği aktivitelerle erişmesi olayıdır (Özkan, 2001).

Vogler’e göre rekreasyon; kişinin fiziksel ve psikolojik olarak kendini yeniden kazanabilmesini sağlayan serbest zaman değerlendirmesidir (Sertkaya, 2001).

Çalıköglü (1989)’na göre ise; bireyin kendi istek ve içgüdüüne göre olanakları ölçüsünde kullanabileceği serbest zamanlarında yer alan, bedensel ve ruhsal dinlenme gereksinimlerini karşılayarak bireyi boşaltan ve yenileyen, çalışma ve yaşama istek ve gücünü ayakta tutan ve sürdürüldüğü sürece bireye zevk veren, gelir

sağlama düşüncesinden uzak her türlü eylemi kapsayan davranışlar bütünüdür (Sertkaya, 2001).

Özkan (2001)'e göre rekreasyonun özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

1. Rekreasyon insan yaşamındaki temel gereksinimlerden biri olup yaşamın ayrılmaz bir parçasıdır.
2. Rekreasyon kavram olarak yeni olmakla birlikte olgu olarak çok eskidir.
3. Çevre ve yaşam koşullarındaki olumsuzlukların çoğalması nispetinde kişi ve toplumun rekreasyon gereksinimi artmaktadır.
4. Rekreasyon gereksinimi çeşitli etkilere bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir.
5. Rekreasyona ulaşma insanın psikik sağlığı yanında, fizyolojik varlığına da olumlu etkide bulunmaktadır.
6. Rekreasyon kişilerin ve dolayısıyla toplumun sağlık ve mutluluk unsurudur.
7. Rekreasyon çevre ve doğanın korunmasına önemli katkılar sağlamaktadır.
8. Aktivitelerin gerçekleştirildiği alanlar itibariyle rekreasyon bir planlama konusudur.
9. Kişilerin rekreasyon gereksinimlerinin giderilmesinde merkezi ve yerel yönetimlere önemli görevler düşmektedir.
10. Çok çeşitli ortamlarda farklı etkinliklerle rekreasyona ulaşabilmek mümkün olmakla birlikte, düzenlenmiş dış mekânlar bu amaca en uygun alanlardır.

Rekreasyon faaliyetleri, sanayileşme ve kentleşmenin ortaya çıkardığı bir gereksinme olduğu için, sanayi ötesi aşamasına ulaşmış ve kentsel nüfusun, kırsal nüfusla kıyaslanmayacak derecede ağır bastığı toplumlarda, bu faaliyetlerin büyük boyutlara ulaşması son derece doğal olmaktadır. Sanayileşmeye paralel olarak gelişen rekreasyon gereksinimi günümüzde açık bir şekilde kendisini hissettirmektedir ve önemi şu şekilde ifade edilmektedir:

- 1) Rekreatyonel aktivitelere, insanların dinlenme ve eğlenme gereksiniminin karşılanması, onların hayatla bağlarının güçlenmesini ve kendilerini mutlu hissetmelerini sağlar.
- 2) Rekreatyonel etkinliklerde bulunan kişiler, serbest zamanlarını iyi bir şekilde değerlendirmiş ve sağlıklı bir kişilik geliştirmiş olurlar. Toplumda temel amaçlardan birisi de sağlıklı kişilik geliştirilmesidir (Sertkaya, 2001; Öztürk, 2005).

Bunların yanısıra, rekreatyonel etkinlikler, bireylerin serbest zamanlarını zevk olarak geçirmelerini, iş dışında daha değişik uğraşılarda bulunmalarını, yeni dostluklar ve arkadaşlıklar kurmalarını, başarı duygusunu hissetmelerini, yaratıcılık duygusunu tatmalarını, fiziksel açıdan kendilerini sağlıklı hissetmelerini, macera ve yeni tecrübeler edinmelerini sağlamaktır (Sertkaya, 2001; Öztürk, 2005).

BÖLÜM 4

MATERYAL VE YÖNTEM

4.1. Materyal

Araştırma Troya Tarihi Milli Parkı'nda yürütülmüştür. 1996 yılında Milli Park ilan edilmiş ve 1998 yılında Unesco Dünya Kültür Mirası Listesi'ne dahil edilmiş Milli Park, Çanakkale İli sınırları içerisinde ve Biga Yarımadası'nın kuzeybatısında 13 350 ha.lık alanı kapsamaktadır (Anonim, 2007b). Kuzeyde Çanakkale Boğazı, doğuda Çanakkale-İzmir devlet karayolu, güneyde Taştepe-Geyikli yolu ve batıda Ege Denizi ile çevrilidir (Şekil 4.1).

Şekil 4.1. Troya Tarihi Milli Parkı ve yakın çevresi (Anonim, 2000a).

Araştırmanın odağını oluşturan Troya Tarihi Milli Parkı'nın doğal, kültürel, rekreasyonel ve turistik kaynak değerleri, Türkiye'den ve yurtdışından; Troya Tarihi Milli Parkı, doğa koruma ve milli parklar, turizm, rekreasyon gibi araştırma konusu

ile paralellik gösteren konularda yapılmış yayınlar (kitap, dergi, araştırma raporları, bildiri, makale, tez, vb.) ve Troya ile ilgili çeşitli haritalar, projeler, belgeler ve yazılı kaynaklar çalışmanın materyalleri oluşturmaktadır. Ayrıca kamu kuruluşlarından (Valilik, Belediye, Doğa Koruma ve Milli Parklar, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü vb.) konuyla ilgili uzmanlarla görüşmeler yapılmıştır. Alanla ilgili fotoğraf, broşür, kataloglar, inceleme ve gözlemler sonucu alınan notlar, uygulanan anketler, internet aracılığıyla elde edilen her türlü yazılı ve görsel kaynaklar da materyal olarak değerlendirilmiştir.

4.2. Yöntem

Troya Tarihi Milli Parkı örneğinde, rekreasyonel ve turistik çekiciliğin kaynağını oluşturan doğal ve kültürel değerlere ilişkin verilerin derlenmesi, yerel halk ve yetkililerle yapılan görüşmeler ile yerinde yapılan gözlem ve incelemeler sonucunda seçilen örnek mekanda, Kalem (2001)'in geliştirilmiş olduğu, Erduran (2003), Cengiz ve Çalışkan (2005)'in kullanmış oldukları ve aşağıda ayrıntılı olarak anlatılan yöntemin uygulanması sonucunda araştırma alanının turizm ve rekreasyon potansiyeli belirlenmiştir. Ardından yapılan turizm ve rekreasyon potansiyeline yönelik anket uygulaması ile gerek yerel halkın gerekse yerli ve yabancı turistlerin alandaki beklentileri ve eksiklikler ortaya konmuştur.

Yöntem, “kullanım” ve “koruma” değerlerine ilişkin iki ana eksen üzerine oturmaktadır. Birbirine karşıt doğrultuda olan bu iki eksene ait alansal değerler, ortak bir baza indirgenmekte ve aradaki fark koruma-kullanım ilkeleri doğrultusunda alanın “turizm potansiyelini”, başka bir deyişle “kullanılabilir turizm potansiyelini” ortaya koymaktadır (Kalem, 2001).

Kalem (2001)'in çalışmasında, bir alanın genel olarak “kullanım”, “koruma” değerleri ile “kullanılabilir turizm potansiyelinin” belirlenebilmesi için turizmin koşullarını oluşturan ve korumayı ilgilendiren 25 ölçüt geliştirilmiştir. Bu doğal ve kültürel ölçütlerin kullanım ve koruma yönünden farklı ağırlıkta paya sahip olmaları, her bir ölçüt için bir “ağırlık katsayısı” saptanmasını gerektirmiş ve yine aynı çalışmada gerek Türkiye gerekse dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşayan, çeşitli

toplumsal gruplara mensup 200 katılımcının yanıt verdiği bir anketle her bir ölçütün önem derecesi ile ilgili sorular yöneltilmiş ve üç seçenekli yanıtlar sunulmuştur. Bu yanıtlar: a) Önemsiz b) Önemli c) Çok önemli, şeklindedir ve sırası ile 0, 1 ve 2 puan olarak değerlendirilmiş ve ağırlık katsayıları aşağıdaki formüle göre hesaplanmıştır.

$$a = \frac{(n_0 \times 0) + (n_1 \times 1) + (n_2 \times 2)}{N}$$

a = ağırlık katsayısı

n = anketlerde ilgili seçenek için alınan yanıt sayısı

0 = “önemsiz” seçeneğinin puanı

1 = “önemli” seçeneğinin puanı

2 = “çok önemli” seçeneğinin puanı

N = anketlerde alınan toplam yanıt sayısı

Tablo 4.1 ölçütleri ve ölçütlerin yukarıdaki formülle hesaplanan ağırlık katsayılarını göstermektedir.

Tablo 4.1. Ölçütler ve ağırlık katsayıları (Kalem, 2001)

No	Doğal Ölçütler	Ağırlık Katsayısı	No	Kültürel Ölçütler	Ağırlık Katsayısı
1	Coğrafi konum	1,3	1	Tarih ve arkeoloji	1,3
2	Yüzey şekilleri-karasal	1,7	2	Sosyo-ekonomik durum	1,0
3	Yüzey şekilleri-kıyısal	1,7	3	Sosyal altyapı	0,9
4	Jeolojik oluşumlar	1,3	4	Alan kullanımı	1,1
5	Sismolojik koşullar	0,6	5	Ulaşım ve iletişim	0,9
6	Toprak ve yeraltı zenginlikleri	0,7	6	Enerji ve su	0,9
7	İklim koşulları	1,5	7	Kentsel gelişim	0,8
8	Hidrolojik durum	1,5	8	Folklor	1,2
9	Bitki örtüsü	1,7	9	Sosyal davranışlar	1,5
10	Yaban hayatı	1,4	10	Geleneksel mimari ve el sanatları	1,1
			11	Gastronomi	0,9
			12	Sosyo-kültürel yaşam	0,7
			13	Kültürel koruma alanları	1,4
			14	Doğa koruma ve rekreasyon alanları	1,5
			15	Çevre sorunları	1,6

Alanın belli bir ölçüt açısından “turistik kullanım”, “koruma” ve “kullanılabilir turistik potansiyeli” ile ilgili değerlendirmelerin yapılması ve yapılan değerlendirmenin daha net anlaşılabilmesi için Tablo 4.2’deki “Ölçüt Karneleri” düzenlenmiştir.

Tablo 4.2. Ölçüt Karnesi (Kalem, 2001)

Ölçütün Numarası ve Konusu		Alan Değeri
Ölçütün Ağırlık Katsayısı		
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Değerlendirme konusu ölçütün alan için geçerli olmaması durumu.	
1	Değerlendirmeye konu olan ölçütün, alanda <u>çok az</u> miktarda bulunması (nicel); turistik etkinlikler için sunduğu olanakların <u>çok az elverişli</u> olması, peyzaj değerinin <u>çok düşük</u> olması(nitel) durumu.	
2	Değerlendirmeye konu olan ölçütün, , alanda <u>sınırlı</u> miktarda bulunması (nicel); turistik etkinlikler için sunduğu olanakların <u>sınırlı düzeyde elverişli</u> olması, peyzaj değerinin <u>orta düzeyde</u> olması(nitel) durumu.	
3	Değerlendirmeye konu olan ölçütün, alanda <u>bol</u> miktarda bulunması (nicel); turistik etkinlikler için sunduğu olanakların <u>elverişli</u> olması, peyzaj değerinin <u>yüksek</u> olması(nitel) durumu.	
4	Değerlendirmeye konu olan ölçütün, alanda <u>çok fazla</u> miktarda bulunması (nicel); turistik etkinlikler için sunduğu olanakların <u>çok elverişli</u> olması, peyzaj değerinin <u>olağanüstü</u> olması(nitel) durumu.	
	Kullanım Değeri	x
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		x
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Değerlendirme konusu ölçütün alanda bulunmaması durumu.	
1	Değerlendirmeye konu olan ölçütün, alanda <u>çok fazla</u> miktarda bulunması (nicel); <u>tehdit altında olmaması</u> ; her türlü turistik etkinliği tolere edebilecek düzeyde olması; <u>kullanmanın korumadan daha önemli olması</u> (nitel) durumu.	
2	Değerlendirmeye konu olan ölçütün, alanda <u>bol</u> miktarda bulunması (nicel); <u>sınırlı bir tehdit altında</u> olması, turistik etkinlikleri <u>belli bir ölçüde</u> tolere edebilecek düzeyde olması; <u>doğa korumanın da önemli</u> olması durumu.	
3	Değerlendirmeye konu olan ölçütün, alanda <u>az</u> miktarda bulunması (nicel); <u>tehdit altında</u> olması; <u>sınırlı bir ölçüde</u> tolere edebilecek düzeyde olması; <u>doğa korumanın kullanımdan daha önemli</u> olması durumu.	
4	Değerlendirmeye konu olan ölçütün, alanda <u>çok az</u> miktarda bulunması (nicel); <u>çok yönlü</u> tehdit altında olması; turistik etkinliklere karşı <u>çok duyarlı</u> olması; korumanın kullanımdan <u>çok daha önemli</u> olması(nitel) durumu.	
	Koruma Değeri	y
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		y
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		z
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		z

Alanın her bir ölçüt açısından ayrı ayrı değerlendirilmesi ve puanlandırılması ile elde edilen “kullanılabilir turistik potansiyel” değerlerinin toplamının ($\sum Z$) elde edilebilecek maksimum değere ($\sum Z_{max}$) göre yüzdesinin alınması ile “genel kullanılabilir turistik potansiyel” (Z) elde edilmektedir (Kalem, 2001).

$$\sum Z = z_1 + z_2 + z_3 + \dots + z_n$$

$$Z = (\sum Z / \sum Z_{max}) \times 100$$

Kullanım değeri % 75, koruma değeri % 50 olan bir alanda kullanılabilir turistik potansiyel % 25 (%75 - %50) olacaktır. Buna göre alan yüksek bir turistik kullanım potansiyeline sahip olmasına karşın (% 75), koruma faktörü dikkate alındığında bu potansiyelin ancak üçte birinin (% 25) kullanılacağı anlaşılmaktadır. Bu durumda bütün doğal ve kültürel değerlerin turizmin hizmetine sunulması yerine, ölçütler gözden geçirilerek, alanda kullanılabilir turistik potansiyel ile öne çıkan ölçütlere ağırlık veren bir turizm politikası izlenmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır (Kalem, 2001).

Verilen örnek, Kullanım Değerinin (X), Koruma Değerinden (Y) yüksek olması varsayımına dayanmaktadır. Bu durumda Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Z), pozitif bir değer olarak ortaya çıkmaktadır. (Z)’nin pozitif bir değer olarak elde edilmesi, alanda belirli bir ölçüde de olsa turistik amaçla kullanılabilecek bir potansiyelin bulunduğunu gösterir. Buna karşılık, verilen örnekteki durumun tersine, Kullanım Değerinin (X), Koruma Değerinden (Y) daha küçük olabileceği, dolayısıyla Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Z)’in, negatif bir değer olarak ortaya çıkabileceği yerlerle karşılaşmak da olasıdır. Bu durumda, alanın turistik amaçlı kullanımını düşünülemez, koruma daha öncelikli duruma geçer (Kalem, 2001).

İkinci aşama olan anket uygulaması(Ek 1), Troya Tarihi Milli Parkı ve yakın çevresinde yaşayan yerel halka ve burayı ziyaret eden yerli-yabancı turistlere yapılmıştır. Anketin %50’si yerel halka yapılırken, %25’i yerli turiste ve %25’i yabancı turiste yapılmıştır.

Örneklem hacmi aşağıdaki formülden yararlanılarak şu şekilde hesaplanmıştır (Malhotra, 1993).

$$n = p.q.z_{\alpha/2}^2 / d^2$$

n = Örneklem büyüklüğü

$z_{\alpha/2}$ = Güven katsayısı (%95'lik güven için bu katsayı 1.96 alınmıştır.)

p = Ölçmek istediğimiz özelliğin ana kütlede bulunma ihtimali (konusunda hiçbir önbilgi olmadığı için 0.5 alınmıştır)

$$q = 1-p$$

d= Kabul edilen örnekleme hata payı (bu çalışma için %5'lik bir örnekleme hatası öngörülmüştür)

Bu tip örneklemelemlerde genellikle (p)=(q)=0.5 kabul edilmiştir. Bu durumda sabit bir örnekleme hatası ve güvenilirlik derecesi mümkün olan en büyük örneklem hacmi elde edilmektedir.

$$n = 0.5 \times 0.5 \times 1.96^2 / 0.05^2 = 384.16 \sim 385 \text{ olarak hesaplanmıştır.}$$

Daha güvenilir sonuçların elde edilmesi amacıyla örneklem büyüklüğü 400 olarak alınmıştır. Ankete girecek birey sayısı belirlendikten sonra hangi bireylerin ankete dahil edileceği, basit rasgele örnekleme (simple random sampling) yöntemiyle belirlenmiştir. Yerel halk, yerli ve yabancı turist olmak üzere iki farklı gruba, farklı soru içeriklerine sahip anketler uygulanmıştır. Yerel halka uygulanan anket toplam 20, yerli ve yabancı turistlere uygulanan anketler ise toplam 28 sorudan oluşturulmuştur.

Anketler, 2006 yılının haziran, temmuz, ağustos ve eylül aylarında yapılmıştır. Anket soruları karşılıklı görüşmeler şeklinde, birebir yapılarak yanıtlar alınmıştır.

Standart formlar aracılığıyla uygulanan anketler SPSS 11.0 (Statistical Program of Scientific Search) istatistik programının yardımıyla değerlendirilmiştir.

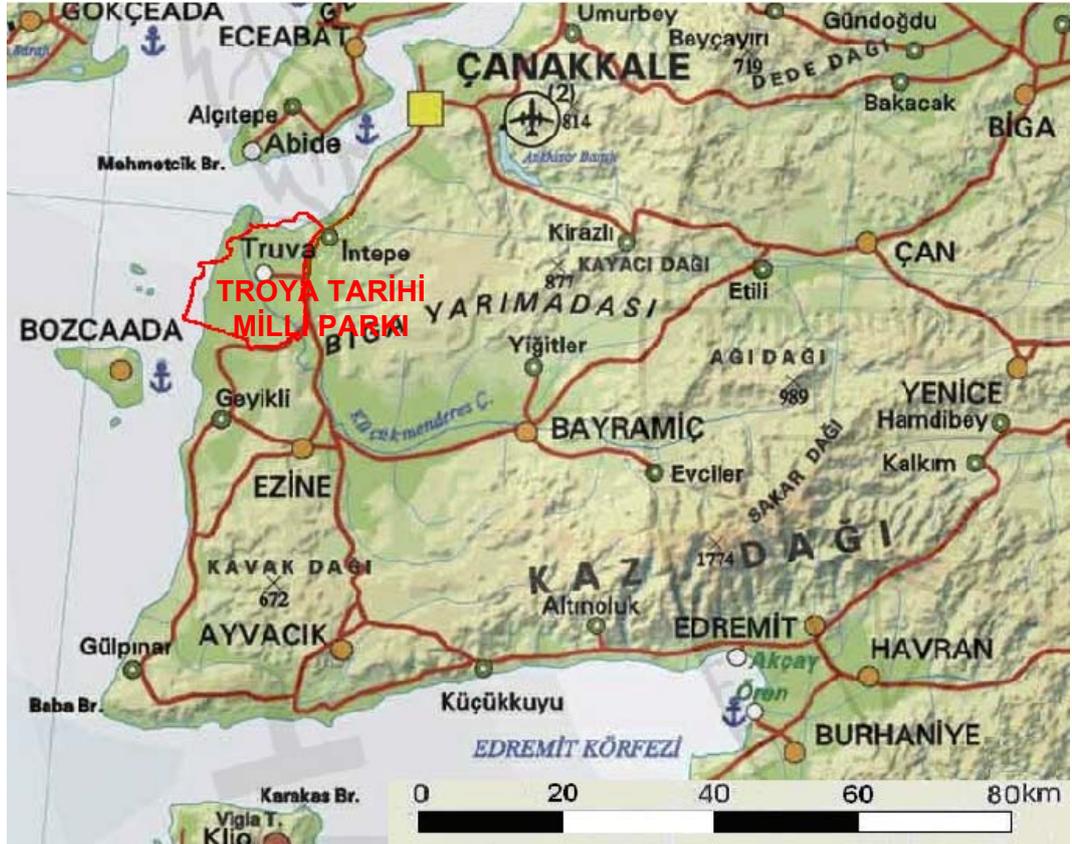
BÖLÜM 5 BULGULAR

5.1. Troya Tarihi Milli Parkı'nın Doğal Özellikleri

5.1.1. Coğrafi Konum

Troya Tarihi Milli Parkı, Marmara Bölgesi içinde, Biga Yarımadası olarak adlandırılan bölgede Çanakkale il sınırları içinde yer almaktadır. Doğal, tarihi ve ana kaynak değerini oluşturan arkeolojik özellikler açısından zengin bir bölgede konumlanan Milli Park alanı, kuzeybatı kesiminde Çanakkale Boğazı'nın kuzey kıyısında yer alan Gelibolu Tarihi Milli Parkı, güneyde Kazdağı Milli Parkı ve doğuda Manyas Kuş Cenneti Milli Parkı'nın bulunduğu bölgelerin arasında kalmaktadır (Anonim, 2005a).

Sınırları, batıda Ege Denizi, kuzeyde Çanakkale Boğazı, doğuda Çanakkale Devlet Karayolu, güneyde Taştepe'yi Geyikli'ye bağlayan yol ile tanımlanan Milli Park alanı 13 350 ha.dır (Şekil 5.1) (Anonim, 2007b).

Şekil 5.1. Troya Tarihi Milli Parkı'nın coğrafi konumu ve sınırları (Anonim, 2000a)

Çalışma alanının Çanakkale il merkezi ve ilçeleri arasındaki uzaklıklar Tablo 5.1’de gösterilmektedir.

Tablo 5.1. Çalışma alanının Çanakkale İl Merkezi ve İlçeleri arasındaki uzaklıklar (Anonim, 2000a)

Çalışma Alanı – Yerleşimler	Uzaklık (km)
Troya – Merkez	30
Troya – Ayvacık	45
Troya – Bayramiç	47
Troya – Çan	103
Troya – Yenice	126
Troya – Biga	133

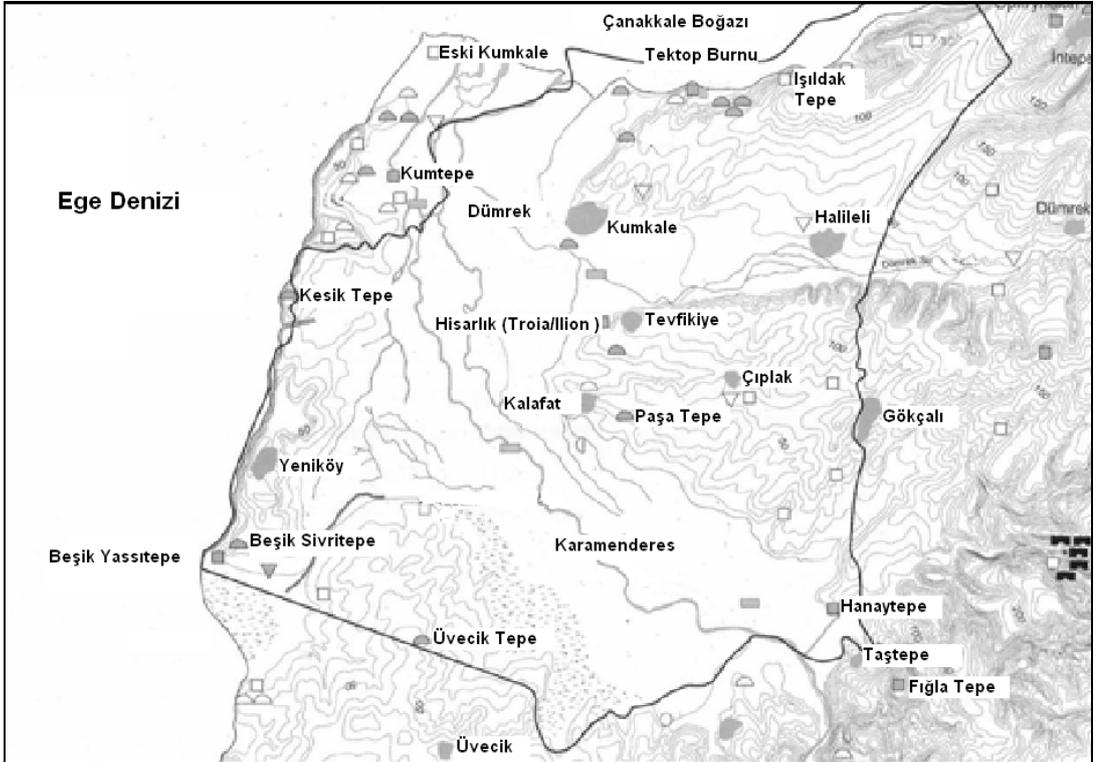
5.1.2. Yüzey Şekilleri

Troya ve çevresi alçak sırtlar ve bunlar arasındaki alüvyal vadi tabanı düzlüklerinden oluşmaktadır (Şekil 5.2). Sırtlar ortalama 40-80 m yükseklikte ve üst Miosen-Pliosen Ege Denizi’nin oluşmadığı zamanlarda Karadeniz-Marmara üzerinden kuzey Ege’ye sokulan sığ bir deniz tabanında biriken çöküntülerdir. Yer kabuğu hareketleri bu çöküntülerin bloklar halinde parçalanarak yükselmesine, tabakaların deformasyonlara uğramasına neden olmuştur. Yükselen bloklar arasındaki çukurluklara akarsular yerleşmiş ve buraları alüvyonlarla doldurarak bugünkü ovaları meydana getirmişlerdir (Kayan, 1996).

Sırtlar arasındaki en büyük çukurluğu Karamenderes Çayı oluşturmaktadır. Yaklaşık güney-kuzey yönünde uzanan bu çukurluğun batısındaki ve doğusundaki yapısal doğrultular farklıdır. Batıda güney-kuzey doğrultusunda uzanan dar bir sırt (Yeniköy veya Sigeon Sırtı) Karamenderes Ovası’nı Ege Denizi’nden ayırmaktadır. Doğuda ise doğu-batı doğrultusunda uzanan iki ana sırt bulunmaktadır. Bunların arasındaki çukurluğa Dümrek Çayı yerleşmiş ve burayı alüvyonları ile doldurarak bir vadi tabanı meydana getirmiştir. Dümrek Vadisi’nin kuzeyindeki Kumkale Sırtı ve güneyindeki Troya Sırtı hafifçe güneye doğru yönelen tabakalar üzerinde şekillenmiştir. Ayrıca kuzeye bakan dik yamaçlar faylıdır. Bu nedenle sırtlar ve Dümrek vadisi asimetrik şekillidir ve faylı bir topografya oluştururlar (Şekil 5.3) (Kayan, 1996).

Şekil 5.2. Troya çevresindeki alçak sırtlar ve geniş düzlükler (Anonim, 2004a)

Şekil 5.3. Alanın topografik haritası (Korfmann, 2002)

5.1.3. Deniz ve Kıyılar

Milli Park alanının denize olan kıyısı yaklaşık 23 km.dir. Ancak alanın kuzey batısındaki yaklaşık 7 km.lik sahil şeridinde sahip alan askeri alan sınırları içerisinde kaldığından, Milli Parkın yaklaşık 16 km.lik bir sahil şeridi vardır (Anonim, 2007c).

Bölgede gününbirlik plaj aktivitesinin gerçekleştirilebildiği yaklaşık 3 km uzunluğunda olan Yeniköy'ün batısında yer alan Yeniköy Plajı (Şekil 5.4) ile Papaz Plajı (Şekil 5.5) olmak üzere iki kesim bulunmaktadır. Gününbirlik kullanımın en yoğun şekli kıyı kumul vejetasyonu özelliğindeki Papaz Plajı'nda karşımıza çıkmaktadır.

Deniz turizmi için tercih edilen bu kıyı kesiminde Anonim (2001)'de aynı işlevlerin devam ettirilmesi ve temel gereksinimlere yönelik sabit olmayan birimlerin konumlandırılabilmesi öngörülmüştür. Anonim (2004b)'e göre; Sınırlı kullanım alanları içerisinde ele alınan plaj kullanımında bu birimlerin turizm sezonu süresince kullanılmak üzere yer alabilecekleri ve plajlardan hiçbir amaç için kum alınamayacağı, doğal topografyanın değiştirilemeyeceği belirtilmiştir.

Şekil 5.4. Yeniköy Plajı (Özgün, 2007)

Şekil 5.5. Papaz Plajı (Özgün, 2007)

5.1.4. Jeoloji

Troya çevresi günümüzdeki görünümünü iki aşamada gerçekleştiren gelişmeler sonucunda almıştır. İlk aşama jeolojik yapının oluşumunu ve gelişimini kapsamaktadır; ikinci aşamada ise günümüz topografyası oluşmuştur. Bu sürecin son safhasında Troya'daki tarih öncesi yerleşim başlamıştır. Çevre ve yüzey yapısının gelişim tarihiyle ilgili bu zaman kesiti arkeolojik açıdan özellikle önemlidir (Kayan, 2001).

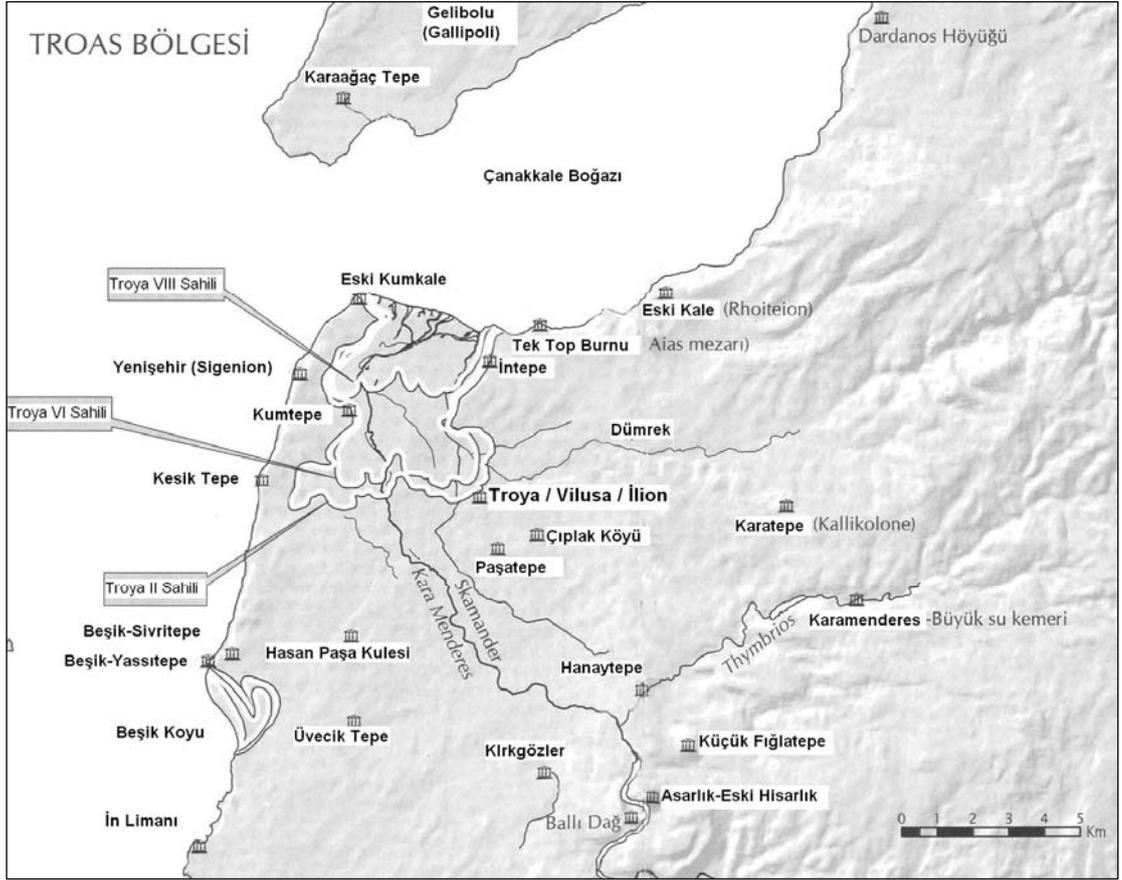
Biga Yarımadası, daha eski metaform donmuş bir kayaç tabakasının üzerinde yer alan tortul ve volkanik kayalardan oluşmaktadır. Neojen de, yükselen sıra dağ silsileleri arasında çukurluklar meydana gelmiştir. Örneğin bugünkü Bayramiç-Ezine Havzasında bulunan eski bir göl, zaman içinde çevre yamaçlardan sürüklenmiş malzemeye tamamen dolmuştur. Yine kuzeydoğu yönünde, günümüzde Gelibolu Yarımadası ve Çanakkale Boğazı'nın bulunduğu yerde, (kara-) deniz kuzeyden bir çanak içine akmış ve orada geniş, fakat sığ bir körfez meydana getirmiştir. Troya'nın çevresindeki alçak sırtlar bu denizin dibinde biriken tortullardan oluşmuştur. O

zamanlarda Ege içerisinde pek çok göl bulunan bir kara parçasıdır. Tüm bu gelişmeler 12 ile 2 milyon yıl önce, geç Miyosen ve Pliyosende gerçekleşmiştir (Kayan, 2001).

Bölge yükselmeye devam ederken, sığ Neojen deniz tabanında birikmiş kum, kil ve kireçten oluşan tortullaşmış tabakalar üç ana kitle halinde kırılmıştır. Bunlar günümüzde batıda Yeniköy Sırtlarını, doğuda Kumkale ile Troya Sırtlarını meydana getirmektedir. Aradaki vadilerde Karamenderes (Skamandros) ve Dümrek Çaylarının (Simoeis) suları akmaktadır. Bu akarsuların sürüklediği alüvyonlar ve bıraktığı tortular Troya'nın çevresindeki ovayı oluşturmuştur. Kuzey Anadolu fay hattı deprem kuşağının güney kenarında yer aldığı için bu bölgede yer sarsıntıları her zaman beklenebilmektedir. Bölge yakın zamana kadar birçok sarsıcı depremin etkisinde kalmıştır (Kayan, 2001).

Arazi sırtlarındaki yüksek düzlükler, Troya çevresinde 40-50 m, doğuda 100 m.ye ulaşarak alçak bir plato oluşturmaktadır. Bu arazinin güneyinde dik eğimli bir deprem kuşağı sınır oluşturmaktadır. Bu kuşak kuzeydoğudan güneybatıya doğru uzanmaktadır. Bu kesimde genç volkanik lav çıkış açıklıklarına ve zengin su kaynaklarına rastlanmaktadır. Bu dik yamacın üst kısmında kristalleşmiş ve başkalaşmış kayaç temelleri ile diğer jeolojik oluşumlar üzerinde 200-250 m yükseklikte hafif engebeli bir plato bulunmaktadır. Karamenderes Çayı, Araplar Boğazı'nda bu platoyu keserek büyük Bayramiç-Ezine Havzasını Troya'nın alt kısmında ve batısında uzanan Karamenderes alüvyon ovasıyla bağlamaktadır (Kayan, 2001).

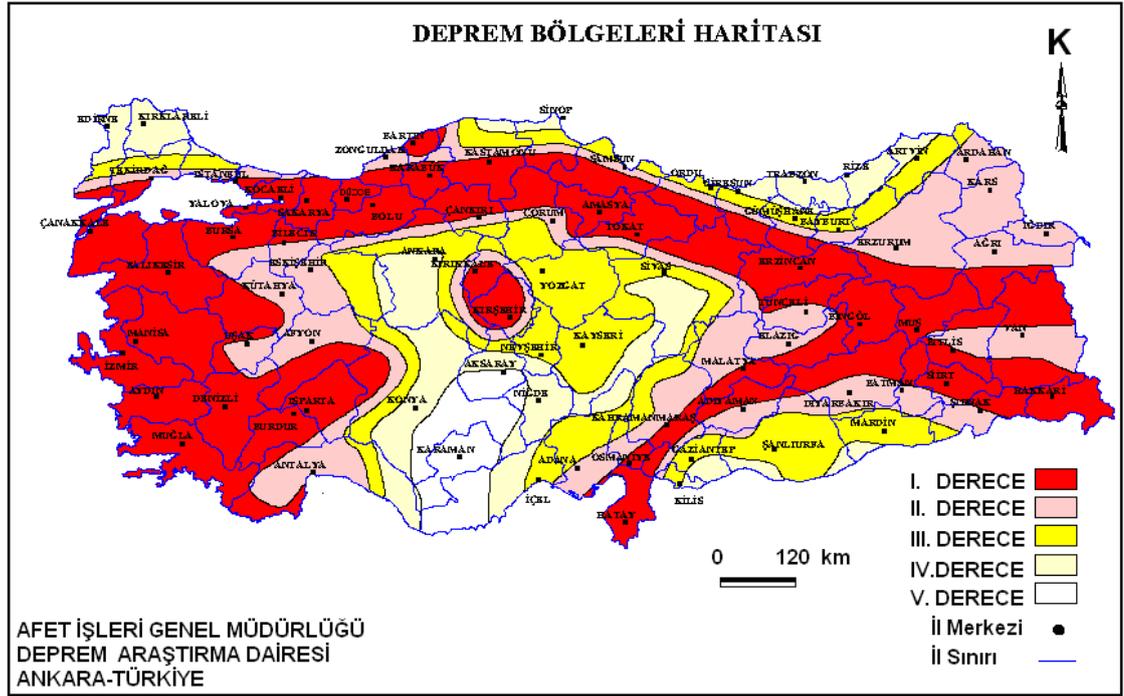
Karamenderes Çayı deniz seviyesindeki bu değişim ve oynamalara bağlı olarak Milli Park alanının içerisinde bulunduğu alanın bugünkü durumunun şekillenmesinde en önemli etken olmuştur (Şekil 5.6) (Anonim, 2001).

Şekil 5.6. Karamenderes Çayı tarafından şekillendirilen Troya kıyısı (Brandau ve diğ., 2004)

5.1.5. Sismolojik Koşullar

Troya Tarihi Milli Parkı'nın bulunduğu bölge Bakanlar Kurulu'nun 18.04.1996 tarih ve 96/3109 sayılı kararı ile yürürlüğe giren Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'na göre 1. Derece Deprem Bölgeleri içinde yer almaktadır (Şekil 5.7) (Anonim, 2007d).

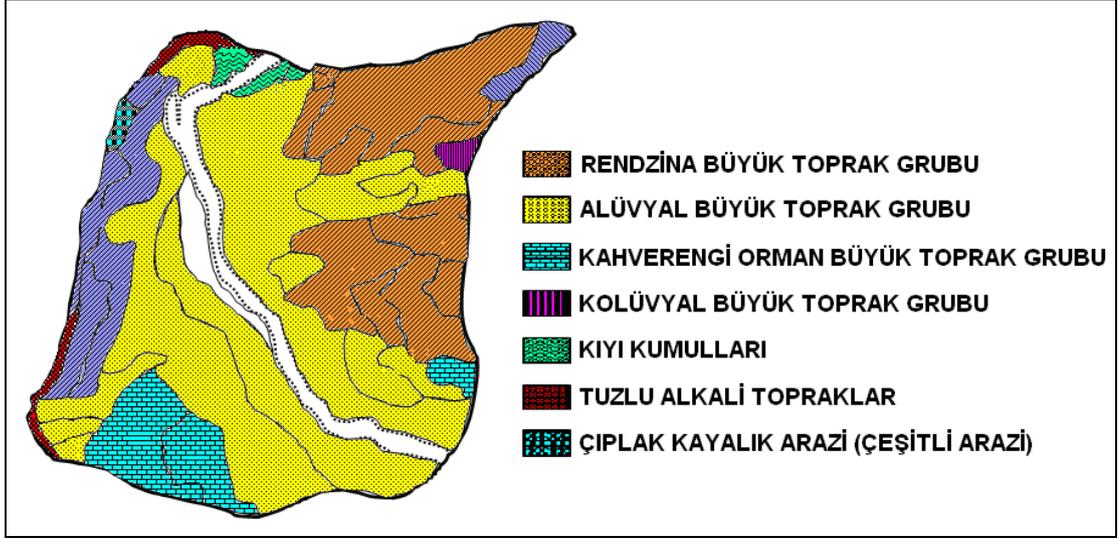
Şekil 5.7. Türkiye deprem bölgeleri haritası (Anonim, 2007d)

5.1.6. Toprak

Milli Park alanına ait büyük grup bazında toprak haritası Şekil 5.8’de verilmiştir. Alanda alüvyal, kolüvyal, rendzina, kahverengi orman toprakları, kıyı kumulları, tuzlu-alkali araziler ve çeşitli araziler olmak üzere yedi farklı fizyografik ünite yer almaktadır (Özcan, 2004a).

Alüvyal topraklar, akarsuların taşkın sırasında çukur kesimlere yığıldığı kum, silt ve kil iriliğindeki mineral parçacıklardan meydana gelmektedirler ve başlangıçta su ile doymun bulunmaktadırlar (Dinç ve diğ. 2001). Alüvyal topraklar en verimli ziraat topraklarını oluşturmaktadır (Doğan, 2004).

Kolüvyal topraklar; dik eğimlerin eteklerinde yer çekimi, toprak kayması, yüzey akışı ve yan dereler ile kısa mesafelerden taşınıp biriktirilmiş ve kolüvyum denen kütle yıpranması ya da yüzeyden süpürülme sonucunda yamaçların eteklerinde toplanan genç topraklardır. Bu tür toprakların drenajları iyidir. Tuzluluk ve sodiklik göstermezler. Sulandıklarında iyi verim verirler (Koç, 2004).

Şekil 5.8. Milli Park alanı toprakları (Özcan, 2004a)

Rendzina topraklar özelliklerini kireçli ana maddeden alırlar. Organik maddece zengindir. Organik ve mineral madde iyice karışmıştır. Doğal bitki örtüsü çayır ve çalı-fundadır (Koç, 2004).

Kahverengi orman toprakları yüksek kireç içeriğine sahip ana madde üzerinde ve genellikle geniş yapraklı orman örtüsü altında oluşur. Drenajları iyidir. Çoğunlukla orman, funda ve mera olarak kullanılırlar. Bir kısmında ise kuru tarım yapılmaktadır (Koç, 2004).

Kıyı kumulları üzerinde tek tür çalı ve ağaç bulunabilir. Düz ve düze yakın eğimli olanları olduğu gibi orta ve dik eğimli olanları da vardır. Kullanma değerleri yoktur. Bu nedenle sekizinci sınıf arazi özelliği gösterirler (Koç, 2004).

Milli Park alanında Karamenderes ve Dümrek Çayı çevresinde bulunan alüvyal topraklarda, sulu ve kuru tarım yapılmasının yanısıra mera ve fundalık olarak da kullanılmaktadır. Kolüvyal topraklarda, kuru tarım yapılmaktadır. Rendzina topraklarda; bahçe (kuru), kuru tarım, zeytin, fundalık ve mera kullanımı bulunmaktadır. Kahverengi orman topraklarında; kuru tarım yapılmakta, orman, mera, fundalık, zeytinlik olarak da kullanılmaktadır (Anonim, 2001).

Çalışma alanı topraklarında geçirgenlik sorunu bulunmamaktadır. Ovanın kuzeyinde Çanakkale Boğazı kıyılarında tuzlu-alkali araziler yer almaktadır. Bu araziler doğal vejetasyona bırakılmış durumdadır (Özcan, 2004a).

5.1.7. İklim

Çalışma alanının da içinde bulunduğu yöre Akdeniz ile Karadeniz iklimi arasında bir geçiş özelliği göstermektedir. Genel karakter olarak sonbahar ve ilkbahar uzun sürmektedir. Bütün yıl yağışlı, kışlar ılımandır ancak kar yağışı da görülmektedir. Yazlar sıcak ve atmosfer bütün yıl hareketlidir. Don olayı enderdir (Anonim, 2004c).

Bölgenin iklim özelliklerine ilişkin veriler Meteoroloji Genel Müdürlüğünden alınan 1930-2000 yılları arasındaki 70 yıllık verilerden yararlanılarak tabloda verilmiştir (Tablo 5.2).

Tablo 5.2. Çanakkale İli meteorolojik verileri (Anonim, 2004c)

Aylar	Ortalama Sıcaklık (C°)	Ortalama Nem (%)	Ortalama Yağış (mm)
Ocak	6,0	80	93,5
Şubat	6,4	77	70,3
Mart	7,9	76	68,2
Nisan	12,4	75	43,2
Mayıs	17,2	73	31,2
Haziran	22,0	67	22,5
Temmuz	24,7	63	11,8
Ağustos	24,5	63	7,6
Eylül	20,7	68	22,9
Ekim	16,0	74	47,7
Kasım	11,8	78	83,9
Aralık	8,3	80	107,2

Çalışma alanına en yakın istasyon 40° 09' kuzey enlemi, 26° 25' doğu boylamında ve denizden 6 m yükseklikte bulunan Çanakkale Meteoroloji

İstasyonudur. Çanakkale ölçüm istasyonundan edinilen bilgilere göre yıllık sıcaklık ortalaması bölgede 14,8 °C'dir. Ortalama en yüksek sıcaklık Temmuz ayında 24,7°C, ortalama en düşük sıcaklık Ocak ayında 6,0 °C'dir. Bölgede yıllık yağış 610 mm.dir. En yüksek değer Aralık ayında 107,2 mm yağış olurken, en düşük değer Ağustos ayında 7,6 mm.dir. Kurak dönem Mayıs ayından Eylül ayına kadar sürmektedir. Bölgede yıllık ortalama yerel basınç 1015,8 hPa'dır. Ortalama basıncın en yüksek olduğu ay Ocak ayı, en düşük olduğu ay ise Ağustos ayıdır. Hakim rüzgar yönü kuzeydoğudur ve ortalama olarak yılda 180 gün esmektedir. Ortalama rüzgar hızı 3,9 m/s'dir. En hızlı esen rüzgarın hızı 38,7 m/s ile güneybatı yönünde Şubat ayında tespit edilmiştir. Ortalama fırtınalı günler sayısı ise yılda 51,0 gündür (Anonim, 2004c).

5.1.8. Hidroloji

Çalışma alanındaki Kumkale Ovası, Karamenderes Çayının taşıdığı sedimentler üzerinde oluşmuş ildeki en büyük alüvyal ovadır. Ovada yoğun şekilde entansif tarım yapılmaktadır. Buğdayın ana arazi kullanım türü olduğu ovada, bu kullanımı sırasıyla pamuk ve domates bitkisi izlemektedir (Özcan, 2004b).

Milli Park alanını kat eden Karamenderes Çayı, oluşturduğu delta ve yan kolları ile birlikte getirdiği alüvyonlar sahanın en önemli hidrolojik ünitesidir. Karamenderes Çayı, Araplar Boğazı'ndan ovaya girer ve Kumkale'de Çanakkale Boğazı'na dökülür. Karamenderes Çayı ve Dümrek Çayı, Milli Park alanındaki yeraltı sularının beslenme, boşalım ve depolanmasındaki en önemli unsurlardır (Öztürk ve Kelkit, 2005).

Ovanın güney-kuzey istikametinde yarısında sulama tesisleri mevcut iken, Çanakkale Boğazı'na doğru kuzey bölümünde sulama tesisleri bulunmamakta ve bu alanda 6-10 m derinlikteki kuyu suları sulama suyu olarak kullanılmaktadır (Özcan, 2004b).

5.1.9. Bitki Örtüsü

Milli Park vejetasyonu Akdeniz fitocoğrafik bölgesi içerisinde yer almaktadır. Park içerisinde geniş alanlarda tarım yapılmakta olup kültür alanları vejetasyonun büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Milli Park içerisinde ikinci derecede baskın olan

vejetasyon formasyonları; maki, orman, step, su bitkileri ve kıyı kumuldur (Anonim, 2001).

Anonim (2001)'e göre Milli Park içerisinde 312 tür, 3 alttür, 3 varyete bulunmaktadır. Bunların 7'si (% 2) endemiktir. Orta vadede tehdit altında olabilecek 2 tür bulunmaktadır (Tablo 5.3). Endemik türlerin tehlike kategorilerinin belirlenmesinde Türkiye Bitkileri Kırmızı Kitabı (Ekim ve Ark, 2000) dikkate alınmıştır.

Tablo 5.3'te adı geçen endemik ve orta vadede tehlike altında olabilecek türlerin yayılmış olduğu 6 bölge hassas bölge olarak değerlendirilmiş ve Şekil 5.9'da gösterilmiştir (Anonim, 2001).

Tablo 5.3. Troya bölgesindeki endemik ve orta vadede tehlike altında olabilecek türler (Anonim, 2001)

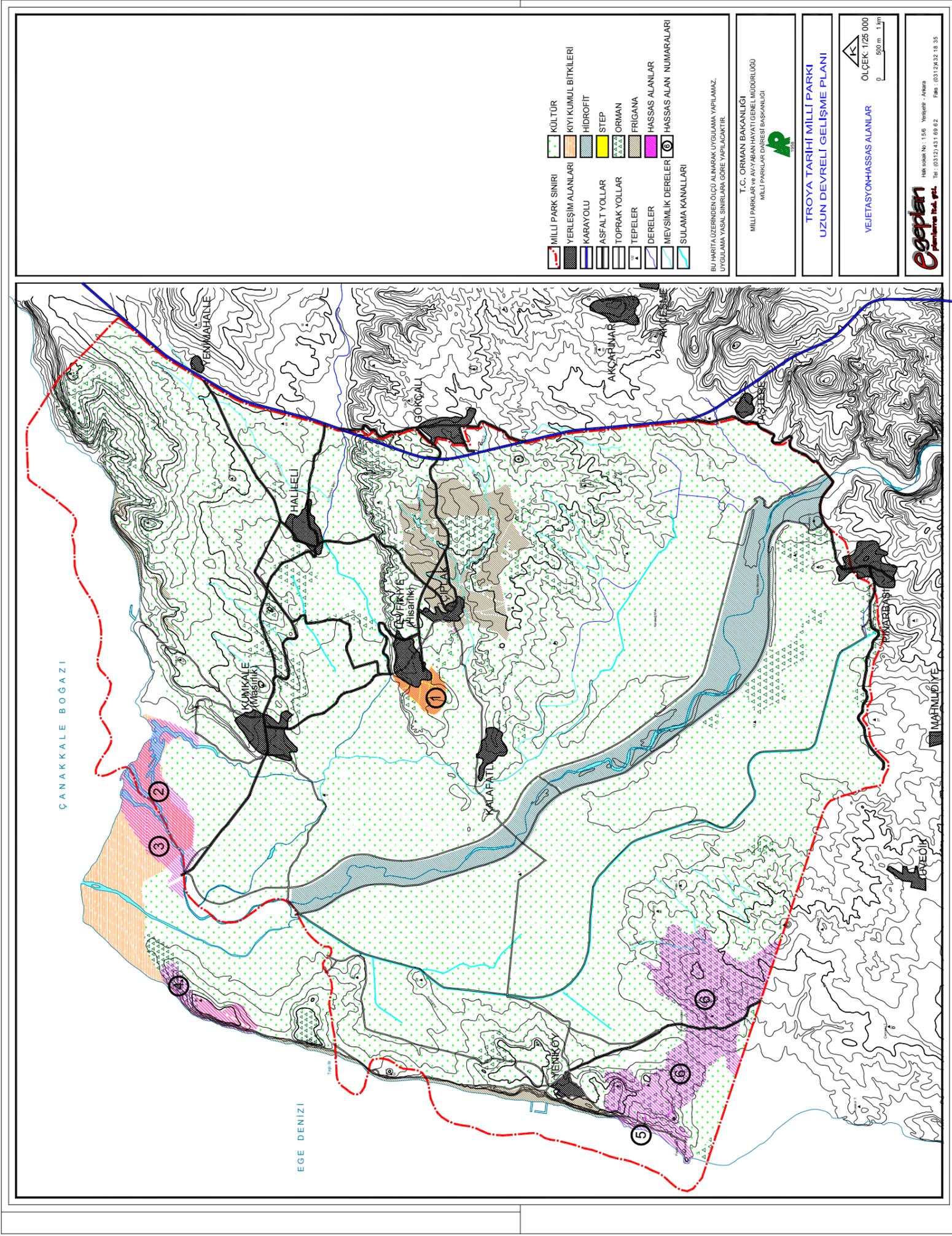
Familyası	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemik	Tehlike Durumu
Compositae	<i>Centaurea polyclada</i>	Peygamber çiçeği	+	VU
Campanulaceae	<i>Campanula lyrata</i> ssp. <i>lyrata</i>	Çan çiçeği	+	LRlc
Caryophyllaceae	<i>Dianthus lydius</i>	Karanfil	+	LRlc
Chenopodiaceae	<i>Beta trojana</i> var. <i>Trojana</i>	Troya pancarı	+	EN
Iridaceae	<i>Crocus candidus</i>	Kazdağı çiğdemi	+	LRcd
Labiatae	<i>Lamium moschatum</i> var. <i>Rhodium</i>	Ballı baba	+	LRlc
Scrophulariaceae	<i>Verbascum parviflorum</i>	Sığır kuyruğu	+	LRlc
Cruciferae	<i>Aethionema saxatile</i> ssp. <i>oreophilum</i>	Taşçanta	-	VU
Fabaceae	<i>Albizia julibrissin</i>	Gülibrişim	-	VU

EN: Oldukça yüksek bir tehlike altında

VU: Orta vadede tehlike altında olabilecek

LRcd: Koruma önlemi gerektiren

LRlc: Herhangi bir tehdit altında olmayan ve en az endişe verici

Şekil 5.9. Vejetasyon açısından hassas olarak değerlendirilen alanlar (Anonim, 2001)

Buna göre;

1 numaralı hassas alanda (Troya Antik Kenti'nin batı ve güney kenarları - Step vejetasyonu); *Albizia julibrissin*, *Campanula lyrata* ssp. *lyrata*, *Crocus candidus*, *Aethionema saxatile* ssp. *oreophilum*, *Lamium moschatum* var. *rhodium*,

2 numaralı hassas alanda (Yenikumkalenin batı ve kuzeybatı sırtları - Tarım alanları) *Beta trojana* var. *trojana*,

3 numaralı hassas alanda (Kocahasan harman yeri civarı - Kıyı kumul ve kültür alanları) *Beta trojana* var. *trojana*,

4 numaralı hassas alanda (Orhaniyetepe civarı - Kıyı kumul ve orman vejetasyonu) *Centaurea polyclada*, *Aethionema saxatile* ssp. *oreophilum*,

5 numaralı hassas alanda (Papaz Plajı ve çevresi - Kıyı kumul ve orman vejetasyonu) *Dianthus lydius*,

6 numaralı hassas alanda (Bağüstü Tepe ile Ayazma Tepe arası - Orman vejetasyonu ve kültür alanları) *Crocus candidus*, türleri hassas alanların oluşmasında ölçüt olarak değerlendirilmiştir (Anonim, 2001).

Ayrıca Gerner ve Serez (2004), çalışmalarında fauna açısından olduğu kadar, flora açısından da büyük bir öneme sahip ve Milli Parkın % 10'u kadarını kapsayan belirledikleri 6 farklı alan üzerindeki mevcut bitki topluluklarına değinmişlerdir. Bu çalışmaya göre; Karamenderes deltasının doğusundaki alan, tuzlu-hidrofik bitki topluluklarını ve özellikle *Ferula communis* ile örtülü bulunmaktadır. Karamenderes Çayı yatağında büyümemiş veya bodur kalmış çalılıklar görülmektedir. Çayın güneyinde 200 m.ye kadar *Tamarix* çalılıkları, Taştepe Köprüsünde, Karamenderes'in yatağında çok az çalılık bulunmaktadır. Güney dağ sırtlarıyla, Papaz Plajı'nda çok yaşlı *Quercus trojana* koruluğu vardır. Sırtlarda bazı çalılıklar, fundalıklar ve ağaçlar yetişmiştir. Güneydeki meşe ormanı tamamen *Quercus trojana*'dan oluşmuştur. Büyük bir kısmında da, yaşlı ağaçlar sık olmadığı için, aralarında çalılıklarla çayırliklar genişlemiştir. Çakaltepe'nin batısındaki dağlık alanda ise *Pinus brutia*'lardan gelişen ormanlar ile sık çalılıklar bulunmaktadır.

5.1.10. Yaban Hayatı

Troya Tarihi Milli Parkı Anonim (2001)'in faunistik verilerine göre, kuş türleri sayısı 77'dir. Troya ve çevresindeki tüm kuş türlerinin saptanabilmesi amacıyla, 2004 yılında Euronatur tarafından oluşturulan Troya Projesi ile ilkbaharda, haziran ayında ve sonbaharda yapılan gözlemlerde 156 kuş türü saptanmıştır. Bu sayı Gerner ve Serez tarafından 2005 yılına ait çalışmada 192'ye çıkmış ve Anonim (2001)'e göre tehlike altında bulunan kuş türleri sayısı da % 58 artmıştır (Gerner ve Serez, 2004; Gerner ve Serez, 2005, Serez, 2006).

“Kırmızı Kitap Listesi -Red Data Book” verilerine göre Milli Park alanında görülmüş olan şah kartalı (*Aquila heliaca*), büyük orman kartalı (*Aquila clanga*) ve küçük kerkenez (*Falco naumanni*) tehlike altındadır. Ayrıca Bonn Konvansiyonu (Yok Olma Tehdidi Altında Bulunan Göçmen Hayvanların Korunmasına İlişkin Sözleşme, 1983)'na göre, tehdit altında ve birinci sıradadırlar. Şah kartalının kuluçkası görülmüştür, büyük orman kartalı kış ziyaretçisidir, küçük kerkenez ise Troya yöresinde geçit kuşu yani göçmendir. Ayrıca Gerner ve Serez 2005'e göre tehlike altındaki türlerden bir diğeri de kara leylek (*Ciconia nigra*)dir. 192 türün 113'ü (%58) tehlike altındaki kategorilerde yer almakta ve bunlardan 3 tür “Kategori 1”de, 16 tür “Kategori 2”de, 53 tür “Kategori 3”de ve 41 tür de “Kategori 4”de bulunmaktadır (Serez, 2006; Tucker ve Head, 1994'ten).

Aynı zamanda Anonim (2001)'de 200 böcek türü, 30 balık türü, 7 iki yaşamlı türü, 35 sürüngen türü (3 kaplumbağa, 12 kertenkele, 20 yılan) ve 60 memeli türü (5 yunus, 9 böcekçil, 18 yarasa, 1 tavşan, 21 kemirgen, 7 yırtıcı, 1 toynaklı) saptanmıştır. Ancak bu sayılar Milli Park sınırları içinde gelişme planı hazırlanırken saptanan tür sayısını göstermekte ve gerçekte daha fazla türü barındırdığı tahmin edilmektedir.

Özellikle Tablo 5.4'de verilen türler yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olduklarından özel koruma önlemlerine gereksinim duymaktadırlar. Yaban hayatı açısından hassas olan alanlar Şekil 5.10'da verilmiştir.

Tablo 5.4. Troya bölgesinde yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olan bazı nadir hayvan türleri (Anonim, 2001; Gerner ve Serez, 2004 ve Gerner ve Serez, 2005'den yararlanılarak geliştirilmiştir)

	Familyası	Latince Adı	Türkçe Adı	Tehlike Durumu
Aves (Kuşlar)	Accipitridae	<i>Aquila heliaca</i>	Şah kartalı	EN
		<i>Aquila clanga</i>	Büyük orman kartalı	EN
	Falconidae	<i>Falco naumanni</i>	Küçük kerkenez	EN
	Ciconiidae	<i>Ciconia nigra</i>	Kara leylek	EN
Reptilia (Sürtingenler)	Viperidae	<i>Vipera ammodytes meridionalis</i>	Boynuzlu engerek	R
Mammalia (Memeliler)	Rhinolophidae (Nalburunlu yarasalar)	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Büyük nalburunlu yarasa	V
		<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Küçük nalburunlu yarasa	V
		<i>Rhinolophus euryale</i>	Akdeniz nalburunlu yarasa	V
		<i>Rhinolophus blasi</i>	Nalburun	V
		<i>Rhinolophus mehelyi</i>	-	V
	Vespertilionidae (Düzburun yarasalar)	<i>Myotis myotis</i>	Devyarasa (Farekulak)	V
		<i>Myotis capaccinii</i>	Uzun ayaklı yarasa	V
		<i>Myotis mystacinus</i>	Küçük sakallı yarasa	V
		<i>Myotis nattereri</i>	Saçaklı yarasa	V
		<i>Myotis blythii</i>	Fare kulaklı küçük yarasa	V
		<i>Nyctalus noctula</i>	Akşamcı yarasa	V
		<i>Eptesicus serotinus</i>	Geniş kanatlı yarasa	V
		<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Cüce yarasa	V
		<i>Pipistrellus nathusii</i>	Pürtüklü derili yarasa	V
		<i>Pipistrellus savii</i>	-	V
		<i>Plecotus auritus</i>	Kahverengi uzun kulaklı yarasa	V/R
		<i>Plecotus austriacus</i>	Gri kulaklı yarasa	V
		<i>Miniopterus schreibersi</i>	Uzun kanatlı yarasa	V
	Gliridae (Yediuyurlar)	<i>Dryomys nitedula</i>	Ağaç yediuyuru (Hasancık, Orman faresi)	R
		<i>Glis glis</i>	Yediuyur	R
	Canidae (Köpekler)	<i>Canis lupus</i>	Kurt	R/V
	Mustelidae (Sansarlar)	<i>Mustela putorius</i>	Kokarca	V
<i>Meles meles</i>		Porsuk	R	
R: Nadir V: Zarar görebilir EN: Tehlike altında				

5.2. Troya Tarihi Milli Parkı'nın Kültürel Özellikleri

5.2.1. Tarihi ve Arkeolojik Özellikler

5.2.1.1. Tarihi Özellikler

M.Ö. 9. yüzyılın büyük ozanı Homeros'un İlyada ve Odysseia isimli epik destanları Troya tarihinin sadece küçük bir kısmını işlemiştir (Anonim, 2000b). Troya tarihinin başlangıcı, Homeros'un Troya'sından 17 yüzyıl öncesine dayanmaktadır. Hellenistik Dönemde Xerxes ve Büyük İskender'in Troya'ya yaptıkları ziyaretler, Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'un alınmasından sonra Troya'yı ziyaret etmesi ve 30 Ağustos Zaferi'nin birinci yıldönümündeki kutlamalarda Mustafa Kemal'in "Dumlupınar'da Troyalıların öcünü aldık" sözleri şehrin isminin bugüne kadar yaşamasında etkili olmuştur (Kılıç, 1996). Troya kazıları, tarih öncesi arkeolojisinin başlangıç yeri olarak da kabul edilmektedir. Özellikle Dörpfeld'in gözlemlerine dayanılarak, aşağıdan yukarı doğru Troya'nın dokuz katı ortaya konmuştur (Şekil 5.11) (Aslan, 2006).

Şekil 5.11. Troya'nın dokuz katı (Korfmann, 2001)

Köyümsü yapısına rağmen pek çok kez güçlendirilen, kaba taşlardan yapılmış savunma duvarlarıyla çevrili Troya I (M.Ö. 2920-2550), Anadolu'nun bu döneme ait

yapıları arasındaki en önemli giriş sistemlerinden birine sahiptir. Dönemin ana geçim kaynakları tarım hayvancılık ve balıkçılıktır (Aslan, 2006).

Kenti ve görkemli kalesiyle Troya II (M.Ö. 2550-2250), uzak bölgelerle ilişkisi olan önemli bir hükümdarlık yerleşmesidir. Özellikle Schliemann kazıları sırasında, 20'den fazla hazine buluntusu ortaya çıkmıştır. Ancak Schliemann'ın "Priamos Hazinesi" olarak adlandırdığı buluntuların, Homeros Troya'sından 1250 yıl daha eskiye ait olduğu bilinmektedir. Schliemann daha sonra bu yanlışlığını kabul etmiştir. Kazı buluntuları, çok uzak bölgelere kadar uzanan ticaret ilişkilerini belgelemektedir (Aslan, 2006).

Troya III (M.Ö. 2250-2200)'teki buluntular, Troya II buluntularından pek farklı değildir. Bu da bize kültürel bir devamlılığın olduğunu göstermektedir. Ancak kale içindeki yapıların birbirine daha bitişik ve daha küçük olarak inşa edildiği göze çarpmaktadır. Troya III de önceki dönemler gibi büyük bir yangın felaketiyle son bulmuştur (Aslan, 2006).

Troya IV / V (M.Ö. 2200-1740/30) tabakalarının büyük bir kısmı Schliemann ve Dörpfeld kazıları sırasında tahrip edilmiş olduklarından, 1930'larda Blegen tarafından bu evrelere ilişkin kesin bilgiler ortaya konmuştur. Troya IV, kültürel ve teknik yenilenmelere rağmen, Troya III ile kesintisiz şekilde bağlanmaktadır. Aynı şekilde Troya V de Troya IV'ün devamı ve geliştirilmiş biçimi olarak kabul edilmektedir (Blum, 2002).

Troya VI (M.Ö. 1740/30-1300) Homeros'un Troya'sı ya da Hitit metinlerindeki Wilusa / İlios'tur. Yüksek Troya kültürü, Troya'nın en gelişkin evresi bu dönemde başlamaktadır. Troya artık bir yönetim ve ticaret kentidir. Tüm Troas bölgesinde bilinen en büyük yerleşmedir (Becks, 2002; Aslan, 2006).

Troya savaşlarının yaşandığı ve Homeros'la ölmezliğini tarihe geçiren şehir Troya VII-a şehridir. Savaş, Paris'in Isparta Kralı Menelaos'un karısı Helen'i kaçırmaya üzerine Aka'lar ve Troya'lular arasında çıkan anlaşmazlık sonucu gelişir.

Modern tarihçilere göre bu savaş daha çok iki büyük ticari kuvvetin çarpışmasıdır. Şehir M.Ö. 1260'ta yıkılmıştır. Troya VII-b, bir önceki şehrin sakinleri tarafından tekrar kurulmuştur. Daha sonra M.Ö. 1200 sıralarında Trakya yoluyla gelenler tarafından işgal edilmiştir. Anadolu tarihi karanlık devrine girmiştir. M.Ö. 1100'de yangın sonucu yıkılan şehir 400 sene kadar terk edilmiştir (Anonim, 2001).

Troya VIII (M.Ö. 700-85) kenti büyük oranda terk edilmiştir. Özellikle M.Ö. 3. yüzyıldan itibaren, Troya savaşının geçtiği “Kutsal İlion Kenti” olarak saygı görmüştür. Bu dönemde kent bölgenin politik ve dini merkezi haline gelmiştir. “Kutsal İlion Kenti” M.Ö. 85 yılında Romalı komutan Fimbria tarafından, Roma İmparatorluğundaki iç çekişmeler nedeniyle, tümüyle yıkılmıştır (Aslan, 2006).

Troya IX (M.Ö. 85-M.S. 500) kentinde, kökeninin Troya'ya uzandığını kabul eden Romalı İmparator Augustus döneminde, Athena Tapınağı yeniden yapılmıştır. Romalı imparatorların Troya'ya duydukları bu ilgi, kentin zengin bir yerleşme olmasını sağlamıştır. Yerleşim sistemi birçok kere yenilenerek 3,6 km'lik bir savunma duvarıyla çevrilmiştir. Zaman içinde pek anlam taşımayan bir yerleşme haline dönüşen kent, M.S. 500'lerdeki büyük depremle yıkılmıştır (Aslan, 2006).

5.2.1.2. Arkeolojik Özellikler

Büyük servet sahibi Alman tüccar Heinrich Schliemann (1822-1890) 40'lı yaşlarından sonra arkeoloji ile ilgilenmeye başlamış ve çocukluğundan beri etkilendiği İliada destanında adı geçen Troya kentinin yerini bulmak için yollara düşmüştür. Sonunda destanda adı geçen kentin Hisarlık Tepe'de aranması gerektiğine karar vermiştir. Ancak Schliemann'ın başlattığı çalışmalardan önce, 17. yüzyıldan beri Çanakkale bölgesinde yaşayan Calvert ailesinden, İngiliz konsolosu Frank Calvert (1828-1908), Hisarlık Tepesi'nin bir höyük olduğunu anlamış ve 1863'ten başlayarak küçük çaplı kazılarla buranın Troya olduğunu ispatlamaya çalışmıştır. Troya'daki çalışmalarına Calvert'ten yardım alarak başlayan Schliemann, 1870'teki ilk sondajından sonra, büyük çaptaki kazılarını 1871-73, 1878, 1879, 1882 ve 1890'da gerçekleştirmiştir. Schliemann 1873'te bulduğu Priamos Hazinesi başta olmak üzere pek çok Troya eserini yurtdışına kaçırması nedeniyle, haklı olarak

“hazine avcısı” olarak suçlanmıştır. Ancak kazılarının son döneminde hatalarını anlamış; Calvert ve Dörpfeld’in saptadığı arkeolojik tabakalanmayı kabul etmiştir. Schliemann’ın 1890’daki ani ölümünden sonra, kazılara çalışma arkadaşı mimar Wilhelm Dörpfeld (1853-1940) 1893 ve 1894 yıllarında, Schliemann’ın eşi Sophia Schliemann’ın parasal desteği ile yürütmüştür. Özellikle Dörpfeld’in gözlemlerine dayanılarak Troya’nın 9 katı ortaya konmuştur. Troya kazıları, tarih öncesi arkeolojisinin başlangıç yeri olarak kabul edilmektedir (Aslan, 2006).

Calvert, Schliemann ve Dörpfeld’in gerçekleştirdiği 19.yy kazı buluntuları, İstanbul, Atina ve Berlin müzelerine dağıtılmıştır. Berlin’deki toplam 10 bini aşkın buluntunun bir kısmı eğitim amacıyla 37 üniversite ve müze koleksiyonuna hediye edilmiştir. II. Dünya Savaşı sonrasında, aralarında Priamos Hazinesinin de olduğu pek çok Troya buluntusu Berlin’den kaybolmuştur. Yaklaşık 50 yıl sonra bu buluntuların, o dönemde Rus askerleri tarafından savaş ganimeti olarak Puşkin ve Petersburg’a götürüldüğü anlaşılmıştır. Troya hazineleri halen Puşkin Müzesi’nde bulunmaktadır (Aslan, 2006).

Dörpfeld’den sonra 20.yüzyıldaki Troya kazıları 1932-1938 yılları arasında Cincinnati Üniversitesi’nden Carl W. Blegen (1887-1971) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu kazılarda dönemin en modern kazı teknikleri kullanılmış ve höyük 46 yapı katına ayrılmıştır. 50 yıllık bir aradan sonra yeni dönem Troya kazıları 1988 yılında Tübingen Üniversitesi arkeoloji profesörlerinden Manfred Osman Korfmann (1942-2005) tarafından başlatılmıştır. Korfmann’ın çalışmalarında Troya’nın Troya I’dan Troya VII dönemine kadar bir aşağı kente sahip olduğu anlaşılmıştır. Böylece Troya’nın şimdiye kadar sanıldığından 10 kat daha büyük bir yerleşme olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca bulunan ilk yazılı belge olan Luvice mühürü, Troya ve Hitit İmparatorluğu arasındaki ilişkilerin biraz daha anlaşılabilir hale gelmesini sağlamış ve uzun yıllar tartışılan Hitit metnindeki Wilusa, İlios özdeşliği yönündeki savı güçlendirmiştir (Aslan, 2006).

5.2.2. Sosyo-Ekonomik Durum

5.2.2.1. Nüfus

Çanakkale 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı Sonuçlarına göre; merkez ilçede yaşayan nüfus 75810, merkez köylerde yaşayan nüfus ise 28395'tir (Tablo 5.5) (Anonim, 2000c)

Tablo 5.5. 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre Çanakkale İl, İlçe ve Köy nüfusu yoğunlukları (Anonim, 2000c)

Yerleşim Yeri	Kişi Sayısı			Nüfus Yoğunluğu
	Şehir	Köy	Toplam	
Merkez İl	75 810	28 395	104 205	112
Ayvacık	6 475	24 027	30 502	34
Bayramiç	11 988	20 326	32 314	25
Biga	27 549	49 620	77 149	57
Bozcaada	2 427	---	2 427	56
Çan	28 878	24 051	52 929	58
Eceabat	4 778	5 151	9 929	21
Ezine	13 309	21 992	35 301	54
Gelibolu	23 127	23 099	46 226	56
Gökçeada	7 254	1 621	8 875	31
Lapseki	8 489	17 545	26 034	30
Yenice	5 487	33 577	39 064	28
Toplam	215 571	249 404	464 975	47

Milli Park sınırları içerisinde toplam 5205 kişi nüfusa sahip biri belde ve beşi köy olmak üzere altı yerleşim alanı ile Milli Park yakın çevresinde toplam 6812 kişi nüfuslu ikisi belde ve dördü köy olmak üzere altı yerleşim alanı bulunmaktadır. Yerleşim alanlarının toplam nüfusu 12017'dir (Tablo 5.6) (Anonim, 2000c).

Tablo 5.6. Troya Tarihi Milli Parkı ve yakın çevresindeki yerleşimler ve nüfusları* (Anonim, 2000c)

	Yerleşim Cinsi	Adı	Nüfusu		Yerleşim Cinsi	Adı	Nüfusu
Troya Milli Parkı Sınırları içerisinde	Köy	Çıplak	420	Troya Milli Parkı Yakın Çevresinde	Köy	Gökçalı	792
	Köy	Halileli	730		Köy	Pınarbaşı	1222
	Köy	Kalafatlı	589		Köy	Taştepe	317
	Köy	Tevfikiye	866		Köy	Üvecik	834
	Köy	Yeniköy	438		Belde	Mahmudiye	1950
	Belde	Kumkale	2162		Belde	İntepe	1697
	Toplam Nüfus: 5205				Toplam Nüfus: 6812		

* 2000 yılı nüfus sayımına göre

Milli Park sınırları içerisinde kalan altı yerleşmenin nüfus projeksiyonları incelendiğinde, Yeniköy ve Çıplak'ın nüfusları azalırken, diğer yerleşmelerin nüfuslarının artmakta olduğu görülmektedir. Yerleşmeler dışarıdan göç almayıp, bölge dışına göç vermektedir.

Aynı zamanda Milli Park alanı ve yakın çevresi toplam nüfus gelişim ve değişim değerlerine ilişkin veriler Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yapılmış olan nüfus sayımı sonuçlarına göre Tablo 5.7'de gösterilmiştir. Nüfus gelişimi incelendiğinde durağana yakın sayılabilecek bir gelişim gözlenmektedir.

Tablo 5.7. Milli Park alanı ve yakın çevresi toplam nüfus gelişimi (Anonim, 2000c).

Yıllar	Nüfus	İndeks	5 Yıllık Mutlak Artış (Kişi)	Yıllık Ortalama Artış (Kişi)	Yıllık Ortalama Nüfus Artış Hızı
1980	11627	100	-	-	-
1985	12230	105	603	120,6	0,010163697
1990	14545	125	2315	463	0,035279117
1995	12979	112	-1566	-313,2	-0,022525354
2000	12017	103	- 962	-192,4	-0,015284065
ORTALAMA					0,001908349

5.2.2.2. Ekonomi

Milli Park ve yakın çevresinde tarıma dayalı bir ekonomik yapı mevcuttur. Tarımsal üretim ve hayvancılık gelişmiş durumdadır. Hizmetler ve sanayi sektörleri yok denecek kadar azdır.

Troya Antik Kenti'ni ziyaret etmek amacıyla Milli Park alanına gelen binlerce yerli ve yabancı turist olmasına rağmen, turizm sektörü az gelişmiş durumdadır. Ziyaretçiler Milli Park alanındaki ve çevresindeki köylere uğramadan, yalnızca Antik Kent odaklı olarak alana gelmektedirler. Dolayısıyla tüm alana yayılmış bir turizm aktivitesi ve turizm çeşitliliği söz konusu değildir. Milli Park girişindeki Tefikiye Köyü'nde dahi sınırlı olarak hediyelik eşya satışları gerçekleşmekte ve bazı yeme-içme mekanları hizmet verebilmektedir.

5.2.2.3. Turizm ve Rekreasyon

Troya Antik Kenti'nin tüm dünyada en çok bilinen yerlerden biri olması ve Çanakkale'ye sadece 25 km uzakta olması, mitolojisiyle İda'ya (Kazdağları'na) bağlı olması ve Kazdağları ile aynı bölgede yer alması, bilinen mitoloji ve efsanenin bu yörede geçmiş olması, yörede çok sayıda antik kentin varlığı, jeotermal suların bolluğu, verimli Troya ovasının yöre tarımına olan önemli katkısı, bölgenin deniz bağlantılı olması, Troya bölgesini özellikle bilim ve kültür turizmi açısından önemli kılmaktadır (Demircan ve diğ., 2006).

Troya Ören Yeri her yıl yüz binlerce yerli ve yabancı turist tarafından ziyaret edilmesine rağmen (Tablo 5.8) Milli Park alanı içerisinde bulunan diğer doğal kaynak değerleri yeterince değerlendirilememiş ve Milli Park içerisindeki doğal kaynaklara dayalı potansiyel ekoturizm aktiviteleri ortaya konulamamış, ziyaretçilerin rekreasyonel gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik çalışmalar yapılamamıştır (Öztürk ve Kelkit, 2005).

Tablo 5.8. 2004-2005-2006 yıllarında Troya Tarihi Milli Parkı'nı ziyaret eden yerli ve yabancı turist sayısı (Anonim, 2007e)

TTMP	Yerli		Yabancı		POS Cihazı	Seyahat Acentası	Toplam
	Ücretli	Ücretsiz	Ücretli	Ücretsiz			
2004	122 008	131 618	162 809	-	-	-	416 435
2005	189 924	180 985	62 434	-	-	190 681	583 457
2006	80 216	68 666	9 563	-	1 020	116 658	276 217

5.2.3. Sosyal Altyapı

5.2.3.1. Sağlık

Sağlık Bakanlığı birinci basamak sağlık kuruluşları, sağlık ocakları ve sağlık ocaklarına bağlı sağlık evleridir. Tevfikiye'de, Gökçalı Sağlık Ocağı'na bağlı Sağlık Evi bulunmaktadır. Çıplak ve Kalafat, Tevfikiye Sağlık Evi'ne bağlı köylerdir ve sağlık hizmetlerini Tevfikiye Sağlık Evi ile Gökçalı Sağlık Ocağı'ndan alabilmektedirler. Halileli'nde, Kumkale Sağlık Ocağı'na bağlı Sağlık Evi bulunmaktadır. Yeniköy Sağlık Evi, Mahmudiye Sağlık Ocağına bağlıdır. Sağlık ocaklarına bağlı sağlık evlerine belirli zamanlarda ebe görevlendirilerek yöre halkına

aşılama, gebe-loğusa takibi ve çevre sağlığı hizmetleri verilmektedir. Aynı zamanda Gezici Mobil Sağlık Hizmetleri; doktor, sağlık memuru, ebe ve hemşireden oluşan sağlık ekibi tarafından ayın belirli günlerinde verilmektedir. Ayrıca adı geçen köyler 112 Acil Hizmetlerinden yararlanmakta olup, turizm açısından yoğun bölgelere gerekli zamanlarda ambulansla sağlık ekibi görevlendirilmesi yapılmaktadır (Anonim, 2007f).

5.2.3.2. Eğitim

Milli Park sınırları içerisinde bulunan köylerden Tevfikiye ve Kumkale’de birer ilköğretim okulu, Halileli’nde birleştirilmiş sınıflı bir ilköğretim okulu bulunurken, Çıplak, Kalafatlı ve Yeniköy’de herhangi bir eğitim-öğretim kurumu yer almamaktadır. Lise düzeyinde eğitim-öğretim gereksinimi Çanakkale il merkezinde karşılanmaktadır. Bölgenin özellikle lise ve dengi okullar açısından gereksinimi bulunmaktadır (Anonim, 2007g).

5.2.3.3. Güvenlik

Türkiye’de toplumsal güvenlik, kentsel yerleşim birimlerinde emniyet müdürlükleri, kırsal yerleşim birimlerinde ise jandarma tarafından sağlanmaktadır. Milli Park alanı ve yakın çevresindeki Kumkale, İntepe ve Mahmudiye Belediyeleri ile köyler jandarmanın sorumluluk alanı içerisinde dirler.

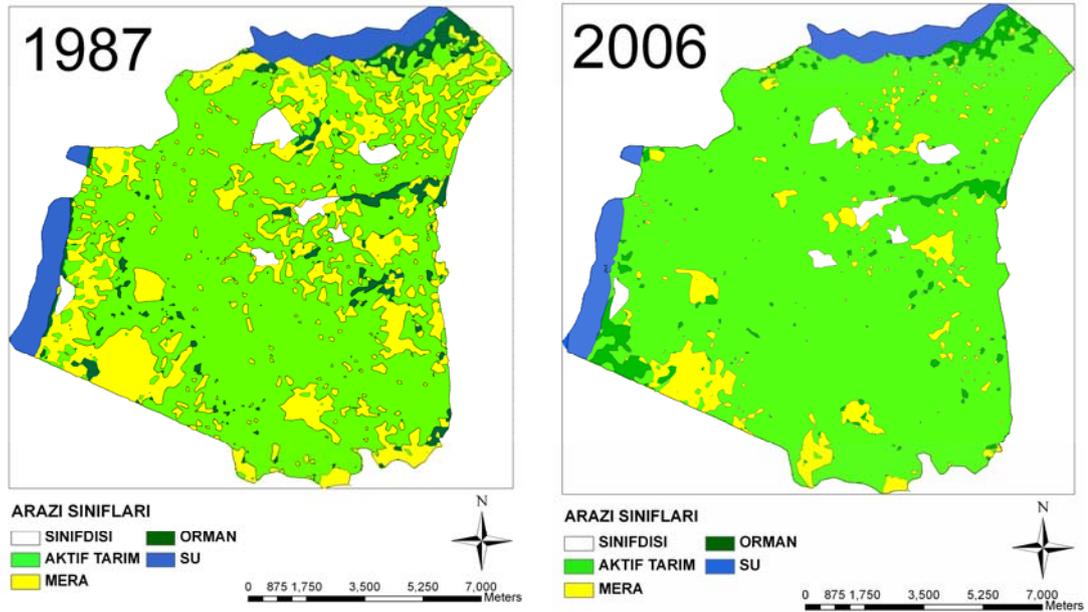
5.2.4. Alan Kullanımı

Genç ve Bostancı (2007) tarafından yapılan çalışmaya göre; Milli Park alanının arazi sınıflandırılması incelendiğinde; aktif tarım yapılan alanlar 10187 ha, mera ve yerleşim alanları 1598 ha, orman alanları 1096 ha ve su alanları 786 ha alan kaplamaktadır. Toplam 13617 ha.lık 4 farklı sınıfın yer aldığı görülmektedir (Tablo 5.9). Bu sınıfların kapsadığı alanlar daha ayrıntılı olarak Şekil 5.15’de verilmiştir.

Tablo 5.9. Milli Park alanının arazi sınıfları ve yıllara göre kapladıkları alanlar (Genç ve Bostancı 2007'den yararlanılarak geliştirilmiştir)

<i>SINIF (CLASS)</i>	<i>1987 (ha)</i>	<i>2006 (ha)</i>
AKTİF TARIM	7646	10187
MERA	4278	1596
ORMAN	910	1096
YERLEŞİM	-	2
SU	733	786
TOPLAM	13617	13617

Alanın uydu görüntüsünün incelenmesi sonucu yerleşim alanlarının yaklaşık olarak 20km² lik bir alan kapladığı belirlenmiştir (Anonim, 2007c). 1987 ve 2006 yıllarında alınan uydu görüntülerinin analiz edilmesi sonucunda; aktif tarım alanlarının yaklaşık % 33 oranında artmasının tarıma elverişli mera alanlarının aktif tarım alanlarına dönüştürülmesinden kaynaklanabileceği vurgulanmıştır. Mera alanları yaklaşık % 63 oranında azalmış, orman alanlarında ise yaklaşık % 20 oranında bir artış olmuştur (Şekil 5.12). Bu artış ise ağaçlandırma çalışmalarının yapılmış olmasına ve 1996 yılından sonra Milli Park sınırlarında ormanlık alanların korunmasına bağlanmaktadır (Genç ve Bostancı, 2007).

Şekil 5.12. 1987 ve 2006 yıllarına ait arazi sınıflandırmaları (Genç ve Bostancı, 2007)

5.2.5.Ulaşım ve İletişim

5.2.5.1. Ulaşım

Troya Tarihi Milli Parkı, Çanakkale-İzmir Devlet Karayolunun 28. km.sinden girişte 5 km batıdadır (Anonim 2007b). Milli Park'a ulaşım yine aynı yol üzerinden üç farklı noktadan sağlanabilmektedir. Çanakkale yönünden gelirken ilk giriş İtepe Yenimahalle'den olmaktadır (Şekil 5.13). Çanakkale-İzmir istikametinde ilerlerken İtepe'den yaklaşık 3 km sonra başlayan ve yaklaşık 10 km boyunca yolun batı kesimini kaplayan Milli Park, Taştepe'ye ulaşıldığında karayolundan kopmaktadır.

Şekil 5.13. Troya Tarihi Milli Parkı'na ulaşım (Anonim, 2007c)

Milli Parka ikinci giriş Gökçalı'nın karşısında yer alan ve Troya Antik Kenti'ne en kısa yoldan ulaşan akstır. Çıplak'ın kuzeyinden ve Tevfikiye'nin hemen

güneyinden geçerek Antik Kente ulaşan bu yol asfalt kaplamadır. Aynı zamanda bu yol Kalafatlı'nın İzmir-Çanakkale karayoluna bağlantısını da sağlamaktadır. İntepe'den sonra Milli Park sınırı Pınarbaşı yolu boyunca devam etmekte, Mahmudiye'nin kuzeyinden geçerek Üvecik yol ayrımından kuzeye doğru ilerlemekte ve Büyükbeşik burnunda sonlanmaktadır. Sözü edilen yol Kumkale'ye kadar ulaşmaktadır. Bu yol asfalt kaplamalıdır. Kumkale'nin güneyinde yer alan Tevfikiye'ye ve Troya Antik Kenti'ne yine asfalt bir yol ile bağlanmaktadır. Yol Kumkale'den Milli Park sınırlarının dışında yer alan askeri tesislere doğru devam etmektedir, bu yolun devamı Karamenderes Çayını geçtikten sonra ikiye ayrılmakta bir kolu park sınırının dışına çıkarken, diğer kolu Yeniköy'e ulaşmaktadır. Yeniköy'den sonra asfalt kaplama olarak devam eden yol, ikiye ayrıldıktan sonra bir kolu Üvecik'e ulaşırken diğer kolu Mahmudiye'nin kuzeyinden geçerek Pınarbaşı ve Taştepe'den sonra İzmir-Çanakkale karayoluna ulaşmaktadır.

5.2.5.2. İletişim

Milli Park alanı içerisindeki yerleşimlerde; Çıplak, Halileli, Kalafatlı ve Tevfikiye için toplam 650, Yeniköy için 200 ve Kumkale için 450 kişilik santral kapasitesi bulunmaktadır. Yetkililerle yapılan görüşmeler sonucunda santral kapasitelerinin ek gereksinimleri karşılayacak düzeyde olduğu öğrenilmiştir (Anonim, 2007h).

5.2.6. Enerji ve Su

5.2.6.1. Enerji

Milli Park alanında, ana dağıtım ve iletimi sağlayan, havai hat olarak düzenlenmiş enerji nakil hattı, Mahmudiye-İntepe doğrultusunda geçmektedir. Yerleşimlerin içindeki dağıtım hatlarının da tamamı havaidir. Tüm köylere elektrik sağlanmış durumdadır. Yerleşim alanlarında güneş enerjisinden faydalanan evler mevcuttur. Araştırma alanı içerisinde sanayi kuruluşu yoktur.

5.2.6.2. Su

İçme suyu kaynaklarına erişilmesi ve suyun dağıtımını köylerde genellikle sorun oluşturmaktadır. Milli Park sınırları içinde yer alan yerleşimlerde açılan sondaj

kuyuları ile içme suyu temin edilmekte ve klorla dezenfeksiyonu sağlanarak kullanıma sunulmaktadır. Arıtma gereksinim duyulduğunda gerçekleştirilmektedir. Kumkale, Tevfikiye, Halileli, Kalafat ve Çıplak'ın ortak kullanmakta olduğu kaynaktan temin edilen içme suyuna düzenli olarak klor katılmaktadır (Anonim, 2007ı).

Çanakkale İl Özel İdaresi, Su ve Kanalizasyon Hizmetleri Müdürlüğünce Merkez İçme Suyu Tesisi Projesi kapsamında, Halileli Ovasında Muhan Mevkiinde açılan yaklaşık 50 m derinlikli kuyudan sağlanan içme suyu; Halileli, Tevfikiye, Kumkale ve Çıplak'a Gökçalı'nın kuzeybatısında yapılan 300 tonluk depoya terfi edilerek (aktarılarak) ilgili köylere dağıtımı yapılmaktadır (Anonim, 2007ı).

Yerleşimlere göre içme suyu kaynakları, arıtma şekilleri ve içme suyu şebekelerinin durumu Tablo 5.10'da verilmiştir.

Tablo 5.10. Yerleşimlerin içme suyuna ilişkin verileri (Anonim, 2007ı).

Yerleşim	İçme suyu Kaynağı	İçme suyu Arıtma	İçme suyu Şebekesi
Kumkale	Kuyu	Klorlama	Var
Tevfikiye	Kuyu	Klorlama	Var
Halileli	Kuyu	Klorlama	Var
Yeniköy	Kuyu	Klorlama	Var
Kalafat	Kuyu	Klorlama	Var
Çıplak	Kuyu	Klorlama	Var

5.2.7. Yerleşim Alanları

Çalışma alanı sınırları içerisinde yer alan yerleşimler, kırsal bir karaktere ve dolayısıyla kırsal bir yapılaşmaya sahiptir.

Çalışma sınırları içerisinde yer alan yerleşmelerden sadece Kumkale beldesinin imar planı bulunmaktadır. Alan içerisinde yer alan diğer köy yerleşmelerinin imar planı veya köy yerleşim planları bulunmamaktadır. Kumkale'nin imar planının potansiyel nüfusu plan açıklama raporundan edinilen bilgilere göre 17872 kişidir. Beldenin yürürlükteki imar planı toplam 93,5 ha.lık bir alanı kaplamaktadır. Çalışma alanında Yeniköy'ün güneyinde yer alan, yaklaşık 3,5 ha büyüklüğe sahip ve

potansiyel nüfusu 180 kişi olan inşaatları tamamlanmış ikinci konut alanı bulunmaktadır (Anonim 2007i).

Yine alan içerisinde yer alan ve uygulaması yapılmamış 2 adet mevzii imar planı bulunmaktadır, söz konusu mevzii imar planlarından biri Kumkale'nin kuzeyinde yer alan balıkçı barınağı yakınındadır. Mevzii planın toplam alanı yaklaşık 9 ha büyüklüğündedir. Plan içerisinde konut alanı ve günübirlik kullanım alanları bulunmaktadır. Söz konusu planın potansiyel nüfusu yaklaşık 500 kişidir. İkinci mevzii plan ise Halileli'nin doğusunda Çanakkale-İzmir karayoluna bakan yaklaşık 10 ha büyüklüğünde bir alanı kaplamaktadır. Söz konusu plan kararı ile bölge çalışma alanı olarak planlanmıştır (Anonim 2007i).

Milli Park sınırları içerisindeki onaylı imar planları, uzun devreli gelişme planının onaylanması sonrasında, bu planda belirlenen sınırlara ve tanımlara göre revize edilecektir (Anonim, 2004b). Çanakkale Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Kurulu'nun koruma alanları sınırlarının belirlenmesi üzerine çalışmaları devam etmekte olduğundan yürürlükteki imar planlarına ilişkin herhangi bir faaliyet gerçekleştirilmesi söz konusu değildir.

İmar planı sınırları içerisinde yeni yapılacak yapıların yöreye özgü mimari tipoloji ile yapılması konusunda uygulama imar planlarında hükümler yer alması ve yapılacak her türlü yenilemede Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü'nün uygun görüşünün alınması gerekmektedir (Anonim, 2004b).

Milli Park sınırları içerisinde mülkiyet dağılımı incelendiğinde beş farklı mülkiyet sahipliği belirlenmiştir. Planlama alanı içerisinde özel mülkiyete konu alanlar en yüksek oranda yer tutarken diğer mülkiyetleri de, orman mülkiyetindeki alanlar, hazine mülkiyetindeki (tescil harici) alanlar, askeri alanlar ve Tarım Bakanlığı'na ait alanlar oluşturmaktadır. Hazine mülkiyetindeki alanlar da herhangi bir ekonomik faaliyet yürütülmezken bu alanlar içerisinde Troya Antik Kenti kazı alanı, Karamenderes Çayı yatağını kontrol eden seddeler arasındaki alan ve Yeniköy sahil kesimleri kalmaktadır. Tarım Bakanlığı'na ait alanlarda tarım işletmeleri yer

almaktadır. Özel mülkiyete konu olan alanlar da büyük oranda da tarım alanları bulunmaktadır. Orman mülkiyetindeki alanlarda meşelikler yer almaktadır (Anonim 2007i).

5.2.8. Folklor

Folklor kavramı efsanelerden geleneklere, giyimden halk danslarına, mutfaktan mimariye kadar halkın geleneğe bağlı maddi ve manevi kültürünü içeren birçok konuyu kapsamaktadır (Kalem, 2001). Bu konulardan bir kısmı bağımsız olarak işlendiğinden; efsaneler, halk dansları ve geleneksel giyim bu başlık altında ele alınacaktır.

Troya Tarihi Milli Parkı'nın ana kaynak değerini; Troyalılar ve Akalar arasında 10 yıl süren savaşlar ile savaşçıların efsanevi hikayeleri oluşturmaktadır. M.Ö. 9. yüzyılın büyük ozanı Homeros'un İlyada ve Odysseia isimli epik destanları Troya tarihinin sadece küçük bir kısmını işlemiştir. Milli Park alanı başlı başına Troya tarihinin efsanevi destanlarına ev sahipliği yapmaktadır. Kitaplara, tiyatrolara ve sinemalara konu olan bu destan tüm dünyada bilinmektedir.

Milli Park alanındaki yerleşimlere ait bir halk dansı yoktur. Çanakkale ve çevresinde oynanan; harmandalı, kaba güvem, Edremit güvendes, yandım Ayşe, sürmeli, Bayramiç zeybeği, karanlık zeybeği gibi oyunlara burada da rastlanmaktadır.

Kadınlar geleneksel giyim tarzlarını günlük yaşamlarında da halen korumaktadırlar. Yöresel giyimde en belirgin özellik kadınların başlarına taktıkları feracedir (Şekil 5.14).

Şekil 5.14. Yöresel giyim tarzını yansıtan bir örnek (Özgün, 2007)

5.2.9. Sosyal Davranışlar

Turizm çekicilikleri doğal ve kültürel çekicilikler olarak ikiye ayrılmaktadır (Weaver ve Opperman, 2000). Doğal çekiciliklerin yanısıra günümüzde daha fazla sayıda turist kültürel çekicilikleri yani diğer kültürlerle etkileşim kurularak bilgi ve deneyimlerin genişletilmesini önemsemektedir.

Yerel halkla kişisel ilişkilerin geliştirilmesi, ev sahibi ve konuklar arasında bilgi alış-verişinin olması, dolayısı ile sosyal ilişkilerin güçlendirilmesi kırsal turizmin çekiciliklerini oluşturmaktadır (Gürer, 2003). Kırsal turizm kapsamında ele alınan kültürel turizm, köy turizmi, çiftlik turizmi ve tarımsal turizm de özellikle halkın geleneksel yaşam tarzı ve konukseverlik düzeyi ön plana çıkmaktadır. Yöreyi ziyaret eden turistlerin de topluma saygılı bir tutum içerisinde olması gerekmektedir.

5.2.10. Geleneksel Mimari ve El Sanatları

Genel olarak Akdeniz kültürünü ve yaşamını mimarisine yansıtan konutlar, Trakya, Batı Karadeniz, Ege kıyıları ve adalarıyla benzerlik göstermektedir. Ahşabın az,

iklimin kurak ve sıcak olduğu alanda büyük oranda taş kullanılan konutlar esas mimari kimliği ortaya koyan konut tipidir. Bu konut tipinde dış duvarlar, temelden su basmanına kadar (yaklaşık 1-1,5 m) ara dolgusu kırık taş ve saman katkılı çamur harcından oluşan moloz taşla örülmüştür. Duvarlardan başka avlu döşemeleri de taşın en çok kullanıldığı yerlerdir. Kullanılan taş türü ise bölgenin jeolojik yapısına göre değişmektedir. Neme dayanıklı volkanik taş en çok tercih edilen türdür. Ancak mimari yapı bozulmaya yüz tutmuş durumdadır (Şekil 5.15). Beton yapılar köylerde oldukça fazla görülmeye başlamıştır (Aslan ve diğ., 2006).

Şekil 5.15. Tefikiye Köyü - Atıl Durumda Bir Taş Yapı Örneği (Özgün, 2007)

Troya'nın simgesi olan tahta at yerel halk tarafından ahşaptan süs eşyası şeklinde tasarlanmakta ve şekillendirilmektedir. Yapılan tahta atlar; biblolar, anahtarlıklar, buzdolabı süsleri olarak değerlendirilmektedir (Şekil 5.16).

Şekil 5.16. El Yapımı Tahta At Süsleri (Özgün, 2007)

5.2.11. Gastronomi

Genellikle Bulgaristan göçmeni olan yerel halkın Bulgaristan göçmenlerine ait ot yemekleri ve Ege bölgesine özgü yemekleri bulunmaktadır. Zeytinyağı tüm sebze yemeklerinde ve salatalarda kullanılır. Göce, mantı, macir böreği, tarhana çorbası ve düğün çorbası, alanda en yaygın olan ve Çanakkale çevresinde de bilinen yemeklerdir. Ancak bu yemekler yalnızca evlerde pişirilmektedir. Alana gelen bir turist bu yemekleri lokanta veya restoranlarda bulabilmesi olanaksızdır.

5.2.12. Sosyo-Kültürel Yaşam

Yörenin tanıtımını amaçlayan uluslararası Troya Festivali 1960'lı yıllardan bu yana sanatsal ve kültürel etkinliklerin yaşandığı festivallerin başında gelmektedir. Her sene Ağustos ayında ve Çanakkale'de düzenlenen Troya Festivali'nin bu sene 44.'sü düzenlenecektir.

2006'da 1.si yapılan "İntepe Uluslararası Troas Bölgesi Değerleri Sempozyumu" yöreyi tanıtan önemli etkinliklerden bir diğeridir.

Antik kente en yakın köy olan Tevfikiye Köyü tarafından uluslararası bir festival yapılması düşünülmektedir. 2010 Yılına kadar projenin hayata geçirilmesi öngörülmektedir.

Çanakkale'nin kardeş kenti olan Almanya'nın Osnabrück Kenti'nde de Troya'yı tanıtan etkinlikler mevcuttur. Örnek olarak "Geleneksel Tahta At Şenliği" (Şekil 5.17) ve 2006 yılında yapılan "Troia'dan Günümüze Çanakkale Konut Sergisi" etkinlikleri gösterilebilir.

Şekil 5.17. Geleneksel Tahta At Şenliği (Anonim, 2007j)

9 Ağustos 2004 tarihinde Prof. Dr. Manfred Osman Korfmann tarafından Çanakkale’de kurulan Troia Vakfı Çanakkale’de Troya ile ilgili araştırma, kazı, yenileme ve koruma çalışmalarını desteklemektedir.

Millet, Kalem, Aynalı Pazar, Gündem, Çanakkale Haber, Boğaz, Burası Çanakkale, Çanakkale Yaşam gibi birçok yerel gazete bulunmaktadır. Kanal 17 ve Ton TV Çanakkale’nin yerel televizyon kanalları ve Radyo Boğaz, Radyo Mega 17, Radyo Ton, yerel radyo kanallarıdır.

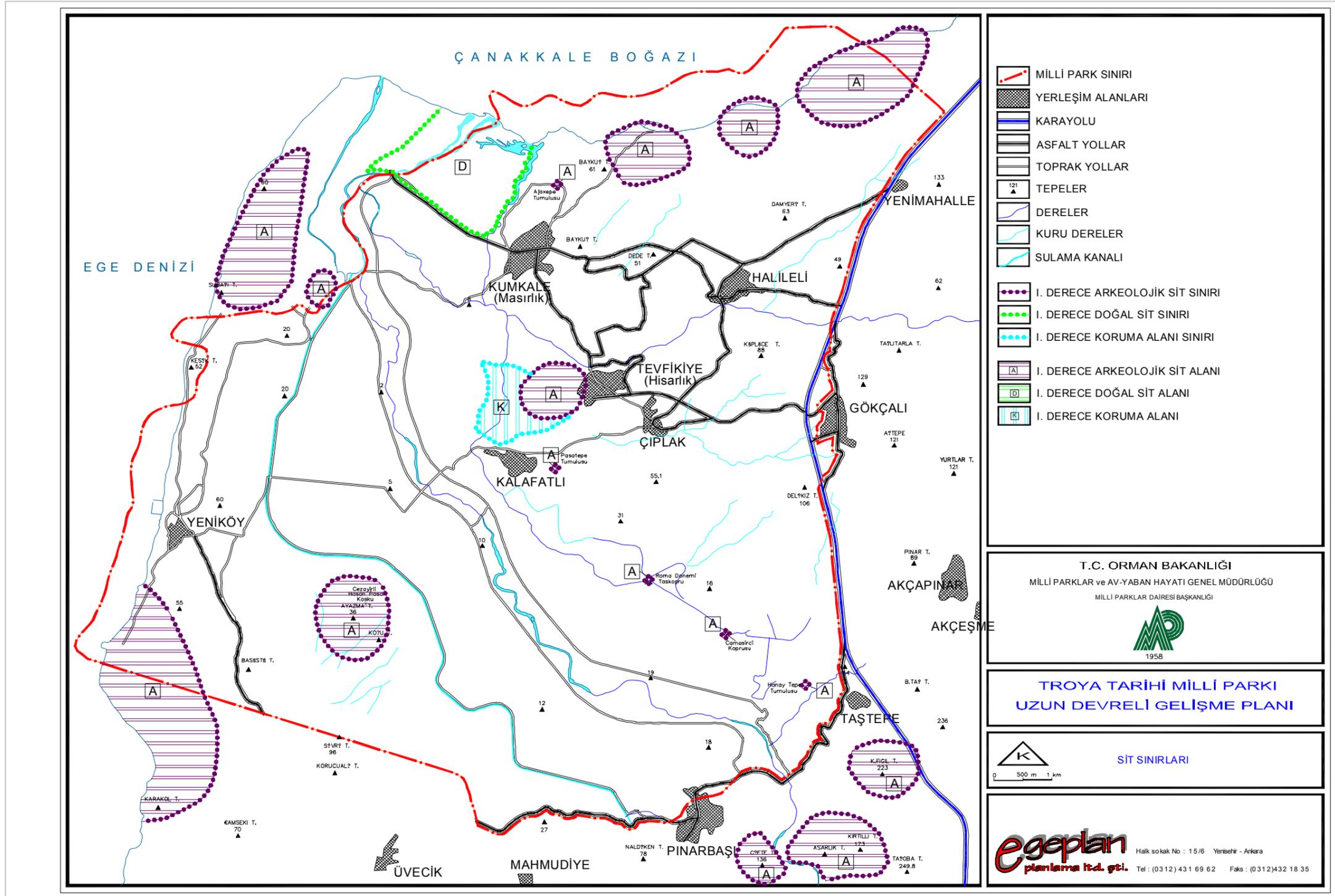
5.2.13. Kültürel Koruma Alanları

Araştırma alanının kaynak değerini oluşturan Troya Antik Kenti alanın kültürel zenginliğini bütünüyle temsil etmektedir. 1996 yılından itibaren T.C. Kültür Bakanlığı’nın aldığı kararla Milli Park olarak koruma altına alınmıştır. 1998 yılında ise “Dünya Kültür Mirası” listesine eklenmiştir. Park sınırları içerisinde yer alan “I. Derece Arkeolojik Sit Alanı”, “I. Derece Doğal Sit Alanı” ve “I. Derece Koruma Alanı” sınırları Şekil 5.18’de verilmiştir. Ancak, Çanakkale Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Kurulu ve Çanakkale Arkeoloji Müzesi ile yapılan görüşmeler sonucunda, koruma alanlarına ilişkin revize çalışmalarının devam etmekte olduğu, dolayısı ile sınırların halen düzenlenme aşamasında olduğu belirlenmiştir.

5.2.14. Doğa Koruma ve Rekreasyon Alanları

Milli Park, kültürel zenginliklerinin yanı sıra, doğal güzelliklere ve nadir flora-fauna zenginliğine de sahiptir. Ancak alternatif turizm faaliyetlerinin bulunmaması ve konaklama tesislerinin eksikliği gibi nedenlerle, yaz aylarında günübirlik plaj kullanımı gibi sınırlı sayıda rekreasyonel aktivite alanda yer almaktadır.

Koruma alanları sınırlarının tamamlanması ile birlikte, bu bölgede yapılması gereken zonlamada, sınırlı kullanım alanları içerisinde yer alması gereken rekreasyon alanlarına da planlamada ağırlık verilmeli ve bu alanlardan optimum düzeyde faydalanma sağlanmalıdır.

Şekil 5.18. Sit Alanları (Anonim, 2001)

5.2.15. Çevre Sorunları

Karamenderes Çayının su rejimine ve suyun yönlendirilmesine yönelik yapılan müdahale, ormanlık alanların daraltılması ve tahribi, doğal alanların tarımsal alanlara dönüştürülmesi, tarımsal amaçlı yapay gübre ve pestisit kullanımına bağlı toprak ve su kirliliği, atık su ile çöp sorunu, yoğun otlatma, avcılık ve olta balıkçılığı gibi insan kaynaklı baskılar sebebiyle ekosistem özelliğini yitirmekte ve bu nedenle bugün Milli Park içerisinde doğal yapıdan çok az bir alan bulunmaktadır (Gerner ve Serez, 2004).

Karamenderes Çayının sulama amaçlı yönlendirilmesi amacıyla yapılan Pınarbaşı Regülatörünün yapılmasıyla birlikte çayın doğal su salınım alanı değişmiş, flora ve fauna için hayati öneme sahip alanların ve ekosistemin bütünlüğü bozulmuştur (Şekil 5.19) (Anonim, 2007).

Kanallarla tarım alanlarına yönlendirilen su kullanıldıktan sonra kirlenmiş olarak tekrar deltaya geri dönmektedir. Bu durum, özellikle kuşları olumsuz etkilemektedir. Seddelerin yapımından sonra ise periyodik taşkınların gerçekleşmemesi sonucu organik madde taşınımı oldukça azalmıştır.

Şekil 5.19. Pınarbaşı Regülatörü (Özgün, 2007)

Araştırma alanında tarım amaçlı sulamalar derelerden ve açılan kuyulardan sağlanan suyla yapılmaktadır. Bunun sebebi ise sulama şebekesinin henüz tamamlanmamış olmasıdır. Bilinçsiz yapılan sulu tarım; verimli toprakların azalması, tuzlulaşması ve çoraklaşmasına, alandaki bazı bitki ve hayvan türlerinin azalmasına, su kaynaklarının hatalı kullanımına ve sonuç olarak ekolojik dengenin bozulmasına neden olmaktadır.

Araştırma alanlarında toprak analizlerine dayanmadan yapılan hatalı gübrelemeler, hastalık ve zararlılara karşı kullanılan pestisitler ve yabancı ot ile mücadelede kullanılan kimyasallar, birçok konuda geri dönüşümü olmayan zararlar vermektedir. Özellikle toprak ve suda oluşan kimyasal kirlilik alan genelinde canlı yaşamını olumsuz etkilemektedir.

Milli Park dışında kalan Ezine İlçesi sınırları içindeki deri işletmelerinden kaynaklanan atık sular, bölgede önemli su kirliliği kaynaklarından biri olarak göze çarpmakta ve özellikle Karamenderes Çayı'nı kirletmektedir (Koç, 2004).

Fosseptikler vidanjörler tarafından alınmakta, gelişi güzel bir yere boşaltılmaktadırlar. Kanalizasyonu olan yerleşimlerde ise bir ön arıtım mevcut değildir. Kanalizasyon şebekesi ile toplanan atık su uzak bir araziye ya da dereye boşaltılmaktadır (Anonim, 2001). Alandaki yerleşimlerin mevcut fosseptik, kanalizasyon, atık su arıtma ve sanayi durumları Tablo 5.11'de verilmiştir.

Tablo 5.11. Yerleşimlerin mevcut fosseptik, kanalizasyon, atık su arıtma ve sanayi durumları (Anonim, 2007ı)

Yerleşim	Fosseptik (sızdırmalı)	Kanalizasyon Şebekesi	Atıksu Arıtma Tesisi	Sanayi
Kumkale	Var	Var	Yok	Yok
Tevfikiye	Var	Var	Yok	Yok
Halileli	Var	Var	Yok	Yok
Yeniköy	Var	Var	Yok	Yok
Kalafat	Yok	Yok	Yok	Yok
Çıplak	Var	Var	Yok	Yok

Çanakkale genelinde büyük ölçekli sanayi ve endüstri bölgeleri bulunmadığı için endüstriden kaynaklanan emisyonlar önemli bir çevre problemi arz etmemektedir. En önemli emisyon kaynağı Ezine İlçesine bağlı Mahmudiye’de faaliyet gösteren çimento fabrikasının yaydığı toz emisyonlardır. Çimento fabrikasına ait iki adet toz bacasında elektro filtreler olmasına rağmen, bu filtreler zaman zaman yetersiz kalmakta ve bu işletmeye birkaç kilometre yakınlıkta bulunan çevreleri ve aynı zamanda Milli Park yakın çevresini de olumsuz etkilemektedir (Koç, 2004).

AB tarafından finanse edilen Yüksek Maliyetli Çevresel Yatırımların Planlanması Projesi’nin alt bileşeni olan, Çanakkale Katı Atık Yönetim Sistemi Projesi, Çevre ve Orman Bakanlığı koordinasyonunda, uluslararası bir konsorsiyum olan ENVEST Planners tarafından yürütülmektedir ve Çanakkale Merkez, Lapseki, Umurbey, Çardak, Kumkale ve İntepe yerleşimlerine bağlı kırsal nüfusun katı atık problemini çözmek amacıyla planlanmıştır. Dolayısıyla, projeden etkilenecek halk, bütün bu yerleşim merkezlerinde yaşayan kişiler olacaktır. Projenin başlama tarihi olan 2007 yılından itibaren atıkların standart konteynerlerde toplanılması düşünülmüştür (Anonim, 2005b). Kumkale Belediyesi ile yapılan görüşmeler sonucunda; devam etmekte olan projenin hayata geçirilmesi ile birlikte, Milli Park alanında halen düzensiz olarak depolanan katı atık sorununun da çözümlenmesi yolunda çalışmaların yapıldığı belirlenmiştir.

5.3. Değerlendirme

5.3.1. Coğrafi Konumun Değerlendirilmesi

Troya Tarihi Milli Parkı'nın Çanakkale'ye ortalama 30 km uzaklıkta bulunması turistik talebin kaynağını oluşturan büyük merkezlerden en az birine çok yakın konumda bulunması anlamına gelmektedir. Bununla birlikte hem karasal hem kıyısız bir coğrafyaya sahip olması kullanım açısından alana avantaj sağlamakta ve 4 puan kazandırmaktadır. Dolayısıyla 1,3 ağırlık katsayısına sahip "Coğrafi Konum" ölçütü açısından alanın ağırlıklı kullanım değeri 5,2'dir (Tablo 5.12).

Tablo 5.12. Coğrafi konumun değerlendirilmesi

Ölçüt No. 1: Coğrafi Konum Katsayı: 1,3		TTMP
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Alan yalnız kıyısız ya da karasal bir coğrafyada yer alıyor turistik talebin kaynağı olan merkezlere çok uzak (1000 km'den fazla)	
1	Alan yalnız kıyısız ya da karasal bir coğrafyada yer alıyor turistik talebin kaynağı olan merkezlere oldukça uzak (500-1000 km)	
2	Alan hem kıyısız hem karasal bir coğrafyada yer alıyor ancak turistik talebin kaynağı olan merkezlere oldukça uzak (500-1000 km); ya da yalnız kıyısız veya karasal bir coğrafyada yer alıyor ve turistik talebin kaynağı olan merkezlere oldukça yakın (250-500 km)	
3	Alan hem kıyısız hem karasal bir coğrafyada yer alıyor ve turistik talebin kaynağı olan merkezlerden en az birine oldukça yakın (250-500 km); ya da yalnız kıyısız veya karasal bir coğrafyada yer alıyor ve turistik talebin kaynağı olan merkezlerden en az birine çok yakın (0-250 km)	
4	Alan hem kıyısız hem karasal bir coğrafyada yer alıyor ve turistik talebin kaynağı olan büyük merkezlerden en az birine çok yakın (0-250 km)	X
	Kullanım Değeri	4
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		5,2
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Alan, nüfusu <u>10 000'den büyük</u> yerleşim merkezlerinin <u>etki alanı içinde değil</u>	
1	Alan, nüfusu <u>10 000-100 000</u> arasındaki <u>en az bir</u> yerleşim merkezinin etki alanı içinde	
2	Alan, nüfusu <u>100 000-500 000</u> arasındaki <u>en az bir</u> yerleşim merkezinin etki alanı içinde	X
3	Alan, nüfusu <u>500 000-1 000 000</u> arasındaki <u>en az bir</u> yerleşim merkezinin etki alanı içinde	
4	Alan, nüfusu <u>1 000 000'dan büyük</u> <u>en az bir</u> yerleşim merkezinin etki alanı içinde	
	Koruma Değeri	2
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		2,6
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		2
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		2,6

Nüfusu 100000-500000 arasında değişen en az bir yerleşim merkezinin etki alanı içinde bulunması, koruma değerinin 2 ve ağırlıklı koruma değerinin ise 2,6 olmasını sağlamaktadır. Buradan hareketle kullanılabilir turistik potansiyel 2, ağırlıklı kullanılabilir turistik potansiyel 2,6 olarak bulunmaktadır.

5.3.2. Yüzey Şekillerinin Değerlendirilmesi

Alanın yüzey şekillerini genellikle geniş alüvyal düzlükler ve alçak sırtlar oluşturmaktadır. Ovalar çoğunlukla tarımsal amaçla kullanılan verimli topraklara sahiptir. Düz alanların çokluğu ve genişliği, turistik gelişime olanak sağlayan ve gelişim potansiyelini arttıran bir etki yapmaktadır, ancak turistik etkinlikler açısından karasal yüzey şekillerinin peyzaj değerleri ve ekolojisi incelendiğinde alanın çok az sayıdaki turistik etkinliğe olanak sağlayabileceği görülmektedir.

Alanın karasal yüzey şekillerinin, peyzaj değeri ve ekolojisinde Karamenderes Çayı büyük öneme sahiptir. Kazdağları'ndan doğan, Araplar Boğazı'ndan Milli Park alanına giren ve geniş düz bir yatak üzerinden akarak Kumkale'de Çanakkale Boğazı'na dökülen Karamenderes, oluşturduğu delta ve yan kolları ile birlikte kendine özgü peyzajlar yaratmanın yanısıra, nesli tehlike altında olan bazı kuş türlerine de ev sahipliği yapmaktadır. Aynı zamanda alandaki yeraltı sularının beslenme, boşalım ve depolanmasındaki en önemli unsur olan Karamenderes Çayı ve çevresinin sahip oldukları biyolojik değerler ile yarattığı yaşam ortamlarının hassaslığı koruma açısından önemlerini ortaya koymaktadır. Turistik etkinlikleri çok sınırlı bir ölçüde kabul edebilecek durumdadır.

Dolayısı ile kullanım açısından ele alındığında 1 ve koruma açısından ele alındığında 3 puana sahip olan alanın, ağırlıklı kullanım değeri 1,7 ve ağırlıklı koruma değeri 5,1'dir. Kullanılabilir turistik potansiyel -2 olurken, ağırlıklı kullanılabilir turistik potansiyel -3,4 olarak saptanmıştır (Tablo 5.13).

Tablo 5.13. Yüzey şekillerinin değerlendirilmesi

Ölçüt No. 2: Yüzey şekilleri-karasal		TTMP
Katsayı: 1,7		
Puan	II. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt alan için geçerli değil (Alan karasal karakterde değil)	
1	Alanın sahip olduğu karasal yüzey şekillerinin* peyzaj değeri*** çok az sayıdaki karasal turistik açık hava etkinliklerine** olanak sunabilecek nitelikte	X
2	Alanın sahip olduğu karasal yüzey şekillerinin* peyzaj değeri*** belirli karasal turistik açık hava etkinliklerine** olanak sunabilecek nitelikte	
3	Alanın sahip olduğu karasal yüzey şekillerinin* peyzaj değeri*** çeşitli karasal turistik açık hava etkinliklerine** olanak sunabilecek nitelikte	
4	Alanın sahip olduğu karasal yüzey şekillerinin* peyzaj değeri*** çok çeşitli karasal turistik açık hava etkinliklerine** olanak sunabilecek nitelikte	
	Kullanım Değeri	1
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		1,7
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt alan için geçerli değil (Alan karasal karakterde değil)	
1	Karasal yüzey şekillerinin* morfolojik özellikleri, peyzaj değeri*** ve ekolojisi her türlü turistik etkinliği tolere edebilecek durumda (hassas değil); kullanma korumadan daha öncelikli	
2	Karasal yüzey şekillerinin* morfolojik özellikleri, peyzaj değeri*** ve ekolojisi turistik etkinlikleri belli bir ölçüde tolere edebilecek durumda; doğa koruma da önemli	
3	Karasal yüzey şekillerinin* morfolojik özellikleri, peyzaj değeri*** ve ekolojisi turistik etkinlikleri çok sınırlı bir ölçüde tolere edebilecek durumda; doğa koruma daha öncelikli	X
4	Karasal yüzey şekillerinin* morfolojik özellikleri, peyzaj değeri*** ve ekolojisi turistik kullanıma karşı çok duyarlı, doğa koruma çok daha önemli	
	Koruma Değeri	3
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		5,1
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		-2
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		-3,4
* Karasal yüzey şekilleri: Dağ, ova, plato, vadi, göl		
** Karasal turistik etkinlikler: Tırmanış, yürüyüş, macera, kayak, yaban hayatı izleme, fotoğraf, yamaç paraşütü, bisiklet, bungy-jumping		
*** Peyzaj değeri ve ekoloji: Alpin, sub-alpin kuşak, yayla, kanyon, mağara, kayalık, dolin, geçit, yamaç, karasal ekosistemler ve habitatlar, ormanlar, maki, fundalık, çayırılık, tarım, geleneksel alan kullanım, akarsu, çağlayan, göl, sulak alan, sazlık, yaban hayatı, biyolojik çeşitlilik, manzara		

5.3.3. Deniz ve Kıyıların Değerlendirilmesi

Deniz ve kıyıları; körfez, koy, ada, boğaz, burun, delta, kumul ve falez gibi morfolojik zenginliklerin birçoğuna sahiptir ve bu kıyıların peyzaj değeri ve ekolojisi son derece yüksektir. Yüzme, su kayağı, yatçılık, dalış, balıkçılık, zıpkınla avlanma, sualtı fotoğrafçılığı, güneşlenme, kum banyosu gibi birçok turistik etkinliğe olanak

sunabilecek niteliktedir, ancak Milli Park alanındaki hassas ekosistem tüm bu turistik etkinlikleri belli bir ölçüde kabul edebilecek sınırlar içerisindedir. Dolayısıyla 1,7 ağırlık katsayısına sahip “Deniz ve Kıyılar” ölçütünün kullanım değeri puanı 4 ve koruma değeri puanı 2’dir. Ağırlıklı kullanım ve koruma değerleri sırası ile 6,8 ve 3,4’tür. Kullanılabilir turistik potansiyel 2 olurken, ağırlıklı kullanılabilir turistik potansiyel 3,4 olarak tespit edilmiştir (Tablo 5.14).

Tablo 5.14. Deniz ve kıyıların değerlendirilmesi

Ölçüt No. 3: Deniz ve kıyılar Katsayı: 1,7		TTMP
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil (Alan kıyasal karaktere sahip değil)	
1	Deniz ve kıyıların morfolojik zenginlikleri*, peyzaj değeri*** önemsiz ve belirli kıyasal turistik etkinliklere** olanak sunabilecek nitelikte	
2	Deniz ve kıyıların morfolojik zenginlikleri*, peyzaj değeri*** yüksek ve belirli kıyasal turistik etkinliklere** olanak sunabilecek nitelikte	
3	Deniz ve kıyıların morfolojik zenginlikleri*, peyzaj değeri*** yüksek ve çeşitli kıyasal turistik etkinliklere** olanak sunabilecek nitelikte	
4	Deniz ve kıyıların morfolojik zenginlikleri*, peyzaj değeri*** olağanüstü ve çok çeşitli kıyasal turistik etkinliklere** olanak sunabilecek nitelikte	X
	Kullanım Değeri	4
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		6,8
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Alan kıyasal karaktere sahip değil	
1	Deniz ve kıyıların morfolojik özellikleri*, peyzaj değeri*** ve ekolojisi her türlü turistik etkinliği tolere edebilecek durumda (hassas değil); kullanma korumadan daha öncelikli	
2	Deniz ve kıyıların morfolojik özellikleri*, peyzaj değeri*** ve ekolojisi turistik etkinlikleri belli bir ölçüde tolere edebilecek durumda; doğa koruma da önemli	X
3	Deniz ve kıyıların morfolojik özellikleri*, peyzaj değeri*** ve ekolojisi turistik etkinlikleri çok sınırlı bir ölçüde tolere edebilecek düzeyde; doğa koruma daha öncelikli	
4	Deniz ve kıyıları, morfolojik özellikleri*, peyzaj değeri*** ve ekolojisi turistik etkinliklere karşı çok duyarlı; doğa koruma çok daha önemli	
	Koruma Değeri	2
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		3,4
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		2
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		3,4
*Morfolojik unsurlar: Körfez, koy, fiyord, ada, yarımada, boğaz, doğal liman, burun, delta, kumul, lagün, falez		
**Turistik etkinlikler: Yüzme, su kayağı, yatçılık, dalış, balıkçılık, zıpkınla avlanma, sualtı fotoğrafçılığı, güneşlenme, kum banyosu		
***Peyzaj değeri ve ekolojisi: Deniz, kıyı, kumsal, sualtı mağaraları, kumul vejetasyonu, mercan adaları, deniz ve kıyı habitatları, sualtı biyolojisi (balık türleri, kuşlar, deniz memelileri, kabuklu canlılar, süngerler, deniz kaplumbağaları, foklar vs.), manzara		

5.3.4. Jeolojinin Değerlendirilmesi

Jeolojik yapının arkeolojik açıdan önemli olmasının yanısıra, arazide önemli jeolojik oluşumlara rastlanmamaktadır. Aşağı kentin bitimindeki mağara ise Anadolu'da bilinen en eski yapay mağara olarak anılmaktadır. Mağara içinde bulunan "su tüneli" M.Ö. 3000'de yapılmış olsa da, M.Ö. 2. binde de aşağı kentin su gereksinimini karşılamış olduğu düşünülmektedir. Söz konusu bu yerin, Wilusa kralı Alaksandros ve Hitit kralı Muwattali arasında imzalanan antlaşmada adı geçen "yerin altındaki yol" KASKAL KUR olabileceği kabul edilmiştir (Anonim,2007k). Karstik kayalıklar, travertenler, kanyonlar vb. jeolojik oluşumlara rastlanmadığından ölçütün alan için geçerli olmadığı saptanmıştır (Tablo 5.15).

Tablo 5.15. Jeolojinin değerlendirilmesi

Ölçüt No. 4: Jeolojik oluşumlar		TTMP
Katsayı: 1,3		
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil (Alanda jeolojik oluşum yok)	X
1	Alanda, turistik ilgi açısından az sayıda, sıradan (yerel öneme sahip) jeolojik oluşumlar bulunuyor	
2	Alanda, turistik ilgi açısından az sayıda, önemli (ulusal öneme sahip) jeolojik oluşumlar bulunuyor	
3	Alanda, turistik ilgi açısından az sayıda olağanüstü (uluslararası öneme sahip), ya da çok sayıda önemli(ulusal öneme sahip) jeolojik oluşumlar bulunuyor	
4	Alanda, turistik ilgi açısından az sayıda olağanüstü (uluslararası öneme sahip) jeolojik oluşumlar bulunuyor ve bunlar turizme sunulmaya hazır durumda	
	Kullanım Değeri	-
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		-
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil (Alanda jeolojik oluşum yok)	X
1	Alan turistik ilgi açısından sıradan jeolojik oluşumlara* sahip; bunlar her türlü turistik kullanımı tolere edebilecek düzeyde; tehdit altında değil; kullanma korumadan daha önemli	
2	Alan turistik ilgi açısından çok sayıda önemli jeolojik oluşumlara* sahip; bunlar turistik kullanımı belli bir ölçüde tolere edebilecek düzeyde; sınırlı bir tehdit altında; koruma da önemli	
3	Alan turistik ilgi açısından çok sayıda olağanüstü, ya da az sayıda önemli jeolojik oluşumlara* sahip; bunlar turistik kullanımı belli bir ölçüde tolere edebilecek düzeyde; sınırlı bir tehdit altında; doğa koruma daha önemli	
4	Alan turistik ilgi açısından az sayıda olağanüstü jeolojik oluşumlara* sahip; turistik kullanıma karşı çok duyarlı; çok yönlü tehdit altında; doğa koruma çok önemli	
	Koruma Değeri	-
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		-
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		-
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		-
*Jeolojik oluşumlar: Karstik kayalıklar, travertenler, kanyonlar, mağaralar, peribacaları, sarkıtlar, dikipler		

5.3.5. Sismolojik Koşulların Değerlendirilmesi

Alanın tamamen I. Derece Deprem Bölgesi içerisinde yer alması, kullanım değeri açısından puan getirmemektedir. “Sismolojik Koşullar” ölçütünün koruma değerine katkısı bulunmamaktadır (Tablo 5.16).

Tablo 5.16. Sismolojik koşulların değerlendirilmesi

Ölçüt No. 5: Sismolojik koşullar Katsayı: 0,6		TTMP
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Alan, genel olarak I. Derece Deprem Bölgesi içinde	X
1	Alan, genel olarak II. Derece Deprem Bölgesi içinde	
2	Alan, genel olarak III. Derece Deprem Bölgesi içinde	
3	Alan, genel olarak IV. Derece Deprem Bölgesi içinde	
4	Alan, genel olarak V. Derece Deprem Bölgesi içinde	
	Kullanım Değeri	-
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		-
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Koruma değeri ile ilgili göstergeler bu ölçüt için geçerli değil	
1		
2		
3		
4		
	Koruma Değeri	-
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		-
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		-
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		-

5.3.6. Toprağın Değerlendirilmesi

Karamenderes Çayı'nın her iki tarafında uzanan ve büyük oranda birinci derecede önemli tarım topraklarına sahip olan Kumkale Ovası çok verimlidir ve mutlaka korunması gereken doğal bir kaynaktır.

Alanda yetiştirilen başlıca ürünler; buğday, arpa, pamuk ve domatestir. Soğan, baklagiller, kavun ve karpuzda yakın çevredeki il ve ilçelerde kurulan pazarlar için yetiştirilmektedir.

Sulamanın doğru şekilde yapılmaması ve bilinçsiz kimyasal gübre uygulamaları sonucunda, bugün bu verimli topraklarda tuzlulaşma ve çoraklaşma görülmeye başlanmıştır.

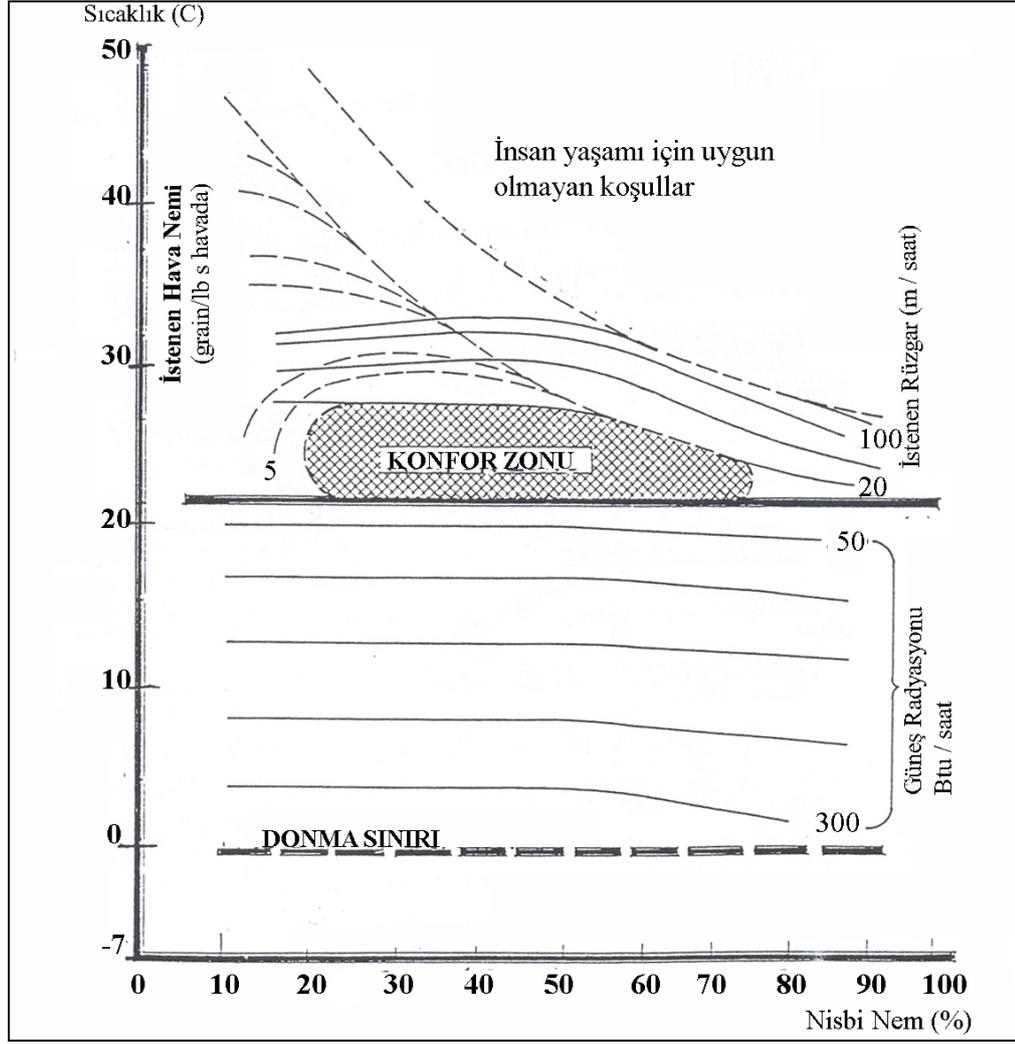
Alanın çok verimli toprakları, turistik gelişim ve kullanıma karşı çok duyarlıdır, koruma çok önemlidir. Koruma değeri puanı 4, ağırlıklı koruma değeri 2,8'dir. Kullanılabilir turistik potansiyeli ve ağırlıklı kullanılabilir turistik potansiyeli sırasıyla -4 ve -2,8'dir (Tablo 5.17).

Tablo 5.17. Toprağın değerlendirilmesi

Ölçüt No. 6: Toprak Katsayı: 0,7		TTMP
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-		
1		
2		
3	<i>Kullanım değeri ile ilgili göstergeler bu ölçüt için geçerli değil</i>	
4		
	Kullanım Değeri	-
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		-
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	<i>Ölçüt, alan için geçerli değil</i>	
1	<i>Toprak düşük verimli, turistik gelişimi ve her türlü turistik kullanımı tolere edebilecek durumda, kullanma korumadan daha öncelikli</i>	
2	<i>Toprak az verimli, turistik gelişimi ve turistik kullanımı belli bir ölçüde tolere edebilecek düzeyde, kullanma korumadan daha öncelikli</i>	
3	<i>Toprak verimli, turistik gelişimi ve turistik kullanımı belli bir ölçüde tolere edebilecek düzeyde, koruma daha öncelikli</i>	
4	<i>Toprak çok verimli, turistik gelişime ve turistik kullanıma karşı çok duyarlı, koruma çok önemli</i>	X
	Koruma Değeri	4
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		2,8
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		-4
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		-2,8

5.3.7. İklimin Değerlendirilmesi

Klimatolojik faktörler insan konforunu etkiler. Şekil 5.20'te insan konfor zonu belirlenmiştir. Taralı alan insan için en uygun koşulları göstermektedir.

Şekil 5.20. Konfor zonları (Walker, 1991)

İnsan için en uygun sıcaklık 22-27 °C, en uygun deniz suyu sıcaklık değerleri 22-25 °C, en uygun radyasyon 50 btu/saat, en uygun nem % 20-75, en uygun rüzgar hızı 15-20 m/saattir.

İklimin değerlendirilmesi aşamasında, konfor zonu değerlerinin eşik değerler olarak kullanılması ve Çanakkale Meteoroloji İstasyonunun verilerinden faydalanılması ile oluşturulan Tablo 5.18’de turistik iklim konfor değeri tespit edilmiştir. Eşik değerlere sahip ay sayıları aynı zamanda puanlama açısından ele alınmaktadır. Maksimum puan; 9 ölçüt ve en fazla 12 puandan 96 olarak hesaplanmaktadır. Puanlamanın yüzde karşılığı ise tabloda da görüldüğü üzere 32’dir.

Tablo 5.18. Turistik iklim konfor değeri

İklim Elemanı	Göstergeler	Eşik değerler	TTMP	
			Ay sayısı	Puan
Sıcaklık	Aylık ortalama hava sıcaklığı	22-27°C	3	3
	Aylık ortalama deniz suyu sıcaklığı	22-25°C	3	3
Yağış	Aylık ortalama yağış	< 60 mm	7	7
	Aylık karlı gün sayısı	> 7 gün	-	-
Güneşlenme ve bulutluluk	Aylık ortalama güneşlenme süresi	> 9 saat / gün	5	5
	Aylık ortalama açık gün sayısı	> 7 gün	6	6
Bağıl nem	Aylık ortalama bağıl nem	% 20-75	6	6
Rüzgâr	Aylık ortalama esme hızı	15-20m/saat	1	1
	Aylık ortalama esme sayısı	< 500	-	-
Turistik iklim puanı				31
Maksimum iklim puanı			-	96
Turistik iklim konfor değeri (%)			-	32

% 32 Olarak tespit edilen turistik iklim konfor değeri, araştırma alanına kullanım değeri olarak 1 puan kazandırmaktadır. Katsayısı 1,5 olan “İklim” ölçütünün, ağırlıklı kullanılabilir turistik potansiyeli 1,5’tir (Tablo 5.19).

Tablo 5.19. İklimin değerlendirilmesi

Ölçüt No. 7: İklim		TTMP
Katsayı: 1,5		
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	X
-	Turistik iklim konfor değeri % 0-20	
1	Turistik iklim konfor değeri % 21-40	
2	Turistik iklim konfor değeri % 41-60	
3	Turistik iklim konfor değeri % 61-80	
4	Turistik iklim konfor değeri % 81-100	
	Kullanım Değeri	1
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		1,5
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	-
-		
1		
2	Koruma değeri ile ilgili göstergeler bu ölçüt için geçerli değil	
3		
4		
	Koruma Değeri	-
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		-
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		1
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		1,5

5.3.8. Hidrolojinin Değerlendirilmesi

Alanın hidrolojik unsurları çaylar (Karamenderes ve Dürmek Çayları) ile denizdir (Çanakkale Boğazı). “Yüzey Şekillerinin Değerlendirilmesi” kısmında da belirtildiği üzere hidrolojik ünitelerin peyzaj değerini oluşturan delta ve sazlıklar nesli tükenmekte olan kuş türlerine en fazla ev sahipliği yapan mekanlar olması dolayısıyla keşif ve fotoğrafçılık gibi turistik etkinlikleri tolere edebilecek durumdadır. Alanın, turistik etkinlikler için olanak sunabilecek üç hidrolojik ünitesi (Karamenderes Çayı, Dürmek Çayı, Deniz) olduğunu söyleyebiliriz. Bu durum alana kullanım değeri açısından 3 puan kazandırmaktadır. Ağırlık katsayısı 1,5 olan “Hidroloji” ölçütünün kullanılabilir turistik potansiyeli 1’dir (Tablo 5.20).

Tablo 5.20. Hidrolojinin değerlendirilmesi

Ölçüt No. 8:Hidroloji		TTMP
Katsayı: 1,5		
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil (Alanda, termal kaynaklar, akarsular, deniz ve göller yok)	
1	Alan, turistik etkinlikler* için sunduğu olanaklar açısından hidrolojik unsurlardan (termal kaynak, akarsu, deniz ve göl) yalnız birine sahip	
2	Alan, turistik etkinlikler* için sunduğu olanaklar açısından hidrolojik unsurlardan (termal kaynak, akarsu, deniz ve göl) ikisine sahip	
3	Alan, turistik etkinlikler* için sunduğu olanaklar açısından hidrolojik unsurlardan (termal kaynak, akarsu, deniz ve göl) üçüne sahip	X
4	Alan, turistik etkinlikler* için sunduğu olanaklar açısından hidrolojik unsurların (termal kaynak, akarsu, deniz ve göl) hepsine sahip	
	Kullanım Değeri	3
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		4,5
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil (Alanda, termal kaynaklar, akarsular, deniz ve göller yok)	
1	Hidrolojik unsurların (termal kaynaklar, akarsular, deniz ve göller) peyzaj değeri** ve ekolojisi, her türlü turistik etkinliği tolere edebilecek durumda (hassas değil); kullanma korumadan daha öncelikli	
2	Hidrolojik unsurların (termal kaynaklar, akarsular, deniz ve göller) peyzaj değeri** ve ekolojisi, turistik etkinlikleri belli bir ölçüde tolere edebilecek durumda; doğa koruma da önemli	X
3	Hidrolojik unsurların (termal kaynaklar, akarsular, deniz ve göller) peyzaj değeri** ve ekolojisi, turistik etkinlikleri çok sınırlı bir ölçüde tolere edebilecek durumda; doğa koruma daha öncelikli	
4	Hidrolojik unsurların (termal kaynaklar, akarsular, deniz ve göller) peyzaj değeri** ve ekolojisi, turistik kullanıma karşı çok duyarlı, doğa koruma çok daha önemli	
	Koruma Değeri	2
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		3
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		1
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		1,5
*Turistik etkinlikler: Termal banyo, rafting, yüzme, keşif, fotoğraf, balıkçılık		
**Peyzaj değeri ve ekolojisi: Şelale, göl, sazlık		

5.3.9. Bitki Örtüsünün Değerlendirilmesi

Doğa koruma değeri, Tablo 5.21'deki floristik önem, nadirlik, doğallık, olgunluk, hassaslık, zenginlik ölçütlerinin uzman görüşünde puanlandırılması ile %50,2 olarak tespit edilmiştir.

“Bitki Örtüsü” başlığı altında da ayrıntılı bir şekilde ele alındığı üzere alan peyzaj değeri yüksek çeşitli vejetasyon formasyonlarına sahiptir ve çeşitli turistik ve rekreasyonel etkinliklere olanak sunabilecek niteliktedir. Bu özellikleri kullanım değeri açısından alana 3 puan kazandırmaktadır, ağırlıklı kullanım değeri ise 5,1'dir (Tablo 5.22).

Tablo 5.21. Bitki örtüsü doğa koruma değeri

Kriter	Değer (S)	İndeks (X)	Gerçek Değer (R)
	TTMP		TTMP
Floristik önem	6	1,9	11,4
Nadirlik	4	2,2	8,8
Doğallık	3	1,2	3,6
Olgunluk	6	1,7	10,2
Hassaslık	5	1,8	9
Zenginlik	6	1,2	7,2
Doğa Koruma Değeri (%)			50,2

Floristik önem: Alanın bitki coğrafyası, botanik bilimi ve endemik bitki türleri açısından önemini,

Nadirlik: Nadir orman tiplerini ve bitki türlerini,

Doğallık: Bitki örtüsünün el değmemişliğini, bakirliğini,

Olgunluk: Ormanların yaşlılığını ve olgunluk düzeyini,

Hassaslık: Dış etkilere karşı duyarlılığını, nesli tükenmiş veya tehlike altındaki türleri ve tehditlerin düzeyini,

Zenginlik: Ekosistem, habitat ve tür çeşitliliğini içermektedir.

Alanın koruma değeri 1, ağırlıklı koruma değeri 1,7'dir. Kullanılabilir turistik potansiyeli 2 ve ağırlıklı kullanılabilir turistik potansiyeli ise 3,4'tür.

Tablo 5.22. Bitki örtüsünün değerlendirilmesi

Ölçüt No. 9: Bitki Örtüsü		TTMP
Katsayı: 1,7		
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil (Bitki örtüsü yok)	
1	Alan, peyzaj değeri yüksek olmayan belirli vejetasyon formasyonlarına* sahip ve sınırlı turistik ve rekreasyonel etkinliklere** olanak sunabilecek nitelikte	
2	Alan, peyzaj değeri yüksek belirli vejetasyon formasyonlarına* sahip ve sınırlı turistik ve rekreasyonel etkinliklere** olanak sunabilecek nitelikte	
3	Alan, peyzaj değeri yüksek çeşitli vejetasyon formasyonlarına* sahip ve çeşitli turistik ve rekreasyonel etkinliklere** olanak sunabilecek nitelikte	X
4	Alan, peyzaj değeri yüksek çok çeşitli vejetasyon formasyonlarına* sahip ve çok çeşitli turistik ve rekreasyonel etkinliklere** olanak sunabilecek nitelikte	
	Kullanım Değeri	3
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		5,1
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil (Bitki örtüsü yok)	
1	Doğa koruma değeri % 40-55	
2	Doğa koruma değeri % 56-70	
3	Doğa koruma değeri % 71-85	
4	Doğa koruma değeri % 86-100	
	Koruma Değeri	1
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		1,7
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		2
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		3,4
*Vejetasyon formasyonları: Orman tipleri, çayırlıklar, makilikler, kumul vejetasyonu, step, vs.		
**Turistik ve rekreasyonel etkinlikler: Doğa yürüyüşü, dinlenme, piknik, fotoğraf, bitki koleksiyonu, vs.		

5.3.10. Yaban Hayatının Değerlendirilmesi

“Yaban Hayatı” bölümünde de açıklandığı üzere alan yaban hayatı açısından yüksek bir öneme sahiptir, ancak envanter çalışması ve buna dayalı bir yaban hayatı yönetim planı bulunmamaktadır. Dolayısı ile ağırlık katsayısı 1,4 olan “Yaban Hayatı” ölçütünün kullanım değeri 2 ve ağırlıklı kullanım değeri 2,8 olarak belirlenmiştir. Koruma değerinin belirlenmesinde Tablo 5.23’deki faunistik önem, nadirlik, doğallık, olgunluk, hassaslık, zenginlik ölçütleri uzman görüşüne sunulmuş ve doğa koruma değeri % 73,9 olarak saptanmıştır.

Tablo 5.23. Yaban hayatı doğa koruma değeri

Ölçüt	Değer (S)	İndeks (X)	Gerçek Değer (R)
	TTMP		TTMP
Faunistik önem	8	1,9	15,2
Nadirlik	6	2,2	13,2
Doğallık	8	1,2	9,6
Olgunluk	7	1,7	11,9
Hassaslık	8	1,8	14,4
Zenginlik	8	1,2	9,6
Doğa Koruma Değeri (%)			73,9

Faunistik önem: Alanın hayvan habitatları ve endemik hayvan türleri açısından önemini; **nadirlik:** Nadir türleri; **doğallık:** Canlı türlerinin doğallığını; **olgunluk:** Habitatların geçmişini ve olgunluk düzeyini; **hassaslık:** Habitatların dış etkilere karşı duyarlılığını, **zenginlik:** Habitat ve tür çeşitliliğini ifade etmektedir. Buna göre alanın kullanılabilir turistik potansiyeli -1 ve ağırlıklı kullanılabilir turistik potansiyeli -1,4'tür (Tablo 5.24).

Tablo 5.24. Yaban hayatının değerlendirilmesi

Ölçüt No. 10: Yaban Hayatı / Hayvan Varlığı Katsayı: 1,4		TTMP
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Alanın faunistik önemi düşük, yaban hayatı bakımından zengin değil, envanter sonuçlarına dayalı bir yaban hayatı yönetim planı ve izleme programları yok	X
2	Alanın faunistik önemi yüksek, yaban hayatı bakımından zengin, envanter çalışması ve buna dayalı bir yaban hayatı yönetim planı yok	
3	Alanın faunistik önemi yüksek, yaban hayatı bakımından zengin, envanter sonuçlarına dayalı bir yaban hayatı yönetim planı ve izleme programları var, plan belirli bir ölçüde uygulanıyor	
4	Alanın faunistik önemi olağanüstü, yaban hayatı bakımından çok zengin, çok iyi hazırlanmış envanter sonuçlarına dayalı bir yaban hayatı yönetim planı ve izleme programları var ve plan etkin bir şekilde uygulanıyor	
	Kullanım Değeri	2
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		2,8
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Doğa koruma değeri yüzde 40-55	X
2	Doğa koruma değeri yüzde 56-70	
3	Doğa koruma değeri yüzde 71-85	
4	Doğa koruma değeri yüzde 86-100	
	Koruma Değeri	3
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		4,2
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		-1
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		-1,4

5.3.11. Tarihi ve Arkeolojik Özelliklerin Değerlendirilmesi

Troya Antik Kenti'nin uluslar arası düzeyde tarihsel öneme sahip oluşu, ortaya çıkarılmış veya çıkarılması olası arkeolojik değerlerinin bol ve olağanüstü niteliğe sahip olması Milli Park alanına kullanım değeri açısından 4 puan kazandırmaktadır. Böylece ağırlıklı kullanım değeri ise 5,2 olmaktadır (Tablo 5.25). Nadir arkeolojik değerlerin turistik etkinlikleri sınırlı bir ölçüde tolere edebilecek olması ise koruma değeri açısından alana 3 puan getirmektedir. Ağırlıklı koruma değeri 3,9, kullanılabilir turistik potansiyeli 1 ve ağırlıklı kullanılabilir turistik potansiyeli 1,3'tür.

Tablo 5.25. Tarihi ve arkeolojik özelliklerin değerlendirilmesi

Ölçüt No. 13: Tarih ve Arkeoloji		TTMP
Katsayı: 1,3		
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Alanın tarihsel önemi düşük, ortaya çıkarılmış veya çıkarılması olası arkeolojik değerleri çok az ve turistik kullanıma çok az elverişli	
2	Alanın tarihsel önemi görece düşük, ortaya çıkarılmış veya çıkarılması olası arkeolojik değerleri ve bunların turistik kullanıma elverişliliği sınırlı düzeyde	
3	Alanın tarihsel önemi orta düzeyde (ulusal düzeyde), ortaya çıkarılmış veya çıkarılması olası arkeolojik değerleri çok sayıda ve ilginç, turistik kullanıma elverişli	
4	Alanın tarihsel önemi çok yüksek (uluslararası düzeyde), ortaya çıkarılmış veya çıkarılması olası arkeolojik değerleri bol ve olağanüstü, turistik kullanıma çok elverişli	X
	Kullanım Değeri	4
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		5,2
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
	Ölçüt, alan için geçerli değil	
	Alanın tarihsel önemi düşük, arkeolojik değerler nadir değil, her türlü turistik etkinlikleri tolere edebilecek düzeyde, kullanma korumadan daha öncelikli	
	Alanın tarihsel önemi orta düzeyde, arkeolojik değerler nadir, turistik etkinlikleri belli bir ölçüden tolere edebilecek düzeyde, koruma da önemli	
	Alanın tarihsel önemi yüksek, arkeolojik değerler nadir, turistik etkinlikleri sınırlı bir ölçüde tolere edebilecek düzeyde, koruma kullanmadan daha öncelikli	X
	Alanın tarihsel önemi çok yüksek, arkeolojik değerler çok nadir, turistik etkinliklere karşı çok duyarlı, koruma kullanmadan çok daha öncelikli	
	Koruma Değeri	3
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		3,9
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		1
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		1,3

5.3.12. Sosyo-Ekonomik Durumun Değerlendirilmesi

Üretken nüfus veya çalışabilir nüfus olarak nitelenen ortalama 15-65 yaş arasındaki nüfusun toplam nüfusa oranı alanda yapılan anketler sonucunda yaklaşık % 90 gibi büyük bir oranla ifade edilmesine rağmen, alandaki nüfus gelişiminin durağan bir seyir izlemesi, üretken nüfusun gelişimini de sınırlı bir düzeyde tutmaktadır. Turizm sektörünün de beklenenin aksine az gelişmiş olması “Sosyo-Ekonomik Durum” ölçütünün kullanım değerine 2 puan getirmektedir. Turistik talebin yüksek olması, sürdürülebilir olmayan kaynak kullanımı ve endüstriyel gelişimin yavaş olması ise alana koruma değeri açısından 2 puan kazandırmaktadır. Dolayısıyla ağırlıklı kullanım ve koruma değerleri 2’şer puan ve kullanılabilir turistik potansiyel ise 0 (sıfır) olmaktadır (Tablo 5.26).

Tablo 5.26. Sosyo-ekonomik durumun değerlendirilmesi

Ölçüt No. 14: Sosyo-Ekonomik Durum		TTMP
Katsayı: 1,0		
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Turistik arz ve turizm sektörünün gereksinim duyabileceği üretken nüfusun oranı ve ekonomik birikim çok düşük, turizme destek olabilecek sektörler gelişmemiş	
2	Turistik arz ve turizm sektörünün gereksinim duyabileceği üretken nüfusun oranı ve ekonomik birikim ile turizme destek olabilecek sektörler sınırlı düzeyde	X
3	Turistik arz ve turizm sektörünün gereksinim duyabileceği üretken nüfusun oranı ve ekonomik birikim yüksek, turizme destek olabilecek sektörler gelişmiş	
4	Turistik arz sektörünün gereksinim duyabileceği üretken nüfusun oranı ve ekonomik birikim çok yüksek, turizme destek olabilecek sektörler çok gelişmiş	
	Kullanım Değeri	2
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		2,0
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Turistik talep çok düşük, nüfus yoğunluğu çok düşük ve düşme eğiliminde, turistik potansiyeli tehdit edebilecek sürdürülebilir olmayan kaynak kullanımı ve endüstriyel gelişim yok	
2	Turistik talep yüksek, nüfus yoğunluğu düşük ve durağan, turistik potansiyeli tehdit edebilecek sınırlı düzeyde sürdürülebilir olmayan kaynak kullanımı ve endüstriyel gelişim var	X
3	Turistik talep yüksek, nüfus yoğunluğu yüksek ve artma eğiliminde, turistik potansiyel sürdürülebilir olmayan kaynak kullanımı ve endüstriyel gelişim tehdidi altında	
4	Turistik talep çok yüksek, nüfus yoğunluğu ve artma eğilimi çok yüksek, turistik potansiyel sürdürülebilir olmayan kaynak kullanımı ve endüstriyel gelişimin olağanüstü tehdidi altında	
	Koruma Değeri	2
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		2,0
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		-
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		-

5.3.13. Sosyal Altyapının Değerlendirilmesi

Ağırlık katsayısı 0,9 olan “Sosyal Altyapı” ölçütünün kullanım değeri 2, koruma değeri 4 olarak saptanmıştır. Dolayısı ile ağırlıklı kullanım ve koruma değerleri sırası ile 1,8 ve 3,6’dır. Kullanılabilir turistik potansiyeli -2, ağırlıklı kullanılabilir turistik potansiyeli ise -1,8’dir (Tablo 5.27).

Tablo 5.27. Sosyal altyapının değerlendirilmesi

Ölçüt No. 15: Sosyal Altyapı Katsayı: 0,9		TTMP
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Turizmin gereksinim duyabileceği eğitim, sağlık ve güvenlik kurumları hem nicelik hem de nitelik olarak (personel, donanım vs) yetersiz	
2	Turizmin gereksinim duyabileceği eğitim, sağlık ve güvenlik kurumları nicelik olarak sınırlı ve nitelik olarak (personel, donanım vs) yetersiz	X
3	Turizmin gereksinim duyabileceği eğitim, sağlık ve güvenlik kurumları hem nicelik hem de nitelik olarak (personel, donanım vs) yeterli	
4	Turizmin gereksinim duyabileceği eğitim, sağlık ve güvenlik kurumları hem nicelik olarak bol ve yaygın hem de nitelik olarak mükemmel (personel ekipman vs)	
	Kullanım Değeri	2
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		1,8
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Korumanın gereksinim duyabileceği eğitim ve güvenlik kurumları hem nicelik olarak bol ve yaygın hem de nitelik olarak mükemmel (personel, donanım vs)	
2	Korumanın gereksinim duyabileceği eğitim ve güvenlik kurumları hem nicelik hem de nitelik olarak (personel, donanım vs) yeterli	
3	Korumanın gereksinim duyabileceği eğitim ve güvenlik kurumları nicelik olarak yeterli ancak nitelik olarak (personel, donanım vs) yetersiz	
4	Korumanın gereksinim duyabileceği eğitim ve güvenlik kurumları hem nicelik hem de nitelik olarak (personel, donanım vs) yetersiz	X
	Koruma Değeri	4
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		3,6
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		-2
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		-1,8

5.3.14. Alan Kullanımının Değerlendirilmesi

Milli Parkın ana kaynak değeri Troya Antik Kenti’nin oluşturduğu arkeolojik zenginliktir. Troya Tarihi Milli Parkı içerisinde kalan doğal alanlar, Milli Park sınırları içerisinde yapılan tarımsal faaliyetler ve yerleşmeler nedeni ile kesintiye uğramaktadır. Milli Park alanı Anonim (2001)’e göre, doğal alanlar ekolojik bütünlüğü sağlanacak şekilde ele alınarak bölgelere ayrılmış, ancak henüz bu bölgelemelere uygun bir yönetim planı uygulamaya geçirilmemiştir. Dolayısıyla

turizm ve rekreasyon alanlarının gereksinim duyabileceği alan kullanım planlaması ve düzenlemesinden söz etmek mümkün değildir. Çayır, mera ve yem bitkileri ile ağaç, ağaççık ve çeşitli odunsu bitkilerin bir arada yetiştirildikleri üretim sistemi anlamına gelen silvopastoral alan kullanım biçimleri ise sınırlı düzeydedir. Milli Park alanının yaklaşık % 75'ini tarım alanları oluşturmaktadır. Geriye çok az miktarda meşelik ve çamlık alan ile mera kalmaktadır. Bu nedenle, 1,1 Ağırlık katsayısına sahip “Alan Kullanımı” Ölçütünün kullanım değeri 1 ve ağırlıklı kullanım değeri 1,1 olarak saptanmıştır. Doğal alanların % 75'inin başka kullanımlara dönüştürülmüş olması, koruma değeri açısından alana 3 puan getirmekte ve ağırlıklı koruma değeri 3,3 olmaktadır. Kullanılabilir turistik potansiyel -2, ağırlıklı kullanılabilir turistik potansiyel ise -2,2 olarak tespit edilmiştir (Tablo. 5.28).

Tablo 5.28. Alan kullanımının değerlendirilmesi

Ölçüt No. 16: Alan Kullanımı		TTMP
Katsayı: 1,1		
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Turizm ve rekreasyon alanlarının gereksinim duyabileceği alan kullanım planlaması ve düzenlemesi yok, silvopastoral alan kullanım biçimleri sınırlı	X
2	Turizm ve rekreasyon alanlarının gereksinim duyabileceği alan kullanım planlaması ve düzenlemesi yok, silvopastoral alan kullanım biçimleri zengin	
3	Turizm ve rekreasyon alanlarının gereksinim duyabileceği alan kullanım planlaması ve düzenlemesi var, silvopastoral alan kullanım biçimleri zengin	
4	Turizm ve rekreasyon alanlarının gereksinim duyabileceği alan kullanım planlaması ve düzenlemesi var, silvopastoral alan kullanım biçimleri çok zengin	
	Kullanım Değeri	1
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		1,1
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Doğal alanların en fazla % 25'ine kadar olan kısmı başka kullanımlara dönüştürülmüş	
2	Doğal alanların % 26'sı ile %50'si arasındaki kısmı başka kullanımlara dönüştürülmüş	
3	Doğal alanların % 51'i ile % 75'i arasındaki kısmı başka kullanımlara dönüştürülmüş	X
4	Doğal alanların % 76'sı ile % 100'ü arasındaki kısmı başka kullanımlara dönüştürülmüş	
	Koruma Değeri	3
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		3,3
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		-2
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		-2,2

5.3.15. Ulaşım ve İletişimin Değerlendirilmesi

Milli Park alanı, deniz yolu için gerekli coğrafi koşullara sahip ancak gerekli altyapıya sahip değildir. Karayolu olmayan yerleşim birimi yok ve yolların fiziki ve geometrik standartları düşüktür. Bölgeye en yakın havaalanı olan Çanakkale Havaalanı aktif olarak kullanılmaktadır. Ağırlık katsayısı 0,9 olan “Ulaşım ve İletişim” ölçütünün ağırlıklı kullanım ve koruma değerleri sırasıyla 1,8 ve 0,9’dur. Ağırlıklı kullanılabilir turistik potansiyel ise 0,9’dur (Tablo 5.29).

Tablo 5.29. Ulaşım ve iletişimin değerlendirilmesi

Ölçüt No. 17: Ulaşım ve İletişim Katsayı: 0,9		TTMP
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Kara, hava ve deniz ulaşımından en az birisi için gerekli altyapıya sahip, yolu olmayan yerleşim birimleri var, telefon hat kapasitesi yetersiz, TV ve radyo vericileri ile belirli yerli yayınlar izlenebiliyor, yerli gazeteler bulunabiliyor	
2	Kara, hava ve deniz ulaşımından en az birisi için gerekli altyapıya sahip, yolu olmayan yerleşim birimi yok, telefon hat kapasitesi mevcut karşılayabilecek durumda, TV ve radyo vericileri ile yerli yayınlar izlenebiliyor, yerli gazeteler bulunabiliyor	X
3	Kara, hava ve deniz ulaşımından en az ikisi için gerekli altyapıya sahip, yolu olmayan yerleşim birimi yok, telefon hat kapasitesi ek talepleri karşılayabilecek durumda, TV ve radyo vericileri ile yerli ve yabancı yayınlar izlenebiliyor, yerli ve yabancı gazeteler bulunabiliyor	
4	Kara, hava ve deniz ulaşımı için gerekli mükemmel bir altyapıya sahip, yolu olmayan yerleşim birimi yok, telefon hat kapasitesi ek talepleri fazlasıyla karşılayabilecek durumda, TV ve radyo vericileri ile yerli ve yabancı yayınlar izlenebiliyor, yerli ve yabancı gazeteler bulunabiliyor	
	Kullanım Değeri	2
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		1,8
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Karasal ve kıyusal jeomorfoloji, doğal peyzaj ve doğal ekosistemler ile tarihi ve arkeolojik değerler, kara, deniz ve havayolu altyapısının geliştirilmesini tolere edebilecek hassaslıkta	
2	Karasal ve kıyusal jeomorfoloji, doğal peyzaj ve doğal ekosistemler ile tarihi ve arkeolojik değerler, kara, deniz ve havayolu altyapısının geliştirilmesine karşı hassas	X
3	Karasal ve kıyusal jeomorfoloji, doğal peyzaj ve doğal ekosistemler ile tarihi ve arkeolojik değerler, kara, deniz ve havayolu altyapısının geliştirilmesine karşı çok hassas	
4	Karasal ve kıyusal jeomorfoloji, doğal peyzaj ve doğal ekosistemler ile tarihi ve arkeolojik değerler, kara, deniz ve havayolu altyapısının geliştirilmesine karşı olağanüstü düzeyde hassas	
	Koruma Değeri	1
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		0,9
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		1
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		0,9

5.3.16. Enerji ve Suyun Değerlendirilmesi

Alanda enerji ve içme suyu kapasitesi, ek gereksinimleri fazlasıyla karşılayabilecek durumdadır. Rüzgar ve güneş gibi alternatif enerji potansiyeli yüksek, elektriği ve içme suyu olmayan yerleşim birimi bulunmamaktadır. Alanın Milli Park olması enerji ve su üretimi için yapılacak olan baraj ve santrallerin yapımına karşı olağanüstü hassas olduğu anlamına gelir. Karamenderes Çayı üzerine, sulama amaçlı yapılan Pınarbaşı Barajı'nın etkileri, alanın bu konudaki hassasiyetini göstermektedir. Ağırlık katsayısı 0,9 olan “Enerji ve Su” Ölçütünün kullanılabilir turistik potansiyeli 0 (sıfır)'dır (Tablo 5.30).

Tablo 5.30. Enerji ve suyun değerlendirilmesi

Ölçüt No. 18: Enerji ve Su Katsayı: 0,9		TTMP
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Enerji ve içme suyu kapasitesi mevcut gereksinimleri sınırlı bir düzeyde karşılayabilecek durumda, rüzgâr ve güneş gibi alternatif enerji potansiyeli yok, elektriği ve içme suyu olmayan yerleşim birimleri var	
2	Enerji ve içme suyu kapasitesi mevcut gereksinimleri karşılayabilecek durumda, rüzgâr ve güneş gibi alternatif enerji potansiyeli yok, elektriği ve içme suyu olmayan yerleşim birimi yok	
3	Enerji ve içme suyu kapasitesi ek gereksinimleri karşılayabilecek durumda, rüzgâr ve güneş gibi alternatif enerji potansiyeli yok, elektriği ve içme suyu olmayan yerleşim birimi yok	
4	Enerji ve içme suyu kapasitesi ek gereksinimleri fazlasıyla karşılayabilecek durumda, rüzgâr ve güneş gibi alternatif enerji potansiyeli yüksek, elektriği ve içme suyu olmayan yerleşim birimi yok	X
	Kullanım Değeri	4
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		3,6
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Doğal peyzaj ve doğal ekosistemler veya tarihi ve arkeolojik değerler enerji ve su üretimi için yapılacak barajlar ve santrallerin yapımını tolere edebilecek hassaslıkta	
2	Doğal peyzaj ve doğal ekosistemler veya tarihi ve arkeolojik değerler enerji ve su üretimi için yapılacak barajlar ve santrallerin yapımına karşı hassas	
3	Doğal peyzaj ve doğal ekosistemler veya tarihi ve arkeolojik değerler enerji ve su üretimi için yapılacak barajlar ve santrallerin yapımına karşı çok hassas	X
4	Doğal peyzaj ve doğal ekosistemler veya tarihi ve arkeolojik değerler enerji ve su üretimi için yapılacak barajlar ve santrallerin yapımına karşı olağanüstü hassas	
	Koruma Değeri	3
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		2,7
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		1
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		0,9

5.3.17. Yerleşim Alanlarının Değerlendirilmesi

Alanda mevcut olan siteler yerleşimlerinde bir kısmını içermektedir. Ancak revize edilmesi gereken planlar etkin bir şekilde hayata geçirilmemiştir. Milli Park statüsünden dolayı yerleşim alanları içerisinde yeni yapıların yapılmasına izin verilmemektedir. Ancak mevcut doku, kontrolsüz ve çarpık bir yerleşim dokusudur ve tarihi dokunun korunmadığı görülmektedir. Dolayısı ile alanın kullanılabilir turistik potansiyeli -1'dir (Tablo 5.31).

Tablo 5.31. Yerleşim alanlarının değerlendirilmesi

Ölçüt No. 19: Yerleşim Alanları		TTMP
Katsayı: 0,8		
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil (Yerleşim alanı yok)	
1	Yerleşimler, bölge planları ile uyumlu imar planlarına (nazım ve uygulama) sahip değil, belediye kurum olarak mevcut ancak yeterli kaynaklara sahip değil, yapılaşma kontrolsüz ve çarpık, yeşil alanlar nicelik ve nitelik olarak yetersiz, tarihi doku korunamıyor, belediye hizmetleri yetersiz	X
2	Yerleşimler, bölge planları ile uyumlu imar planlarına (nazım ve uygulama) sahip ancak, belediyeler bu plan ilkelerinin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için yeterli maddi kaynaklara sahip değil, yapılaşma kontrolsüz ve plansız, yeşil alanlar nicelik ve nitelik olarak yetersiz, tarihi dokunun korunmasında ve belediye hizmetlerinde eksiklikler var	
3	Yerleşimler, bölge planları ile uyumlu imar planlarına (nazım ve uygulama) sahip ancak, turistik gelişim planlarda yer almıyor; belediyeler plan ilkelerinin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için yeterli maddi kaynaklara tam olarak sahip olamasa da, yapılaşma planlı, yeşil alanlar yeterli, tarihi doku bir ölçüde korunmuş ve belediye hizmetleri bazı eksikliklerine karşın yeterli	
4	Yerleşimler, bölge planları ile uyumlu imar planlarına (nazım ve uygulama) sahip ve turistik gelişim planlarda öngörülmüş durumda; belediyeler plan ilkelerinin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için yeterli maddi kaynaklara sahip, yapılaşma planlı, yeşil alanlar nicelik ve nitelik olarak çok üst düzeyde, tarihi doku korunmuş ve belediye hizmetleri eksiksiz	
	Kullanım Değeri	1
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		0,8
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil (Yerleşim alanı yok)	
1	Yerleşimlerin sahip olduğu doğal, mimari veya tarihi değerler yasal koruma altında; koruma amaçlı imar planı var ve etkin bir şekilde uygulanıyor	
2	Yerleşimlerin sahip olduğu doğal, mimari veya tarihi değerler yasal koruma altında; koruma amaçlı imar planı var ancak etkin bir şekilde uygulanamıyor	X
3	Yerleşimlerin sahip olduğu doğal, mimari veya tarihi değerler yasal koruma altında; koruma amaçlı imar planı yok	
4	Yerleşimlerin sahip olduğu doğal, mimari veya tarihi değerler yasal koruma altında değil	
	Koruma Değeri	2
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		1,6
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		-1
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		-0,8

5.3.18. Folklorun Değerlendirilmesi

Özellikle efsaneler ve efsanelere konu mekanlar açısından tüm dünyanın tanıdığı bir yer olan Troya, her yıl yüz binlerce yerli ve yabancı turiste ev sahipliği yapmaktadır. 1,2 Ağırlık katsayısına sahip “Folklor” ölçütünün kullanım değeri 4 puan, koruma değeri ise 1 puandır. Ağırlıklı kullanım ve koruma değerleri sırasıyla 4,8 ve 1,2’dir. Kullanılabilir turistik potansiyeli 3, ağırlıklı kullanılabilir turistik potansiyeli 3,6’dır (Tablo 5.32).

Tablo 5.32. Folklorun değerlendirilmesi

Ölçüt No. 20: Folklor Katsayı: 1,2		TTMP
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Alan, efsaneler ve efsanelere konu mekânlar veya yerel halk müziği ve dansları ile geleneksel giyim açısından sınırlı bir dağarcığa sahip ve turizm açısından değerlendirilebilmiş durumda değil	
2	Alan, efsaneler ve efsanelere konu mekânlar veya yerel halk müziği ve dansları ile geleneksel giyim açısından sınırlı bir dağarcığa sahip ve turizm açısından değerlendirilebilmiş durumda	
3	Alan, efsaneler ve efsanelere konu mekânlar veya yerel halk müziği ve dansları ile geleneksel giyim açısından zengin bir dağarcığa sahip ve turizm açısından değerlendirilebilmiş durumda değil	X
4	Alan, efsaneler ve efsanelere konu mekânlar veya yerel halk müziği ve dansları ile geleneksel giyim açısından zengin bir dağarcığa sahip ve turizm açısından değerlendirilebilmiş durumda	
	Kullanım Değeri	3
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		3,6
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Alan, efsaneler ve efsanelere konu mekânlar veya yerel halk müziği ve dansları ile geleneksel giyim açısından zengin ve bunlar dış kültürün sınırlı bir tehdidi altında	X
2	Alan, efsaneler ve efsanelere konu mekânlar veya yerel halk müziği ve dansları ile geleneksel giyim açısından sınırlı bir zenginliğe sahip ve bunlar dış kültürün sınırlı bir tehdidi altında	
3	Alan, efsaneler ve efsanelere konu mekânlar veya yerel halk müziği ve dansları ile geleneksel giyim açısından zengin ve bunlar dış kültürün çok yönlü tehdidi altında	
4	Alan, efsaneler ve efsanelere konu mekânlar veya yerel halk müziği ve dansları ile geleneksel giyim açısından sınırlı bir zenginliğe sahip ve bunlar dış kültürün çok yönlü tehdidi altında	
	Koruma Değeri	1
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		1,2
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		2
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		2,4

5.3.19. Sosyal Davranışların Değerlendirilmesi

Geleneksel Türk Ailesinin özelliklerini yansıtan yerel halkın zengin ve özgün geleneksel bir yaşam tarzına sahip olmasının yanısıra, yapılan görüşmeler ve gözlemlerle de son derece konuksever ve hoşgörülü bir tutum içerisinde oldukları görülmüştür. 1,5 ağırlık katsayısına sahip olan “Sosyal Davranışlar” ölçütü kullanım değeri açısından 3 puan, koruma değeri açısından 2 puan olarak değerlendirilmiştir. Ağırlıklı kullanım ve koruma değerleri sırası ile 4,5 ve 3 olarak saptanmış, kullanılabilir turistik potansiyeli 1 ve ağırlıklı kullanılabilir turisti potansiyeli de 1,5 olarak belirlenmiştir (Tablo 5.33).

Tablo 5.33. Sosyal davranışların değerlendirilmesi

Ölçüt No. 21: Sosyal Davranışlar		TTMP
Katsayı: 1,5		
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Yerel halk kendine özgü bazı geleneksel yaşam tarzı öğelerine sahip, konuksever ve bu yönü ile iyi biliniyor	
2	Yerel halk kendine özgü geleneksel yaşam tarzı öğelerine sahip, konuksever ve bu yönü ile biliniyor	
3	Yerel halk zengin öğelerle dolu ve özgün bir geleneksel yaşam tarzına sahip; konuksever ve hoşgörülü; ancak bu yönü ile iyi tanınmıyor	X
4	Yerel halk çok zengin öğelerle dolu ve özgün bir geleneksel yaşam tarzına sahip; çok konuksever ve hoşgörülü ve bu yönü ile çok iyi tanınmıyor	
	Kullanım Değeri	3
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		4,5
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Yerel halkın çok zengin öğelerle dolu geleneksel yaşam tarzı, konukseverliği ve hoşgörüsü başka etkilerle dejenere olmayacak kadar güçlü ve uzak	
2	Yerel halkın zengin öğelerle dolu geleneksel yaşam tarzı, konukseverliği ve hoşgörüsü güçlü ancak onu dejenere edebilecek başka etkilere yakın	X
3	Yerel halkın geleneksel yaşam tarzı, konukseverliği ve hoşgörüsü başka etkilerle yoğun iletişimi nedeniyle dejenere olabilir	
4	Yerel halkın geleneksel yaşam tarzı, konukseverliği ve hoşgörüsü başka etkilerle yoğun iletişimi nedeniyle kaybolmak üzere	
	Koruma Değeri	2
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		3
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		1
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		1,5

5.3.20. Geleneksel Mimari ve El Sanatlarının Değerlendirilmesi

Yerleşimlerin geleneksel mimari dokusu korunmamaktadır, dolayısıyla çok az sayıda mimari doku örneğine rastlanmaktadır. El sanatları örneği olarak alanın simgesi olan ahşaptan süs tahta at yapımı gösterilebilir. Alanın kullanım değeri 1, koruma değeri 2 ve kullanılabilir turistik potansiyeli -1'dir (Tablo 5.34).

Tablo 5.34. Geleneksel mimari ve el sanatlarının değerlendirilmesi

Ölçüt No. 22: Geleneksel Mimari ve El Sanatları		TTMP
Katsayı: 1,1		
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Alanda, özgün bir geleneksel mimari ve bunu yansıtan az sayıda yapılar var, bunlar yeterince korunmamış ve tanıtılmamış durumda, geleneksel el sanatları zengin değil	X
2	Alanda, özgün bir geleneksel mimari ve bunu yansıtan az sayıda yapılar var, bunlar belli bir oranda korunmuş ancak iyi tanıtılmamış durumda, geleneksel el sanatları koleksiyonu zengin	
3	Alanda, zengin ve özgün bir geleneksel mimari ve bunu yansıtan çok sayıda yapılar var, bunlar iyi korunmuş ancak iyi tanıtılmamış durumda, geleneksel el sanatları koleksiyonu zengin	
4	Çok zengin ve özgün bir geleneksel mimari ve bunu yansıtan çok sayıda yapılar var, bunlar çok iyi korunmuş, tanıtılmış ve geleneksel mimari anlayışı modern yapılarda da kullanılıyor, geleneksel el sanatları koleksiyonu çok zengin	
	Kullanım Değeri	1
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		1,1
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Geleneksel mimari ve el sanatları örnekleri var ve dış etkileri tolere edebilme düzeyi yüksek	
2	Geleneksel mimari ve el sanatları örnekleri var, dış etkileri tolere edebilme düzeyi orta	X
3	Geleneksel mimari ve el sanatları örnekleri var ve dış etkileri tolere edebilme düzeyi az	
4	Geleneksel mimari ve el sanatları örnekleri var ve dış etkileri tolere edebilme düzeyi çok az	
	Koruma Değeri	2
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		2,2
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		-1
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		-1,1

5.3.21. Gastronominin Değerlendirilmesi

Anadolu'ya özgü zengin bir yemek kültürüne sahip olan alan kendine özgü ayrı bir yemek kültürüne sahip değildir. 0,9 Ağırlık katsayısına sahip olan "Gastronomi" Ölçütünün kullanım değeri 1, ağırlıklı kullanım değeri 0,9'dur. Koruma değeri puanı

ve ağırlıklı kullanım değeri puanları da sırası ile 1 ve 0,9'dur. Kullanılabilir turistik potansiyel ve ağırlıklı kullanılabilir turistik potansiyel 0 (sıfır)'dır (Tablo 5.35).

Tablo 5.35. Gastronominin değerlendirilmesi

Ölçüt No. 23: Gastronomi		TTMP
Katsayı: 0,9		
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Alan zengin bir geleneksel yemek kültürüne sahip değil ve yeterince tanınmıyor	X
2	Alan zengin bir geleneksel yemek kültürüne sahip ancak bu ne ulusal ne de uluslar arası düzeyde yeterince tanınmıyor	
3	Alan zengin bir geleneksel yemek kültürüne sahip ancak bu yalnız ulusal düzeyde tanınıyor, turizm açısından değerlendiriliyor	
4	Alan çok zengin bir geleneksel yemek kültürüne sahip ve bu hem ulusal hem de uluslar arası düzeyde tanınıyor, turizm açısından değerlendiriliyor	
	Kullanım Değeri	1
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		0,9
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Geleneksel yemek kültürü zengin değil	X
2	Geleneksel yemek kültürü zengin ve dış etkilerden uzak	
3	Geleneksel yemek kültürü zengin ancak başka etkilerle yoğun iletişim nedeniyle dejenere olabilir	
4	Geleneksel yemek kültürü zengin ve dış etkilerle yoğun iletişim nedeniyle kaybolmak üzere	
	Koruma Değeri	1
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		0,9
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		-
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		-

5.3.22. Sosyo-Kültürel Yaşamın Değerlendirilmesi

Turizmin gelişmesini ve yörenin tanıtımını amaçlayan sivil örgütlenme, yerel basın yayın organları, festivaller, sanatsal ve sportif etkinlikler gelişmiş ve yaygınlaşmış ve zaman zaman ulusal ve uluslararası kamuoyuna ulaşabilmektedir. Doğal ve kültürel değerlerin korunmasını amaçlayan sivil örgütlenme, yerel basın yayın organları, festivaller, sanatsal ve sportif etkinlikler de gelişmiş ve yaygınlaşmış durumdadır. Zaman zaman ulusal ve uluslararası kamuoyuna ulaşabilmektedir.

Alan ‘‘Sosyo-Kültürel Yaşam’’ Ölçütüne göre değerlendirildiğinde kullanım değeri 3, ağırlıklı kullanım değeri 2,1’dir (Tablo 5.36).

Tablo 5.36. Sosyo-kültürel yaşamın değerlendirilmesi

Ölçüt No. 24: Sosyo-Kültürel Yaşam Katsayı: 0,7		TTMP
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Turizmin gelişmesini ve yörenin tanıtımını amaçlayan sivil örgütlenme, yerel basın yayın organları, festivaller, sanatsal ve sportif etkinlikler yok denecek kadar az	
2	Turizmin gelişmesini ve yörenin tanıtımını amaçlayan sivil örgütlenme, yerel basın yayın organları, festivaller, sanatsal ve sportif etkinlikler var ancak sınırlı bir kitleye ulaşabiliyor	
3	Turizmin gelişmesini ve yörenin tanıtımını amaçlayan sivil örgütlenme, yerel basın yayın organları, festivaller, sanatsal ve sportif etkinlikler gelişmiş ve yaygınlaşmış ve zaman zaman ulusal ve uluslararası kamuoyuna ulaşabiliyor	X
4	Turizmin gelişmesini ve yörenin tanıtımını amaçlayan sivil örgütlenme, yerel basın yayın organları, festivaller, sanatsal ve sportif etkinlikler gelişmiş ve yaygınlaşmış; hem ulusal hem de uluslar arası kamuoyuna ulaşabiliyor	
	Kullanım Değeri	3
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		2,1
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Doğal ve kültürel değerlerin korunmasını amaçlayan sivil örgütlenme, yerel basın yayın organları, festivaller, sanatsal ve sportif etkinlikler gelişmiş ve yaygınlaşmış; hem ulusal hem de uluslar arası kamuoyuna ulaşabiliyor	
2	Doğal ve kültürel değerlerin korunmasını amaçlayan sivil örgütlenme, yerel basın yayın organları, festivaller, sanatsal ve sportif etkinlikler gelişmiş ve yaygınlaşmış ve zaman zaman ulusal kamuoyuna ulaşabiliyor	X
3	Doğal ve kültürel değerlerin korunmasını amaçlayan sivil örgütlenme, yerel basın yayın organları, festivaller, sanatsal ve sportif etkinlikler var ve sınırlı bir kitleye ulaşabiliyor	
4	Doğal ve kültürel değerlerin korunmasını amaçlayan sivil örgütlenme, yerel basın yayın organları, festivaller, sanatsal ve sportif etkinlikler yok denecek kadar az	
	Koruma Değeri	2
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		1,4
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		1
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		0,7

5.3.23. Kültürel Koruma Alanlarının Değerlendirilmesi

Kültürel koruma alanları, alanın kültürel zenginliğini bütünüyle temsil etmektedir ve bu alanların geliştirilerek turizme sunulması ve etkin bir şekilde korunması için gerekli kaynaklara sahip durumdadır. ‘‘Kültürel Koruma Alanları’’

Ölçütünün kullanım değeri 4 puan, koruma değeri 1 puan ve kullanılabilir turistik potansiyeli 3 puandır (Tablo 5.37).

Tablo 5.37. Kültürel koruma alanlarının değerlendirilmesi

Ölçüt No. 25: Kültürel Koruma Alanları Katsayı: 1,4		TTMP
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Kültürel koruma alanları, alanın kültürel zenginliğini çok az bir oranda temsil ediyor ve bu alanların geliştirilerek turizme sunulması için gerekli kaynaklardan yoksun	
2	Kültürel koruma alanları, alanın kültürel zenginliğini kısmen temsil ediyor ve bu alanların geliştirilerek turizme sunulması için gerekli kaynakları sınırlı	
3	Kültürel koruma alanları, alanın kültürel zenginliğini bütünüyle temsil ediyor ancak bu alanların geliştirilerek turizme sunulması için gerekli kaynakları sınırlı	
4	Kültürel koruma alanları, alanın kültürel zenginliğini bütünüyle temsil ediyor ve bu alanların geliştirilerek turizme sunulması için gerekli kaynaklara sahip	X
	Kullanım Değeri	4
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		5,6
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Kültürel koruma alanları, alanın kültürel zenginliğini bütünüyle temsil ediyor, bu alanların etkin bir şekilde korunması için gerekli kaynaklara sahip	X
2	Kültürel koruma alanları, alanın kültürel zenginliğini bütünüyle temsil ediyor, ancak alanların etkin bir şekilde korunması için gerekli kaynaklar sınırlı	
3	Kültürel koruma alanları, alanın kültürel zenginliğini kısmen temsil ediyor ve alanların etkin bir şekilde korunması için gerekli kaynaklar sınırlı	
4	Kültürel koruma alanları, alanın kültürel zenginliğini çok az bir oranda temsil ediyor, bu alanların etkin bir şekilde korunması için gerekli kaynaklardan yoksun	
	Koruma Değeri	1
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		1,4
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		3
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		4,2

5.3.24. Doğa Koruma ve Rekreasyon Alanlarının Değerlendirilmesi

Doğal ve kültürel değerler bakımından zengin olan alanın, planlarının tamamlanmamış olması ve fiziki altyapısının yetersizliği kullanım değeri açısından alana 2 puan getirmektedir (Tablo 5.38). Koruma değeri açısından alanın bir milli park olduğu göz önünde tutulduğunda koruma alanlarının sayısal ve alansal olarak yeterli olduğu sonucuna varılmaktadır. Ancak tamamlanmamış olan planlar sebebiyle etkin bir koruma gerçekleştirilmemektedir.

Alanın koruma değeri 3, ağırlıklı koruma değeri 4,5'tir. Kullanılabilir turistik potansiyeli -1 ve ağırlıklı kullanılabilir turistik potansiyeli -1,5'tir.

Tablo 5.38. Doğa koruma ve rekreasyon alanlarının değerlendirilmesi

Ölçüt No. 11: Doğa Koruma ve Rekreasyon Alanları Katsayı: 1,5		TTMP
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil (Koruma ve rekreasyon alanları yok)	
1	Doğal ve kültürel değerler bakımından zengin koruma alanları gibi ve rekreasyonel kullanıma açık çok az alan var, planları tamamlanmamış, fiziki altyapı yetersiz	
2	Doğal ve kültürel değerler bakımından zengin doğa koruma alanları gibi ve rekreasyonel kullanıma açık alanlar var, planları tamamlanmamış, fiziki altyapı yetersiz	X
3	Doğal ve kültürel değerler bakımından çok zengin doğa koruma alanları gibi ve rekreasyonel kullanıma açık alanlar var, planları tamamlanmış, fiziki altyapı yeterli	
4	Doğal ve kültürel değerler bakımından çok zengin doğa koruma alanları gibi ve rekreasyonel kullanıma açık çok sayıda alan var, planları tamamlanmış, fiziki altyapı mükemmel	
	Kullanım Değeri	2
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		3
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil (Koruma ve rekreasyon alanları yok)	
1	Doğa koruma alanları doğal değerlerin korunması açısından sayısal ve alansal olarak yeterli, planları tamamlanmış ve etkin bir şekilde korunuyor	
2	Doğa koruma alanları doğal değerlerin korunması açısından sayısal ve alansal olarak yeterli, planları tamamlanmış, ancak etkin bir şekilde korunamıyor	
3	Doğa koruma alanları doğal değerlerin korunması açısından sayısal ve alansal olarak yeterli, ancak planları tamamlanmamış ve etkin bir şekilde korunamıyor	X
4	Doğa koruma alanları doğal değerlerin korunması açısından sayısal ve alansal olarak yeterli değil, planları tamamlanmamış ve etkin bir şekilde korunamıyor	
	Koruma Değeri	3
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		4,5
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		-1
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		-1,5

5.3.25. Çevre Sorunlarının Değerlendirilmesi

“Çevre Sorunları” Ölçütü kullanım değeri açısından ele alındığında; alanda su ve toprak kirliliğinin yaşandığı, kanalizasyon, atık gibi sorunlara karşı altyapının yetersiz olduğu görülmektedir. Bu durum, alana kullanım değeri ve ağırlıklı kullanım değeri açısından sırayla 2 ve 3,2 puan getirmektedir.

Koruma değeri açısından “Çevre Sorunları” ölçütünü ele aldığımızda, nüfus artışı ve endüstriyel gelişimin yavaş, doğal kaynak kullanımı (kum, çakıl, taş ve

maden ocakları, yoğun ormancılık, barajlar, yol yapımı) ’nın yapılaşma ve gelişmenin plansız olduğu, çevreyi tehdit eden yatırım projelerinin olmadığı görülmektedir. Dolayısı ile alanın koruma değeri ve ağırlıklı koruma değerleri de 3,2 olmaktadır. Kullanılabilir turistik potansiyel ve ağırlıklı kullanılabilir turistik potansiyel 0 (sıfır) olarak tespit edilmektedir (Tablo 5.39).

Tablo 5.39. Çevre sorunlarının değerlendirilmesi

Ölçüt No. 12: Çevre Sorunları Katsayı: 1,6		TTMP
Puan	I. Kullanım Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Hava su ve / veya toprak kirliliği yoğun bir şekilde yaşanıyor ve bunlara neden olabilecek faktörler* çok sayıda; çöp, kanalizasyon, atık, gibi sorunlara karşı altyapı yok	
2	Hava su ve / veya toprak kirliliği yer yer yaşanıyor ve bunlara neden olabilecek faktörler* var; çöp, kanalizasyon, atık, gibi sorunlara karşı altyapı yetersiz	X
3	Hava su ve / veya toprak kirliliği ile bunlara neden olabilecek faktörler* önemsiz; ancak çöp, kanalizasyon, atık gibi sorunlara karşı altyapı yetersiz	
4	Hava su ve / veya toprak kirliliği ile bunlara neden olabilecek faktörler* yok, çöp, kanalizasyon, atık gibi sorunlara karşı altyapı hazır	
	Kullanım Değeri	2
Ağırlıklı Kullanım Değeri (Kullanım Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		3,2
Puan	II. Koruma Değeri ile İlgili Göstergeler	
-	Ölçüt, alan için geçerli değil	
1	Nüfus artışı ve endüstriyel gelişim yavaş, doğal kaynak kullanımı** yapılaşma ve gelişme planlı, çevreyi tehdit eden yatırım projeleri yok	
2	Nüfus artışı ve endüstriyel gelişim yavaş, doğal kaynak kullanımı** yapılaşma ve gelişme plansız, çevreyi tehdit eden yatırım projeleri yok	X
3	Nüfus artışı ve endüstriyel gelişim hızlı, doğal kaynak kullanımı** yapılaşma ve gelişme planlı, çevreyi tehdit eden yatırım projeleri var	
4	Nüfus artışı ve endüstriyel gelişim hızlı, doğal kaynak kullanımı** yapılaşma ve gelişme plansız, çevreyi tehdit eden yatırım projeleri var	
	Koruma Değeri	2
Ağırlıklı Koruma Değeri (Koruma Değeri x Ölçütün Ağırlık Katsayısı)		3,2
Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Kullanım Değeri-Koruma Değeri)		-
Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyel (Ağırlıklı Kullanım Değeri- Ağırlıklı Koruma Değeri)		-
*Neden olabilecek faktörler: Enerji santralleri, sanayi, yoğun trafik, yoğun nüfus		
**Doğal kaynak kullanımı: Kum, çakıl, taş ve maden ocakları, yoğun ormancılık, barajlar, yol yapımı		

5.4. Genel Değerlendirme

Bölüm 4’te anlatılan yöntemle göre Bölüm 5’te değerlendirilen ve elde edilen veriler sonucunda “ağırlıksız” ve “ağırlıklı” olarak araştırma alanı için her ölçüt bazında hesaplanan Kullanım, Koruma ve Kullanılabilir Turistik Potansiyel Değerleri ve bunların toplamından oluşan Genel Alansal Değerler Tablo 5.40’de verilmektedir.

Tablo 5.40. Genel değerlendirme

No	Ölçütler	Ağırlıksız Değerler			Ağırlıklı Değerler (i)		
			Maks. Değer	TTMP		Maks. Değer	TTMP
1	Coğrafi Konum Katsayı (i): 1,3	x	4	4	xi	5,2	5,2
		y	4	2	yi	5,2	2,6
		z	4	2	zi	5,2	2,6
2	Yüzey Şekilleri Katsayı (i): 1,7	x	4	1	xi	6,8	1,7
		y	4	3	yi	6,8	5,1
		z	4	-2	zi	6,8	-3,4
3	Deniz ve Kıyılar Katsayı (i): 1,7	x	4	4	xi	6,8	6,8
		y	4	2	yi	6,8	3,4
		z	4	2	zi	6,8	3,4
4	Jeolojik Oluşumlar Katsayı (i): 1,3	x	4	-	xi	5,2	-
		y	4	-	yi	5,2	-
		z	4	-	zi	5,2	-
5	Sismolojik Koşullar Katsayı (i): 0,6	x	4	-	xi	2,4	-
		y	4	-	yi	2,4	-
		z	4	-	zi	2,4	-
6	Toprak Katsayı (i): 0,7	x	4	-	xi	2,8	-
		y	4	4	yi	2,8	2,8
		z	4	-4	zi	2,8	-2,8
7	İklim Katsayı (i): 1,5	x	4	1	xi	6,0	1,5
		y	4	-	yi	6,0	-
		z	4	1	zi	6,0	1,5
8	Hidroloji Katsayı (i): 1,5	x	4	3	xi	6,0	4,5
		y	4	2	yi	6,0	3
		z	4	1	zi	6,0	1,5
9	Bitki Örtüsü Katsayı (i): 1,7	x	4	3	xi	6,8	5,1
		y	4	1	yi	6,8	1,7
		z	4	2	zi	6,8	3,4
10	Yaban Hayatı Katsayı (i): 1,4	x	4	2	xi	5,6	2,8
		y	4	3	yi	5,6	4,2
		z	4	-1	zi	5,6	-1,4
11	Tarih ve Arkeoloji Katsayı (i): 1,3	x	4	4	xi	5,2	5,2
		y	4	3	yi	5,2	3,9
		z	4	1	zi	5,2	1,3
12	Sosyo-Ekonomik Durum Katsayı (i): 1,0	x	4	2	xi	4,0	2,0
		y	4	2	yi	4,0	2,0
		z	4	-	zi	4,0	-
13	Sosyal Altyapı Katsayı (i): 0,9	x	4	2	xi	3,6	1,8
		y	4	4	yi	3,6	3,6
		z	4	-2	zi	3,6	-1,8

14	Alan Kullanımı Katsayı (i): 1,1	x	4	1	<i>xi</i>	4,4	1,1
		y	4	3	<i>yi</i>	4,4	3,3
		z	4	-2	<i>zi</i>	4,4	-2,2
15	Ulaşım ve İletişim Katsayı (i): 0,9	x	4	2	<i>xi</i>	3,6	1,8
		y	4	1	<i>yi</i>	3,6	0,9
		z	4	1	<i>zi</i>	3,6	0,9
16	Enerji ve Su Katsayı (i): 0,9	x	4	4	<i>xi</i>	3,6	3,6
		y	4	3	<i>yi</i>	3,6	2,7
		z	4	1	<i>zi</i>	3,6	0,9
17	Yerleşim Alanları Katsayı (i): 0,8	x	4	1	<i>xi</i>	3,2	0,8
		y	4	2	<i>yi</i>	3,2	1,6
		z	4	-1	<i>zi</i>	3,2	-0,8
18	Folklor Katsayı (i): 1,2	x	4	3	<i>xi</i>	4,8	3,6
		y	4	1	<i>yi</i>	4,8	1,2
		z	4	2	<i>zi</i>	4,8	2,4
19	Sosyal Davranışlar Katsayı (i): 1,5	x	4	3	<i>xi</i>	6,0	4,5
		y	4	2	<i>yi</i>	6,0	3,0
		z	4	1	<i>zi</i>	6,0	1,5
20	Geleneksel Mimari ve El Sanatları Katsayı (i): 1,1	x	4	1	<i>xi</i>	4,4	1,1
		y	4	2	<i>yi</i>	4,4	2,2
		z	4	-1	<i>zi</i>	4,4	-1,1
21	Gastronomi Katsayı (i): 0,9	x	4	1	<i>xi</i>	3,6	0,9
		y	4	1	<i>yi</i>	3,6	0,9
		z	4	-	<i>zi</i>	3,6	-
22	Sosyo-Kültürel Yaşam Katsayı (i): 0,7	x	4	3	<i>xi</i>	2,8	2,1
		y	4	2	<i>yi</i>	2,8	1,4
		z	4	1	<i>zi</i>	2,8	0,7
23	Kültürel Koruma Alanları Katsayı (i): 1,4	x	4	4	<i>xi</i>	5,6	5,6
		y	4	1	<i>yi</i>	5,6	1,4
		z	4	3	<i>zi</i>	5,6	4,2
24	Doğa Koruma ve Rek. Alanları Katsayı (i): 1,5	x	4	2	<i>xi</i>	6,0	3
		y	4	3	<i>yi</i>	6,0	4,5
		z	4	-1	<i>zi</i>	6,0	-1,5
25	Çevre Sorunları Katsayı (i): 1,6	x	4	2	<i>xi</i>	6,4	3,2
		y	4	2	<i>yi</i>	6,4	3,2
		z	4	-	<i>zi</i>	6,4	-
TOPLAM		x	100	53	<i>Xi</i>	119,6	67,9
		y	100	49	<i>Yi</i>	119,6	58,6
		z	100	4	<i>Zi</i>	119,6	9,3

Her ölçüt ile ilgili kullanım değerlerinin (x) toplamı, alanın genel kullanım değerini (X), koruma değerlerinin (x) toplamı, alanın genel koruma değerini (Y), kullanılabilir turistik potansiyel değerlerinin (z) toplamı ise alanın genel kullanılabilir turistik potansiyel değerini (Z) vermektedir. Alanın genel kullanım değeri 53/100, Genel Koruma Değeri 49/100 ve buna göre Genel Kullanılabilir Turistik Potansiyel Değeri 4/100'dür.

Ağırlık katsayıları hesaba katıldığında, ilgili ölçütün ağırlık katsayısı ile çarpılarak "Ağırlıklı" Kullanım (*xi*), Koruma (*yi*) ve Kullanılabilir Turistik

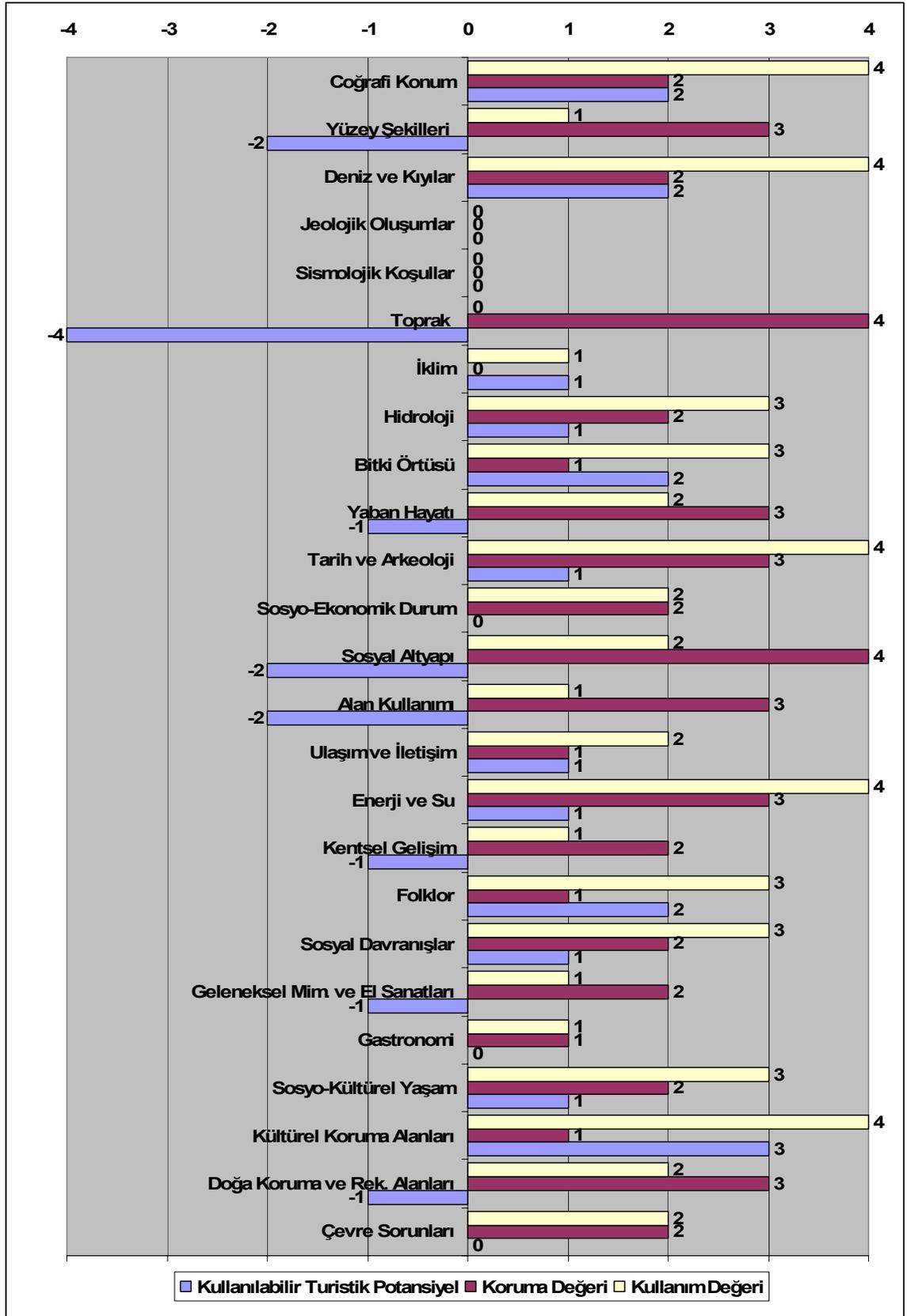
Potansiyel Değeri (z_i); bunların toplamı ile de alanın genel değerleri elde edilmektedir.

Ölçütlerin ağırlık katsayıları dikkate alınarak elde edilen Genel Ağırlıklı Değerlerin toplamı 119,6 olduğu için bu değerlerin yeniden yüzdeye (%) indirgenmesi gerekmektedir. Buna göre alanın Ağırlıklı Kullanım Değeri 67,9, Ağırlıklı Koruma Değeri 58,6 ve Ağırlıklı Kullanılabilir Turistik Potansiyeli ise 9,3'tür (Tablo 5.41).

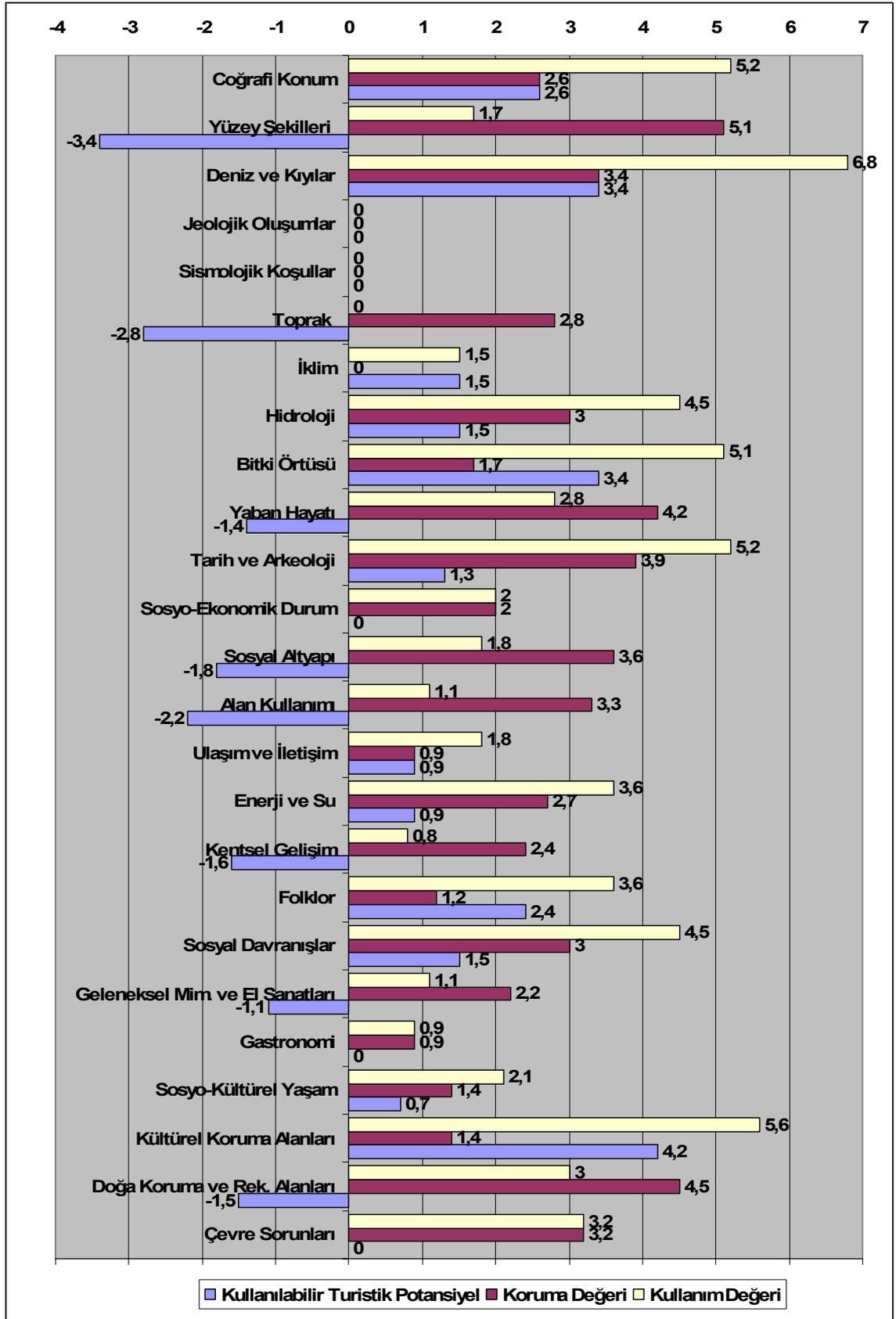
Tablo 5.41. Alanın genel ağırlıksız, ağırlıklı ve yüzdeye indirgenmiş kullanım, koruma değerleri ve kullanılabilir turistik potansiyeli

	Toplam	TTMP		Toplam	TTMP		Toplam	TTMP
X	100	53	X_i	119,6	67,9	X_i (%)	100,0	56,7
Y	100	50	Y_i	119,6	58,6	Y_i (%)	100,0	48,9
Z	100	3	Z_i	119,6	9,3	Z_i (%)	100,0	7,8

Tablo 5.40'ta verilen değerler Şekil 5.21 ve Şekil 5.22'de grafik olarak sunulmaktadır. Grafikte sütunlar -4'ten 4'e kadar Kullanım (bej), Koruma (kırmızı) ve Kullanılabilir Turistik Potansiyel (mavi) değerlerini, satırlar ise ölçütleri göstermektedir. Koruma değerinin, kullanma değerinden yüksek olması durumunda elde edilen eksi değerler sol sütunda yer almaktadır. Kullanım Değerinden (x), Koruma Değerinin (y) çıkarılmasıyla elde edilen mavi renkli barların sütunların pozitif tarafında uzun olması alanın, o ölçüt açısından Kullanılabilir Turistik Potansiyelinin yüksek olduğunu, negatif tarafta uzun olması ise tam tersini ifade etmektedir. Bu grafik ile alanın genel durumu hakkında özetle bilgi sahibi olmak mümkün olabilmektedir.

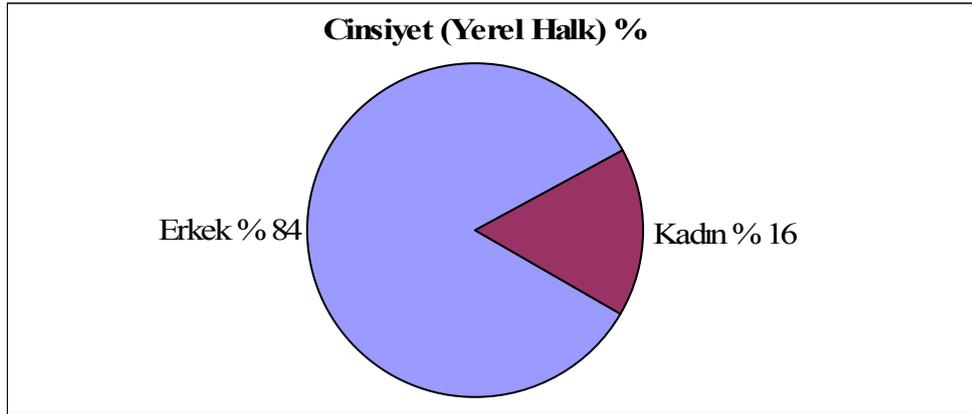
Şekil 5.21. Kullanım, koruma ve kullanılabilir turistik potansiyel değerleri (ağırlıksız)

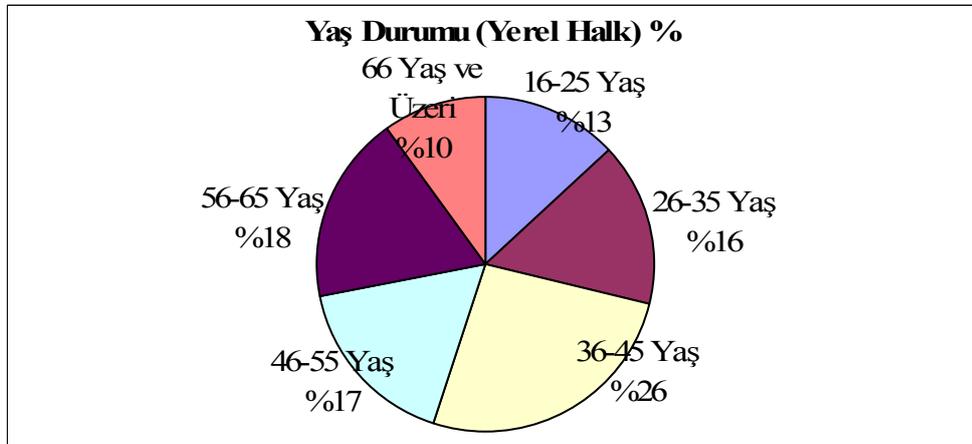
Şekil 5.22. Kullanım, koruma ve kullanılabilir turistik potansiyel değerleri (ağırlıklı)

5.5. Troya Tarihi Milli Parkı ile İlgili Anket Sonuçları

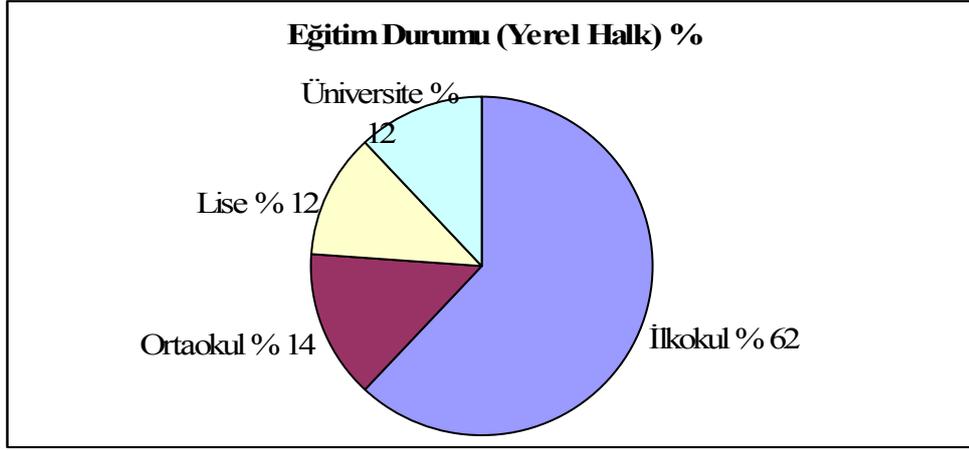
Yerel halka yapılan anket uygulamasında katılımcıların % 84'ü erkek, % 16'sı kadından oluşmaktadır (Şekil.23). Yaş gruplarına bakacak olursak, % 13'ü 16-25 yaş, %16'sı 26-35 yaş, % 26'sı 36-45 yaş, % 17'si 46-55 yaş, % 18'i 56-65 yaş ve % 10'u 66 yaş ve yukarısı gruba dahildir (Şekil.5.24). Ankete katılan yerel halkın; % 62'si ilkokul mezunu, %14'ü ortaokul mezunu, % 12'si lise mezunu, %12'si üniversite mezunudur, % 1'i okur-yazar değildir (Şekil.5.25). İş dağılımına bakıldığında; çiftçi % 31, emekli % 17, işçi % 13, memur % 9, esnaf % 8, özel sektör çalışanları % 8, ev hanımı % 7, öğrenci % 3 ve diğer meslek gruplarına dahil çalışanlar % 4 şeklindedir (Şekil.5.26). Yerel halk katılımcılarının gelir durumlarına bakıldığında ise; ilk sırayı % 53 ile 500 YTL'den az gelire sahip olanlar almakta, % 32 ile 500-1000 YTL arası geliri olanlar ikinci sırada yer almakta, 1000-1500 YTL geliri olanlar % 9, 1500 YTL'den fazla geliri olanlar % 6'yı oluşturmaktadır (Şekil.5.27).

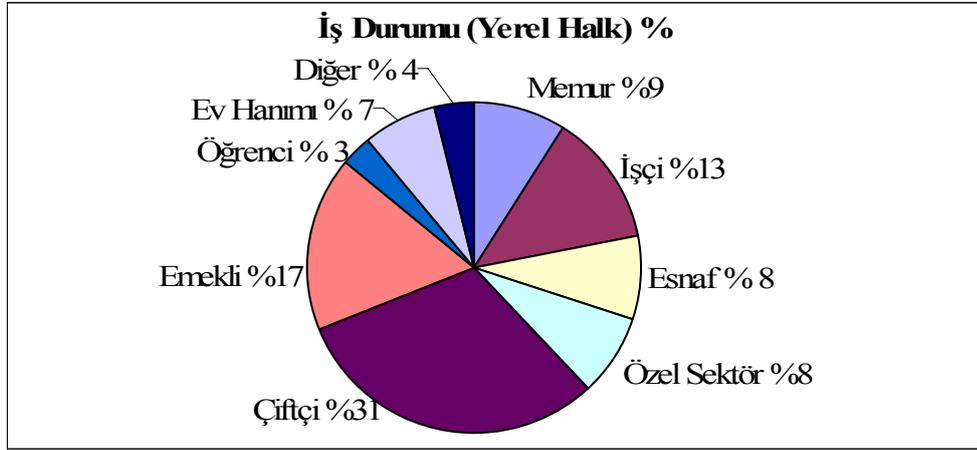
Şekil 23. Ankete katılan yerel halkın cinsiyet dağılımı

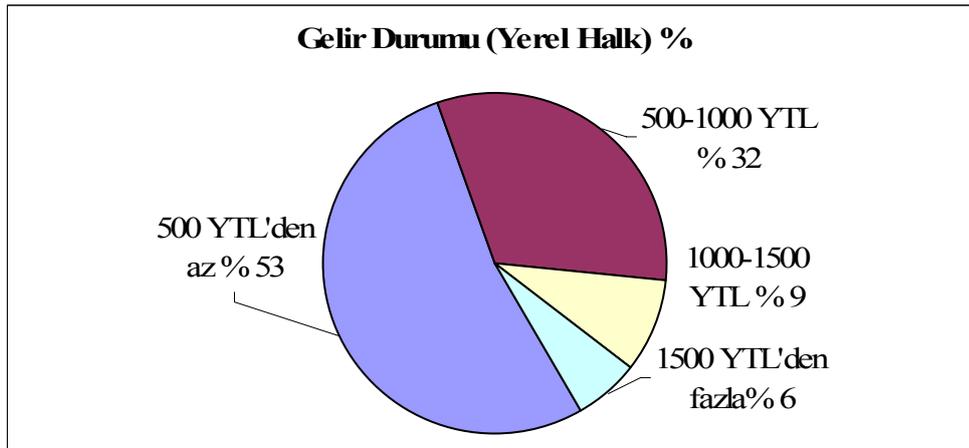
Şekil 5.24. Ankete katılan yerel halkın yaş dağılımı

Şekil 5.25. Ankete katılan yerel halkın eğitim durumu

Şekil 5.26. Ankete katılan yerel halkın iş dağılımı

Şekil 5.27. Ankete katılan yerel halkın gelir durumu dağılımı

Araştırma alanında yerel halk ile yapılan anket çalışmasında verilen yanıtlardan istatistiki olarak önemli çıkanlardan bazıları aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Yaşadıkları yerin milli park olmasından yörenin olumlu etkilendiğini düşünenler % 26'yı, olumsuz etkilendiğini düşünenler ise % 74'ü oluşturmaktadır Bu sonuçlar yaş durumuna göre istatistiki olarak önemli bulunmuş ($P < 0,005$) ve Tablo 5.42'de yörenin milli parktan etkilenme durumunun yaş gruplarına göre değerlendirilmesi verilmiştir.

Tablo 5.42. Köylerin Milli Park sınırları içerisinde olmasının yöreyi etkileme durumunun yaş gruplarına göre değerlendirilmesi

Bulduğunuz alanın Milli Park olması yöreyi ne şekilde etkiledi? (Yerel Halk)			
	Olumlu	Olumsuz	Toplam
16-25	10	16	26
%	5	8	13
26-35	8	24	32
%	4	12	16
36-45	8	44	52
%	4	22	26
46-55	16	18	34
%	8	9	17
56-65	4	32	36
%	2	16	18
66 ve yukarı	6	14	20
%	3	7	10
Toplam	52	148	200
Toplam %	26	74	100
$\bar{\pi}=17,312$	$P= 0,004$		

Yaşadıkları yerin milli park olmasından kendilerinin olumlu etkilendiğini ifade edenler % 39, olumsuz etkilendiklerini ifade edenler ise % 61'lik bölümü oluşturmaktadır. Yerel halkın milli parktan bireysel olarak etkilenmesinin eğitim durumlarına göre değerlendirilmesi istatistiki yönden önemli bulunmuş ($P < 0,005$) ve Tablo 5.43' te bu değerlere yer verilmiştir.

Ankete katılan yerel halktan %19'u milli parka gelen turist sayısını yeterli görürken, % 81'i milli parka gelen turist sayısını yetersiz görmektedir.

Ankete katılan yerel halktan % 32'si milli parka gelen turistlerin bölgeye ekonomik katkı sağladıklarını düşünürken, % 68'i turistlerin bölgeye ekonomik katkı sağlamadıklarını düşünmektedir.

Tablo 5.43. Köylerin Milli Park sınırları içerisinde olmasından köylünün bireysel olarak etkilenme durumunun eğitim gruplarına göre değerlendirilmesi

Bulduğunuz alanın Milli Park olması sizi ne yönde etkiledi? (Yerel Halk)			
	Olumlu	Olumsuz	Toplam
İlkokul	44	80	124
%	22	40	62
Ortaokul	6	22	28
%	3	11	14
Lise	12	12	24
%	6	6	12
Üniversite	16	8	24
%	8	4	12
Toplam	78	122	200
Toplam %	39	61	100

$\chi^2=13,221$ $P=0,004$

Milli parka gelen turistlerin daha uzun süre kalmasını isteyen katılımcılar %95'lik kısmı oluştururken, % 5'lik kısım ise turistlerin daha uzun süre kalmasını istememektedir. Bu faktörün yerel halkın eğitim durumu ile değerlendirilmesi istatistiki olarak fazla önemli bulunmamıştır ($P > 0,005$). Tablo 5.44'te bu değerlere yer verilmektedir.

Ankete katılan yerel halktan turistlerin daha uzun süre yörede kalmasını isteyen % 95'lik kesime, bu amaç doğrultusunda ne yapılması gerektiği sorulduğunda; %19'u altyapı, % 14'ü tanıtım, % 11'i konaklama, % 9'u teşvik ve % 47 ise hepsi yanıtını vermişlerdir. Bu değerlerin eğitim durumları ile karşılaştırılması istatistiki olarak önemli bulunmuş ($P < 0,005$) ve Tablo 5.45'de bu değerler gösterilmiştir.

Ankete katılan yerel halkın % 63'ü milli parkın en cezbedici özelliği olarak tarihi ve arkeolojik özelliklerini görmekte, % 19'u ise doğal özelliklerini görmektedir. % 18'lik kısım ise her iki özelliğinde cezbedici olduğunu düşünmektedir.

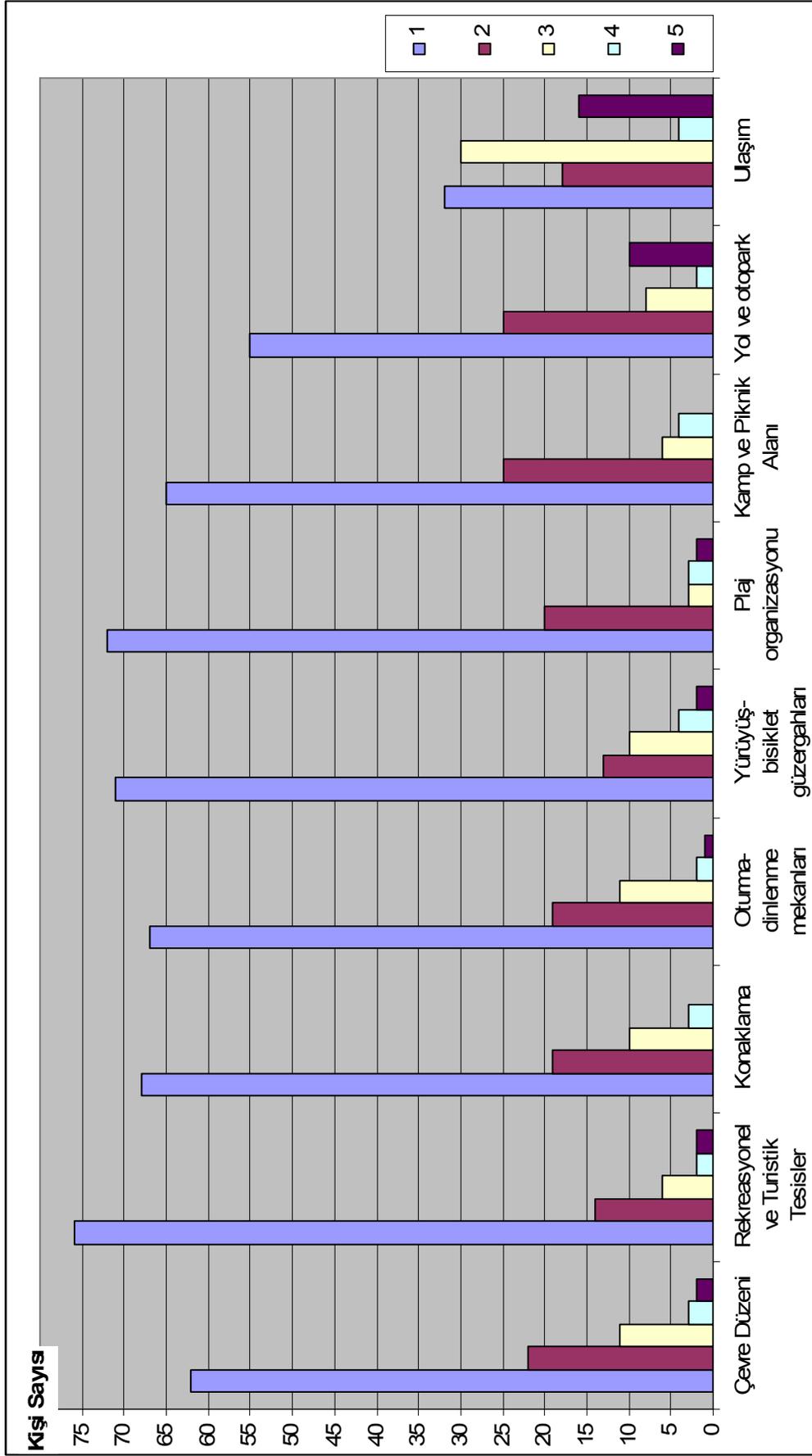
Tablo 5.44. Milli Park'a gelen turistlerin yörede daha uzun süre kalmalarının yerel halk tarafından istenmesi durumunun eğitim gruplarına göre değerlendirilmesi

Milli Park'a gelen turistlerin daha uzun süre burada kalmasını ister misiniz? (Yerel Halk)			
	Evet	Hayır	Toplam
İlkokul	114	10	124
%	57	5	62
Ortaokul	28	-	28
%	14	-	14
Lise	24	-	24
%	12	-	12
Üniversite	24	-	24
%	12	-	12
Toplam	190	10	200
Toplam %	95	5	100
$\bar{\pi}=6,452$	P= 0,092		

Tablo 5.45. Milli Park'a gelen turistlerin yörede daha uzun süre kalmaları için yapılması gerekenlerin eğitim gruplarına göre değerlendirilmesi

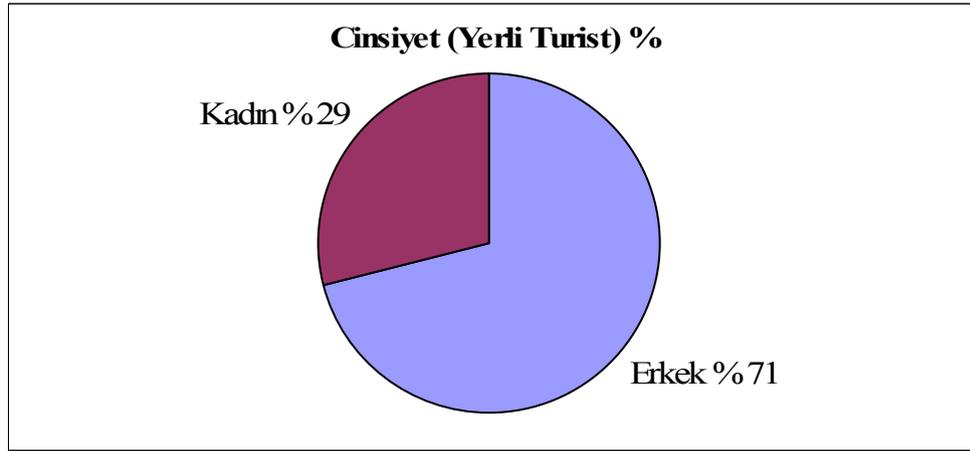
Cevabınız evet ise, bu amaçla sizce yapılması gereken ne olmalı? (Yerel Halk)						
	Konaklama	Altyapı	Tanıtım	Teşvik	Hepsi	Toplam
İlkokul	16	16	18	8	66	124
%	8	8	9	4	33	62
Ortaokul	2	10	-	6	10	28
%	1	5	-	3	5	14
Lise	2	8	4	-	10	24
%	1	4	2	-	5	12
Üniversite	2	4	6	4	8	24
%	1	2	3	2	4	12
Toplam	22	38	28	18	94	200
Toplam %	11	19	14	9	47	100
$\bar{\pi}=28,752$	P= 0,004					

Milli Park alanına ilişkin rekreasyonel ve turistik tesisler, konaklama imkanı, oturma-dinlenme mekanları, yürüyüş-bisiklet güzergahları, plaj organizasyonu, kamp ve piknik alanları, yol, otopark ve ulaşım, yerel halk tarafından derecelendirilerek Şekil 5.28'da verilmiştir.

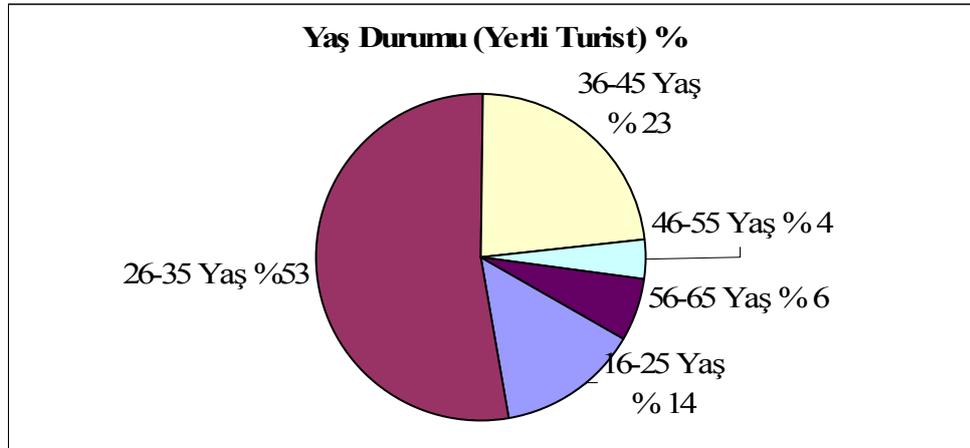

Şekil 5.28. Ankete katılan yerel halk tarafından Milli Park alanındaki eksikliklerin yetersiz (1) den yeterli (5) 'ye derecelendirilmesi

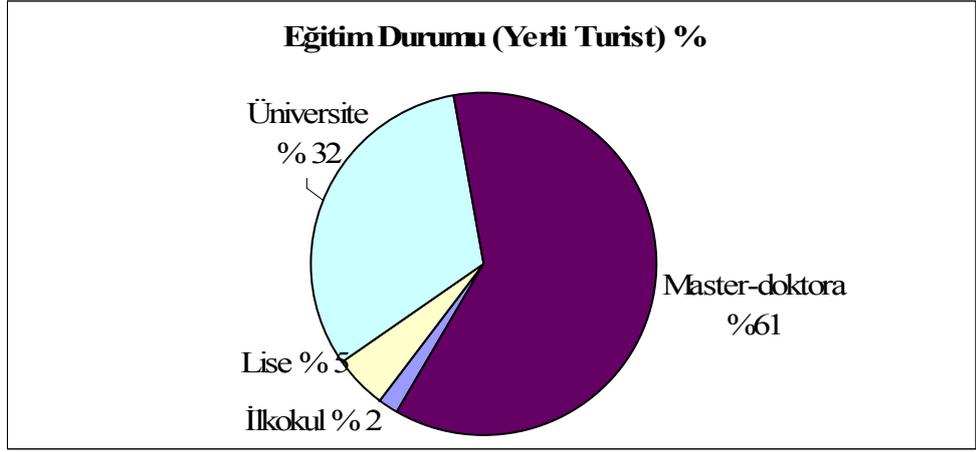
Yerli turiste yapılan anket uygulamasında katılımcıların % 71'i erkek, % 29'u kadındır (Şekil.5.29). Yaş gruplarına baktığımızda, % 14'ü 16-25 yaş, % 53'ü 26-35 yaş, %23'ü 36-45 yaş, % 4'ü 46-55 yaş ve % 6'sı 56-65 yaş grubundadır (Şekil.5.30). Eğitim durumları; % 61'i yüksek lisans-doktora mezunu, % 32'si üniversite mezunu, % 5'i lise mezunu ve % 2'si ilkokul mezunudur (Şekil.5.31). İş dağılımına bakıldığında; % 50'sinin akademisyen, % 17'sinin öğrenci, % 13'ünün memur, % 4'ünün esnaf, % 3'ünün özel sektör çalışanı, % 2'sinin ev hanımı, % 1'inin emekli ve % 10'unun da diğer meslek gruplarından olduğu görülmektedir (Şekil.5.32). Ankete katılan yerli turistlerin gelir durumuna bakıldığında; birinci sırayı % 41 ile 1000-1500 YTL, ikinci sırayı % 32 ile 1500 YTL'den fazla, üçüncü sırayı % 16 ile 500-1000 YTL arası ve son sırayı %11 ile 500 YTL'den az, şeklindeki gelir düzeyleri almaktadır (Şekil.5.33).

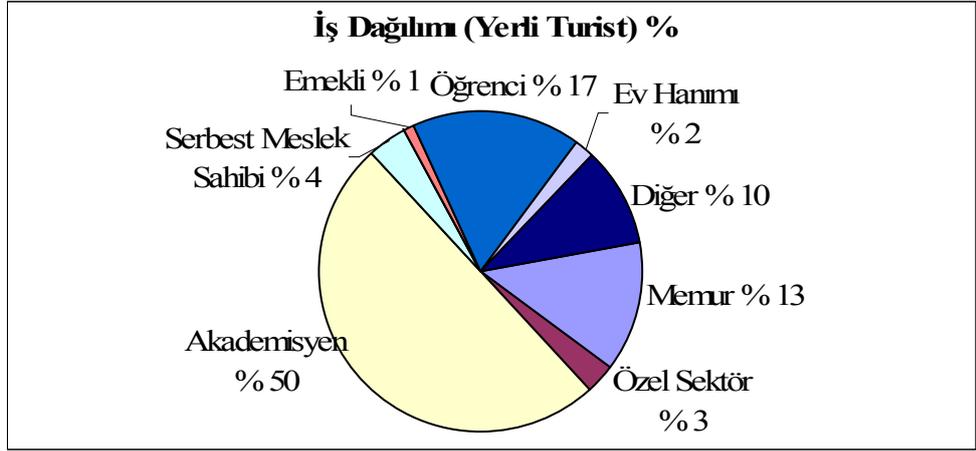
Şekil 5.29. Ankete katılan yerli turistin cinsiyet dağılımı

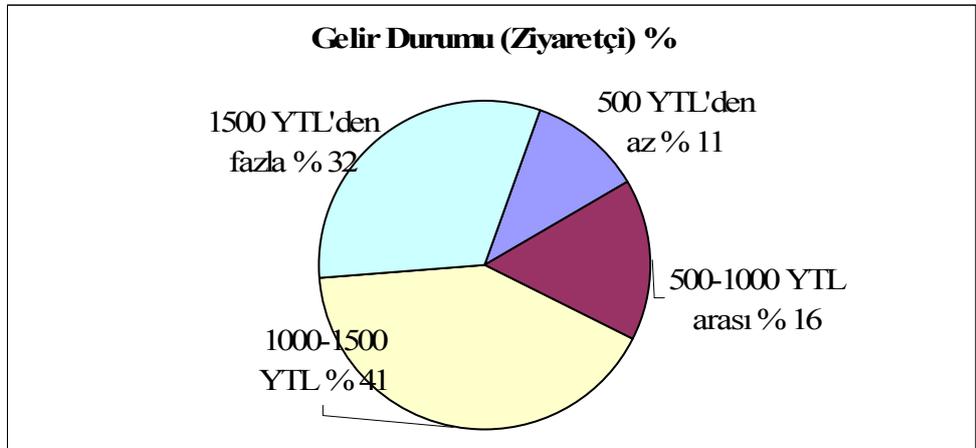
Şekil 5.30. Ankete katılan yerli turistin yaş dağılımı

Şekil 5.31. Ankete katılan yerli turistin eğitim durumu

Şekil 5.32. Ankete katılan yerli turistin iş dağılımı

Şekil 5.33. Ankete katılan yerli turistin gelir durumu dağılımı

Milli Park'a gelen yerli turistlerden ankete katılanların % 39'u Marmara Bölgesi'nden, % 19'u Akdeniz Bölgesi'nden, % 12'si Ege Bölgesi'nden, % 6'sı Doğu Anadolu Bölgesi'nden, % 5'i İç Anadolu Bölgesi'nden, % 4'ü Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nden, % 1'i Karadeniz Bölgesi'nden, % 2'si yurtdışından gelmektedir. Katılımcıların % 12'si bu soruyu yanıtızsız bırakmıştır.

Katılımcıların % 63'ü Troya Tarihi Milli Parkı'na ilk kez geldiklerini ifade ederlerken, % 37'si daha önce geldiklerini belirtmişlerdir.

Milli Parka daha önce geldiklerini belirten % 37'lik kesime geliş sıklıkları sorulduğunda; % 76'sı çok ender, % 19'u arada sırada, % 5'i ise sık sık yanıtını vermişlerdir.

Ankete katılan yerli turistlerden % 75'i tur araçları ile % 16'sı özel araç ile % 9'u ise toplu taşıma araçları ile ulaşımını sağlamışlardır.

Turlarla gelen % 45, okulla gelen % 33, arkadaşlarıyla gelenler % 16 ve aileleriyle gelenler de % 6'lık kısımları oluşturmaktadırlar.

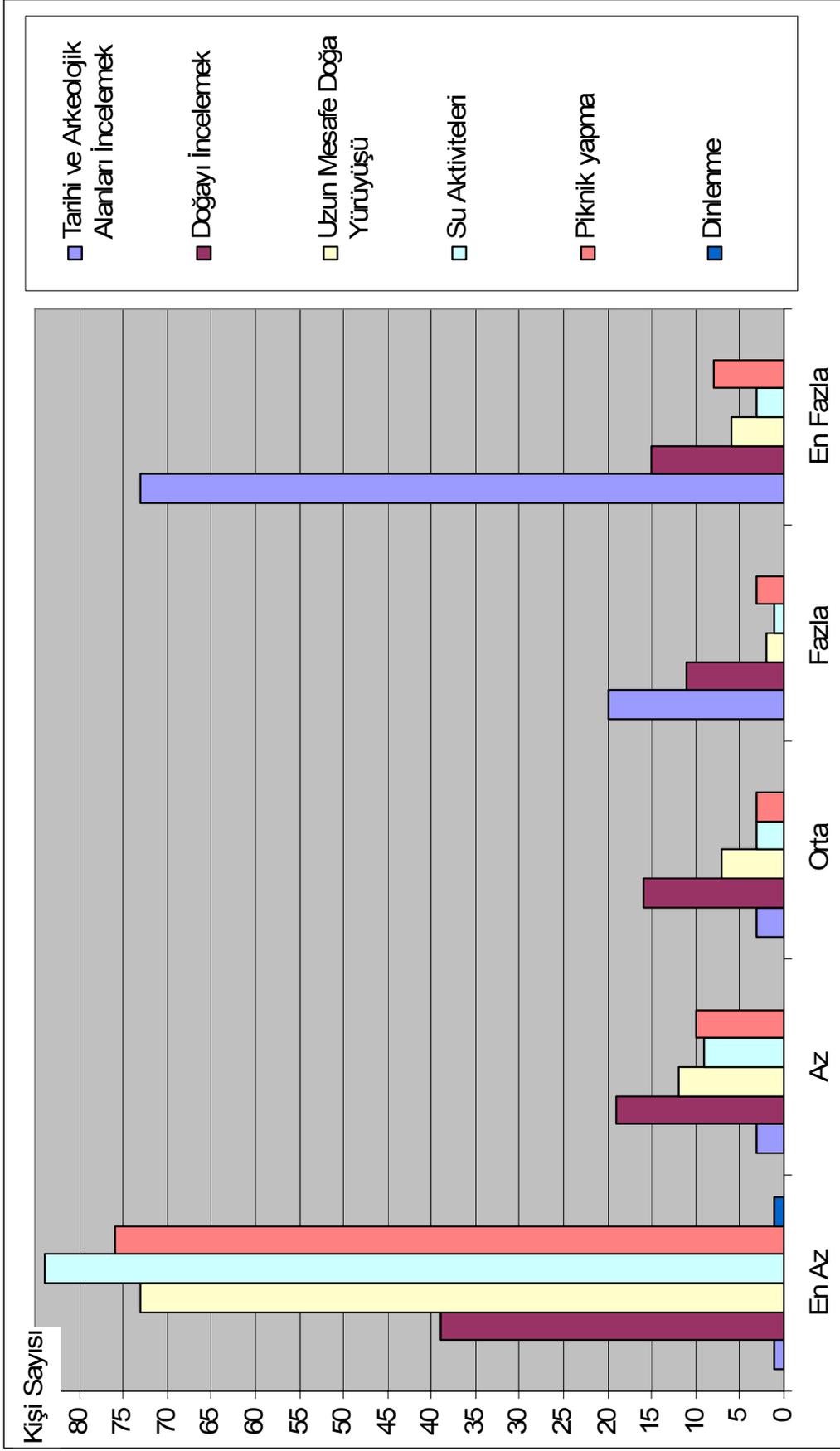
Yerli turistlerin ankete katılanlarından % 93'ü günübirlik gelmiştir. % 6'sı bir günlüğüne ve % 1'i birkaç günlüğüne alana gelmişlerdir.

Alandaki aktivite eksikliği buraya daha sık gelinmesi ve daha uzun süre burada kalınmasını engelleyen nedenlerin % 16'sını oluştururken, ulaşım güçlüğü % 12, konaklamanın olmaması % 10 ve ekonomik sebepler % 10'luk kısmı oluşturmaktadır. % 52'lik kısım ise alana uzak yerlerden geldiklerini ve bu nedenle daha sık gelmenin mümkün olmadığını belirtmişlerdir.

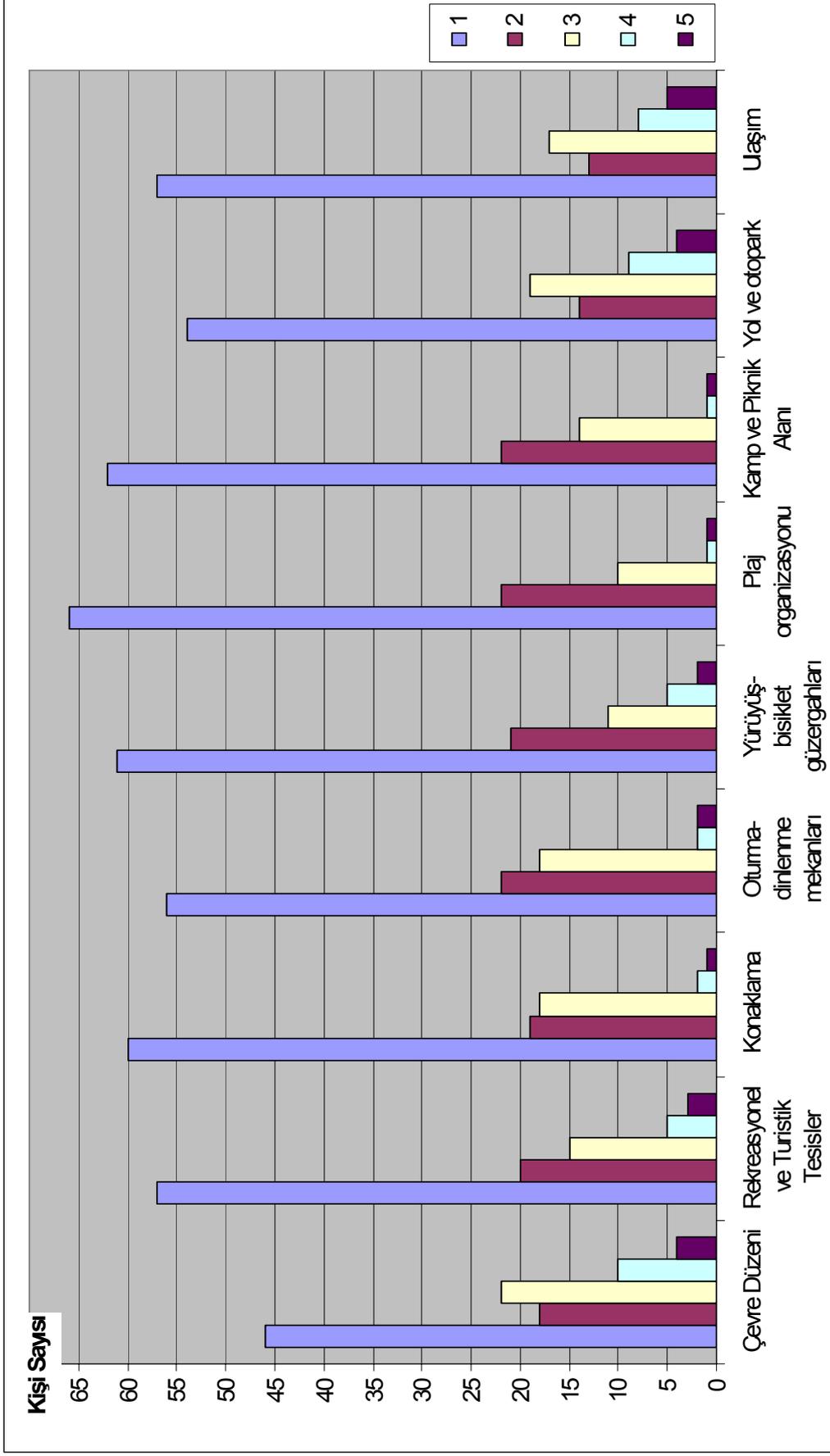
Tarihi ve arkeolojik özellikler ankete katılan yerli turistlerin % 81'i tarafından en cezbedici özellik olarak görülmüştür. Katılımcıların % 9'u doğal özellikleri, % 2'si folklorik özellikleri, % 8'lik bir kısım ise her üç özelliği de aynı derecede cezbedici bulmuştur.

Ankete katılan yerli turistler “Milli Park Alanında zamanınızı ne şekilde değerlendiriyorsunuz?” sorusunu Şekil 5.34’deki gibi yanıtlamışlardır.

Milli Park alanına ilişkin, çevre düzeni, rekreasyonel ve turistik tesisler, konaklama olanakları, oturma-dinlenme mekanları, yürüyüş-bisiklet güzergahları, plaj organizasyonu, kamp ve piknik alanları, yol, otopark ve ulaşım derecelendirilerek Şekil 5.35’de verilmiştir.

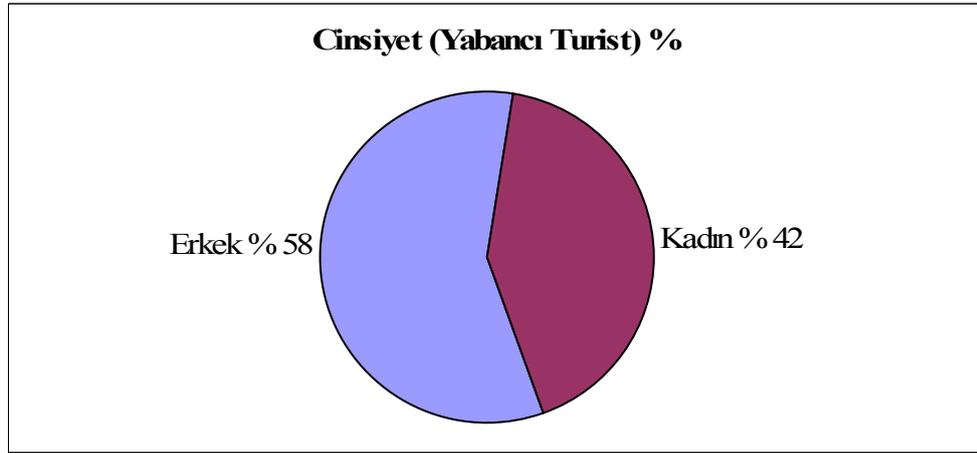

Şekil 5.34. Ankete katılan yerli turistlerin Milli Park alanındaki aktiviteleri

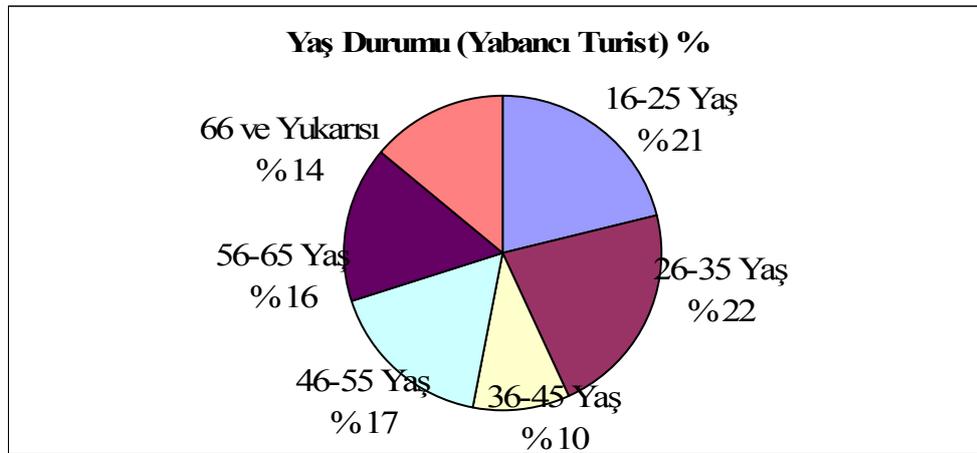

Şekil 5.35. Ankete katılan yerli turistler tarafından Milli Park alanındaki eksikliklerin yetersiz (1)'den yeterli (5)'ye derecelendirilmesi

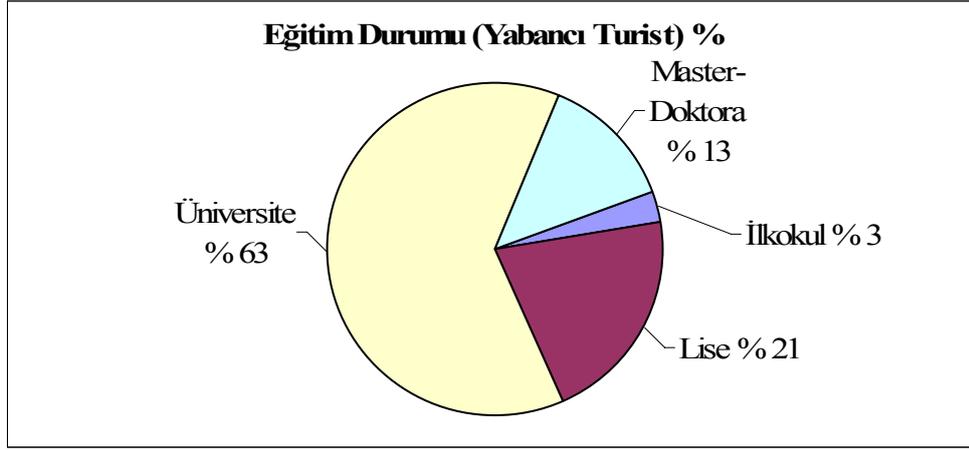
Yabancı turiste yapılan anket uygulamasında katılımcıların % 58'i erkek, % 42'si kadındır (Şekil.5.36). Yaş gruplarına baktığımızda, % 21'i 16-25 yaş, % 22'si 26-35 yaş, % 10'u 36-45 yaş, % 17'si 46-55 yaş, % 16'sı 56-65 ve % 14'ü 66 ile yukarısı yaş grubundadır (Şekil.5.37). Eğitim durumları; % 63'ü üniversite mezunu, % 21'i lise mezunu, % 13'ü yüksek lisans-doktora mezunu ve % 3'ü ilkokul mezunudur (Şekil.5.38). İş dağılımına bakıldığında; % 37'sinin özel sektör çalışanı, % 17'sinin öğrenci, % 8'inin emekli, % 6'sının memur, % 6'sının ev hanımı, % 4'ünün akademisyen, % 1'inin esnaf ve % 21'inin de diğer meslek gruplarından olduğu görülmektedir (Şekil.5.39). Ankete katılan yabancı turistlerin gelir durumuna bakıldığında; birinci sırayı % 42 ile 30.000 \$'ın altında, ikinci sırayı % 25 ile 30.000-59.000 \$, üçüncü sırayı % 23 ile 60.000-89.000 \$ ve son sırayı %10 ile 90.000 \$'ın üzeri şeklindeki gelir düzeyleri almaktadır (Şekil.5.40).

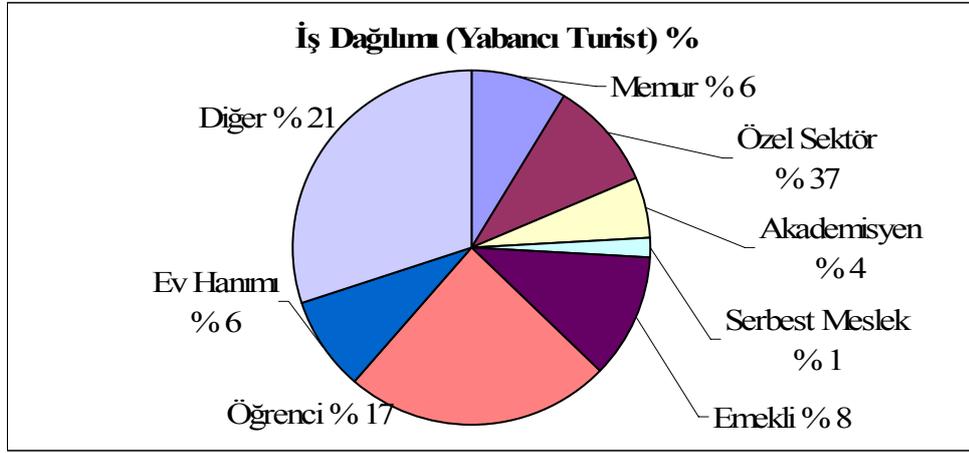
Şekil 5.36. Ankete katılan yabancı turistin cinsiyet dağılımı

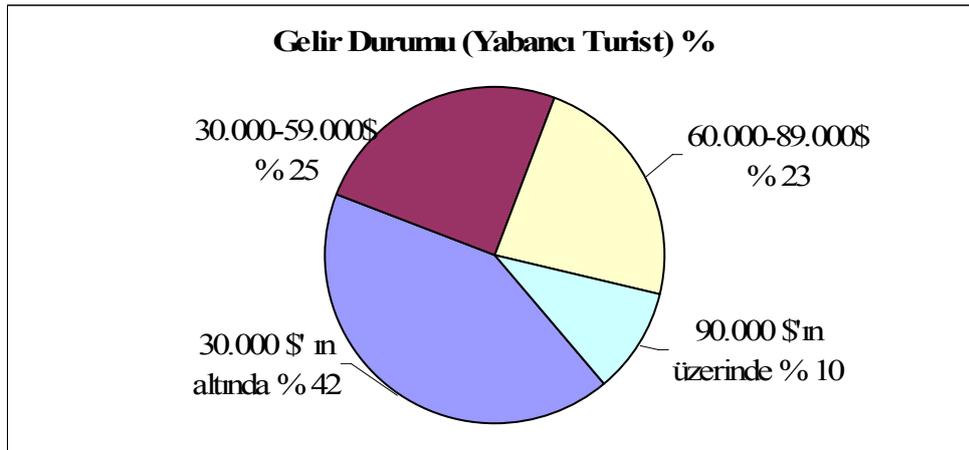
Şekil 5.37. Ankete katılan yabancı turistin yaş dağılımı

Şekil 5.38. Ankete katılan yabancı turistin eğitim durumu

Şekil 5.39. Ankete katılan yabancı turistin iş dağılımı

Şekil 5.40. Ankete katılan yabancı turistin gelir durumu dağılımı

Ankete katılan yabancı turistlerden % 90'ı Troya Tarihi Milli Parkı'na ilk kez geldiklerini ifade ederlerken, % 10'u daha önce geldiklerini belirtmişlerdir.

Milli Parka daha önce geldiklerini belirten % 10'luk kesime geliş sıklıkları sorulduğunda; % 5'i çok ender, % 3'ü arada sırada, % 2'si ise sık sık yanıtını vermişlerdir.

Katılımcılardan % 65'i tur araçlarıyla, %20'si özel araçla, % 12'si toplu taşıma araçlarıyla, % 2'si taksiyle, % 1'i yaya olarak ulaşımını sağlamışlardır.

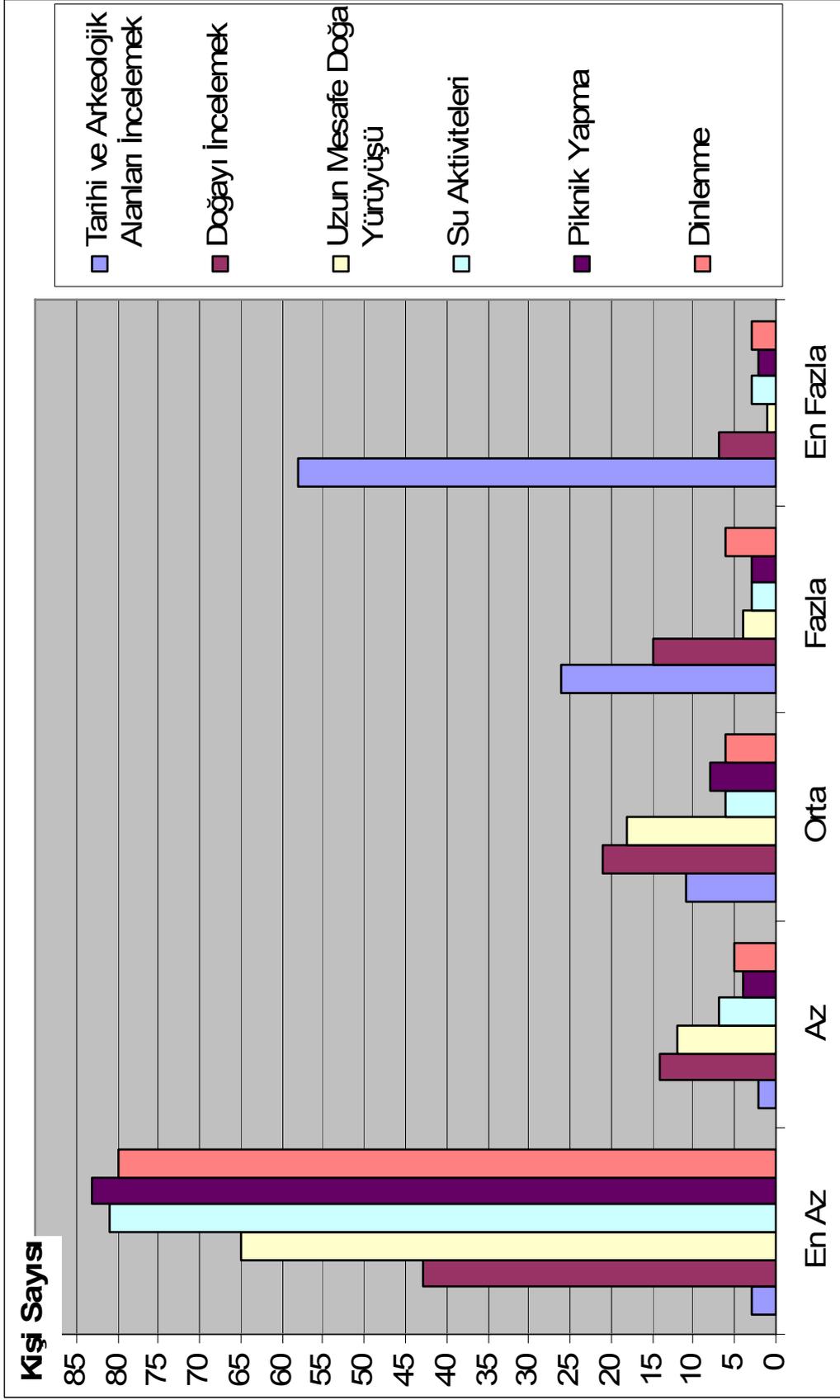
Turlarla gelen % 51, arkadaşlarıyla gelenler %19, aileleriyle gelenler % 17, iş arkadaşlarıyla gelenler % 8 ve yalnız gelenler %5'lik kısımları oluşturmaktadırlar.

Yabancı turistlerden % 26'sı günübirlik gelmiştir. % 71'i bir günlüğüne, % 1'i birkaç günlüğüne ve % 2'si daha uzun süreliğine alana gelmişlerdir.

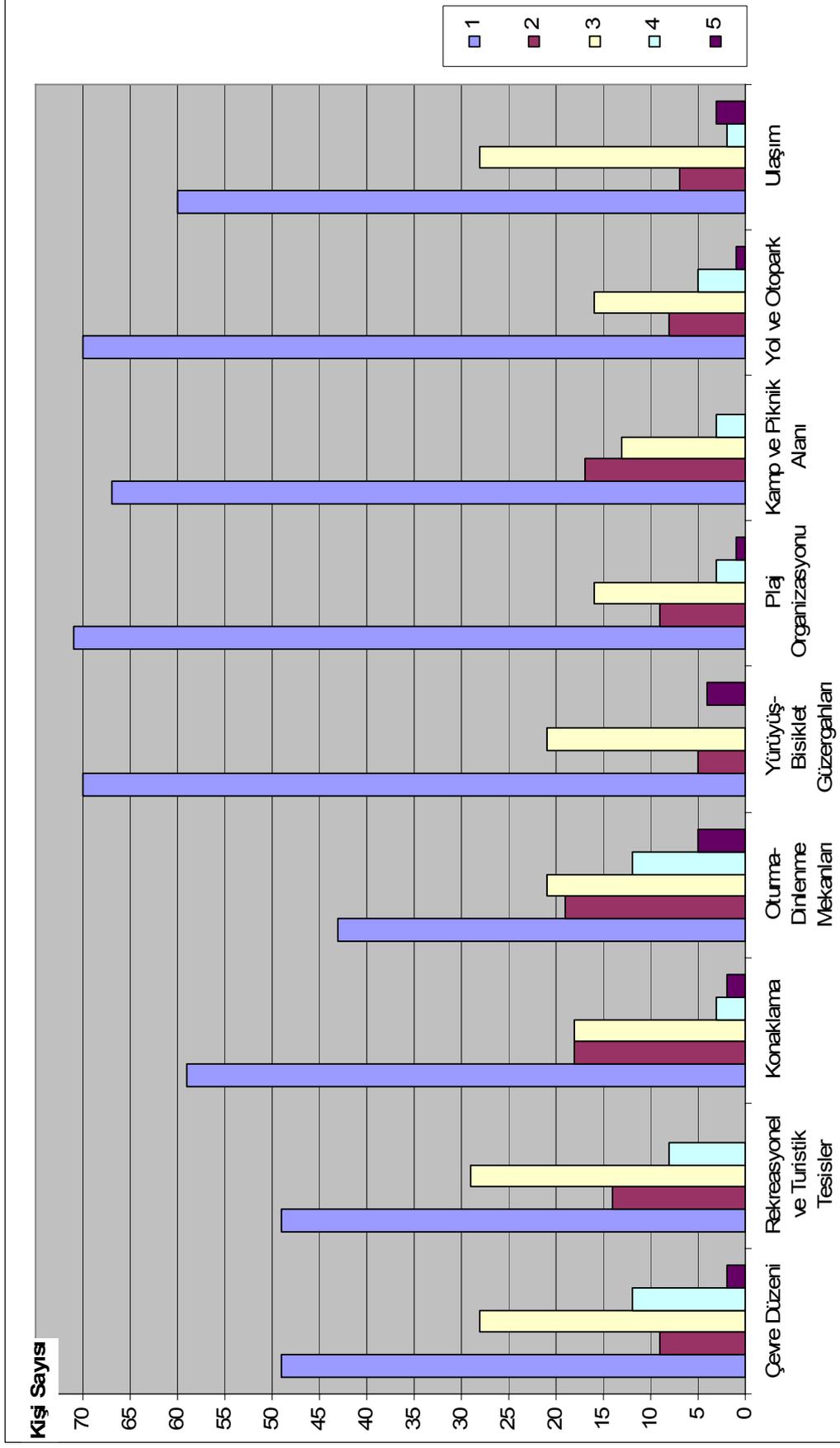
Alandaki aktivite eksikliği buraya daha sık gelinmesi ve daha uzun süre burada kalınmasını engelleyen nedenlerin % 7'sini oluştururken, konaklamanın olmaması %4, ekonomik sebepler % 15'lik kısmı oluşturmaktadır. % 74'lük kısım ise alana yurtdışından geldikleri için daha sık gelmenin mümkün olmadığını belirtmiştir.

Tarihi ve arkeolojik özellikler ankete katılan yabancı turistlerin % 74'ü tarafından en cezbedici özellik olarak görülmüştür. Katılımcıların % 3'ü doğal özellikleri, % 9'u folklorik özellikleri, % 14'lük bir kısım ise her üç özelliği de aynı derecede cezbedici bulmuştur.

Ankete katılan yabancı turistler "Milli Park Alanında zamanınızı ne şekilde değerlendiriyorsunuz?" sorusunu Şekil 5.41'teki gibi yanıtlamışlardır. Milli Park alanına ilişkin çevre düzeni, rekreasyonel ve turistik tesisler, konaklama imkanı, oturma-dinlenme mekanları, yürüyüş-bisiklet güzergahları, plaj organizasyonu, kamp ve piknik alanları, yol, otopark ve ulaşım, ankete katılan yabancı turistler tarafından derecelendirilerek Şekil 5.42'de verilmiştir.

Şekil 5.41. Ankete katılan yabancı turistlerin Milli Park alanındaki aktiviteleri

Şekil 5.42. Ankete katılan yabancı turistler tarafından Milli Park alanındaki eksiklikleri yetersiz (1)'den yeterli (5)'ye derecelendirilmesi

Araştırma alanında yerli ve yabancı turist ile yapılan anket çalışmasında verilen yanıtlardan istatistiki olarak önemli çıkanlardan bazıları aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Yerli ve yabancı turistlerin alandaki konaklama süreleri ve alana daha sık gelmelerini, daha uzun süre kalmalarını engelleyen nedenler istatistiki açıdan önemli bulunmuş ($P < 0,005$) ve bu değerlere Tablo 5.46 ile Tablo 5.47’de yer verilmiştir.

Tablo 5.46. Milli Parkta konaklama süresinin turist tipi ile karşılaştırılması

Troya Tarihi Milli Parkı'nda kalma süreniz?					
	günübirlik	bir gün	birkaç gün	daha fazla	Toplam
Yerli Turist	93	6	1	-	100
%	46,5	3	0,5	-	50
Yabancı Turist	26	71	1	2	100
%	13	35,5	0,5	1	50
Toplam	119	77	2	2	200
Toplam %	59,5	38,5	1	1	100
$\chi^2=94,593$	$P= 0,000$				

Tablo 5.47. Milli Parkta daha sık gelinmesini ve daha uzun süre kalınmasını engelleyen nedenlerin turist tipi ile karşılaştırılması

Daha sık gelmenizi ve daha uzun kalmanızı engelleyen nedenler nelerdir? (Turist)						
	aktivite eksikliği	konaklama olanağının olmaması	ulaşım güçlüğü	ekonomik	uzakta ikamet etmek	Toplam
Yerli Turist	16	10	12	10	52	100
%	8	5	6	5	26	50
Yabancı Turist	7	4	1	15	73	100
%	3,5	2	0,5	7,5	36,5	50
Toplam	23	14	13	25	125	200
Toplam %	11,5	7	6,5	12,5	62,5	100
$\chi^2=19,929$	$P= 0,001$					

BÖLÜM 6

SONUÇ VE TARTIŞMA

Troya Tarihi Milli Parkı, uluslararası önemli doğal ve kültürel kaynaklara sahip bir alandır. Bu çalışmada alanın kaynak değerlerinin korunarak gelişiminin sağlanması için ölçüt karneleri kullanılarak, alanın kullanılabilir turizm ve rekreasyon potansiyeli sayısal olarak belirlenmiştir. Alanın kaynak değerlerinin ölçüt karneleri yöntemi ile sayısal ve grafiksel olarak değerlendirilmesi, her bir kaynak değerinin korunarak kullanım ilkelerini belirlemeye yardımcı olmakta ve alanın bütün olarak potansiyelini ortaya koymaktadır. Bu verilere göre; Troya Tarihi Milli Parkı'nda yer alacak turizm ve rekreasyon aktivitelerinin alan ile uyumlu olması sağlanacak ve alanın doğal yapısına zarar vermeksizin sürdürülebilir olarak kullanılabilmesi için göz önünde bulundurulacak ölçütler belirlenecektir. Yapılan grafik ile alanda alınacak kararlar için bu verilerin daha net bir şekilde görülmesi sağlanacaktır. Alanın kullanılabilir turizm-rekreasyon potansiyelinin yüzdelik değere indirgenmesi de bize aynı yöntemin uygulandığı diğer alanlar ile araştırma alanının karşılaştırılabilmesi olanağını sunmaktadır.

Örneğin Erduran (2003)'da; Ilgaz Dağı Milli Parkı'nın toplam kullanım potansiyeli % 54 ve toplam koruma değeri de % 54 olarak belirlenmiştir. Bu durumda, alanın kullanılabilir turizm-rekreasyon potansiyeli "0"dır. Yani şu anki hali ile yeni turizm-rekreasyon kullanımına yer verilmemelidir. Alanda yeni turistik ve rekreasyonel tesislerin yapılması uygun değildir ve alanın mevcut durumu ile korunması gerekmektedir. Bundan sonra, kullanıma ilişkin alanda yer alacak herhangi bir faaliyet, koruma açısından alanın aleyhine olacaktır.

Cengiz (2005)'de ise; Şavşat İlçesi'nin toplam kullanım potansiyeli % 69,9 ve toplam koruma değeri % 48,7 olarak belirlenmiştir. Kullanılabilir turistik potansiyeli % 21,2'dir. Koruma faktörü dikkate alındığında alanın kullanım potansiyelinin yaklaşık üçte birinin kullanılabilmesi görülmektedir. Bu alanda ele alınan doğal ve kültürel ölçütlerin kullanıma en uygun olanlarının turistik ve rekreasyonel açıdan geliştirilmesi gerekmektedir.

Troya Tarihi Milli Parkı kullanılabilir turistik potansiyel değeri açısından, adı geçen iki alanın ortasında yer almaktadır. Alanın sahip olduğu doğal ve kültürel kaynaklar, ölçüt karneleri ile ayrı ayrı puanlanıp ve son olarak bu değerler toplandığında; alanın toplam kullanım değerinin % 56,7 ve toplam koruma değerinin % 48,9 oranında olduğu belirlenmiştir. Böylece Troya Tarihi Milli Parkı'nın toplam kullanılabilir turizm-rekreasyon potansiyeli % 7,8 olarak tespit edilmiştir. Alan yüksek bir turistik kullanım potansiyeline sahip olmasına karşın, koruma faktörü dikkate alındığında bu potansiyelin ancak yaklaşık sekizde birinin kullanılabileceği anlaşılmaktadır. Bu durumda bütün doğal ve kültürel değerlerin turizmin hizmetine sunulması yerine, ölçütler gözden geçirilerek, alanda kullanılabilir turistik potansiyel ile öne çıkan ölçütlere ağırlık veren bir turizm politikası izlenmesi gerekmektedir.

Troya Tarihi Milli Parkı; turistik ve rekreasyonel kullanıma, Ilgaz Dağı Milli Parkı'na oranla daha fazla, ancak Şavşat İlçesi'ne oranla daha az izin vermektedir. Alanları en yoğun koruma önlemlerine duydukları gereksinim açısından sıralayacak olursak; birinci sırada Ilgaz Dağı Milli Parkı, ikinci sırada Troya Tarihi Milli Parkı ve son sırada Şavşat İlçesi yer almaktadır.

Araştırma alanının sahip olduğu her bir kaynak değeri için ölçüt karnelerinde ortaya çıkan sonuçlara göre kullanım ve koruma tedbirlerinin alınması halinde, alanın kullanılabilir turizm-rekreasyon potansiyelinin yükseltilmesi mümkün olacaktır. Bu tedbirler doğrultusunda alanın gelişim planları ve yönetim politikaları belirlenmelidir. Alanın sürdürülebilir olarak kullanımı ancak bu şekilde sağlanmış olacaktır.

6.1. Doğal Değerler

Doğal ölçütlerin kullanılabilir turistik potansiyel değerine göre yapılan öncelik sıralaması Çizelge 6.1'de gösterilmektedir. Değeri en düşükten en yükseğe doğru yapılan sıralamada ölçütler üç gruba ayrılmaktadır.

Tablo 6.1. Doğal Ölçütlerin Öncelik Sırası.

Öncelik Sırası	Ölçütün Adı	Ağırlık Katsayısı	Kullanılabilir Turistik Potansiyel Değeri	
			Ağırlıksız	Ağırlıklı
1	Toprak	0,7	-4	-2,8
2	Yüzey Şekilleri	1,7	-2	-3,4
3	Yaban Hayatı	1,4	-1	-1,4
4	Jeolojik Oluşumlar	1,3	0	0
5	Sismolojik Koşullar	0,6	0	0
6	İklim	1,5	1	1,5
7	Hidroloji	1,5	1	1,5
8	Coğrafi Konum	1,3	2	2,6
9	Deniz ve Kıyılar	1,7	2	3,4
10	Bitki Örtüsü	1,7	2	3,4

İlk öncelik grubunu; toprak, yüzey şekilleri ve yaban hayatı oluşturmaktadır. Negatif sonuçlara varılan bu ölçütlerle ilgili olarak iki ayrı sonuca varılabilmektedir. Bunlardan ilki; turistik amaçlı kullanımın düşünülmemeyeceği ve korumanın daha öncelikli olması gerektiğidir. İkincisi ise negatif değer alan faktörün mevcut durumunun, kullanım açısından herhangi bir çekiciliğe sahip olamayışdır.

Troya Tarihi Milli Parkı içerisindeki doğal değerler, uygulanmakta olan tarımsal faaliyetlerin yoğun baskısından olumsuz etkilenmektedir. Alüvyonlarda açılan kuyulardan bilinçsizce ve denetimsiz olarak emniyetli yeraltı suyu rezervinden çok fazla su çekilmesi, deniz suyundan tuzlu su girişimini yatay ve düşey yönde iç kısımlara kadar ilerletmekte ve bu alanlarda, yeraltı suyundan yapılan sulamalar sonucu zamanla toprakta tuzlanma ve çoraklaşma görülmesini sağlayacak etkenlerin başında gelmektedir (Anonim, 2001). Her ne kadar yöre halkı sürdürülebilir tarımsal faaliyetleri uygulamak konusunda istekli olsa da, bu konuda bilinçlendirilmeye gereksinim duymaktadırlar.

Toprağın yoğun işlenmesinden ziyade, biyolojik temele dayalı az yoğunluklu kalıcı bir tarımın geliştirilmesi, desteklenmesi ve özendirilmesine büyük ilgi gösterilmesi gerekmektedir. Biyolojik yöntemle elde edilen tarım ve hayvancılık ürünleri “Troya” adı ile etiketlenebilir. Bölgede çiftçilerin bu tür ürünlere yönelmesini sağlamak için atılacak ilk adım çevre koruma derneklerinin

Çanakkale’de büro açmaları olabilir. Karamenderes Çayı’nın kalbi olan bölgede taş ocakları gibi doğaya zarar veren uygulamalarda daha dikkatli olunmalıdır (Korfmann, 2002). Turistik gelişimin ve yapılaşmanın da bu hassas yapıyı dikkate alması gerekmektedir.

Yaban hayatı açısından yüksek bir öneme sahip olan alanda envanter çalışması ve buna dayalı bir yaban hayatı yönetim planının bulunmaması, koruma gereksinimini artırmaktadır. Sistemik envanter çalışmaları ile elde edilmiş gerçekçi verilere dayalı yaban hayatı yönetim planı ve izleme programlarının hazırlanması ve bunların etkin bir şekilde uygulanması bu ölçütün kullanılabilir turistik potansiyele katkısını artıracaktır.

Nesilleri tükenme tehlikesiyle karşı karşıya bulunan göçmen kuşların geçiş ve dinlenmesine olanak sağlayan Troya’da kuş türlerinin ve yaşam alanlarının özellikle araştırmacılar ve ziyaretçiler tarafından izlenmesi ve bilgilendirilmesi amacıyla gerekli altyapı oluşturulmalı ve ilgili grupların hizmetine sunulmalıdır (Hutter ve Schwaderer, 2001; Öztürk ve Kelkit, 2005).

İkinci öncelik grubu içerisinde, jeolojik oluşumlar ve sismolojik koşullar yer almaktadır.

Bölge mağara, kanyon, karstik kayalıklar, travertenler, peri bacaları, sarkıtlar, dikitler vb. jeolojik oluşumlara sahip değildir. Dolayısı ile bu ölçütün alanın kullanılabilir turistik potansiyeline katkısı bulunmamaktadır.

I. Derece deprem bölgesi içerisinde yer alan alanda yapılaşma ile ilgili düzenlemelerin sağlanması ve bunların titizlikle uygulanması, bu faktörün kullanım değerine katkısını sağlayacaktır.

Üçüncü öncelik grubunda ise; iklim, hidroloji, coğrafi konum, deniz ve kıyılar ile bitki örtüsü yer almaktadır ve bu grubun kullanılabilir turistik potansiyele mevcut

durumları ile katkıları bulunmaktadır, bu katkının daha fazla olabilmesi için bazı önerilerin geliştirilmesi gerekmektedir.

Turistik kullanım açısından önemli bir role sahip olan iklimsel faktörlerin kullanılabilmesi turistik aktivitelerin geliştirilmesi halinde, iklimsel özelliklerden pozitif yönde faydalanma artırılmış olacaktır. Örnek olarak; rüzgar gücüne dayalı yelken ve paraşüt sporları değerlendirilebilir.

Bölgedeki deniz ve çay gibi hidrolojik ünitelerden faydalanmak üzere gerekli planlar ve altyapı çalışmaları tamamlanmalı, suya dayalı rekreasyonel aktivitelerin geliştirilebilmesi için Uzun Devreli Gelişme Planında da öngörülen günübirlik kullanım alanlarına yer verilmelidir. Deniz; yüzme, dalış vb. çeşitli rekreasyonel ve turistik aktivitelere imkan sunarken, çay; kuşların ve yaban hayvanlarının konaklamasını ve barınmasını sağlayan özellikleri nedeni ile yalnızca keşif ve fotoğrafçılık gibi aktivitelere olanak sağlayabilir. Hidrolojik üniteler üzerinde yapılacak olan zonlamalarla belirli bölümler balıkçılığa açılabilir.

Kıyıların hassas kesimlerinde koruma önlemleri geliştirilmeli ve kullanıma açılacak kıyılar çağdaş standartlara uygun olarak düzenlenmelidir.

Alanın zengin bir çeşitliliğe sahip bitki örtüsü ile ilgili bilgiler derlenmeli ve ilgililenlere sunulmalı, bitki örtüsünün kullanıma karşı korunması için milli park yasal statüsüne uygun bir şekilde gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

6.2. Kültürel Değerler

Kültürel ölçütlerin kullanılabilir turistik potansiyel değerine göre yapılan öncelik sıralaması Çizelge 6.2'de gösterilmektedir. En düşük değere sahip olandan en yüksek değere sahip olana doğru yapılan sıralamada ölçütler üç gruba ayrılmaktadır.

Tablo 6.2. Kültürel Ölçütlerin Öncelik Sırası.

Öncelik Sırası	Ölçütün Adı	Ağırlık Katsayısı	Kullanılabilir Turistik Potansiyel Değeri	
			Ağırlıksız	Ağırlıklı
1	Alan Kullanımı	1,1	-2	-2,2
2	Sosyal Altyapı	0,9	-2	-1,8
3	Yerleşim Alanları	0,8	-2	-1,6
4	Doğa Koruma ve Rekreasyon Alanları	1,5	-1	-1,5
5	Geleneksel Mimari ve El Sanatları	1,1	-1	-1,1
6	Sosyo-Ekonomik Durum	1	0	0
7	Gastronomi	0,9	0	0
8	Çevre Sorunları	1,6	0	0
9	Sosyo Kültürel Yaşam	0,7	1	0,7
10	Ulaşım ve İletişim	0,9	1	0,9
11	Enerji ve Su	0,9	1	0,9
12	Tarih ve Arkeoloji	1,3	1	1,3
13	Sosyal Davranışlar	1,5	1	1,5
14	Folklor	1,2	2	2,4
15	Kültürel Koruma Alanları	1,4	3	4,2

İlk öncelik grubu içerisinde; alan kullanımı, sosyal altyapı, yerleşim alanları, doğa koruma ve rekreasyon alanları ile geleneksel mimari ve el sanatları ölçütleri yer almaktadır.

Doğal alanların büyük ölçüde tarım arazilerine dönüştürüldüğü alanda, alan kullanımında disiplin sağlanmalı, planlama ve düzenlemeden yoksun olan bölgede, bu eksiklikler giderilmeli, plan ilkeleri etkin bir şekilde hayata geçirilmelidir. Doğal alanların başka kullanımlara dönüştürülmesine daha fazla izin verilmemelidir. Çiftlik turizminin geliştirilebileceği alanlarda gerekli planlama ve altyapı çalışmaları tamamlanmalıdır.

Mevcut koşullarda yerel gereksinimi de karşılamada yetersiz kalan sosyal altyapı geliştirilmelidir. Öncelikle her düzeyde eğitim olanakları geliştirilmelidir. Özellikle turizm, doğa, çevre bilimleri, kültür gibi alanlara öncelik verilmesi, toplumda sürdürülebilir bir turizm bilincinin oluşmasına katkıda bulunacaktır ve turizm sektörünün gereksinim duyabileceği altyapının sağlanması da buna bağlıdır.

Yerleşim alanları, bölge planları ile uyumlu ve geleneksel mirasa saygılı imar planlarına; yönetimler de bu plan ilkelerinin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için yeterli maddi kaynaklara kavuşturulmalı; geleneksel mimari doku korunmalı, yeşil alanlar nitelik ve nicelik olarak geliştirilmeli, hizmetler çağdaş standartlara ulaştırılmalıdır. Yerleşim alanlarındaki kanalizasyon sistemleri yaygınlaştırılmalı ve eksikleri giderilmelidir. Alanda zaman geçirilmeden koruma imar planları tamamlanmalıdır.

Korunan alan kategorilerinden milli park sınıfına giren bir alanda yönetim planlarının tamamlanmış olması ve fiziki altyapının yeterli hale getirilmesi gerekmektedir. Ancak tamamlanmamış olan planlar sebebiyle ne etkin bir koruma ne de kullanım gerçekleştirilememektedir. Eşsiz doğal ve kültürel değerlerin, biyolojik zenginliklerin, turistik kullanıma karşı hazırlıklı olabilmesi ve etkin koruma ve kullanımın sürdürülebilirliğinin sağlanması için Anonim (2004b)'de ekolojik bütünlük bozulmayacak şekilde ayrılmaya çalışılmış bölgelerin (Mutlak koruma alanı / Sınırlı kullanım alanı / Kontrollü kullanım alanı) derhal hayata geçirilerek, planlı bir şekilde yönetimlerinin sağlanması çok önemlidir. Turistlerin kullanıma açılacak olan alanlarda, yerel rehberler eşliğinde çevredeki görsel, doğal ve tarihsel özellikleri ziyaret etmeleri, bu sayede bölgeye gelir getirmeleri sağlanabilir.

Ayrıca Tefikiye girişi dışında (Troya Antik Kenti Girişi) Milli Parka ilişkin tanıtım, ikaz ve yönlendirme tabelası bulunmamaktadır. Alana gelen ziyaretçilerin veya alanda yaşayan halkın davranışları açısından uyarı niteliği taşıyacak levhalar da saptanmamıştır. Milli Parkın yöre halkı ve ziyaretçiler tarafından algılanması, tanıtımının sağlanması ve korunması bakımından gerekli noktalara tanıtım, uyarı ve yönlendirme levhaları ile bilgilendirme panoları yerleştirilmelidir (Anonim, 2001).

Alandaki geleneksel yapıların korunması, el sanatlarının teşvik edilmesi, tanıtılması ve turizmin hizmetine sunulması bölgenin kullanılabilir turistik potansiyeli üzerinde pozitif etki yaratacaktır. Yerleşim alanları içerisinde yenilenecek alanlar belirlenmelidir. Bu amaçla ilgili kurumlarca kredi, eğitim, pazarlama vb. kolaylıklar sağlanmalıdır.

İkinci öncelik grubu içerisinde sosyo-ekonomik durum, gastronomi ve çevre sorunları bulunmaktadır.

Kırsaldan kentsele yaşanan göçlerin etkisiyle alanın nüfusunda azalma görülmektedir. Turizm sektörünün gereksinim duyabileceği üretken nüfusun artırılabilmesi, turizme destek olabilecek sektörlerin geliştirilmesi için gerekli sosyo-ekonomik önlemler (yatırımlar, kalkınma projeleri vb.) hayata geçirilmelidir. Endüstriyel sektörler yerine, çevre üzerindeki etkisi düşük hizmet sektörü ve organik tarım, ekoturizm gibi çevre dostu faaliyetler tercih edilmelidir. Bu faaliyetlerin yaygınlaştırılması ile birlikte elde edilen organik ürünler yöresel motifleri yansıtan pazarlama teknikleri ile ziyaretçilerin ilgisine sunulmalıdır. Dolayısı ile doğal ve kültürel değerlerin bozulmadan kullanılması sağlanacağı gibi, turizm sektörünün getirisinin de yerel halka yayılması sağlanacaktır. Ancak bu da, altyapı olanaklarının (konaklama, tur güzergahları vb.) ve insan altyapısının (halkın ekoturizme yönelik bilinçlendirilmesi, çeşitli hizmetlerde yerel haklatan yararlanma) geliştirilmesini gerektirmektedir. Bu amaçla, sosyo-ekonomik kalkınma projelerinden yararlanılmalıdır.

Yalnızca evlerde yapılan, alanın kendine özgü yemekleri tanıtılarak, turistlerin ve ziyaretçilerin beğenisine sunulmalıdır. Yöresel yemeklerin yapıldığı mekanların oluşturulması, gastronomi ölçütünün kullanılabilir turistik potansiyele katkısının olmasını sağlayacaktır.

Çevre sorunlarına ilişkin olarak; toprak ve su kirliliği ile çöp sorununa kalıcı çözümler getirilmelidir. Ayrıca, Milli Park alanı içerisindeki reklam panolarının kaldırılması veya belli bir düzen getirilmesi Milli Park alanındaki görsel kirliliğin ortadan kaldırılması açısından gereklidir.

Üçüncü öncelik grubu içerisinde ise; sosyo-kültürel yaşam, ulaşım ve iletişim, enerji ve su, tarih ve arkeoloji, sosyal davranışlar, folklor ve kültürel koruma alanları yer almaktadır.

Turistik ve rekreasyonel kullanımın koruma ile bütünleşebilmesi için öncelikle yerel halkın milli parkı benimsemesi gerekmektedir. Milli Parkın yerel halk tarafından benimsenmesi için de, milli parkın getirdiği kısıtlamalar ölçüsünde yerel halka çeşitli iş olanakları sağlaması gerekmektedir. Turistik talebin zaten yeterince yoğun olduğu milli park sınırları içerisindeki sorun, turizm hareketinin alanın geneline yayılamaması ve yalnızca Troya Antik Kenti'ne odaklı olmasıdır. Hatta turistler ve ziyaretçiler 6 köyün daha milli park sınırları içerisinde olduğundan habersiz, milli parkın yalnızca Troya Antik Kenti ile sınırlı olduğunu sanmaktadırlar. Dolayısı ile bölgenin tanıtılmasını, sürdürülebilir turizmin geliştirilmesini, doğal ve kültürel çevrenin korunmasını amaçlayan yerel sivil toplum örgütleri desteklenmeli, yerel basın geliştirilmeli, festivaller, doğa yürüyüşleri, sanatsal ve sportif etkinlikler düzenlenmeli ve bunlar ulusal ve uluslararası kamuoyuna ulaştırılmalıdır.

Yeterli bir ulaşım ve iletişim altyapısına sahip bölgede, ulaşım ve altyapı olanaklarının doğal ve kültürel peyzaja zarar vermeden geliştirilmesi, ulaşım ve iletişim faktörünün kullanılabilir turistik potansiyel üzerindeki payını yükseltecektir. Alanın milli park olması dolayısıyla, korumanın önemi yüksek olduğu için, büyük ölçekli ulaşım projelerinden kaçınmak ve mevcut altyapıyı iyileştirmek daha doğru bir yaklaşım olabilir. Cep telefonları ile haberleşmeye yönelik olarak kurulan baz istasyonları yerleşim yerleri dışarısında uygun yerlerde konumlandırılmalı ve oluşturdukları görsel kirliliğin önüne geçilmelidir.

Mevcut koşullarda enerji ve içme suyu altyapısı yerel ihtiyacı rahatlıkla karşılayabilecek durumdadır. Ancak çevre üzerindeki etkileri daha az olan alternatif enerji biçimleri tercih edilmeli, doğal ve kültürel peyzaj üzerinde olumsuz etkiler yaratabilecek baraj ve santrallerden kaçınılmalıdır. Rüzgar enerjisinden faydalanarak enerji üreten rüzgar tribünleri, alan için en uygun enerji üretim alternatiflerinden biridir.

Milli Parkın ana kaynak değerini, Troyalılar ile Akaların (Yunanlılar) 10 yıl süren savaşlarındaki kahraman savaşçıların efsanevi hikâyeleriyle asırlar boyunca uluslararası bir üne sahip ve dünyanın en sürekli yerleşilmiş merkezlerinden biri olan

Troya Antik Kenti oluşturmaktadır. Kazı alanı ve çevresine, turistik ve rekreasyonel kullanıma uygun gerekli düzenlemeler yapılmalı, gereksinimler ve eksikler tamamlanmalıdır. Bu sayede kültürel dokunun ortaya çıkarılması sağlanacaktır. Alana çağdaş bir görünüm kazandırılmasının ardından, sürekli olarak bakımının sağlanması zorunludur. Bu durum aynı zamanda yerel halk için yeni iş kollarının oluşturulması anlamına da gelmektedir.

Ayrıca günümüzde 50'den fazla müze ve koleksiyona dağıtılmış olan Troya kazı buluntularına ilişkin; ülkemiz cumhurbaşkanı ve kültür bakanının yapılacağını belirttikleri uluslararası büyük müzeyle, Troya buluntuları sahiplerine bu buluntuların çıktıkları yere geri dönmesi teklifi yapılabilir. Ekonomik açıdan bakıldığında, böyle bir müze ile şimdiye kadar sadece kısaca ziyaret eden turistlerin, bu bölgede daha fazla kalmaları sağlanabilir (Korfmann, 2002).

Konuksever ve hoşgörülü yerel halkın bu özelliklerinin daha iyi tanıtılması ve yaşatılması yöreye ilginin artmasını sağlayacaktır. Yöresel özellikleri yansıtan ev pansiyonculuğunun teşvik edilmesi bu faktörün geliştirilmesinde etkili bir rol oynayabilir.

Ayrıca yörede eko-çiftlikler tesis edilmeli, ziyaretçiler bu tesislerde barındırılmalı ve organik tarım faaliyetlerine katılımlarının sağlanması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır (Öztürk ve Kelkit, 2005). Yöre köylerindeki aile işletmelerine gelen turistlere, üretime katkı sağlayıp köy yaşamını paylaşabilmeleri için, el sanatları, halıcılık, seramik atölyeleri gibi alanlarda çalışan yöre halkını yakından izleme olanağı sağlanabilmelidir.

Yerel kültürün unsurları olan hikayeler, efsanelerin geçtiği mekanlar, müzikler halkoyunları, geleneksel giyim gibi folklorik zenginlikler araştırılmalı, geliştirilmeli, yerel halk bu konuda bilinçlendirilmeli ve turizmin beğenisine sunulmalıdır. Özellikle okullar ve halk eğitim merkezleri bu konuların araştırılması ve geliştirilmesine öncülük etmelidirler.

Milli Park sınırları içerisindeki Troya Antik Kenti, bölgenin kültürel zenginliğini tamamiyle temsil etmektedir ve ayrıca I. derece koruma alanıdır. Milli Park sınırları içerisinde ayrıca doğal ve arkeolojik sit alanları bulunmaktadır. Ancak Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Bölge Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre, sit alanlarının sınırlarının yeniden gözden geçirilmesi ve yenilenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla alınması gereken tedbirler ve önlemler olacaktır. Revize işlemlerinin bir an önce tamamlanıp, koruma ilkelerinin derhal hayata geçirilmesi alınacak yönetim kararları üzerinde etkili olacaktır.

Anket sonuçları incelendiğinde; yerel halka göre yaşadıkları yörenin milli park olması çoğunlukla yöre ve kendileri açısından olumsuz olarak değerlendirilmiştir. Köylerin milli park sınırları içerisinde olmasının yöreyi etkileme durumuna yerel halkın % 26'sı olumlu yanıt verirken, % 74'ü olumsuz yanıtını vermiştir. Yine yaşadıkları yerin milli park olmasından kendilerinin olumlu etkilendiğini ifade edenler % 39, olumsuz etkilendiklerini ifade edenler ise % 61'lik bölümü oluşturmaktadır. Genellikle tarımsal faaliyetlerle ekonomik geçimini sağlayan yerel halka ait bu çoğunluklu olumsuz bakış açısı, milli parkın tarımsal faaliyetlere ve yapılaşmaya getirmek durumunda olduğu çeşitli kısıtlamalardan ve milli parkın yeni iş olanakları sağlamakta yetersiz kalmasından kaynaklanmaktadır. Kendilerinin bu durumdan olumlu etkilendiklerini ifade edenlerin çoğunluğunu ise çiftçilikle uğraşmayan ve turiste daha kolay ulaşabilen esnaf kesim oluşturmaktadır. Ekosistemin korunması açısından zorunlu olarak milli park alanında uygulanması gereken koruma önlemlerini halkın da benimseyip uygulayabilmesi için başta organik tarım konusunda ve bu uygulamaları yapmadıklarında gelecekte kendilerini bekleyen sorunlar hakkında bilinçlendirilmeleri gerekmektedir. Milli park alanına ilişkin yönetim planlarının derhal hayata geçirilmesi de kaynak değerlerinin korunmasının yanısıra yerel halka yeni iş olanakları sağlayacak ve bu olumsuz bakış açısı büyük ölçüde ortadan kalkacaktır.

Milli Parka gelen turist sayısı anket uygulamasına katılan yerel halkın % 19'u tarafından yeterli görülürken, % 81'lik büyük bir bölümü tarafından yetersiz görülmektedir. Her yıl binlerce yerli ve yabancı turist alanı ziyaret etmesine

rağmen, yerel halkın bu rakamı yetersiz bulmasının en önemli sebebi Troya Antik Kenti'ne odaklı ziyaretlerdir. Alana gelen turist, köyleri görmeden ve herhangi bir ekonomik katkı bırakmadan geri dönmektedir. Dolayısı ile alanda turizm çeşitliliğinin artırılması ve bu çeşitliliğin alanın bütününe yayılması konusunda yoğun bir çalışmaya acilen gereksinim duyulmaktadır.

Yerel halk, turistlerin daha uzun süre yörede kalmalarını % 95'lik bir çoğunlukla istemektedir. Yörede geliştirilmesi, çeşitlendirilmesi ve alanın geneline yayılması gereken turizm aktiviteleri, beraberinde konaklama olanaklarının artırılmasını da gerektirecektir. Bu amaçla ev pansiyonculuğunun geliştirilmesi ve eko-çiftliklerin kurulması, alanın kimliğine en uygun konaklama olanaklarını sağlayacak ve halkın da benimseyeceği bir çözüm önerisi olarak ortaya çıkacaktır. Turistlerin daha uzun süre yörede kalmasını isteyen % 95'lik kesime, bu amaç doğrultusunda yapılması gereken sorulduğunda; % 19'u altyapıya, % 14'ü tanıtıma, % 11'i konaklamaya, % 9'u teşvike ve % 47'si ise hepsine ağırlık verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Genellikle birbirine yaklaşık sonuçların görüldüğü eksikliklerden altyapıya öncelik verilmesi ve kaynak değerlerine zarar verilmeksizin mevcut altyapının iyileştirilmesi, ardından diğer konulara da ağırlık verilmesi en doğru yaklaşım olacaktır.

Ankete katılan yerel halktan % 63'ü milli parkın en cezbedici özelliği olarak tarihi ve arkeolojik özellikleri görmekte, % 19'u doğal özellikleri ve % 18'lik kısmı ise her iki özelliğin de cezbedici olduğunu düşünmektedir. Tarihi ve arkeolojik özellikleri ile tüm dünyada bilinen yörenin, çok nadir doğal özelliklere sahip olduğu konusunda da yerel halkın bilinçlendirilmesi ve yaşadıkları yöreyi bu yönden de tanımaları ve tanıtılmaları sağlanmalıdır. Yerli turistlerin % 81'i, yabancı turistlerin % 74'ü tarihi ve arkeolojik özellikleri en cezbedici özellik olarak görmektedir. Milli parkın doğal özelliklerinin, hassas flora ve fauna özelliklerinin geniş çapta tanıtımına da ağırlık verilmesi gerekmektedir. Ayrıca yörenin folklorik özelliklerinin de teşvik edilmesi, canlandırılması ve alanın bu yönüyle de ön plana çıkarılması, turizm aktivitelerinin özellikle köylere de yayılması konusunda çok etkili bir yaklaşım olacaktır.

Milli park alanındaki çeşitli tesis ve organizasyonlar ankete katılan yerel halk ile yerli ve yabancı turistler tarafından derecelendirilmiş ve değinilen maddeler çok yetersiz bulunmuştur. Rekreatyonel ve turistik tesislere, plaj organizasyonuna, kamp ve piknik alanlarına, yol ve otoparklara alan genelinde ağırlık verilmesi ve iyileştirmeler yapılması gerekirken, oturma-dinlenme mekanları ve yürüyüş güzergahlarının öncelikle Antik Kent içerisinde ve ardından da alan genelinde ele alınması gerekmektedir.

Ankete katılan yerli turistlerin % 75'i, yabancı turistlerin % 65'i tur araçları ile alana geldiklerini ifade etmişlerdir. Genellikle Gelibolu Tarihi Milli Parkı ve Kazdağı Milli Parkı tur güzergahı içerisinde yer alan Troya'ya ulaşım dar bir karayolu üzerinden sağlandığı için yolların bakımı, kontrolü, işaret ve ikaz tabelalarının durumuna gereken özen gösterilmeli, gereksinimi karşılayacak otoparklar düzenlenmelidir.

Yerli turistlerin % 93'lük büyük bir kısmı alana günübirlik, % 6'lık kısmı bir günlüğüne ve % 1'lik kısmı ise birkaç günlüğüne gelmişlerdir. Uzak yerlerden geldiklerini ifade eden % 52'lik kesim dışındakiler, alana daha sık gelmelerini ve daha uzun süre alanda kalmalarını engelleyen nedenlerin başında alandaki aktivite eksikliğini göstermişlerdir. Yabancı turistlerin ise % 26'sı günübirlik, % 71'i bir günlüğüne, % 1'i birkaç ve % 2'si ise daha uzun süreliğine alana gelmişlerdir. Yine % 74'lük uzaklardan gelen kesim dışındakiler, alandaki aktivite eksikliğini daha uzun süre burada kalınmasını etkileyen sebepler olarak göstermişlerdir. Bir ya da birkaç günlüğüne gelen turistlerin çoğunluğu Çanakkale merkezde konakladıklarını da belirtmişler ve böylelikle konaklama sorununu tekrar ortaya koymuşlardır. Ayrıca yerli ve yabancı turistlerin alandaki aktiviteleri incelendiğinde birinci sırada büyük bir farkla tarihi ve arkeolojik alanları incelemek yer almaktadır. İkinci sırada doğayı incelemek, üçüncü sırada piknik yapmak ve dinlenmek, son sıralarda da doğa yürüyüşü ve su aktiviteleri bulunmaktadır. Alandaki turizm aktivitelerinin çeşitlendirilmesi ve alanın geneline yayılması yerel halkın olduğu kadar, yerli ve yabancı turistinde önemli bir gereksinimi olarak yeniden gündeme gelmektedir.

Dolayısı ile; belirtilen tüm bu eksiklik, gereksinim ve zorunlulukların giderilmesi, iyileştirilmesi, tamamlanması ve alanın sürekliliğinin sağlanması sonucunda; milli park oluşumunun da hedefi olan; bilim, eğitim, rekreasyon ve turizm aktivitelerinin alanda sürdürülebilir bir denge içerisinde yürütülmesi gerçekleştirilirken, aynı zamanda yerel halka milli park aracılığı ile sağlanan yeni iş olanakları, yeni sosyal statüler ve ekonomik katkı ile milli park, artık en başta yerel halkın benimsediği ve benimsediği için de koruduğu bir park alanı haline gelecektir.

Kemf'in ifade ettiği gibi “doğayı, koruma kategorileri, elektrikli çitler, yangın arabaları ve silahlı muhafızlar değil, yerel düzeydeki insanlar korur” (Arı, 2005).

KAYNAKLAR

- Akesen, A. 1978. *Türkiye’de Ulusal Parkların Açık hava Rekreasyonu Yönünden Nitelikleri ve Sorunları*. İstanbul Üniversitesi, Orman Fakültesi Yayınları, Yayın No: 262, İstanbul.
- Akpınar, S. 2003. *Türkiye’nin Turizm Merkezlerinde Ekoturizm Yaklaşımları*. <http://www.kentli.org/makale/sizden.htm>.
- Albayrak, D. 1993. Cunda / Alibey Adası (Ayvalık)’nın Turistik ve Rekreasyonel Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirme Olanakları Üzerine Araştırmalar (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İzmir.
- Altan, T. 1984. *Kırsal Rekreasyon Alan Planlaması*. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fak., Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Adana. 184 s.
- Anonim, 1994. *Guidelines for Protected Area Management Categories*. http://www.unep-wcmc.org/protected_areas/categories/index.html
- Anonim, 1999. *Doğal (Tabii) Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları*. T.C. Kültür Bakanlığı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararı.
- Anonim, 2000a. Harita Genel Komutanlığı, Türkiye Fiziki Haritası, Baskı: 6
- Anonim, 2000b. *Milli Parklarımız*. T.C. Orman Bakanlığı Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü, Gökçe Ofset Ltd., Ankara.
- Anonim, 2000c. 2000 Genel Nüfus Sayımı. Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, Çanakkale. T.C. Başbakanlık D.İ.E. Matbaası, Ankara.
- Anonim, 2001. *Troya Tarihi Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Planı Analitik Etüt Rapor*. Milli Parklar Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Anonim, 2004a. Çanakkale Orman Bölge Müdürlüğü Arşivleri, Çanakkale.
- Anonim, 2004b. T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Milli Parklar Dairesi Başkanlığı, Troya Tarihi Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Revizyon Planı, Ankara.
- Anonim, 2004c. Çanakkale Meteoroloji İstasyon Müdürlüğü Verileri, Çanakkale.
- Anonim, 2005a. Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü Verileri, Çanakkale.

- Anonim, 2005b. Çanakkale Katı Atık Yönetim Birliği, Çanakkale Katı Atık Yönetim Sistemi, Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi, ÇED Raporu, İTÜ İnşaat Fakültesi, Çevre Mühendisliği Bölümü, Çanakkale.
- Anonim, 2007a. *Milli Parklar Kanunu*,
<http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/mevzuat/metinx.asp?MevzuatKod=1.5.2873&sourceXmlSearch=>
- Anonim, 2007b. *Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü*,
<http://www.milliparklar.gov.tr>
- Anonim, 2007c. *Google Earth*. <http://earth.google.com/>
- Anonim, 2007d. *T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Afet İşleri Genel Müdürlüğü, Deprem Araştırma Dairesi*, <http://www.deprem.gov.tr>
- Anonim, 2007e. Çanakkale Kültür ve Turizm Müdürlüğü Verileri, Çanakkale.
- Anonim, 2007f. Çanakkale Sağlık İl Müdürlüğü Verileri, Çanakkale.
- Anonim, 2007g. Çanakkale İl Milli Eğitim Müdürlüğü Verileri, Çanakkale.
- Anonim, 2007h. Türk Telekom Verileri, Çanakkale.
- Anonim, 2007ı. İl Özel İdaresi, Su ve Kanalizasyon Hizmetleri Müdürlüğü Verileri, Çanakkale.
- Anonim, 2007i. T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Çanakkale İl Müdürlüğü Verileri, Çanakkale.
- Anonim, 2007j. *Çanakkale Belediyesi*, <http://www.canakkale.bel.tr>
- Anonim, 2007k. *Troia Vakfı*, <http://www.troiavakfi.com/prdrosmankorfmann.asp>
- Arı, Y. 2005. Milli Parklarda İnsan Problemi: Doğa Korumanın Yerel Kültürlere Etkisi. Kazdağı Milli Parkı Çevre Eğitimi Projesi - III, 1 ve 2. Dönem, 17Ağustos - 7 Eylül, Zeytinli, Balıkesir.
- Aslan, R. 2006. Destanlar Kenti Troia. *I. Uluslararası Troas Bölgesi Değerleri Sempozyumu*. 26 Ağustos 2006. İntepe, Çanakkale. 149-180.
- Aslan, R., Erten, İ. ve Blum, S.W.E. 2006. *Troia'dan Günümüze Çanakkale'de Konut*. Çanakkale.
- Aslanboğa, İ., Koçman, A. ve Çınar, İ. 2004. Ekoturizmde Biyoklimatik Konfor Arayışları ve Güneybatı Anadolu Kıyı Yöresi Üzerinde Değerlendirmeler. *II. Uluslararası Turizm, Çevre ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. 10-11 Mayıs 2004. İzmir.

- Augustyn, M. 1998. National Strategies for Rural Tourism Development and Sustainability: The Polish Experience. *Journal of Sustainable Tourism*. Vol.6, No. 3, 1998.
- Bal, C. 2004. Türkiye Coğrafyası ve Turizmde Çeşitlendirme Politikaları. *II. Uluslararası Turizm, Çevre ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. 10-11 Mayıs 2004. İzmir. 8-10.
- Becks, R. 2002. *Troya Efsane ile Gerçek Arası Bir Kente Yolculuk*. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Yapı Kredi Kültür ve Sanat Yayıncılık, İstanbul. 84-93.
- Behrens-Egge, M. 2004. Alman Milli Parklarında Turizmin Gelişimi, Başarılı Ziyaretçi Yönetimi, Zonlama ve Altyapı Örnekleri. *II. Uluslararası Turizm, Çevre ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. 10-11 Mayıs 2004. İzmir.
- Blum, S. W. E. 2002. *Troya Efsane ile Gerçek Arası Bir Kente Yolculuk*. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Yapı Kredi Kültür ve Sanat Yayıncılık, İstanbul. 74-83.
- Brandau, B. Schickert, H. ve Jablonka, P. 2004. *Troya*. Arkadaş Yayınevi, Ankara. 176 s.
- Briassoulis, H. 1995. The Environmental Internalities of Tourism: Theoretical Analysis and Policy Implications. *Sustainable Tourism Development*. In H. Coccosis and P. Nijkamp (eds), Brookfield: Avebury Ashgate.
- Brown, D. M. 2002. *Rural Tourism: An Annotated Bibliography*. Economic Research Service, U.S. Department of Agriculture, Washington. http://www.nal.usda.gov/ricpubs/rural_tourism.html.
- Butler, R.W. 1999. Sustainable tourism: A state-of-the-art review. *Tourism Geographies, An International Journal of Tourism Space, Place and Environment*. 1:1, 7-25.
- Cengiz ve Çalışkan, 2005. *Şavşat İlçesi Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi*. ISBN: 975-585-546-7, Dizgi – Baskı: Hürriyet Ofset, Artvin.
- Chape, S., S. Blyth, L. Fish, P. Fox ve M. Spalding, 2003. *2003 United Nations List of Protected Areas*. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK and UNEP-WCMC, Cambridge, UK. 44 s.

- Çetinkaya, G. 2004. Akyatan Lagünü ve Yakın Çevresinin Turizm Potansiyeli. *II. Uluslararası Turizm, Çevre ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. 10-11 Mayıs 2004. İzmir.
- Demirayak, F. 2002. *Biyolojik Çeşitlilik-Doğa Koruma ve Sürdürülebilir Kalkınma*. Tübitak Vizyon 2023 Projesi Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma Paneli.
- Demircan, O., Özel, M.E. ve Budding, E. 2006. Troia Bölgesinde Bilim-Kültür Turizmi. *I. Uluslararası Troas Bölgesi Değerleri Sempozyumu*. 26 Ağustos 2006. İntepe, Çanakkale. 219-224.
- Demirel, Ö. 2004. A Research on the Determination of the Tourism Potential of Natural and Culturel Resources at Çoruh Watershed Area (Yusufeli Region): A Case Study. *Journal of Applied Sciences*, 4 (3): 456-460.
- Demirel, Ö. 2005. *Doğa Koruma ve Milli Parklar*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü. KTÜ Matbaası, ISBN: 975-98008-0-2. Trabzon. 424 s.
- Demirel, Ö., Sarıkoç, E., Özdemir, B. ve Pirselimoglu, Z. 2005. *Ülkemizde Koruma Bölgeleri (Milli Parklar) ile İlgili Sorunlar ve Yeni Korunan Alan Planlama Yaklaşımı*. Korunan Doğal Alanlar Sempozyumu. 8-10 Eylül 2005, Isparta. 71-80.
- Dinç, U., Kapur, S., Özbek, H. ve Şenol, S. 2001. Toprak Genesisi ve Sınıflandırılması. Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Ders Kitabı, No: C-130. Adana. 376 s.
- Doan, T.M. 2000. The effects of ecotourism in developing nations: an analysis of case studies. *Journal of Sustainable Tourism*, 8:288-304.
- Doğan, M. 2004. *Türkiye Ziraatında Seracılık Faaliyetlerine Bir Örnek: Fethiye Ovasında Seracılık ve Önemi*. Coğrafya Dergisi, ISBN: 1302-7212, Sayı:12. İstanbul. 85-95.
- Eagles, P.F.J., McCool, S.F. ve Haynes, C.D.A. 2002. *Sustainable Tourism in Protected Areas: Guidelines for Planning and Management*. UNEP / IUCN / WTO Yayınları, ISBN 2-8317-0648-3. 175s.
- Emekli, G. 2004. Türkiye'de Kültürel Turizm. *II. Uluslararası Turizm, Çevre ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. 10-11 Mayıs 2004. İzmir.
- Erdoğan, N. 2003. *Çevre ve Ekoturizm*. Pozitif Matbaacılık, Ankara. 317 s.

- Erdoğan, N. 2004. Ekoturizm ve Tur Operatörleri: İlkeler ve Faaliyetlerin Değerlendirilmesi. *II. Uluslararası Turizm, Çevre ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. 10-11 Mayıs 2004. İzmir.
- Erduran, F. 2003. Ilgaz Dağı Milli Parkı'nın Koruma ve Kullanım İlkeleri Açısından Turizm-Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Foto, D. 1999. Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesinin Doğal ve Kültürel Potansiyelinin Belirlenmesi ve Bu Potansiyelin Rekreatif Turizm Açısından Değerlendirilmesi (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İzmir.
- Fredman, P. 2004. National Park Designation - Visitor Flows and Tourism Impact. *Working Papers of the Finnish Forest Research Institute 2*. Mid-Sweden University, European Tourism Research Institute, Sweden.
- Genç ve Bostancı, 2007. Troia Milli Parkı Arazi Kullanım ve Bitki Örtüsü Değişiminin Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemi Yardımıyla Belirlenmesi. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, (4)1, 27-40.
- Gerner, L. ve Serez, M. 2004. *Euronatur Troya Projesi Raporu*. Çanakkale.
- Gerner, L. ve Serez, M. 2005. Troia Tarihi Milli Parkı Kuş Türleri ve Habitatlarını Tehdit Eden Faktörlere Karşı Alınması Gereken Önlemler. *Euronatur Troya Projesi Raporu*. Çanakkale.
- Gerner, L. ve Serez, M. 2006. *Euronatur'un Troya Projesi, Troia Tarihi Ulusal Parkı Kuş Türleri ve Habitatlarını Tehdit Eden Faktörlere Karşı Alınması Gereken Önlemler*. ISBN: 975-8100-50-5, ÇOMÜ Matbaası, Çanakkale.
- Gibson, L.J. 1993. The Potential for Tourism Development in Nonmetropolitan Areas. *Economic Adaptation Alternatives for Nonmetropolitan Areas*. Westview Press. Colorado. 145-164.
- Godbey, G., Caldwell, L., Floyd, M. ve Payne, L. 2005. Contributions of leisure studies and recreation and park management research to the active living research agenda. *American Journal of Preventive Medicine*, 28(2). 150-158.

- Gürer, N. 2003. Kırsal Geleneksel Konut Dokusunun Turizm Bağlamında Değerlendirilmesi, Cumalıkızık Örneği (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Ankara.
- Güleç, S. 1989. *Park-Bahçe ve Mimarisi*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesi, Ders Teksirleri Serisi 29. Karadeniz Teknik Üniversitesi Basımevi, Trabzon. 314 s.
- Güleç, S. 1996. Bir Yerin Milli Park Olabilirliğinin Belirlenmesinde Yeni Bir Yaklaşım. *Çevre Planlama ve Tasarımına Bütüncül Yaklaşım Sempozyumu*. 26-28 Kasım 1996, Ankara. 204-2 15.
- Haleplioglu, N. 1988. Amasya Tarihsel Kent Peyzajının Korunması ve Karadeniz Bölgesi Turizmi Açısından Değerlendirilmesi İmkanları Üzerine Bir Araştırma (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Hall, C.M. ve Lew, A.A. 1998. *Sustainable Tourism: A Geographical Perspective*. Prentice Hall, Malaysia.
- Helmy, E. 2004. Towards Integration of Sustainability into Tourism Planning in Developing Countries: Egypt as a Case Study. *Current Issues in Tourism*. Vol. 7, No. 6.
- Hepcan, Ş. 1997. Milli Parklarda Yönetim Zonlarının Belirlenmesi Amacıyla Manisa Spil Dağı Milli Parkı Örneğinde Bir Yöntem Araştırması (Doktora Tezi). Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İzmir.
- Hutter, C.P. ve Schwaderer, G. 2001. Doğa ve Kültür El Ele. *Troia Düş ve Gerçek*. Homer Kitabevi ve Yayıncılık, İstanbul. 305-308.
- Kalem, S. 2001. Doğal ve Kültürel Değerlerin Korunabilmesi için Turizm Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem Yaklaşımı ve Kastamonu İli Kıyı Bölgesi ve Yakın Çevresinde Uygulanması (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Karadeniz, N. 1989. Koruma ve Kullanım Kriterleri Açısından Uludağ Milli Parkı'nın İrdelenmesi ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir İnceleme (Yüksek

- Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Kayan, İ. 1996. Troya'da Son 6000 Yılda Doğal Çevre Değişimleri. *Yerleşim ve Çevre Sorunları: Çanakkale İli*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi Basımı, İzmir.
- Kayan, İ. 2001. Troia Yöresinin Yüzey Şekilleri. *Troia Düş ve Gerçek*. Homer Kitabevi ve Yayıncılık, İstanbul. 309-314.
- Keleş, N. 2001. Isparta-Yalvaç, Pisidia Antiocheia Antik Kenti ve Yakın Çevresinin Peyzaj Mimarlığı ve Turizm Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Kılıç, S. 1996. Troya Kazıları ve Çanakkale'ye Etkileri. *Yerleşim ve Çevre Sorunları: Çanakkale İli*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi Basımı, İzmir.
- Koç, T. 2004. *Çanakkale Yerleşmesinin Durum Raporu 2003*. Çanakkale Belediyesi Yerel Gündem 21, Çanakkale.
- Koç, N. ve Şahin, Ş. 1999. Kırsal Peyzaj Planlaması. Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Ders Kitabı: 463, Yayın No:1509, Ankara.
- Korfmann, M. 2001. Tarih Öncesi Yerleşim Yeri, Hisarlık Tepesi. *Troia Düş ve Gerçek*. Homer Kitabevi ve Yayıncılık, İstanbul. 347-354.
- Korfmann, M. 2002. Troia-Anadolu: Geleceği Olan Geçmiş. *Troia Efsane ile Gerçek Arası Bir Kente Yolculuk*. Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Yapı Kredi Kültür ve Sanat Yayıncılık, İstanbul. 14-31.
- Korkut, T. 2004. Kültürel Miras ve Koruma Yöntemleri. *II. Uluslararası Turizm, Çevre ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. 10-11 Mayıs 2004. İzmir.
- Küçük, M., Arpa, N.Y., Özmen, S. 2004. Türkiye'de Doğa Koruma Çalışmaları, Kaynak Değerlerini Etkileyen Faktörler ve Ekoturizm. *II. Uluslararası Turizm, Çevre ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. 10-11 Mayıs 2004. İzmir.
- Lovelock, B. 2002. Why It's Good To Be Bad: The Role of Conflict in Contributing Towards Sustainable Tourism in Protected Areas. *Journal of Sustainable Tourism*, Vol. 10, No. 1.

- Makhzoumi, J. ve Pungetti, G. 1999. *Ecological Landscape Design & Planning*. The Mediterranean Context. E&FN SPON Pres, London.
- Malhotra, N.K. 1993. *Marketing Research An Applied Orientation, Prentice-Hall International Editions*, ISBN: 0130099864, USA. 390-391.
- Marsh, W. M. 1997. *Landscape Planning: Environmental Applications*. John Wiley & Sons, Inc., USA.
- Mulongoy, K.J., Chape, S.P. (Eds) 2004. *Protected Areas and Biodiversity: An Overview of Key Issues*. CBD Sekreteriat, Montreal Canada and UNEP-WCMC, Cambridge, UK.
- Nyaupane, G.P. ve Thapa, B. 2004. Evaluation of Ecotourism: A Comparative Assessment in the Annapurna Conservation Area Project, Nepal. *Journal of Ecotourism*, 3(1). 20-45.
- Ölmez, Z. 2006. Kazdağı Milli Parkı'nın Sınırlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Çanakkale.
- Özcan, H. 2004a. *Troya Milli Parkı Alanına Ait Komisyon Raporu*. Çanakkale.
- Özcan, H. 2004b. Çanakkale-Kumkale Ovası Yeraltı Sularının Sulama Suyu Kalitesi ve Korozyon Katsayılarının Belirlenmesi. *I. Yeraltı Suları Ulusal Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. 23-24 Aralık 2004, Konya.
- Özel, A.E. 2004. Çanakkale İli Doğal ve Kültürel Potansiyelinin Turizm ve Rekreatiyonel Kullanım Yönünden İncelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Çanakkale.
- Özkan, B., 2001. *Kentsel Rekreatiyon Alan Planlaması*. Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü Ders Kitabı, İzmir. 79 s.
- Özkaya, T., Karaturhan, B. ve Boyacı, M. 1998. *Kırsal Kalkınmada Çiftçi Katılımının Önemi Üzerine Bir Araştırma, Halilbeyli Köyü Örneği*. Ege Üniversitesi Tarımsal Uygulama ve Araştırma Merkezi, TAKAV Matbaacılık A.Ş., İzmir.
- Öztürk, C. 2005. Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı'nın Koruma Kullanım İlkeleri Yönünden İrdelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz

- Mart Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Çanakkale.
- Öztürk, C. ve Kelkit, A. 2005. Troya Tarihi Milli Parkı'nın Turizm Potansiyelinin Çeşitlendirilmesi. *Korunan Doğal Alanlar Sempozyumu*. 8-10 Eylül 2005, Isparta. 163-166.
- Panagopoulos, T. J. 2004. Ekoloji ve Kültür: 21. Yüzyıl Turizm Politikalarında Yeni Stratejiler. *II. Uluslararası Turizm, Çevre ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. 10-11 Mayıs 2004. İzmir.
- Ramet, J., Tolvanen, A., Kinnunen, I., Törn, A., Orell, M. ve Siikamaki, P. 2005. Sustainable tourism. *Sustainable use of renewable natural resources — from principles to practices*. Anneli Jalkanen & Pekka Nygren (eds.) 2005. University of Helsinki Department of Forest Ecology Publications 34.
- Ratz, T. 1996. Sustainable Tourism Development in Evo, Finland. Budapest University of Economic Science, Naturexpo' 96 International Conference, Budapest, Hungary.
- Ratz, T. ve Puczko, L. 1998. Rural Tourism Management: Sustainable Options. International Conference, Auchincruive, Scotland.
- Rein, H. 2004. Bir Pazar Olarak Ekoturizm: Talepler ve Başarılar. *II. Uluslararası Turizm, Çevre ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. 10-11 Mayıs 2004. İzmir. 79-89.
- Sakal, H.A. 2001. Başkomutan Tarihi Milli Parkı'nın Doğal ve Kültürel Özellikleri (Yüksek Lisans Semineri). Ankara Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Scheyvens, R. 1999. Ecotourism and the empowerment of local communities. *Tourism Management*. No: 20. 245-249.
- Sertkaya, Ş. 2001. Bartın İli Kıyı Bölgesinin Turizm ve Rekreasyon Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Sever, S. 1998. Yozgat Çamlığı Milli Parkı'nın Koruma Kullanım ve Geliştirme İlkeleri Üzerine Bir Araştırma (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi,

- Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı (Basılmamış), Ankara.
- Soykan, F. 2004. Yerel Ekonomi Ürünlerinin Kırsal Turizm İçin Önemi ve İzmir Örneği. *II. Uluslararası Turizm Çevre ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. İzmir. 113-126.
- Taşkımsu, S. 2000. Nemrut Dağı Milli Parkı Planlama Sürecinde Arkeolojik Değerlerin Sosyo-Kültürel Çevre Üzerine Etkileri (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Adana.
- Walker, T.D. 1991. *Planting Design*. Van Nostrand Reinhold, New York.
- Wall, G. ve Black, H. 2004. Commentary Global Heritage and Local Problems: Some Examples from Indonesia. *Current Issues in Tourism*. University of Otago. Vol: 7 (4&5).
- Weaver, D. ve Opperman, M. 2000. *Tourism Management*. John Wiley & Sons, Australia, 468s.
- Yazgan, M. E. ve Erdoğan, E. 1992. *Tarihi Çevrelerde Peyzaj Planlama*. Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Peyzaj Mimarisi Derneği Yayınları: 2, Ankara. 87s.
- Yılmaz, R. 2006. Saroz Körfezi'nin Turizm ve Rekreatif Kullanım Potansiyeli Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*. Seri A, Sayı:1, ISSN: 1302-7085, Isparta. 124-135.
- Yılmaz, S. 2004. Serçeme Vadisinin Rekreatif Kullanım Potansiyelinin Belirlenmesi. *Ekoloji Dergisi*. Atatürk Üniversitesi, Ziraat Fak., Peyzaj Mimarlığı Bölümü. Cilt: 13, Sayı: 51. Erzurum. 1-6.
- Yılmaz, S. ve Özer, S. 2003. Narman Peri Bacalarının Tabiat Anıtı Kriterlerine Göre Değerlendirilmesi. *Çevre Dergisi*. Atatürk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Cilt:12, Sayı:48, Erzurum. 26-31.
- Yücel, M. 1997. *Çukurova Deltasında Seyhan Nehri ile Yumurtalık Körfezi Arasında Kalan Kesimde Ekolojik Riziko Analizi*. Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Araştırma Projeleri, Proje No: BAP-PM-96/03. Adana.

- Yücel, M., Uslu, C. ve Say, N.P. 2004. Nemrut Dağı Milli Parkı Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *II. Uluslararası Turizm, Çevre ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. İzmir. 199-210.
- Yücel, M. 2005. *Doğa Koruma*. Ç.Ü. Ziraat Fak., Genel Yayın No: 265, Ders Kitapları Yayın No: A-85. Adana. 430 s.
- Yürük, E.Ö. ve Türksöy, A. 2004. Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Karaburun Yarımadasında Turizm Planlaması ve Geliştirilmesi. *II. Uluslararası Turizm Çevre ve Kültür Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. İzmir. 221-232.

EKLER

**Troya Tarihi Milli Parkı'nın Turizm ve Rekreasyon Potansiyelinin
Belirlenmesine Yönelik Yerel Halka, Yerli ve Yabancı Turiste Yapılan
Türkçe ve İngilizce Anket Formları**

ANKET NO:
ANKETİN YAPILDIĞI YER:

TARİH:

ANKET FORMU – II (Yerel Halk)

Bu anket, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde yapılan bilimsel bir araştırma için hazırlanmıştır. Göstereceğiniz ilgi ve yardımlarınıza şimdiden teşekkür ederiz.

Yaşınız: ()16-25 ()26-35 ()36-45 ()46-55 ()56-65 ()66 ve yukarısı

Eğitim Durumunuz: () Okur-yazar değil ()İlkokul ()Ortaokul ()Lise ()Üniversite

Mesleğiniz:

() Memur () İşçi () Serbest Meslek Sahibi
() Özel Sektör () Çiftçi () Emekli
() Öğrenci () Ev Hanımı () Diğer.....

Cinsiyetiniz: () Bayan () Bay

Gelir düzeyiniz: ()500YTL'den az ()500-1000YTL ()1000-1500YTL ()1500YTL'den fazla

1. Bulduğunuz alanın Milli Park olması yöreyi ne şekilde etkiledi? Açıklayınız.
() Olumlu
() Olumsuz
2. Bulduğunuz alanın Milli Park olması sizi ne yönde etkiledi? Açıklayınız
() Olumlu
() Olumsuz
3. Milli Park'a gelen turist sayısını yeterli buluyor musunuz?
() Yeterli () Yetersiz
4. Milli Park'a gelen turistler bölgeye ekonomik katkı sağlıyorlar mı?
() Evet () Hayır
5. Milli Park'a gelen turistlerin daha uzun süre burada kalmasını ister misiniz?
() Evet () Hayır

Cevabınız evet ise, bu amaçla sizce yapılması gereken ne olmalı?

() Konaklama () Altyapı () Tanıtım () Teşvik () Hepsi

6. Milli Park alanında gördüğünüz eksiklikler nelerdir?

	YETERSİZ			YETERLİ	
Çevre düzeni	1	2	3	4	5
Rekreasyonel ve turistik tesisler	1	2	3	4	5
Konaklama	1	2	3	4	5
Oturma-dinlenme mekanları	1	2	3	4	5
Yürüyüş-bisiklet güzergahları	1	2	3	4	5
Plaj organizasyonu	1	2	3	4	5
Kamp ve piknik alanı	1	2	3	4	5
Yol ve otopark	1	2	3	4	5
Ulaşım	1	2	3	4	5
Diğer.....					

7. Troya Tarihi Milli Parkı'nın sizi en çok cezbeden özelliği nedir?
() Tarihi ve arkeolojik özellikleri
() Doğal özellikleri
() Folklorik özellikleri
() Hepsi

Ekleme istediğiniz olumlu-olumsuz düşünce ve önerileriniz var mı?

Bize zaman ayırarak, anketimize katıldığınız için teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Sebla KABAŞ
ÇOMÜ Ziraat Fakültesi
Peyzaj Mimarlığı Bölümü

Prof. Dr. Tanay BİRİŞÇİ YILDIRIM
EÜ Ziraat Fakültesi
Peyzaj Mimarlığı Bölümü

ANKET FORMU – I (Ziyaretçi)

Bu anket, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde yapılan bilimsel bir araştırma için hazırlanmıştır. Göstereceğiniz ilgi ve yardımlarınıza şimdiden teşekkür ederiz.

Yaşınız: ()16-25 ()26-35 ()36-45 ()46-55 ()56-65 ()66 ve yukarısı
Eğitim Durumunuz: ()İlkokul ()Ortaokul ()Lise ()Üniversite ()Master-Doktora
Mesleğiniz: ()Memur ()Özel Sektör ()Akademisyen ()Serbest meslek sahibi
()İşçi ()Emekli ()Öğrenci ()Ev Hanımı ()Diğer.....
Cinsiyetiniz: ()Bayan ()Bay
Gelir düzeyiniz: ()500YTL'den az ()500-1000YTL ()1000-1500YTL ()1500YTL'den fazla

1. Troya Tarihi Milli Parkı'na nereden geldiniz?.....
2. Troya Tarihi Milli Parkı'na ilk kez mi geliyorsunuz? ()Evet ()Hayır
3. Cevabınız "Hayır" ise geliş sıklığınız nedir?
()Çok ender ()Arada sırada ()Sık sık
4. Troya Tarihi Milli Parkı'na ulaşımınızı ne şekilde sağladınız?
()Yaya ()Toplu Taşıım Araçları ()Özel Araç ()Tur Aracı
5. Troya Tarihi Milli Parkı'na kimlerle geldiniz?
()Yalnız ()Arkadaşlarla ()Turlarla
()Aileyle ()Okulla
6. Troya Tarihi Milli Parkı'nda kalma süreniz?
()Günübirlik ()Bir gün ()Birkaç gün ()Daha fazla
7. Daha sık gelmenizi ve daha uzun kalmanızı engelleyen nedenler nelerdir?
()Aktivite eksikliği ()Konaklama olanağının olmaması
()Ulaşım güçlüğü ()Ekonomik ()Diğer
8. Troya Tarihi Milli Parkı'nın sizi en çok cezbeden özelliği nedir?
()Tarihi ve arkeolojik özellikleri ()Folklorik özellikleri
()Doğal özellikleri ()Hepsi
9. Troya Tarihi Milli Parkı'nda zamanınızı ne şekilde değerlendiriyorsunuz? Lütfen şıkları derecelendiriniz.

	En az	Az	Orta	Çok	En çok
Tarihi ve Arkeolojik Alanları İncelemek	1	2	3	4	5
Doğayı incelemek (bitki ve hayvan)	1	2	3	4	5
Uzun Mesafe Doğa Yürüyüşü (trekking)	1	2	3	4	5
Su Aktiviteleri (Denize girme, balık tutma)	1	2	3	4	5
Piknik yapma	1	2	3	4	5
Dinlenme	1	2	3	4	5
Diğer.....					
10. Troya Tarihi Milli Parkı'nda gördüğünüz eksiklikler nelerdir? Lütfen şıkları derecelendiriniz.

	YETERSİZ			YETERLİ	
Çevre düzeni	1	2	3	4	5
Rekreasyonel ve turistik tesisler	1	2	3	4	5
Konaklama	1	2	3	4	5
Oturma-dinlenme mekanları	1	2	3	4	5
Yürüyüş-bisiklet güzergahları	1	2	3	4	5
Plaj organizasyonu	1	2	3	4	5
Kamp ve piknik alanı	1	2	3	4	5
Yol ve otopark	1	2	3	4	5
Ulaşım	1	2	3	4	5
Diğer.....					

Ekleme istediğiniz olumlu-olumsuz düşünce ve önerileriniz var mı?

Bize zaman ayırarak, anketimize katıldığınız için teşekkür ederiz.

SURVEY NUMBER:

DATE:

PLACE OF THE SURVEY:

SURVEY FORM – I (Ziyaretçi)

This survey has been prepared for a scientific research at the University of Çanakkale Onsekiz Mart, Faculty of Agriculture and Department of Landscape Architecture. Thank you for your interest and help.

Age: ()16-25 ()26-35 ()36-45 ()46-55 ()56-65 ()66 and up

Education: ()Primary School ()High School ()College/University ()Master-Doctorate

Occupation: ()Government Worker ()Private Sector ()Academician

()Free Trade ()Laborer ()Retired

()Student ()Housewife ()Other.....

Sex: () Female () Male

Gross yearly income: ()Under 30.000 \$ ()30.000-59.000 \$ ()60.000-89.000 \$

()Over 90.000 \$

1. Where did you come from to the Troy Historical National Park?.....
2. Is this your first visit to Troy Historical National Park? ()Yes ()No
3. If your answer is "No" how often do you come?
()Rarely ()Sometimes ()Weekends ()Often ()Other
4. Which transportation vehicle did you prefer to come to Troy Historical National Park?
()Pedestrian ()Public Transport ()Private vehicle
()Taxi ()Other
5. What is the composition of your travel party?
()Alone ()Friends ()Tour Company
()Family members ()Scholars ()Other.....
6. How long do you plan to stay in Troy Historical National Park?
()None ()One day ()Few days ()More
7. What is the reason that prevents you to come more often and stay longer?
()Activity deficiency ()No possibility to accommodate
()Problems in transportation ()Economic ()Other
8. What is the most attractive characteristics of Troy Historical National Park in your opinion?
()Historical and archeological characteristics ()Other
()Natural characteristics
()Folkloric characteristics
9. How do you spend your time in Troy Historical National Park? Please rate the choices.

	<u>LOW</u>					<u>HIGH</u>
Inspecting historical and archeological areas	1	2	3	4	5	
Inspecting the nature (flora and fauna)	1	2	3	4	5	
Trekking	1	2	3	4	5	
Water activities	1	2	3	4	5	
Picnic	1	2	3	4	5	
Resting	1	2	3	4	5	
Other.....						

10. What are the insufficiencies in the Troy Historical National Park that you have observed? Please rate the choices.

	<u>INSUFFICIENT</u>					<u>SUFFICIENT</u>
Environmental arrangement	1	2	3	4	5	
Recreational and tourism activities	1	2	3	4	5	
Accommodation	1	2	3	4	5	
Sitting-resting places	1	2	3	4	5	
Jogging-bicycle routes	1	2	3	4	5	
Beach organization	1	2	3	4	5	
Camping and picnic areas	1	2	3	4	5	
Roads and parking lots	1	2	3	4	5	
Transportation	1	2	3	4	5	
Other.....						

Is there any positive-negative idea or suggestion that you want to state?

Thank you for sparing us time and filling our survey

Res. Assist. Sebla KABAŞ
ÇOMÜ Faculty of Agriculture
Department of Landscape Architecture

Prof. Dr. Tanay BİRİŞÇİ YILDIRIM
EÜ Faculty of Agriculture
Department of Landscape Architecture

TABLULAR

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 3.1	Ülkemizdeki korunan alanların kategorilerine göre sayısal ve alansal büyüklükleri	25
Tablo 4.1	Ölçütler ve ağırlık katsayıları	35
Tablo 4.2	Ölçüt Karnesi	36
Tablo 5.1	Çalışma alanının Çanakkale İl Merkezi ve İlçeleri arasındaki uzaklıklar	41
Tablo 5.2	Çanakkale İli meteorolojik verileri	48
Tablo 5.3	Troya bölgesindeki endemik ve orta vadede tehlike altında olabilecek türler	50
Tablo 5.4	Troya bölgesinde yok olma tehlikesi ile karşı karşıya olan bazı nadir hayvan türleri	54
Tablo 5.5	2000 Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre Çanakkale İl, İlçe ve Köy nüfusu yoğunlukları	60
Tablo 5.6	Troya Tarihi Milli Parkı ve yakın çevresindeki yerleşimler ve nüfusları	60
Tablo 5.7	Milli Park alanı ve yakın çevresi toplam nüfus gelişimi	61
Tablo 5.8	2004-2005-2006 yıllarında Troya Tarihi Milli Parkı'nı ziyaret eden yerli ve yabancı turist sayısı	62
Tablo 5.9	Milli Park alanının arazi sınıfları ve yıllara göre kapladıkları alanlar	64
Tablo 5.10	Yerleşimlerin içme suyuna ilişkin veriler	67
Tablo 5.11	Yerleşimlerin mevcut fosseptik, kanalizasyon, atık su arıtma ve sanayi durumları	77
Tablo 5.12	Coğrafi konumun değerlendirilmesi	79
Tablo 5.13	Yüzey şekillerinin değerlendirilmesi	81
Tablo 5.14	Deniz ve kıyıların değerlendirilmesi	82
Tablo 5.15	Jeolojinin değerlendirilmesi	83
Tablo 5.16	Sismolojik koşulların değerlendirilmesi	84
Tablo 5.17	Toprağın değerlendirilmesi	85
Tablo 5.18	Turistik iklim konfor değeri	87
Tablo 5.19	İklimin değerlendirilmesi	87
Tablo 5.20	Hidrolojinin değerlendirilmesi	88
Tablo 5.21	Bitki örtüsü doğa koruma değeri	89
Tablo 5.22	Bitki örtüsünün değerlendirilmesi	90
Tablo 5.23	Yaban hayatı doğa koruma değeri	91
Tablo 5.24	Yaban hayatının değerlendirilmesi	91

Tablo 5.25	Tarihi ve arkeolojik özelliklerin değerlendirilmesi	92
Tablo 5.26	Sosyo-ekonomik durumun değerlendirilmesi	93
Tablo 5.27	Sosyal altyapının değerlendirilmesi	94
Tablo 5.28	Alan kullanımının değerlendirilmesi	95
Tablo 5.29	Ulaşım ve iletişimin değerlendirilmesi	96
Tablo 5.30	Enerji ve suyun değerlendirilmesi	97
Tablo 5.31	Yerleşim alanlarının değerlendirilmesi	98
Tablo 5.32	Folklorun değerlendirilmesi	99
Tablo 5.33	Sosyal davranışların değerlendirilmesi	100
Tablo 5.34	Geleneksel mimari ve el sanatlarının değerlendirilmesi	101
Tablo 5.35	Gastronominin değerlendirilmesi	102
Tablo 5.36	Sosyo-kültürel yaşamın değerlendirilmesi	103
Tablo 5.37	Kültürel koruma alanlarının değerlendirilmesi	104
Tablo 5.38	Doğa koruma ve rekreasyon alanlarının değerlendirilmesi	105
Tablo 5.39	Çevre sorunlarının değerlendirilmesi	106
Tablo 5.40	Genel değerlendirme	107
Tablo 5.41	Alanın genel ağırlıksız, ağırlıklı ve yüzdeye indirgenmiş kullanım, koruma değerleri ve kullanılabilir turistik potansiyeli	109
Tablo 5.42	Köylerin Milli Park sınırları içerisinde olmasının yöreyi etkileme durumunun yaş gruplarına göre değerlendirilmesi	114
Tablo 5.43	Köylerin Milli Park sınırları içerisinde olmasından köylünün bireysel olarak etkilenme durumunun eğitim gruplarına göre değerlendirilmesi	115
Tablo 5.44	Milli Parkta gelen turistlerin yörede daha uzun süre kalmalarının yerel halk tarafından istenmesi durumunun eğitim gruplarına göre değerlendirilmesi	116
Tablo 5.45	Milli Parkta gelen turistlerin yörede daha uzun süre kalmaları için yapılması gerekenlerin eğitim gruplarına göre değerlendirilmesi	116
Tablo 5.46	Milli Parkta konaklama süresinin turist tipi ile karşılaştırılması	129
Tablo 5.47	Milli Parkta daha sık gelinmesini ve daha uzun süre kalınmasını engelleyen nedenlerin turist tipi ile karşılaştırılması	129
Tablo 6.1	Doğal ölçütlerin öncelik sırası	132
Tablo 6.2	Kültürel ölçütlerin öncelik sırası	135

ŞEKİLLER

<u>Şekil No</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Şekil 3.1	Alanda doğa koruma önceliğinin yoğunluğu	17
Şekil 3.2	Korunan alanlardaki gelişim	20
Şekil 4.1	Troya Tarihi Milli Parkı ve yakın çevresi	33
Şekil 5.1	Troya Tarihi Milli Parkı'nın coğrafi konumu ve sınırları	39
Şekil 5.2	Troya çevresindeki alçak sırtlar ve geniş düzlükler	41
Şekil 5.3	Alanın topografik haritası	41
Şekil 5.4	Yeniköy Plajı	42
Şekil 5.5	Papaz Plajı	43
Şekil 5.6	Karamenderes Çayı tarafından şekillendirilen Troya kıyısı	45
Şekil 5.7	Türkiye deprem bölgeleri haritası	46
Şekil 5.8	Milli Park alanı toprakları	47
Şekil 5.9	Vejetasyon açısından hassas olarak değerlendirilen alanlar	51
Şekil 5.10	Yaban hayatı açısından hassas alanlar	55
Şekil 5.11	Troya'nın dokuz katı	56
Şekil 5.12	1987 ve 2006 yıllarına ait arazi sınıflandırmaları	64
Şekil 5.13	Troya Tarihi Milli Parkı'na ulaşım	65
Şekil 5.14	Yöresel giyim tarzını yansıtan bir örnek	70
Şekil 5.15	Tevfikiye Köyü - Atıl durumda bir taş yapı örneği	71
Şekil 5.16	El yapımı tahta at süsleri	72
Şekil 5.17	Geleneksel Tahta At Şenliği	73
Şekil 5.18	Sit Alanları	75
Şekil 5.19	Pınarbaşı Regülatörü	76
Şekil 5.20	Konfor zonları	86
Şekil 5.21	Kullanım, koruma ve kullanılabilir turistik potansiyel değerleri (ağırlıksız)	110
Şekil 5.22	Kullanım, koruma ve kullanılabilir turistik potansiyel değerleri (ağırlıklı)	111
Şekil 5.23	Ankete katılan yerel halkın cinsiyet dağılımı	112
Şekil 5.24	Ankete katılan yerel halkın yaş dağılımı	112
Şekil 5.25	Ankete katılan yerel halkın eğitim durumu	113

Şekil 5.26	Ankete katılan yerel halkın iş dağılımı	113
Şekil 5.27	Ankete katılan yerel halkın gelir durumu dağılımı	113
Şekil 5.28	Ankete katılan yerel halk tarafından milli park alanındaki eksikliklerin yetersiz (1)'den yeterli (5)'ye derecelendirilmesi	117
Şekil 5.29	Ankete katılan yerli turistlerin cinsiyet dağılımı	118
Şekil 5.30	Ankete katılan yerli turistlerin yaş dağılımı	118
Şekil 5.31	Ankete katılan yerli turistlerin eğitim durumu	119
Şekil 5.32	Ankete katılan yerli turistlerin iş dağılımı	119
Şekil 5.33	Ankete katılan yerli turistlerin gelir durumu dağılımı	119
Şekil 5.34	Ankete katılan yerli turistlerin milli park alanındaki aktiviteleri	122
Şekil 5.35	Ankete katılan yerli turistler tarafından milli park alanındaki eksikliklerin yetersiz (1)'den yeterli (5)'ye derecelendirilmesi	123
Şekil 5.36	Ankete katılan yabancı turistlerin cinsiyet dağılımı	124
Şekil 5.37	Ankete katılan yabancı turistlerin yaş dağılımı	124
Şekil 5.38	Ankete katılan yabancı turistlerin eğitim durumu	125
Şekil 5.39	Ankete katılan yabancı turistlerin iş dağılımı	125
Şekil 5.40	Ankete katılan yabancı turistlerin gelir durumu dağılımı	125
Şekil 5.41	Ankete katılan yabancı turistlerin milli park alanındaki aktiviteleri	127
Şekil 5.42	Ankete katılan yabancı turistler tarafından milli park alanındaki eksikliklerin yetersiz (1)'den yeterli (5)'ye derecelendirilmesi	128

YAŞAM ÖYKÜSÜ

1980 yılında İstanbul'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Balıkesir'de tamamladı. 1998 yılında girdiği Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nden 2003 yılında Peyzaj Mimarı unvanıyla mezun oldu. 2004 yılında ÇOMÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans öğrenimine başladı. Halen Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde araştırma görevliliği devam etmektedir.